

ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดทฤษฎีพัฒนาจริยธรรมของโคลเบอร์ก
เพื่อพัฒนาฮีโร่ตัวปะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
โรงเรียนบ้านนุทำนบ จังหวัดบุรีรัมย์

นางธีรธาดา ตัดสันโดษ

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาการแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

พ.ศ. 2559

**The Effects of Using a Guidance Activity Package Based on the Moral
Development Theory of Kohlberg to Develop HiriOtappa of Prathom Suksa III
Student at Ban Hu Thumnob School in Buri Ram Province.**

Mrs. Theerathada Tudsondot

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Education in Guidance and Psychological Counseling

School of Educational Studies

Sukhothai Thammathirat Open University

2016

หัวข้อการศึกษาค้นคว้าอิสระ ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดทฤษฎีพัฒนา
จริยธรรมของโคลเบิร์ต เพื่อพัฒนาறிโอต้ปะของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านหูก้านบ จังหวัดบุรีรัมย์

ชื่อและนามสกุล นางธีรธาดา ตีตสัน โดษ

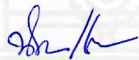
แขนงวิชา การแนะแนว

สาขาวิชา ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิรนาท แสนสา

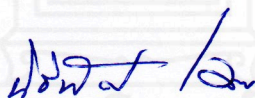
การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 31 สิงหาคม 2560

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ

ประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิรนาท แสนสา)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.นิธิพัฒน์ เมฆขจร)

(รองศาสตราจารย์ ดร. ทวีวัฒน์ วัฒนกุลเจริญ)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ชื่อการศึกษา คั่นคว่ำอิสระ ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดทฤษฎีพัฒนา
จริยธรรมของโคลเบิร์ต เพื่อพัฒนาหิริโอตัมปะปะของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านหุท้านบ จังหวัดบุรีรัมย์

ผู้ศึกษา นางธีรธาดา ตีตสัน โดย รหัสนักศึกษา 2582800070

ปริญญา ศีลศาสตรมหาบัณฑิต (การแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยา)

อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิรนาท แสนสา

ปีการศึกษา 2559

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เปรียบเทียบหิริโอตัมปะปะของนักเรียนกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว ตามแนวคิดทฤษฎีพัฒนาจริยธรรมของโคลเบิร์ต และ (2) เปรียบเทียบหิริโอตัมปะปะของกลุ่มทดลองหลังการทดลองใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว ตามแนวคิดทฤษฎีพัฒนาจริยธรรมของโคลเบิร์ต กับระยะติดตามผล

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 2 ห้องเรียน ของโรงเรียนบ้านหุท้านบ จังหวัดบุรีรัมย์ ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ (1) ชุดกิจกรรมแนะแนวของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีค่าความสอดคล้องเท่ากับ .67-1.00 และ (2) แบบวัดหิริโอตัมปะปะ มีค่าความสอดคล้องเท่ากับ .67-1.00 ค่าความเที่ยง .98 และค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง .34-.85 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที

การวิจัยพบผลที่สำคัญ คือ (1) ภายหลังจากทดลองนักเรียนที่ได้รับชุดกิจกรรมแนะแนว มีหิริโอตัมปะปะสูงขึ้นกว่าระยะก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ (2) ในระยะหลังการทดลองกับระยะติดตามผลนักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับชุดกิจกรรมแนะแนวมีหิริโอตัมปะปะไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ ชุดกิจกรรมแนะแนว หิริ โอตัมปะปะ ประถมศึกษา

Independent Study title: The Effects of Using a Guidance Activity Package Based on the Moral Development Theory of Kohlberg to Develop HiriOtappa of Prathom Suksa III Student at Ban Hu Thumnob School in Buri Ram Province.

Author: Mrs Theerathada Tudsondot; **ID:** 2582800070;

Degree: Master of Education (Guidance and Psychological Counseling)

Independent Study advisor: Dr. Niranart Sansa, Assistant Professor;

Academic year: 2016

Abstract

The research group measured before and after treatment. Aims to (1) The comparative modesty Patch of the experimental group before and after a series of guidance activities. According to the theory of moral development Kohlberg and (2) Comparative modesty. Patch of treatment. After trials with long follow-up.

The sample is Prathoomsuksa III students at the school two classrooms Banhootumnob school. Buriram year 2560 was derived by random groups. The Classroom A sampling unit The instrument used in the research are: (1) The guidance activities for Prathoomsuksa III students with the IOC of . 67- 1.00 and (2) a HiriOtappa with the IOC of . 67- 1:00. Reliability coefficient of .98 .and discriminating power of . 66. The statistics used in data analysis were mean, standard deviation. And t- test.

The results showed that: (1) After the experiment, the students receive a Guidance Package modesty. Patch higher than before the trial was statistically significant at the .01 level. (2) In the latter trials with long follow-up experimental group received counseling activities with modesty. Patch no different.

Keywords: Activity guidelines, HiriOtappa, Prathoomsuksa

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาครั้งนี้ว่าอิสระฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยความอนุเคราะห์อย่างยิ่ง จากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิรนาท แสนสา ที่กรุณาให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษา ตรวจสอบ แก้ไข และติดตาม การทำการศึกษาค้นคว้าอิสระอย่างสม่ำเสมอ นับตั้งแต่เริ่มต้นจนเสร็จเรียบร้อย และขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.นิธิวัฒน์ เมฆขจร ที่ได้กรุณามาเป็นกรรมการในการสอบ ผู้วิจัยขอกราบ ขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ นายเกียรติพงษ์ มลิันทานุช ประธานมหาวิทยาลัยรัตนที่ 1 แขนงวิชาการ แนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยา สาขาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ซึ่ง ประสานงานให้คำแนะนำช่วยเหลือด้วยดีเสมอมา นางสาวพิชชาภา ปานใจ นายฐกร ไหว่อง กิจการ และ นางสาวไพเราะ ลุติตานุสนธิ์ ซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่กรุณาตรวจเครื่องมือในการวิจัยใน ครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ นายสมบัติ สว่างศรี ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหุทำนบ นางสาว เสาวนีย์ สุขสำราญ ครูชำนาญการ นางวรรณภา ภู่เสมอ นักวิชาการศึกษา นางสาวสุริพร คำรังสี และ นายศานต์ชาติ ตีคสันโดย คู่ชีวิตที่ให้อำนาจใจ ให้การสนับสนุน และให้คำแนะนำ

ขอขอบพระคุณนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่3 ซึ่งตั้งใจเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนว และให้ ความร่วมมือในการตอบแบบวัดหิริโอตฺตปปะ จนสามารถเก็บข้อมูลได้เรียบร้อยคุณค่าและ ประโยชน์อันพึงเกิดจากการศึกษาค้นคว้าอิสระเล่มนี้ ผู้วิจัยขอขอบเป็นเครื่องบูชา พระคุณบิดา มารดา ครู อาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่านด้วยความเคารพ

ธีรธาดา ตีคสันโดย

กันยายน 2560

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	3
สมมุติฐานของการวิจัย.....	3
ขอบเขตการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	7
แนวคิดเกี่ยวกับหลักทฤษฎีไอตัมปะ.....	8
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักทฤษฎีไอตัมปะ.....	14
วรรณกรรมที่เกี่ยวกับกิจกรรมแนะแนวและชุดกิจกรรมแนะแนว.....	18
งานวิจัยที่เกี่ยวกับชุดกิจกรรมแนะแนว.....	38
แนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีพัฒนาจริยธรรมของโคลเบิร์ต.....	39
เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีพัฒนาจริยธรรมของโคลเบิร์ต.....	41
ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดทฤษฎีพัฒนาจริยธรรมของโคลเบิร์ต.....	44
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	50
ประเภทและแบบของการวิจัย.....	50
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	51

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	51
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	58
การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้.....	61
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	60
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	60
การเสนอผลการวิจัย.....	60
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปราย.....	62
สรุปการวิจัย.....	62
อภิปรายผล.....	64
ข้อเสนอแนะ.....	67
บรรณานุกรม.....	68
ภาคผนวก.....	72
ก รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	73
ข แบบวัดหิริ โอตฺปปะ	75
ค ผลการหาคุณภาพของแบบวัดหิริ โอตฺปปะ	
ด้วยวิธีการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง(IOC).....	82
ง ค่าความเที่ยงและค่าอำนาจจำแนกแบบวัดหิริ โอตฺปปะ	86
จ ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาหิริ โอตฺปปะ	91
ฉ ผลการหาคุณภาพของชุดกิจกรรมแนะแนว	
ด้วยวิธีการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง(IOC)	183
ประวัติผู้ศึกษา.....	185

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 3.1 แบบแผนการทดลอง.....	50
ตารางที่ 3.2 ตัวอย่างชุดกิจกรรมแนะแนว ตามแนวคิดทฤษฎีพัฒนาจริยธรรม ของโคลเบอร์ก เพื่อพัฒนาhiri โอต็ปะชั้นประถมศึกษาปีที่ 3.....	52
ตารางที่ 3.3 แบบแผนการทดลอง.....	56
ตารางที่ 3.4 โครงสร้าง ชุดกิจกรรมแนะแนว ตามแนวคิดทฤษฎีพัฒนาจริยธรรมของโคลเบอร์ก ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3.....	58
ตารางที่ 4.1 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย หิริ โอต็ปะก่อนการทดลองกับหลังการทดลอง ของนักเรียนกลุ่มทดลอง.....	61
ตารางที่ 4.2 เปรียบเทียบ ค่าเฉลี่ย หิริ โอต็ปะ หลังการทดลอง กับ ติดตามผลของนักเรียนกลุ่มทดลอง.....	61

ญ

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย.....3

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันสังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยีทำให้คนในแต่ละช่วงวัยมีการปรับตัวไม่ทันกับสภาพการเปลี่ยนแปลงนี้ แต่การพัฒนา ด้านจิตใจ คุณธรรมจริยธรรมของคนไทยยังไม่เจริญขึ้นตามการเปลี่ยนแปลงเหล่านั้น หากได้รับรู้ รับฟังข่าวสารทางสื่อเทคโนโลยีต่างๆ พบว่า ปัญหาความรุนแรงทางสังคม ปัญหาอาชญากรรม นับ เพิ่มทวีความรุนแรงเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ และผู้ที่ก่อความรุนแรงมีอายุที่อยู่ในช่วงวัยเด็กเพิ่มมากขึ้น สะท้อนให้เห็นว่าการขาดการพัฒนาด้านจิตใจ คุณธรรมจริยธรรมของคนไทยที่น่าเป็นห่วงมาก ส่งผลให้เด็กและเยาวชนไทยที่มีการเลียนแบบในทางที่ไม่ถูกต้อง ขาดการปลูกฝังหรือขัดเกลาด้าน จิตใจ (อารีพรหม อะทะวงษา 2553:1) ทำให้วัยเด็กตอนปลายแสดงพฤติกรรมไม่เหมาะสมกับวัย เพิ่มขึ้น กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร 2554:1-6) ได้รายงานสถิติจำนวนคดีเด็กและเยาวชน (10-18 ปี) ที่ถูกดำเนินคดีโดย สถานพินิจทั่วประเทศ จำแนกตามฐานความผิดปี พ.ศ. 2551-2553 พบความผิดที่เด็กและเยาวชน กระทำผิดบ่อยครั้งและกระทำผิดซ้ำๆ หลังพ้นโทษคือ ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินอันหนึ่ง ของคดีที่เกิดจากเด็กและเยาวชนไทย จากรายงานดังกล่าวชี้ให้เห็นว่า เยาวชนขาดการละอายและ การเกรงกลัวต่อการทำความผิด หรือทำบาป นั่นคือ หิริโอตตัปปะเมื่อขาดสิ่งที่มาขัดแย้งใจในการ กระทำในสิ่งไม่ดีย่อมก่อให้เกิดปัญหาทางสังคมตามมามากมาย ก่อให้เกิดความวุ่นวาย เพราะ หลักธรรมนี้เป็นหลักธรรมในการคุ้มครองโลกให้เกิดความสันติ ในวัยเด็กจะควบคุมตนเองได้ ไม่ให้ไปลักขโมยของผู้อื่น ไม่รังแกหรือทำร้ายผู้ที่อ่อนแอกว่า ไม่ก้าวร้าว สามารถควบคุม พฤติกรรมตนเองได้ (ไชยการ ทองแก้ว 2520:6-7) หิริโอตตัปปะ จึงเปรียบเสมือนเครื่องควบคุม พฤติกรรมการแสดงออกในทางที่ดี

จากประสบการณ์ที่เป็นครูแนะแนวและเป็นครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มาเป็น ระยะเวลา 6 ปี ได้สังเกตพฤติกรรมนักเรียนช่วงวัยนี้ พบว่า มักมีพฤติกรรมชอบรังแกผู้อื่น พุดโกหก หยิบจับของผู้อื่นมาเป็นของตน แสดงพฤติกรรมตามความพอใจของตนเอง และจากการรวบรวมผล การเยี่ยมบ้านพบว่านักเรียนส่วนมากไม่ได้อยู่กับผู้ปกครองที่เป็นบิดามารดา แต่อยู่กับปู่ย่า ตายาย ซึ่งช่วงวัยต่างกันการปรับตัวเข้าหากันค่อนข้างมีปัญหา การอบรมสั่งสอนใช้ภาษาคนละยุคสมัย

ทำให้เด็กวัยนี้ไม่สนใจฟัง และผู้ปกครองจะให้เทคโนโลยีเป็นเพื่อนเด็กแทนพ่อแม่ นักเรียนเล่นสื่อออนไลน์ตามยุคมาก ทำให้เกิดการเรียนรู้และเลียนแบบโดยไม่รู้ตัว เมื่อมาโรงเรียนก็มาร่วมกันแสดงพฤติกรรมเคยชินต่อกัน มีการใช้อารมณ์ในการตัดสินปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างเพื่อนในห้องเรียนแทนการใช้สติ และเหตุผล ขาดการยับยั้งชั่งใจที่ใช้ความรุนแรงในการแก้ไข ปัญหา ถ้ามีการปล่อยผ่านพฤติกรรมเหล่านี้ให้ติดตัวนักเรียนช่วงวัยนี้ไป จะทำให้เยาวชนของชาติมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาใหญ่โตในวันข้างหน้า

ผู้วิจัยให้ความสำคัญกับ การนำชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดทฤษฎีพัฒนาจริยธรรมของโคลเบิร์ตมาใช้ เพราะชุดกิจกรรมแนะแนว เครื่องมือทางการแนะแนวที่ประกอบด้วยกิจกรรมแนะแนวหลายๆ กิจกรรมที่มีการนำมารวมกันเข้าอย่างมีระบบแบบแผน ตามเป้าหมายและขอบข่ายของการแนะแนว ซึ่งมีค่าชี้แจง การเตรียมการของผู้ให้บริการ ขั้นตอนการทำกิจกรรม มีใบงาน ใบความรู้ สื่อหรืออุปกรณ์ประกอบแต่ละกิจกรรม มีแบบสังเกต แบบวัดผลประเมินผล เกณฑ์การวัดผล (สมร ทองดีและปราณี รามสูตร 2545:11) ที่ผู้วิจัยได้จัดทำขึ้นมาเพื่อสามารถแก้ปัญหาพฤติกรรมที่ต้องการได้ และสามารถวัดประเมินผลก่อนหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวได้ (ประภัสสรา โลहनันทชัย 2548:61) โดยใช้แนวคิดตามทฤษฎีพัฒนาจริยธรรมของโคลเบิร์ตมาประยุกต์ใช้ในการสร้างชุดกิจกรรมแนะแนว เพื่อพัฒนาหิริโอตตัปปะนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีช่วงอายุ 9-10 ปี ระดับก่อนกฎเกณฑ์ (Reconvention) เป็นระดับที่บุคคลยึดตัวเองเป็นศูนย์กลางในการตัดสินใจกระทำ การจะทำสิ่งใดมักคำนึงถึงผลประโยชน์ที่ตนจะได้รับเป็นใหญ่ โดยมีได้คำนึงถึงว่าการกระทำนั้นจะส่งผลต่อผู้อื่นอย่างไร อยู่ในขั้นที่ ๒ หลักการแสวงหารางวัล บุคคลที่มีการตัดสินใจอยู่ในขั้นนี้ เป็นผู้ที่ยึดว่าการกระทำที่ถูกต้องคือ การกระทำที่สนองความต้องการของตนและทำให้คนเกิดความพอใจ การสัมพันธ์กับผู้อื่นเป็นไปในลักษณะแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน การกระทำแบบดีมาดีตอบ ร้ายมาร้ายตอบ (Kasey, 1975:40 Cite Kohlberg, 1985)

จากงานวิจัยที่ศึกษามา พบว่า ส่วนใหญ่จะทำการศึกษาการพัฒนาหิริโอตตัปปะในวัยประถมศึกษาศึกษาตอนปลาย มัธยมศึกษา อาชีวศึกษา และอุดมศึกษา ไม่ค่อยพบการศึกษาในวัยประถมศึกษาตอนต้น ผู้วิจัยตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาหิริโอตตัปปะ ที่มีต่อนักเรียนวัยเด็กตอนต้นและเห็นควรส่งเสริมพัฒนาการพฤติกรรมหิริโอตตัปปะอย่างจริงจัง โดยใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดทฤษฎีพัฒนาจริยธรรมของโคลเบิร์ต นักเรียนระดับประถมศึกษา ซึ่งถือว่าเป็นไม้อ่อนดัดง่ายและ โดยเฉพาะระดับประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีช่วงอายุประมาณ 9-10 ปี และเป็นวัยที่มีการเตรียมความพร้อมที่จะก้าวสู่การเป็นวัยรุ่นต่อไป ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดทฤษฎีพัฒนาจริยธรรมของโคลเบิร์ต เพื่อพัฒนาหลักหิริโอตตัปปะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านหูก่านบ จังหวัดบุรีรัมย์ นักเรียนจะได้รับการ

ปลูกฝัง ส่งเสริมและพัฒนาหิริ โอตตัปปะให้เกิดในตน เพื่อจะได้เติบโตเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมไทยได้อย่างมีความสุข เป็นพลเมืองไทยและพลโลกที่ดีต่อไป

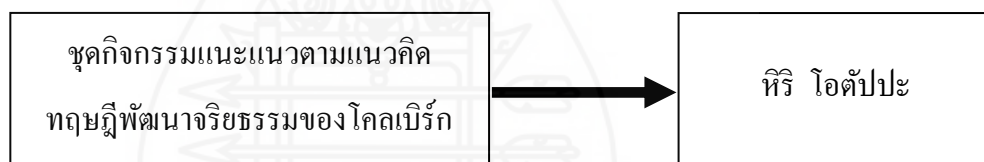
2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อเปรียบเทียบหิริ โอตตัปปะของนักเรียนกลุ่มทดลอง ก่อนและหลัง ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว ตามแนวคิดทฤษฎีพัฒนาจริยธรรมของโคลเบิร์ต

2.2 เพื่อเปรียบเทียบหิริ โอตตัปปะของกลุ่มทดลอง หลังการทดลองใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดทฤษฎีพัฒนาจริยธรรมของโคลเบิร์ต กับระยะติดตามผล

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

การพิจารณาจากลักษณะต่างๆ ของตัวแปรที่ทำการศึกษางานวิจัยนี้ จึงกำหนดตัวแปรอิสระเพื่อเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

4. สมมุติฐานการวิจัย

4.1 นักเรียนกลุ่มทดลองมีหิริ โอตตัปปะสูงขึ้นภายหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดทฤษฎีพัฒนาจริยธรรมของโคลเบิร์ต

4.2 นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดทฤษฎีพัฒนาจริยธรรมของโคลเบิร์ตมีหิริ โอตตัปปะภายหลังการทดลองกับระยะติดตามผล ไม่แตกต่างกัน

5. ขอบเขตของการวิจัย

5.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาเกี่ยวกับ ผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดทฤษฎีพัฒนาจริยธรรมของโคลเบิร์ตเพื่อพัฒนาhiri ोटต้ปะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านหุทานบ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยมีการสร้างชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดทฤษฎีพัฒนาจริยธรรมของโคลเบิร์ต เพื่อพัฒนาhiri ोटต้ปะ จำนวน 12 กิจกรรม ให้กลุ่มทดลองได้ศึกษาและปฏิบัติกิจกรรมและสร้างเครื่องมือวัด คือ แบบวัดhiri ोटต้ปะ

5.2 ขอบเขตด้านด้านประชากร

5.2.1 ประชากร คือ นักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านหุทานบ จังหวัดบุรีรัมย์ ปีการศึกษา 2560 จำนวน 2 ห้องเรียน

5.2.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านหุทานบ จังหวัดบุรีรัมย์ ปีการศึกษา 2560 จำนวน 1 ห้องเรียน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม

5.3 ตัวแปรที่ศึกษา

5.3.1 ตัวแปรอิสระ คือ ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดทฤษฎีพัฒนาจริยธรรมของโคลเบิร์ต

5.3.2 ตัวแปรตาม คือ hiri ोटต้ปะ

5.4 ขอบเขตด้านเวลา คือ ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2560

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

ในการวิจัยเรื่องผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดทฤษฎีพัฒนาจริยธรรมของโคลเบิร์ตเพื่อพัฒนาhiri ोटต้ปะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านหุทานบ จังหวัดบุรีรัมย์ สามารถกำหนดนิยามศัพท์ ดังนี้

6.1 ชุดกิจกรรมแนะแนว หมายถึง สื่อที่ใช้ประกอบการจัดกิจกรรมแนะแนวซึ่งในที่นี้ได้ยึดตามแนวคิดทฤษฎีพัฒนาจริยธรรมของโคลเบิร์ต นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เป็นวัยที่อยู่ระดับก่อนกฏเกณฑ์ และอยู่ในขั้นที่ 2 การแสวงหารางวัลซึ่งจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัยและความต้องการของกลุ่มทดลอง จะมีการแบ่งเนื้อหากิจกรรมเป็นออกเป็นชุดๆ โดยมีสื่อประกอบการจัดกิจกรรมที่หลากหลายหรือสื่อประสม ตามความเหมาะสมของเนื้อหาตามวัตถุประสงค์ และตามขอบข่ายของการแนะแนว ประกอบไปด้วย กิจกรรม เทคนิค รูปแบบต่างๆ มีเกมส์ สื่อ อุปกรณ์ต่างๆ เพื่อส่งเสริมให้นักเรียน เกิดทักษะหรือความรู้ความเข้าใจตามจุดประสงค์ของสื่อที่สร้างขึ้นมาช่วยเปลี่ยนพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนไปในทางที่ดีขึ้น

6.2 หิริโอตฺตปฺปะ

หิริ คือ ความละอายต่อบาป เป็นสิ่งที่ทำให้เกิดกุศลกรรมและเกิดทั้งในที่ลับและที่แจ้ง โดยสิ่งที่เป็นหัวหน้าใหญ่ คือ ใจ เป็นตัวบงการ ว่าเราจะทำอะไร ซึ่งจะสำเร็จหรือไม่นั้น ขึ้นอยู่กับใจ และการควบคุมตนเอง การจะคุ้มครองรักษาคนต้องรักษาที่ใจ แล้ววัยวะอื่นย่อมควบคุมได้ด้วย ความอายต่อความชั่วต้องอายต่อสิ่งที่ตนเองทำทั้งที่มีใครเห็น หรือ ไม่มีใครเห็นก็ตาม จะมีใครลงโทษ หรือ ไม่มีก็ตาม

โอตฺตปฺปะ คือ ความเกรงกลัวต่อบาป เป็นเจตนาที่กลัวต่อการประพฤติชั่ว ควบคู่กับหิริ ธรรมะคู่นี้เป็นปัจจัยประกอบความดีและรักษาใจให้คงที่ทั้งในที่แจ้งและที่ลับ ซึ่งเป็นธรรมรักษาโลก ไม่ให้ผู้คนเบียดเบียนกัน ซึ่งธรรมะคู่นี้อยู่ที่ใจจะมีศีล อยู่ทีนั้น และ การมีสติ สัมปชัญญะ จะส่งเสริมให้เกิด หิริ โอตฺตปฺปะ เกิดการควบคุมตนเองให้แสดงออกทั้งพฤติกรรมภายใน และพฤติกรรมภายนอก เหมาะสมตามระเบียบสังคัม

หิริโอตฺตปฺปะ หมายถึง ความละอายและเกรงกลัวต่อการกระทำผิดชั่วร้ายต่างๆ ซึ่งจะทำให้เกิดภาวะควบคุมตนเองโดยการฝึกอานาปานสติ และรวมถึงหัวข้อธรรมไตรสิกขา การมีศีลสมาธิ ปัญญา การมีสัมมาสติ หรือ สติปัฏฐาน 4 อันหมายถึง การตั้งสติกำหนดพิจารณาสิ่งทั้งหลาย ให้รู้เห็นตามความเป็นจริง แบ่งออกเป็น 6 มิติ มีลักษณะผูกเป็นข้อความประกอบด้วยมาตราส่วนประเมินค่า 6 หน่วย ตั้งแต่ จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย ล้วนแต่ทำให้เกิดหิริโอตฺตปฺปะ จากการศึกษาในหลายๆ ตำรามีการใช้คำว่า หิริโอตฺตปฺปะ หิริ-โอตฺตปฺปะ หิริโอตฺตปฺปะ ซึ่งแต่ละคำล้วนมีความหมายเดียวกันผู้วิจัยขอใช้ หิริโอตฺตปฺปะ

6.3 แนวคิดทฤษฎีพัฒนาจริยธรรมของโคลเบิร์ต พัฒนาการทางจริยธรรมของวัยเด็กอยู่ในระดับที่ 1 ระดับก่อนจริยธรรม ซึ่งวัยเด็กระดับนี้บุคคลจะทำความดีหรือเลวขึ้นอยู่กับกฎเกณฑ์ของสังคมที่ทำกันมาหรือผู้ใหญ่เป็นผู้กำหนดเพราะเชื่อฟังคำสั่งสอน และกลัวการถูกลงโทษไม่คำนึงถึงผู้อื่น พฤติกรรมที่เกิดขึ้นขึ้นอยู่กับรางวัลหรือผลตอบแทนที่จะได้รับถือเอาผลประโยชน์ของตนเป็นใหญ่ เด็กวัยนี้จะเลือกตัดสินใจในสิ่งที่คิดว่าถูกและเหมาะสมในทางจริยธรรม และการเลือกกระทำในสิ่งที่ตนเองสนใจหรือพึงพอใจ ยึดตัวเองเป็นศูนย์กลาง ในขั้นนี้พฤติกรรมที่ดีงามถูกต้องตามเหตุผลของเด็กจะขึ้นอยู่กับรางวัลหรือผลตอบแทนที่จะได้รับจากการแสดงออกทางพฤติกรรมของตน ซึ่งงานวิจัยครั้งนี้ได้นำแนวคิดเกี่ยวกับการใช้กฎเกณฑ์ทางสังคมไปใช้สร้างกิจกรรมต่างๆ ในชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาหิริโอตฺตปฺปะ เพื่อให้นักเรียนมีหิริโอตฺตปฺปะเพิ่มขึ้น

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลของการวิจัยนี้ทำให้ทราบถึงผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดทฤษฎีพัฒนาจริยธรรมของโคลเบอร์ก เพื่อพัฒนาหิริโอตตัปปะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านหูก่านบ จังหวัดบุรีรัมย์ มีประโยชน์ ดังนี้

- 7.1 นักเรียนกลุ่มทดลองมีหิริโอตตัปปะสูงขึ้น
- 7.2 ได้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดทฤษฎีพัฒนาจริยธรรมของโคลเบอร์ก
- 7.3 ผลการวิจัยจะช่วยให้การนำชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดทฤษฎีพัฒนาจริยธรรมของโคลเบอร์กไปพัฒนาหิริโอตตัปปะของนักเรียนโรงเรียนบ้านหูก่านบให้สูงยิ่งขึ้นไป และนำไปขยายผลกับกลุ่มเป้าหมายใหม่
- 7.4 ผลการวิจัยจะเป็นแนวทางทางในการนำไปพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ในโรงเรียนบ้านหูก่านบให้ยั่งยืนต่อไป

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดทฤษฎีพัฒนาจริยธรรมของโคลเบิร์ต เพื่อพัฒนาหิริ โอตัมปะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านหุทำนบ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยผู้ศึกษาได้แบ่งการศึกษาแนวคิดและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็น 3 ส่วน ดังต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับหลักหิริ โอตัมปะและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 1.1 ความหมายของหิริ โอตัมปะ
 - 1.2 ความสำคัญของหิริ โอตัมปะ
 - 1.3 วิธีการปฏิบัติและหลักธรรมที่นำไปใช้ในการจัดชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาหิริ โอตัมปะ
 - 1.4 งานวิจัยเกี่ยวกับหิริ โอตัมปะ
2. แนวคิดเกี่ยวกับกิจกรรมแนะแนวและชุดกิจกรรมแนะแนวและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 2.1 ความหมายของกิจกรรมแนะแนวและชุดกิจกรรมแนะแนว
 - 2.1.1 กิจกรรมแนะแนว
 - 2.1.2 ชุดกิจกรรมแนะแนว
 - 2.2 ความสำคัญของชุดกิจกรรมแนะแนว
 - 2.3 ลักษณะของกิจกรรมแนะแนวและชุดกิจกรรมแนะแนว
 - 2.4 แนวทางและกระบวนการจัดกิจกรรมแนะแนว
 - 2.5 ข้อดีและข้อจำกัดของชุดกิจกรรมแนะแนว
 - 2.6 ลักษณะของกิจกรรมแนะแนวและชุดกิจกรรมแนะแนว
 - 2.7 แนวทางและกระบวนการจัดกิจกรรมแนะแนว
 - 2.8 ประเภทของชุดกิจกรรมแนะแนว
 - 2.9 วิธีการวัดและประเมินผลกิจกรรมแนะแนว
 - 2.10 ตัวชี้วัดความสำเร็จในการจัดกิจกรรมแนะแนว
 - 2.11 งานวิจัยเกี่ยวกับชุดกิจกรรมแนะแนว

3. แนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีพัฒนาจริยธรรมของโคลเบิร์ตและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 3.1 ทฤษฎีพัฒนาจริยธรรมของโคลเบิร์ต
 - 3.2 เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีพัฒนาจริยธรรมของโคลเบิร์ต
4. ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดทฤษฎีพัฒนาจริยธรรมของโคลเบิร์ต
 - 4.1 ความหมาย
 - 4.2 ลักษณะ
 - 4.3 การนำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับหลัก หิริโอตฺตปฺปะ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.1 ความหมาย หิริโอตฺตปฺปะ

ได้มีผู้ให้ความหมายของหิริโอตฺตปฺปะ ดังนี้

พระโสภณคณาภรณ์ (2522: 166-171) ได้ให้ความหมาย หิริโอตฺตปฺปะ ดังนี้ หิริ (อ่านว่า หิ-ริ, หิ-หริ) แปลว่า ความละอายแก่ใจ ความละอายต่อบาป โอตฺตปฺปะ (อ่านว่า โอตตปฺปะ) แปลว่า ความเกรงกลัว หมายถึง ความสะดุ้งกลัวต่อผลของความชั่ว ผลของความทุจริตที่ทำให้

พระอธิการวิสุทฺธวงศ์ ธีรปัญญา (คงเพ็ง) (2555: 105-106) หิริ คือความละอายแก่ใจได้แก่ละอายแก่ใจในการประพฤติชั่ว รังเกียบบาปมีกายทุจริต บางคนเกิดความละอายใจอันมีความเคารพเป็นลักษณะโดยเหตุ 4 อย่าง ได้แก่เคารพชาติตระกูล เคารพครูอาจารย์ เคารพทรัพย์มรดกและเคารพคนประพฤตินี้เป็นสำคัญ จึงไม่เกิดการคิดทำชั่ว โอตฺตปฺปะ คือ ความเกรงกลัว ได้แก่ความหวาดกลัวผลชั่ว ไม่กล้าทำเหตุชั่ว มีความสะดุ้งต่อบาปเป็นลักษณะโดยเหตุ 4 อย่าง ได้แก่กลัวตนเองตีเตียนตนเอง กลัวผู้อื่นตีเตียน กลัวอาชญาและกลัวทุกคติ บุคคลก็จะไม่ทำความชั่ว เปรียบดังคนผู้รักชีวิต

พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส, รศ.ดร. (2557) หิริ หมายถึงการละอายต่อบาป หมายถึง สิ่งที่ทำให้จิตใจเสีย คือมีคุณภาพต่ำลง หรืออีกนัยหนึ่งบาปคือสิ่งที่ไม่ควรกระทำ โอตฺตปฺปะ หมายถึง การเกรงกลัวต่อผลของบาปที่จะเกิดขึ้นตามมา การที่มนุษย์ตระหนักถึงผลที่จะเกิดขึ้นตามมาภายหลังทำให้มนุษย์หยุดยั้งที่จะกระทำความชั่วใดสิ่งหนึ่ง หลักธรรมว่าด้วยหิริโอตฺตปฺปะ อันหมายถึงความละอายต่อบาป และเกรงกลัวต่อผลบาปที่จะเกิดตามมานั้น ถือได้ว่า เป็นแรงจูงใจสำคัญที่จะทำให้มนุษย์ยึดมั่นอยู่ในความสุจริตทั้งทางใจ กาย และวาจา แต่เมื่อใดก็ตามที่ธรรมคุณนี้ ล้มสลายลงไปจากใจ จะทำให้มนุษย์ไม่สามารถอยู่ร่วมกันในโลกได้อย่างมีสันติสุข เพราะหลักธรรมชุดนี้ ถือได้ว่าเป็นธรรมสำหรับคุ้มครองโลก เพื่อให้ชาวบ้านละอาย และเกรงกลัวที่จะทำ ให้ผิดพลาดคบพรองต่อเพื่อนมนุษย์ร่วมโลก

งานวิจัยจุฑาธาร์ตน์ เอื้ออำนวย หิริ คือ ความละเอียดใจในการ คิด พุด ทำพฤติกรรม ที่ไม่เหมาะสม ขัดล้างเคลื่อนย้ายความละเอียดออกไป เริ่มจากสถานศึกษา โอดัปปะ คือ ความเกรงกลัวต่อการประพฤตินสิ่งที่ไม่เหมาะสมเมื่อคนเรามีสิ่งนี้เกิดขึ้นทำให้มีเกราะกำบังในการทำชั่วต่อไป

สรุปได้ว่ามนุษย์เป็นสัตว์ที่เกิดการเรียนรู้และปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมได้อย่างดี และมนุษย์มีจริยธรรมพัฒนาตามระดับวุฒิภาวะ ดังนั้นการปลูกฝังจริยธรรมที่ดีควรเริ่มตั้งแต่ระดับวัยเยาว์ที่บ้าน โรงเรียน ปลูกฝังจริยธรรมที่ดึงเข้ามาเป็นภูมิคุ้มกันที่ดี หิริ คือ ความละเอียดต่อการทำความชั่ว ทั้งทางกาย วาจา ใจ และไม่ละเว้นในการทำความดีสิ่งๆที่สร้างให้เกิดความละเอียดออก คือ การศึกษาเป็นเครื่องมือสร้างภูมิคุ้มกันให้มนุษย์ตั้งแต่วัยแรกเริ่มของชีวิตที่จะมีการยับยั้งในการทำบาปโอดัปปะคือความเกรงกลัวต่อผลจากการทำบาป ความตระหนักรู้ตัวตนอยู่เสมอจะทำการใดที่มีดีต้องเกิดความสะอึกกลัวผลที่จะตามมา

1.2 ความสำคัญของหิริโอดัปปะ

ได้มีผู้ให้ความสำคัญของหิริ โอดัปปะ ดังนี้

พระปลัดณรงค์ศักดิ์วิ สุทธิเมธี/เจริญเกียรติ (2559) หิริโอดัปปะ มีความสำคัญคือ เป็นธรรมโลกบาล ช่วยรักษาคัมภีร์ครองโลก หมู่สัตว์ให้อยู่ร่วมกัน อย่างปกติสุขตามสมควร ยังถือว่าเป็นเทวธรรม คือธรรมที่จะสร้างคนให้เป็นเทพบุตร เทพธิดา ด้วยร่างกายที่เป็นมนุษย์ หิริ โอดัปปะ เป็นธรรมที่เกิดขึ้นภายในใจของทุกคนในลักษณะของที่ค่อยเกิดขึ้นมาตามลำดับจึงเรียกธรรมสองประการนี้ว่า มโนธรรมคือธรรมที่เกิดขึ้นภายในจิตใจ ทำให้แยกมนุษย์ออกจากสัตว์ หิริและโอดัปปะเป็นธรรมฝ่ายดี เมื่อเกิดขึ้นทำกิจหน้าที่ของตน อกุศลจิตย่อมจะเกิดขึ้นไม่ได้และที่สำคัญธรรม 2 ประการนี้ เป็นธรรมคุ้มครองโลกเป็นเครื่องก่อกุศลให้สัตว์โลกอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขสงบร่มเย็นปราศจากการเบียดเบียนซึ่งกันและกัน ไม่กระทำในสิ่งที่ไม่ดีทั้งในที่แจ้งและในที่ลับ อีกประการหนึ่ง เพราะมีความละเอียดและมีความเกรงกลัวต่ออกุศล กลัวต่อภัย คือการเวียนว่ายตายเกิดในสังสารวัฏฏ์อย่างไม่มีวันจบสิ้น ซึ่งเต็มไปด้วยทุกข์นานาประการ จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้แต่ละบุคคลได้มีวิริยะอุตสาหะที่จะฟังพระธรรม ศึกษาพระธรรมที่พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงแสดงอบรมเจริญปัญญาสะสมความเข้าใจถูก เห็นถูก เป็นปกติในชีวิตประจำวันบ่อยๆ เนื่องๆ เพื่อวันหนึ่งข้างหน้าจะเป็นผู้ที่สามารถดับกิเลสทั้งหลายทั้งปวงได้ ไม่ต้องมีการเกิดอีกในสังสารวัฏฏ์ที่สำคัญต้องเข้าใจว่าธรรม เกิดขึ้นตามเหตุตามปัจจัย ไม่อยู่ในอำนาจบังคับบัญชาของใคร แม้แต่สภาพธรรมฝ่ายดีก็เช่นเดียวกัน เพราะเคยสะสมกุศล เห็นประโยชน์ของกุศลธรรม พร้อมทั้งเห็นโทษของอกุศลธรรมในชีวิตประจำวัน กุศลธรรมมี หิริและโอดัปปะเป็นต้น จึงเกิดขึ้นโดยไม่มีตัวตนที่บังคับหรือทำขึ้นมาได้ แต่เกิดขึ้นเป็นไปแล้วตามเหตุตามปัจจัยพระพุทธเจ้าทรงแสดงว่า หิริและโอดัปปะเป็นธรรมเครื่องขัดเกลากิเลส คือ เมื่อมีความละเอียดและเกรงกลัวต่อบาป ย่อมไม่ทำ

บาปอกุศล เพราะเห็นโทษภัยของอกุศลจึงงดเว้นบาปในชีวิตประจำวันอันเป็นไปเพื่อขัดเกลากิเลส ในชีวิตประจำวันในขณะที่การมีหิริและโอตตปปะจึงเป็นหนทางในการขัดเกลากิเลสและค่อยๆ ละกิเลสได้จนหมดสิ้น ที่สำคัญเมื่อเป็นผู้มีหิริโอตตปปะย่อมเป็นผู้สามารถดำเนินชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้อง และเป็นไปเพื่อความเจริญขึ้นของกุศลธรรมและห้ามบาปธรรมที่จะเกิดขึ้นด้วย (พระสุตตันตปิฎก มัชฌิมนิกาย มูลปิ่นดาสก เล่ม 1 ภาค 3-หน้าที่ 221) หิริและโอตตปปะธรรมเหล่านี้ พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงแสดงแก่พระมหาจุนทเถระว่าเป็นปฏิปทาเครื่องขัดเกลากิเลส.(พระสุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย คาถาธรรมบท เล่ม 1 ภาค 2 ตอน 3-หน้าที่ 124) โลกपालธรรม ธรรมคุ้มครองโลก คือ ธรรมที่ช่วยให้โลกมีความเป็นระเบียบเรียบร้อยไม่เดือดร้อนและวุ่นวาย มี 2 อย่าง คือ 1) หิริ แปลว่า ความละอายต่อบาป คือละอายใจต่อการทำความชั่วไม่ยอมทำบาป 2) โอตตปปะ แปลว่า ความกลัวบาป คือเกรงกลัวต่อความชั่วและผลของความชั่วต่างๆ ทั้งหิริกับโอตตปปะเป็นธรรมที่สร้างพื้นฐานของจิตใจไม่ให้คนทำความชั่ว

ยนต์ ชุ่มจิต (2541:219-220) หลักธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนานี้เป็นเพียงธรรมะขั้นพื้นฐานที่ ครูอาจารย์ทั้งหลายควรนำไปยึดถือปฏิบัติในฐานะที่เป็นครู เพื่อจะได้ประพฤติตัวให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ลูกศิษย์คุณธรรมสำคัญหลักๆ เช่น ขันติโสรจจะ คือ ผู้ที่เป็นครูต้องมีความอดทนอย่างมากในการจะเป็นครูที่ดีต้องมีความสงบเสถียร สारวมกาย วาจา ใจ เพื่อทำหน้าที่ครูที่ดีและครูต้องมีหิริโอตตปปะ คือ มีความละอายและความกลัวที่จะทำความชั่วทั้งในที่ลับและที่แจ้ง ครูต้องทำตัวในฐานะที่ควรได้รับการเคารพยกย่องสมกับเป็นครูที่ดีของสังคม เสนีย์ มีทรัพย์ (2530:240-245) ได้ศึกษาคุณธรรมของครู ที่เรียกว่า ครูธรรม

สรุปได้ว่า หิริโอตตปปะ มีความสำคัญ เป็น ธรรมคุ้มครองโลก ช่วยให้โลกมีความสงบเรียบร้อย เพราะถ้าทุกคนเข้าใจและให้ความสำคัญกับการมีหิริโอตตปปะเกิดขึ้นในตน โดยเฉพาะวัยประถมศึกษาตอนต้นได้รับการปลูกฝังให้รู้เข้าใจในหลักธรรมหิริโอตตปปะแล้ว และฝึกให้เกิดในตัวตนแล้ว

ความละอาย และเกรงกลัวต่อการทำไม่ดีทั้งหลายทั้งปวง จะทำให้เยาวชนตัวเล็กๆ เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดีต่อไปในวันข้างหน้า ประชาชาติจะเจริญรุ่งเรือง บ้านเมืองจะสงบร่มเย็นต่อไป

1.3 วิธีการปฏิบัติและหลักธรรมที่นำไปใช้ในการจัดชุดกิจกรรมแนะแนว เพื่อพัฒนาหิริโอตตปปะ

1.3.1 การฝึกสมาธิแบบอานาปานสติ

การฝึกสมาธิตามแบบของพระพุทธศาสนา มี 40 วิธี แต่ละวิธีเป็นเพียงอุปกรณ์สำหรับบุคคล ซึ่งจะมีลักษณะจริตที่แตกต่างกัน บุคคลจะเลือกวิธีใดฝึกสมาธิก็ต้องพิจารณาดีแล้วเห็นว่าเหมาะสมกับตนเองจัดเป็นสมาธิโดยง่าย

วิทย์ วิศว์เวทย์ และเสถียรพงษ์ วรรณปก (2527:148-151) อานาปานสติ เป็นวิธีฝึกสติวิธีหนึ่งที่สามารถปฏิบัติได้อย่างสะดวก เพราะลมหายใจมีอยู่กับบุคคลทุกคน สามารถใช้ได้กับทุกที่ ไม่ต้องเตรียมอุปกรณ์ อารมณ์เป็นรูปธรรม สามารถกำหนดอารมณ์ให้ชัดเจน เมื่อเราเริ่มปฏิบัติจะได้รับความผ่อนคลายทันทีไม่ต้องรอให้เกิดสมาธิระดับสูง ซึ่งพุทธองค์ตรัสไว้ถึงประสบการณ์ของพระองค์ เมื่อเราอยู่ด้วยวิหารธรรมอันมีอานาปานสติ แม้ทำมากตาก็ไม่เมื่อย ภายก็ไม่เมื่อย ตรงกันข้าม กลับจะเกื้อกูลให้สุขภาพดีขึ้น การใช้พลังงานน้อยลง

พระราชวรมุนี (2529:589) คำว่า อานาปานะ หมายถึง การหายใจเข้าออก คำว่า สติ หมายถึง การระลึกถึง ดังนั้น อานาปานสติ จึงหมายถึง การระลึกรู้ถึงการหายใจเข้าออก

ส่วนท่านพุทธทาสภิกขุ ให้ความหมายว่า อานาปานสติ แปลว่า สติกำหนดที่ธรรมอย่างใดอย่างหนึ่งอยู่ทุกลมหายใจเข้าออก กล่าวให้เข้าใจง่ายขึ้นก็คือ การกำหนดอยู่ที่สิ่งใดสิ่งหนึ่งทุกลมหายใจเข้าออก เรียกว่า อานาปานสติได้ทั้งนั้น ต้องควบคุมเป็นด้วยการนึกหรือระลึก หรือการรู้สึกนั้นเป็นอย่างสม่ำเสมอทุกครั้งทีลมหายใจเข้าออก (พุทธทาสภิกขุ 2525:572-573) ถ้าเราบังคับความสั้นยาว ความหยาบ ความละเอียด ของลมหายใจได้ก็บังคับจิตได้ คือบังคับอารมณ์หรือเปลี่ยนแปลงอารมณ์ได้ ความมุ่งหมายสุดท้ายของเราคือ เพื่อจะบังคับจิตหรือเปลี่ยนแปลงลักษณะของธรรมชาติของจิต ให้มาอยู่ในภาวะที่เราต้องการ เราจะสามารถบังคับอารมณ์ร้ายต่างๆ ในกาลข้างหน้าได้ด้วยการบังคับลมหายใจ (พุทธทาสภิกขุ 2525: 643-646) การทำสมาธิ เป็นการฝึกจิตให้สงบตามปกติ สามารถเพิ่มความสามารถทางความคิด และสติปัญญา ของบุคคลด้วยจิตใจที่สงบ และคิดมุ่งไปเรื่องใดเรื่องหนึ่ง อาจเกิดปัญญาแตกฉานในเรื่องนั้นๆ ได้แต่เรื่องที่น่ามาคิดนั้นมีใช้ส่วนหนึ่งของสมาธิ แต่เป็นองค์ประกอบที่เพิ่มเข้ามาระหว่างการทำสมาธิถ้าเป็นเรื่องดี เช่น การพิจารณาข้อธรรมะจิตใจของบุคคลก็จะพัฒนาสูงขึ้นได้ แต่ถ้าเอาเรื่องที่จะเบียดเบียนผู้อื่นจิตใจของบุคคลก็จะตกต่ำได้ในภายหลัง การฝึกสมาธิทำให้จิตใจสงบ ไม่ฟุ้งซ่าน ได้พักสายตาสมอง ความเครียดน้อยลง ความดันโลหิตต่ำลง อาจเกิดการรวมพลังจิต พลังปัญญาที่จะนำไปสู่การกระทำในทางที่เหมาะสม ฉะนั้น การอบรมจิตก่อนฝึกสมาธิ การรับศีลห้า ก่อนฝึกสมาธิในแนวพุทธศาสนา จะทำให้ผู้ทำสมาธิมีเนื้อหาทางธรรมะที่จะนำไปพิจารณาขณะทำสมาธิ จะทำให้บุคคลนั้นมีจิตใจและพฤติกรรมที่พัฒนาสูงขึ้นได้มาก (พระราชวรมุนี.2529) ก่อให้เกิดทัศนคติที่ดี ต่อแนวทางประพฤติปฏิบัติตนของพุทธศาสนายินดีและเต็มใจพร้อมปฏิบัติตาม เพราะเห็นความสำคัญของศีลตลอดจนควบคุมตนเองได้ ภูมิใจเมื่อตนทำดีและละอายใจเมื่อตนทำชั่ว (หิริ) เกลียดกลัวการทำ ความชั่ว (โอตตัปปะ) (ฉกาจ ช่วยโต และดวงเดือน พันธมนาวิน.2533)

การฝึกนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มตัวอย่าง ด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดทฤษฎีพัฒนาจริยธรรมของโคลเบอร์ก โดยนำการฝึกสมาธิแบบอานาปานสติไปประยุกต์เพื่อพัฒนาหิริ โอตตัปปะ ให้เกิดกับกลุ่มตัวอย่างและให้มีทัศนคติที่ดีต่อพระพุทธศาสนา

สูงขึ้น เพื่อประโยชน์สุขต่อตนเองและสังคมต่อไปในอนาคต ซึ่งโคลเบิร์กเชื่อว่าวัย ระดับที่ 1 ระดับก่อนจริยธรรม (pre-conventional level) เป็นระดับก่อนมีจริยธรรมอย่างมีเหตุผลหรือก่อนเกณฑ์การเข้าสังคม เด็กที่อยู่ในระดับนี้จะมีอายุต่ำกว่า 9 ปี ระดับนี้บุคคล จะทำความดีหรือเลวขึ้นอยู่กับกฎเกณฑ์ของสังคมที่ทำกันมาหรือผู้ใหญ่เป็นผู้กำหนด ดังนั้น ถ้าเราปลูกฝังสิ่งดีๆ ให้เขาจะคุ้นชินกับสิ่งดีจะทำให้เขามี “สติสัมปชัญญะ” และส่งผลให้เกิดหิริ โอตปปะที่เป็นภูมิด้านทานที่ดีในตัวเขาเหล่านั้นได้

1.3.2 หลักธรรมที่นำมาใช้ในการพัฒนาหิริโอตปปะ

ธรรมะในขั้นที่ใช้ปรับพื้นฐานสภาพของจิตใจ

ผู้วิจัยขอนำธรรมะมาใช้ในการปรับพื้นฐานสภาพจิตใจของนักเรียน โดยนำไป

ประยุกต์ใช้จัดเป็นชุดกิจกรรมแนะแนว เพื่อพัฒนาหิริโอตปปะ คือ เบญจศีลกับเบญจธรรม เป็นธรรมที่เป็นเครื่องส่งเสริมความดีเมื่อนักเรียน ได้ปฏิบัติจะทำให้การดำเนินชีวิตไปในทางเจริญขึ้น เบญจศีล คือ ความประพฤติชอบทางกายและวาจา ข้อปฏิบัติในการเว้นจากการความชั่ว ควบคุมตนให้ตั้งอยู่ในความไม่เบียดเบียน คือ 1) เว้นจากการปลงชีวิต 2) เว้นจากการลักทรัพย์ 3) เว้นจากการประพฤติดินในกาม 4) เว้นจากการพูดเท็จ และ 5) เว้นจากน้ำเมา เบญจธรรม หมายถึง คุณธรรม 5 ประการ เป็นธรรมที่เกื้อกูลแก่การรักษาเบญจศีล คือ 1) เมตตาและกรุณา มีความรักความสงสาร 2) การหาเลี้ยงชีพในทางสุจริต 3) ความสังวรในกามไม่หลงไหลในรูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส 4) มีความสัตย์ความซื่อตรง 5) มีสติสัมปชัญญะระลึกได้และรู้ตัวอยู่เสมอระวังตนมิให้มัวเมาประมาท

สรุปว่าเมื่อนักเรียนกลุ่มทดลองได้ทำชุดกิจกรรมแนะแนวที่นำหลักเบญจศีลเบญจธรรม ไปประยุกต์ใช้จะทำให้ให้นักเรียนกลุ่มทดลองได้ปรับพื้นฐานสภาพจิตใจให้เป็นผู้รู้หลักศีล 5 เป็นข้อพึงงดเว้นเมื่อได้รับรู้ตั้งแต่วัยระดับก่อนจริยธรรม ตามแนวคิทธิของโคลเบิร์ก ทำให้สภาพจิตถูกป้อนข้อมูลให้เกิดความละเอียดอ่อน (หิริ) และเกิดความเกรงกลัวต่อบาป (โอตปปะ) เป็นพื้นฐานในใจที่ผู้ใหญ่ได้ปลูกฝังเป็นประจำสม่ำเสมอ ซึ่งเขาพร้อมที่จะปฏิบัติตามที่ผู้ใหญ่กำหนดว่าควร

ธรรมะที่ก่อให้เกิดหิริโอตปปะ

หิริโอตปปะถือว่าเป็นพระธรรมคำสอนของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่สำคัญ หลักคำสั่งสอนทางพุทธศาสนาที่มีความสำคัญยิ่ง แม้จะมีผู้วิจารณ์ว่าขาดประชากรกลุ่มทดลอง แต่ที่จริงแล้วที่บุคคลเข้าบวชอยู่ในสมณเพศ หรือเป็นฆราวาสปฏิบัติธรรม ก็ถือว่าเป็นประชากรกลุ่มทดลองแล้วทั้งนั้นเพราะไม่ว่าจะเป็นพระพุทธเจ้า พระปัญจวัคคีย์ พระอัครสาวก 80 รูป หรือพระ 500 รูป ก็ดี หรืออุบาสก อุบาสิกาผู้ปฏิบัติธรรมอันมีอยู่มากมาย ล้วนแต่ใช้หิริโอตปปะเป็นหลักธรรมในการควบคุมพฤติกรรมของตน และเป็นการคุ้มครองตนให้พ้นจากการกระทำพฤติกรรมล่วงละเมิดปทัสถานมานานกว่า 2,500 ปี การทดสอบในช่วงเวลาอันยาวนานนี้จะเป็น

เครื่องพิสูจน์ความเที่ยงตรงของหลักการควบคุมตนเองนี้ได้อย่างดีที่สุด (จรรยา สุวรรณทัต. 2533:22) และพระมหาเสริมชัย ชยมงคล (2535) ได้อธิบายถึงหัวข้อธรรมที่จะก่อให้เกิดหิริ โอตตัปปะและการควบคุมตนเองได้ดี คือ สติสัมปชัญญะและสัมมาสติหรือสติปัฏฐาน 4 ซึ่งพระเทพเวที (2532) ได้อธิบายธรรมมีอุปการะมาก หมายถึง ธรรมที่เกี่ยวเนื่องในการทำสมาธิทุกอย่าง ซึ่งก็คือ สติสัมปชัญญะ สติ คือความรู้สึกได้ นึกได้สำนึกอยู่ไม่ปล่อย สัมปชัญญะ คือความรู้ชัดในสิ่งที่นึกได้ ตระหนักได้เข้าใจชัดเจนตามความเป็นจริง สติปัฏฐาน 4 คือสติ แปลว่า การตามระลึกรู้อารมณ์ ปฏฐาน แปลว่า ที่ตั้ง (ของการเพ่ง) สติปัฏฐาน 4 หมายถึง ฐาน หรือที่ตั้งอันเป็นที่รองรับของการกำหนดสติ อย่างประเสริฐ เพราะเป็นการตามระลึกรู้อารมณ์ปรমัตต์ (รูป-นาม) ที่เกิดขึ้นตามฐาน ซึ่งมี 4 ฐานด้วยกัน คือ กาย เวทนา จิต และธรรม ผู้ใดที่มีการปฏิบัติเป็นไปอย่างถูกต้องตามหลักของสติปัฏฐาน ย่อมเป็นเหตุให้เกิดวิปัสสนาปัญญา อันเป็นปัญญาที่เข้าถึงสภาวะธรรมของไตรลักษณ์ คือ อนิจจัง ทุกขัง อนัตตาได้ในที่สุด ทั้งนี้เพราะการปฏิบัติสติปัฏฐาน 4 สามารถทำลายวิปลาสธรรม 4 ประการได้ คือ

1) กายานุปัสสนาสติปัฏฐาน คือ การใช้สติตั้งมั่นในการพิจารณากาย ซึ่งเป็นรูปธรรม เพื่อให้เห็นว่า แท้ที่จริงรูปนั้นเป็นอสุภะ(ความไม่งาม,ความน่าเกลียด) เป็นการทำลายสุภวิปลาส (สำคัญว่างาม, ว่าน่ารัก)

2) เวทนานุปัสสนาสติปัฏฐาน คือ การใช้สติตั้งมั่นในการพิจารณาเวทนา ซึ่งเป็นนามธรรม เพื่อให้เห็นว่าแท้ที่จริงแล้วนามเป็นทุกข์ เป็นการทำลายสุขวิปลาส (สำคัญว่าเป็นสุข)

3) จิตตานุปัสสนาสติปัฏฐาน คือ การใช้สติตั้งมั่นในการพิจารณาจิต ซึ่งเป็นนามธรรม เพื่อให้เห็นว่าแท้ที่จริงแล้วนามเป็นอนิจจัง เป็นการทำลายนิจจวิปลาส (สำคัญว่าเที่ยง)

4) ธรรมานุปัสสนาสติปัฏฐาน คือ การใช้สติตั้งมั่นในการพิจารณาธรรม ซึ่งเป็นทั้งรูปธรรมและนามธรรม เพื่อให้เห็นว่าแท้ที่จริงแล้วรูปและนามนั้นเป็นอนัตตา เป็นการทำลายอัตต-วิปลาส (สำคัญว่าเป็นตัวตน)

สรุปว่าบุคคลคลมึสติ คือ ความระลึกได้ นึกได้สำนึกอยู่ไม่ปล่อย มีสติควบคุม กายใจและอารมณ์ มีความไม่ประมาทขาดสติ มีความประพฤติ ปฏิบัติและการกระทำทุกอย่าง ระมัดระวังตัว จะเป็นผู้ไม่ยึดมั่นในความทุกข์ พ้นจากทุกข์ ก็จะทำให้บุคคลนั้นมีความละเอียดใจต่อการกระทำบาป (หิริ) สามารถควบคุมตนเอง ซึ่งเป็นการควบคุมภายในได้และเกรงกลัวต่อความชั่ว (โอตตัปปะ) ไม่กระทำความชั่ว ซึ่งเป็นการควบคุมตนเองแบบควบคุมภายนอก การเรียนรู้ ฝึกทำ ย้ำคิดอยู่เสมอจะทำให้ ต้นกล้าหรือผ้าขาวนั้น ได้รับข้อมูลที่เป็นพื้นฐานในการควบคุมตนเองได้ทั้ง ภายในและภายนอกได้ จะทำให้เขาเหล่านั้นเกิดหิริ โอตตัปปะขึ้น แคนนี้ผู้วิจัยก็ถือว่าประสบผลสำเร็จ

1.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหิริโอตัมปะ

จากการศึกษาและรวบรวมเอกสารงานวิจัยส่วนมากเป็นรายงานการวิจัยที่กล่าวถึงความซื่อสัตย์ สุจริต โดยใช้หลักหิริ โอตัมปะช่วยพัฒนาการฝึกอบรมทางพุทธศาสนาเพื่อพัฒนาหิริ โอตัมปะ การควบคุมตนเองของเยาวชนโดยยึดหลักหิริ โอตัมปะ การส่งเสริมหลักจริยธรรมแก่นักเรียนงานวิจัยที่ศึกษาล้วนแต่มีส่วนเกี่ยวข้องกับหลักหิริ โอตัมปะ ซึ่งเป็นธรรมคุ้มครองโลกให้เกิดความสงบ เกิดความละเอียด และเกรงกลัวต่อการทำบาป

ธานี กลิ่นเกสร (2537:บทคัดย่อ) ผลของการฝึกอบรมทางพุทธศาสนา เพื่อพัฒนาหิริ โอตัมปะและทัศนคติต่อพุทธศาสนาของนักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคพัทลุง ผลการวิจัยสรุปว่า นักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคพัทลุงที่เข้ารับการฝึกอบรมทางพุทธศาสนาเพื่อพัฒนาหิริ โอตัมปะและทัศนคติต่อพุทธศาสนาสูงขึ้นมากกว่านักศึกษาที่ไม่ได้เข้ารับการฝึกอบรมทางพุทธศาสนาตามสมมติฐานที่ 1 ส่วนสมมติฐานที่ 2 ไม่เป็นจริง ที่ว่านักศึกษาที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยจะมีหิริ โอตัมปะและทัศนคติต่อพุทธศาสนาสูงขึ้น จากการวิเคราะห์พบว่า ปฏิสัมพันธ์ระหว่างการอบรมทางพุทธศาสนากับการอบรมเลี้ยงดู ไม่พบความแปรปรวนต่อคะแนนการเปลี่ยนแปลงหิริ โอตัมปะและทัศนคติต่อพุทธศาสนาอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

นางสิริวรรณ ศรีพหล (2542:บทคัดย่อ) การพัฒนาจิตสำนึกความเป็นพลโลกสำหรับเยาวชนตามแนวพุทธธรรมผลการวิจัย สรุปได้ดังนี้ องค์ธรรมที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าเป็นองค์ธรรมที่มีความเหมาะสมมากที่สุดและสามารถนำไปสู่การพัฒนาจิตสำนึกความเป็นพลโลกของเยาวชนได้มีอยู่ 11 องค์ธรรม เรียงตามลำดับ ดังนี้ 1) หิริโอตัมปะ 2) สติสัมปชัญญะ 3) โอวาทพระพุทเจ้า 3 4) เบญจศีล 5) เบญจธรรม 6) สัมปยุตธรรม 7) สังคหวัตถุ 4 8) มรรค 8 9) ขันติโสรัจจะ 10) พรหมวิหาร 4 และ 11) ฆราวาสธรรม 4 องค์ธรรมที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าเป็นองค์ธรรมที่มีความเหมาะสมมากที่สุดและสามารถนำไปสู่การพัฒนาจิตสำนึกความเป็นพลโลกของเยาวชนมีอยู่ 3 องค์ธรรมเรียงตามลำดับ ดังนี้ 1) ทริบาท 4 2) ปฏิจสงฆบาท และ 3) พละ 4 การพัฒนาจิตสำนึกความเป็นพลโลกโดยใช้กระบวนการเผชิญสถานการณ์และการตัดสินใจแก้ปัญหาให้มีผลทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น มีการคิดแบบโยนิโสมนสิการได้ดีขึ้น มีความคิดต่อการเป็นพลโลกในระดับสูงขึ้นตลอดจนมีศรัทธาต่อพระพุทธศาสนาในระดับดีขึ้น

อารีพรรณ อะทะวงษา (2553:บทคัดย่อ) “ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมซื่อสัตย์สุจริตของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาล 6 นครเชียงราย จังหวัดเชียงราย” ผลการวิจัยพบว่านักเรียนกลุ่มทดลองมีพฤติกรรมซื่อสัตย์สุจริตสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนกลุ่มทดลองที่มีลักษณะมุ่งอนาคตและ

ควบคุมตนเองและภูมิหลังทางชีวสังคมต่างกัน เมื่อใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาความซื่อสัตย์สุจริต มีพฤติกรรมซื่อสัตย์สุจริตไม่แตกต่างกัน

พระครูประโชติจันทวิมล (นาม จนุทโชโต) (2555:85-87) การส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมนักเรียน โรงเรียนนวมินทราชินูทิศหอวัง นนทบุรี อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้จากผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ จุฑาธิป เปี่ยมประถม ที่ได้ศึกษาเรื่องจริยธรรมของนักเรียนประถมศึกษาตามความคิดเห็นของครูและผู้ปกครองสังกัดสำนักงานการศึกษา อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาจริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนประถมศึกษาตามความคิดเห็นของครูและผู้ปกครอง สังกัดนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษาตามความคิดเห็นของครูและผู้ปกครอง สังกัดสำนักงานการศึกษา อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา ผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า ผลการเปรียบเทียบระดับจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษาตามความคิดเห็นของครูและผู้ปกครอง สังกัดการประถมศึกษาอำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา จำแนกตามความคิดเห็นของครูผู้สอนของครูและผู้ปกครองด้านความขยันหมั่นเพียร ด้านความอดทน ด้านความประหยัด ด้านความซื่อสัตย์สุจริต ด้านความมีระเบียบวินัย ด้านความเสียสละ ด้านความเมตตากรุณา ด้านความตรงต่อเวลา ด้านความสามัคคีด้านความยุติธรรม ด้านความเป็นผู้มีวัฒนธรรมและ ปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณี และ โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนจริยธรรม ด้านความใฝ่รู้และด้านความกตัญญูกตเวทิต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากผลการวิจัยที่ค้นพบว่าด้านความมีน้ำใจมีค่าเฉลี่ยที่อยู่ลำดับสุดท้าย แสดงให้เห็นว่า เด็กในช่วงชั้นที่ 4 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างนี้ ควรได้รับการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมด้านนี้เป็นพิเศษ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เปลี่ยนไปตามยุคสมัย ซึ่งเต็มไปด้วยการแข่งขันและเร่งรีบ จึงทำให้พฤติกรรมของเด็กได้รับอิทธิพลจากสภาพการณ์ดังกล่าว

พระอธิการวิสุทพงษ์ ธีรบุญโญ (คงเพ็ง) (2555:105-106) การศึกษาวิเคราะห์สามัคคีธรรมที่ปรากฏในพระพุทธศาสนาเถรวาท ผลการวิจัยพบว่า หลักธรรมในพระพุทธศาสนาแต่ละหมวดมีความสำคัญมาก ซึ่งจะช่วยให้เกิดความสมานฉันท์ความปรองดองในหมู่คณะ มีความพร้อมเพรียงกันทำกิจต่างๆ ให้ สำเร็จลุล่วงอย่างมีประสิทธิภาพ สามัคคีธรรม ต้องอาศัยความอดทน เสียสละความเห็นอกเห็นใจ ซึ่งกันและกันและตระหนักในปัญหาร่วมกัน การปฏิบัติตนตามหลักธรรมต่างๆ เมื่อคณะสงฆ์และฆราวาสได้พากันประพฤติปฏิบัติตาม ก็จะประสพแต่ความเจริญฝ่ายเดียวในสังคม มีแต่ความผาสุก เจริญรุ่งเรืองเท่านั้น สามัคคีธรรมในแต่ละยุคย่อมไม่แตกต่างกัน เพราะใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา พระมหากษัตริย์ทรงใช้หลักทศพิธราชธรรม สังคหะวัตรอุสัปปริสธรรม หิริโอตตัปปะ อปริหานิยธรรมและจักรวรรดิวัตรปกครองประชาชน วิธีการประยุกต์สามัคคีธรรมใช้ในสังคมไทยนั้นผู้วิจัยนำเสนอสามัคคีธรรมในครอบครัวโดยใช้หลักสังคหะวัตร

ปฏิสัมพันธ์กับทิศกษัตริย์และสัปปริสธรรมเป็นพื้นฐาน เบื้องต้นในครอบครัวเพื่อสร้างความสามัคคีในสังคมไทย

กิตติเดช เกียรติมหาชัย (2555:บทคัดย่อ) ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการควบคุมตนเองของเยาวชนชายที่กระทำผิด การวิจัยเรื่องปัจจัยเชิงเหตุและผลที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการควบคุมตนเองของเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด ในครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบศึกษาความสัมพันธ์เปรียบเทียบ โดยมีจุดมุ่งหมายในการศึกษาปัจจัยทางด้านจิตลักษณะเดิมมี 4 ด้าน คือ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน ความเชื่ออำนาจในตน สุขภาพจิตดี และความภูมิใจในตนเอง ปัจจัยทางด้านสถานการณ์ 4 ด้าน คือ ความสัมพันธ์กับบิดามารดาและผู้ปกครอง การรับรู้สภาพแวดล้อมในศูนย์ฝึกแบบอย่างความสามารถในการควบคุมตนจากเพื่อน และลักษณะเจ้าหน้าที่ที่สนิท และปัจจัยทางด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์ 2 ด้าน คือ ความชอบสิ่งขมขื่นและความพร้อมที่จะปรับตัวเป็นคนดี ว่ามีปัจจัยอะไรบ้างที่เป็นตัว ทำนายสำคัญของความสามารถในการควบคุมตนเอง 2 ด้าน คือ ความสามารถในการควบคุมตนเองทางบวก และความสามารถในการควบคุมตนเองทางลบ โดยศึกษากลุ่มตัวอย่างเป็น คือ เยาวชนชายที่ได้รับการฝึกและอบรมในคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินและคดีทางเพศและชีวิตร่างกายในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 1 จังหวัดระยอง ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 2 จังหวัดราชบุรี ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 3 จังหวัดนครราชสีมา ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 4 จังหวัดขอนแก่น ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 5 จังหวัดอุบลราชธานี ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 6 จังหวัดนครสวรรค์ ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 9 จังหวัดสงขลา และศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านอุเบกขา จำนวน 323 คน โดยทำการวิเคราะห์ผลทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย ซึ่งกลุ่มย่อยได้แบ่งตามลักษณะชีวสังคมภูมิหลัง ได้แก่ อายุครั้งที่ทำผิด ประเภทการทำผิด ระดับการศึกษา ระยะเวลาฝึกอบรม และจำนวนเพื่อนสนิทในศูนย์ฝึก จากการพิจารณาผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้กล่าวมานี้ ทำให้ได้ข้อสรุปในการวิจัยที่สร้างความรู้ความเข้าใจของความสามารถในการควบคุมตนเองในเยาวชนที่กระทำผิดมากขึ้น อันจะนำไปสู่การพัฒนาการควบคุมตนเองในเยาวชนที่กระทำผิดต่อไป

ปิยะนาฏ นาสวรรณ (2556:บทคัดย่อ) ศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้หลักทฤษฎีโอตต์ปะ เพื่อพัฒนาความซื่อสัตย์สุจริตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนพิพัฒนบำรุง จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลอง ที่ได้รับการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวมีพฤติกรรมซื่อสัตย์สุจริตสูงกว่าก่อนทำกิจกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวมีพฤติกรรมซื่อสัตย์สุจริต สูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมที่ได้รับการข้อเสนอแนะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และระยะหลังการทดลองสูงกว่าระยะติดตามผล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผู้วิจัยตระหนักถึงความสำคัญของความซื่อสัตย์สุจริตที่มี

ต่อนักเรียนวัยเด็กตอนปลาย และเห็นควรส่งเสริมพัฒนาพฤติกรรมความซื่อสัตย์สุจริตโดยใช้หลัก หิริ โอตตัปปะ เป็นการปลูกฝังส่งเสริมและพัฒนาเยาวชนให้เขาเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพ อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข เป็นพลเมืองไทยและพลโลกที่ดีต่อไป

พระอริการเดชา สิริธมฺโม (2556:241-242) การศึกษาสัมมากัมมันตะใน พระพุทธศาสนาเถรวาท จากผลของการวิจัยพบว่า พระวินัยปิฎก พระสุตตันตปิฎก พระอภิธรรมปิฎกและอรรถกถาตลอดทั้งคัมภีร์อื่นๆ ได้แสดงความหมายของสัมมากัมมันตะไว้อย่างสอดคล้องกัน กล่าวคือ สัมมากัมมันตะ ได้แก่ การกระทำที่ถูกต้อง การกระทำชอบหรือการกระทำทางกายที่ไม่เบียดเบียนคนอื่น อันเป็นการกระทำที่นำไปสู่ประโยชน์สุข และเป็นการแสดงออกทางกายด้วยความรู้ความเข้าใจถึงความถูกต้องของการกระทำนั้น ที่ได้ใคร่ครวญพิจารณาก่อนทำอย่างรอบคอบดีแล้ว ทั้งยังส่งผลให้ผู้ปฏิบัติได้พัฒนาตนเองไปสู่ทางสายกลาง เพื่อไปถึงจุดสูงสุดและถึงพร้อมในอริยมรรคอันเป็นทางหลุดพ้นอันประเสริฐนั่นเอง หลักธรรมอันเป็นเครื่องส่งเสริมสนับสนุนสัมมากัมมันตะ เช่น หิริ โอตตัปปะ วิริตี 3 วุฒิธรรม 4 พรหมวิหาร 4 สังคหัตถุ 4 สาราณียธรรม 6 สัมปยุตธรรม 7 และความไม่ประมาท เป็นต้น หลักธรรมคำสอนทั้งหมดนี้ล้วนสอดคล้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ส่งเสริมสัมพันธ์กันทั้งทางตรงและทางอ้อม เพื่อให้บุคคลผู้ปฏิบัติตามสามารถเข้าถึงได้และเลือกปฏิบัติให้เหมาะสมกับสภาพชีวิตของตน โดยมีจุดหมายปลายทางเดียวกันคือการเข้าถึงความดีอันสมบูรณ์พร้อม คือพระนิพพาน สัมมากัมมันตะถือเป็นองค์ธรรมสำคัญข้อหนึ่งในมรรคมงคล 8 ที่เป็นตัวสัจจัดเป็นศีลสิกขาอันเป็นสมุฏฐานยังความบริสุทธิ์ให้เกิดขึ้นเป็นสมาธิและปัญญาเป็นลำดับไป คนเราจะสุขหรือทุกข์ย่อมขึ้นอยู่กับกระทำที่เป็นตัวเจตนาให้เกิดขึ้น ทั้งส่วนที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม ถ้ากระทำดีถูกต้องหรือดำเนินชีวิตด้วยการประพฤติปฏิบัติอย่างถูกต้องแล้ว ไม่ว่าจะในทางศีลหรือทางธรรมก็ดี ย่อมเป็นเหตุให้นำมาซึ่งความสุขและความเจริญ ในทางตรงกันข้ามถ้าไม่รู้จักรกระทำในสิ่งที่ถูกต้องดีงาม กล่าวคือ มิมีฉกัมมันตะแล้ว ก็ย่อมเป็นเหตุให้เสื่อมจากความสุขและความเจริญอันนำมาซึ่งปัญหาต่างๆ มากมายในที่สุด

สรุปได้ว่า การพัฒนาหิริ โอตตัปปะนั้นสามารถพัฒนาได้จากการที่ฝึกให้นักเรียน รู้จักการมีสมาธิหรือมีสติสัมปชัญญะ โดยการฝึกอานาปานสติทุกครั้งก่อนปฏิบัติตามชุดกิจกรรมแนะแนว และให้ความรู้เกี่ยวกับหลักธรรมที่ปรับพื้นฐานสภาพจิตและดำเนินการให้ความรู้เกี่ยวกับธรรมที่ก่อให้เกิดหิริ โอตตัปปะ คือสติปัญฐาน 4 พฤติกรรมที่บอกว่ามีหิริ โอตตัปปะเกิด เช่น ความซื่อสัตย์สุจริต ความสมานฉันท์ปรองดอง ถ้ามีในตัวนักเรียนแสดงว่าผลการพัฒนาการควบคุมตนเองได้

2. วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมแนะแนวและชุดกิจกรรมแนะแนวและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 ความหมายของกิจกรรมแนะแนวและชุดกิจกรรมแนะแนว

2.1.1 กิจกรรมแนะแนว

การจัดกิจกรรมแนะแนวเป็นภารกิจสำคัญของสถานศึกษา ที่ต้องจัดควบคู่กับการจัดการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน หลักสูตรที่เปิดกว้างให้สังคมมีส่วนร่วมและให้อิสระในการจัดการศึกษา เพื่อประโยชน์สูงสุดของผู้เรียน ซึ่งมีนักการศึกษาให้ความหมายของกิจกรรมแนะแนว ดังนี้

คอร์ทแมน อาชบายและเดอกรัฟฟ์ (Kottman, Ashby and DeGraaf:2001 อ้างถึงใน สมร ทองดี และปราณี รามสูต 2545:11) ได้ให้ความหมายของกิจกรรมแนะแนวว่าเป็นมวลประสบการณ์ทุกรูปแบบที่จัดหรือสนับสนุนให้ผู้รับบริการแนะแนวแต่ละคน แต่ละกลุ่มได้ปฏิบัติหรือได้มีส่วนร่วม เพื่อให้ผู้รับบริการบรรลุเป้าหมายในการพัฒนา สร้างเสริมป้องกันปัญหา และแก้ปัญหาด้านการศึกษา อาชีพ ส่วนตัวและสังคม

วัชรีย์ ทรัพย์มี (2531:3) กล่าวว่า การแนะแนวเป็นกระบวนการช่วยเหลือบุคคลให้เข้าใจตนเองและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เขาสามารถนำตนเองได้และสามารถปรับตัวได้อย่างมีความสุขความเจริญก้าวหน้าในชีวิต ได้พัฒนาตนเองให้ถึงขีดสุดในทุกด้าน

สมร ทองดี (2533:369) กล่าวว่า การแนะแนว หมายถึง กระบวนการที่ช่วยให้บุคคลเข้าใจตนเองและสิ่งแวดล้อม สามารถแก้ปัญหาและตัดสินใจได้ถูกต้อง สามารถพัฒนาตนเองได้เต็มความสามารถทุกด้าน ตลอดจนสามารถปรับตนและดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข

รวีวรรณ ชินตระกูล (2539:26) กล่าวว่า การแนะแนว หมายถึง กระบวนการช่วยเหลือให้นักเรียนให้เข้าใจตนเอง สามารถตัดสินใจในการเลือกเรียนต่อ เลือกประกอบอาชีพรู้จักปรับตัวและดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้ดี

ลัดดาวรรณ ฌ ระนอง (2544:136) กล่าวถึงกิจกรรมแนะแนวว่า เป็นการกำหนดรูปแบบการเรียนรู้ให้แก่ผู้รับบริการด้วยการใช้เทคนิควิธีต่างๆ ที่เหมาะสมกับวัยและหลักสูตรแนะแนวที่วางไว้สำหรับแต่ละวัย

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2545:81) ได้กล่าวว่า กิจกรรมแนะแนวเป็นกิจกรรมที่ผู้ให้บริการแนะแนวจัดให้แก่ผู้รับบริการในเวลาเรียนหรือนอกเวลาเรียน โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับงานบริการแนะแนวด้านต่างๆ ทั้งด้านการศึกษา อาชีพ ส่วนตัวและสังคม เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้เด็กวัยรุ่นหรือผู้ใหญ่รู้จักและเข้าใจตนเองและสิ่งแวดล้อม ได้ค้นพบความสามารถ ความถนัดความสนใจ และความต้องการของตนเอง มีเจตคติที่ดีต่อการเรียน เรียนรู้กระบวนการแก้ปัญหาและการ

ตัดสินใจ การปรับตัวทั้งด้านการเรียน ส่วนตัวและสังคม ตลอดทั้งการวางแผนอนาคตด้านการศึกษา อาชีพ ส่วนตัวและสังคม

ศิริลักษณ์ วัฒนศิริ (2545:14) กล่าวว่า การแนะแนวเป็นการช่วยเหลือ นักเรียนทั้งในลักษณะการให้บริการและกระบวนการช่วยเหลือ เพื่อช่วยให้นักเรียนรู้จักและเข้าใจตนเองเข้าใจสังคมและสิ่งแวดล้อม สามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมและสิ่งแวดล้อมได้เป็นอย่างดี สามารถพัฒนาความรู้ ความสามารถของตนได้อย่างเต็มที่ สามารถเลือกและตัดสินใจได้อย่างฉลาด และสามารถแก้ปัญหาต่างๆ ของตนได้อย่างเหมาะสม

สมร ทองดี และปราณี रामสูตร (2545:11) ได้ให้ความหมายของกิจกรรมแนะแนวว่า เป็นมวลประสบการณ์ทุกรูปแบบที่จัดให้หรือสนับสนุนให้ผู้รับบริการแนะแนวแต่ละคน แต่ละกลุ่ม ได้ปฏิบัติหรือมีส่วนร่วมเพื่อให้ผู้รับบริการบรรลุเป้าหมายในการพัฒนาส่งเสริมป้องกัน และแก้ไขปัญหาทั้งด้านการศึกษา อาชีพ ส่วนตัวและสังคม

อาภา ถนัดช่าง และเรียม ศรีทอง (2545:92-93) ได้เสนอแนวคิดว่า กิจกรรมแนะแนวเป็นส่วนหนึ่งของการบริการทางจิตวิทยาและการแนะแนวซึ่งตอบสนองการบริการจัดวางตัวบุคคล (Placement Service) โดยมุ่งให้ผู้รับบริการได้ปฏิบัติการเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมทั้งการพิจารณาเลือกใช้ข้อมูล การปรับเปลี่ยนความคิด ความเชื่อ เจตคติ ฝึกหัดทักษะที่ยังบกพร่องหรือเสริมทักษะที่จำเป็นให้ดียิ่งขึ้น

กรมวิชาการ (2546:24) ให้ความหมายของกิจกรรมแนะแนวว่าเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาความสามารถของผู้เรียนให้เหมาะสมตามความแตกต่างระหว่างบุคคลสามารถค้นพบ และพัฒนาศักยภาพของตน ส่งเสริมทักษะชีวิต วุฒิภาวะทางอารมณ์การเรียนรู้ในเชิงพหุปัญญา การสร้างสัมพันธภาพที่ดี

อังคณา เมตุลา (2546:30) ให้ความหมายของกิจกรรมแนะแนวว่า หมายถึง มวลประสบการณ์ที่จัดให้ผู้รับบริการแต่ละคนหรือแต่ละกลุ่มได้ปฏิบัติ หรือได้มีส่วนร่วมเพื่อให้ผู้รับบริการบรรลุเป้าหมายที่ตนจะพัฒนาหรือสร้างเสริมตนเอง ตลอดจนป้องกันหรือแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสมทั้งด้านการศึกษา อาชีพ ส่วนตัว และสังคม

ภนิกา ภูโตนนา และคณะ (2548:13) กล่าวว่า กิจกรรมแนะแนวเป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อเสริมสร้างทักษะต่างๆ เกี่ยวข้องกับตัวนักเรียน เพื่อให้นักเรียนรู้จักเข้าใจตนเองสภาพแวดล้อมและสามารถพัฒนาและปรับตัวให้ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

ประภัสสรฯ โลहनันทชัย (2548:61) ได้สรุปความหมายของกิจกรรมแนะแนวไว้ว่า กิจกรรมแนะแนวเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาความสามารถของผู้เรียนให้เหมาะสมกับความแตกต่างระหว่างบุคคล สามารถค้นพบ พัฒนาศักยภาพของตนเอง เสริมสร้างทักษะชีวิตวุฒิภาวะทางอารมณ์ การเรียนเชิงพหุปัญญาและการสร้างสัมพันธภาพที่ดี รู้จักและเข้าใจตนเองรู้ถึง

ความสามารถ ความสนใจ ความถนัด อันจะนำไปสู่การพัฒนากระบวนการคิด การวางแผนและการแก้ปัญหา ตลอดจนการสามารถปรับตัวให้อยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข

กู๊ด (Good, 1973:270) ได้ให้ความหมายของการแนะแนวไว้ว่า การแนะแนวคือกระบวนการช่วยเหลือให้บุคคลสามารถเข้าใจตนเองและโลกเกี่ยวกับตนเองได้ดี สามารถแสวงหาความรู้เพื่อจะนำไปสู่ความเข้าใจเกี่ยวกับความก้าวหน้าทางการศึกษา การพัฒนาอาชีพและการมีบุคลิกภาพที่เหมาะสม

มิลเลอร์ (Miller, 1976:13) ได้ให้คำจำกัดความของการแนะแนวว่า เป็นกระบวนการช่วยให้บุคคลรู้จักตนเองและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้บุคคลสามารถตัดสินใจและวางแผนอนาคตได้อย่างเหมาะสม

สรุปได้ว่า กิจกรรมแนะแนว หมายถึง กิจกรรมทุกรูปแบบที่ผู้ให้บริการได้สรรคสร้างขึ้นมาให้ผู้รับบริการทั้งแบบรายบุคคลและแบบกลุ่ม ทั้งวัยเด็ก วัยรุ่น วัยผู้ใหญ่ ให้เข้าใจตนเองและสิ่งแวดล้อม ได้ปฏิบัติหรือมีส่วนร่วมเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ในแต่ละกิจกรรมทั้งที่เป็นการพัฒนา ป้องกันและแก้ไขปัญหาโดยครอบคลุมขอบข่าย ด้านการศึกษา ด้านอาชีพและด้านส่วนตัวและสังคม และยังสามารถปรับตัวให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

2.1.2 ชุดกิจกรรมแนะแนว

ในเรื่องของชุดกิจกรรมแนะแนวนั้น ได้มีนักการศึกษาให้ความหมายไว้หลายท่านด้วยกัน ซึ่งมีลักษณะสอดคล้องกัน ดังต่อไปนี้

ฮุสตัน และคนอื่นๆ (Houston and Others, 1972:10-15) กล่าวถึงชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวว่า เป็นชุดของประสบการณ์ที่จัดเตรียมไว้ให้กับผู้เรียน เพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายที่ตั้งไว้

บุญเกื้อ ควรหาเวช (2529:66-67) ได้ให้ความหมายของชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวว่า หมายถึง เครื่องมือที่สร้างขึ้นโดยใช้สื่อการสอนประสมประกอบด้วยรูปภาพ เทปเพลงวีดิทัศน์ เกม แบบฝึกหัด โดยจัดไว้เป็นชุดเป็นกล่องหรือซองภายในประกอบด้วย คู่มือครู คู่มือนักเรียน รวมทั้งสื่อในการจัดกิจกรรมแต่ละเรื่อง

ฉัตรสุดา หาญประกอบสุข (2541:5) กล่าวว่า ชุดการแนะแนวเป็นเครื่องมือที่สร้างขึ้นโดยการใช้สื่อประสมที่สอดคล้องกับวิชา หน่วยการสอนและหัวข้อ เพื่อช่วยให้เกิดพฤติกรรมตามเป้าหมายและการเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

สายพิณ ช่างไม้ (2544:11) ให้ความหมายของชุดการแนะแนว หมายถึง เครื่องมือที่สร้างขึ้นอย่างมีระบบ

กัลญา กริชาทร (2545:8) กล่าวว่า ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนว หมายถึง เครื่องมือที่เป็นสื่อการสอน ซึ่งมีลักษณะเป็นสื่อประสมประกอบด้วยวีดิทัศน์ รูปภาพ เทปเสียงและ เกมส์

สำเนา ขจรศิลป์ (2538:231) กล่าวว่า การแนะแนวเป็นบริการหรือ กระบวนการที่ช่วยให้บุคคลรู้จักตนเอง เข้าใจตนเอง เข้าใจคนอื่นและสิ่งแวดล้อมตรงตามความเป็นจริง อันจะเป็นผลทำให้บุคคลนั้นสามารถช่วยตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2545:80) กล่าวถึงชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวว่า เป็นเครื่องมือที่สร้างขึ้นโดยใช้สื่อประสม เช่น รูปภาพ วีดิทัศน์ แอบบันท์ทีกเสียง เอกสารที่บันทึก รายละเอียดของกิจกรรมต่างๆ ทั้งเกมส์ กรณีตัวอย่าง บทบาทสมมติ แบบฝึกหัดก่อนเรียนและหลังเรียน โดยจัดไว้เป็นชุด หรือกล่อง หรือซอง และภายในกล่องหรือซองจะบรรจุคู่มือครู คู่มือผู้เรียน และสื่อประกอบการจัดกิจกรรมแต่ละเรื่อง

วัฒนกิจ สิทธิสถิตอังกูร (2546:27) กล่าวว่า จากการสัมมนาหาคำจำกัด ความของคำว่าชุดกิจกรรมแนะแนว คณาจารย์และนักศึกษาระดับมหาบัณฑิต แขนงวิชาการแนะ แนวมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ปี การศึกษา 2545 ได้กำหนดให้ชุดกิจกรรมแนะแนว หมายถึง เครื่องมือทางการแนะแนวที่ประกอบด้วย กิจกรรมแนะแนวหลายๆ กิจกรรม ที่นำมารวมกันอย่างเป็นระบบตามเป้าหมายและขอบข่ายของการแนะแนว

อังคณา เมตุลา (2546:31) กล่าวว่า ชุดกิจกรรมแนะแนว คือ เครื่องมือ ทางการแนะแนวที่ประกอบด้วยกิจกรรมแนะแนวหลายๆ กิจกรรมที่นำมารวมกันเข้าอย่างเป็น ระบบตามเป้าหมายและขอบข่ายของการแนะแนว

มยุรี วิสุตราศัย (2547:16) ได้สรุปความหมายของ ชุดกิจกรรมแนะแนวว่า หมายถึง เครื่องมือที่สร้างขึ้นอย่างเป็นระบบ ให้มีความสอดคล้องกับเนื้อหาวิชา วัตถุประสงค์และ กิจกรรม เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรมการเรียนรู้ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งจัดทำในลักษณะ ของสื่อประสม ประกอบด้วยคู่มือครู และแผนการจัดกิจกรรม โดยใช้เทคนิควิธีการต่างๆ เช่น การ อภิปราย กรณีตัวอย่าง การแสดงบทบาทสมมติ สถานการณ์จำลอง ตลอดจนการใช้สื่ออุปกรณ์ ที่มีความเหมาะสมกับเนื้อหาหรือกิจกรรม

สรุปได้ว่า ชุดกิจกรรมแนะแนว หมายถึง สื่อที่ใช้ประกอบการจัดกิจกรรม แนะแนว ซึ่งมีการแบ่งเนื้อหากิจกรรมเป็นออกเป็นชุดๆ โดยมีสื่อประกอบการจัดกิจกรรมที่ หลากหลายหรือสื่อประสม ตามความเหมาะสมของเนื้อหาตามวัตถุประสงค์ และตามขอบข่ายของ การแนะแนว ประกอบไปด้วยกิจกรรม เทคนิค รูปแบบต่างๆ มีเกมส์ สื่ออุปกรณ์ต่างๆ เพื่อส่งเสริม ให้นักเรียนเกิดทักษะหรือความรู้ความเข้าใจตามจุดประสงค์ของสื่อที่สร้างขึ้นมาช่วยเปลี่ยน พฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนไปในทางที่ดีขึ้น ซึ่งในงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำแนวคิดดังกล่าว

มาสร้างชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดทฤษฎีพัฒนาจริยธรรมของโคลเบิร์ต เพื่อพัฒนาறிโอตัสปะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านหูก้านบ จังหวัดบุรีรัมย์

2.2 ความสำคัญของชุดกิจกรรมแนะแนว

ประทุมทิพย์ บัวสละ (2555:22) กิจกรรมแนะแนว เป็นกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาความสามารถของผู้เรียนให้เหมาะสมตามความแตกต่างระหว่างบุคคล สามารถค้นพบและพัฒนาศักยภาพของตน เสริมสร้างทักษะชีวิต วุฒิกวาทะทางอารมณ์ การเรียนรู้ในเชิงพหุปัญญา และการสร้างสัมพันธภาพที่ดี ซึ่งครูแนะแนวทุกคนต้องทำหน้าที่แนะแนว ให้คำปรึกษาด้านชีวิต การศึกษาต่อ และการพัฒนาตนเองสู่โลกอาชีพและการมีงานทำกิจกรรมแนะแนว ถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด เป็นกิจกรรมที่จัดให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถของตนเองตามศักยภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีคุณค่า มีศักดิ์ศรีและมีความสุข

คมเพชร ฉัตรศุภกุล (2529: 142-143) และสาตี ปาลกะวงศ์ ณ อยุธยา (2527: 257-259) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการแนะแนวในโรงเรียนมัธยมศึกษา ดังต่อไปนี้

1) เนื่องจากนักเรียนในระดับมัธยมศึกษา กำลังอยู่ในช่วงวัยรุ่น มักมีปัญหาเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย อารมณ์ ซึ่งเป็นผลเสียต่อการควบคุมตนเอง การแนะแนวจะช่วยให้นักเรียนได้รู้จักและเข้าใจตัวเองได้มากขึ้น ทำให้นักเรียนเป็นตัวของตัวเอง กล้าเผชิญความจริงยอมรับในสิ่งที่ตนบกพร่อง และพร้อมที่จะปรับปรุงตนเองให้ดียิ่งขึ้นซึ่งเป็นหนทางทำให้นักเรียนได้พัฒนาตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพ

2) ขณะนี้นักเรียนอยู่ในวัยที่จะต้องตัดสินใจเลือกหลายอย่าง เช่น เลือกศึกษาต่อหรือเลือกประกอบอาชีพในอนาคต ซึ่งเป็นผลทำให้นักเรียนสับสนไม่เข้าใจ ดังนั้นการแนะแนวจึงเป็นการช่วยให้นักเรียนเข้าใจตนเองและสิ่งแวดล้อม ทำให้นักเรียนสามารถใช้วิจารณญาณในการเลือกวางแผนในอนาคตที่เหมาะสมกับตนเอง ไม่ว่าจะเป็นการเลือกศึกษาต่อหรือเลือกประกอบอาชีพ

3) เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ การเมืองและการรับเอาวัฒนธรรมตะวันตก ซึ่งมีผลกระทบต่อชุมชนโดยทั่วไป ทำให้นักเรียนมีปัญหาด้านการปรับตัวทั้งต่อสิ่งแวดล้อมและบุคคลอื่นๆ การแนะแนวจะเข้าไปมีบทบาทช่วยเหลือให้นักเรียนเข้าใจและยอมรับตนเอง รู้จักปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ต่างๆ ได้และรู้จักตัดสินใจอย่างมีเหตุผล

สรุปได้ว่าชุดกิจกรรมแนะแนวเป็นมวลงประสบกการณการเรยนรูที่พัฒนาขึ้นในรูปแบบต่างๆ ที่จัดไว้ให้บริการจัดวางตัวบุคคล มุ่งเน้นให้ผู้รับบริการมีส่วนร่วมในการพัฒนาตนเองด้านต่างๆ กิจกรรมแนะแนวจึงมีความสำคัญต่อกระบวนการให้บริการแนะแนวหลายประการ ได้แก่ 1) ผู้รับบริการ 2) ผู้ให้บริการ 3) กระบวนการให้บริการแนะแนวมีรายละเอียดดังนี้

2.2.1 ความสำคัญต่อผู้รับบริการ

กิจกรรมแนะแนวเป็นมวลประสบการณ์ในรูปแบบต่างๆ ที่มุ่งส่งเสริมให้ผู้รับบริการรายบุคคลและกลุ่มบุคคลได้มีส่วนร่วมเรียนรู้การพัฒนาตนเองด้านต่างๆ อย่างเต็มศักยภาพ ผู้รับบริการจะได้รับ โอกาสการพัฒนาอย่างกว้างขวาง ครอบคลุมการพัฒนาทั้ง 3 ด้าน ต่อไปนี้ เป็นการเสนอตัวอย่างของผู้รับบริการแนะแนวที่เผชิญปัญหาและความต้องการจัดการปัญหาของตนซึ่งอาจได้รับประโยชน์ต่อการเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนวที่จัดให้ 1) ความสำคัญของกิจกรรมแนะแนวที่เน้นการพัฒนาส่วนตัวสังคม 2) ความสำคัญของกิจกรรมแนะแนวที่เน้นการพัฒนาทางการศึกษา 3) ความสำคัญของกิจกรรมแนะแนวที่เน้นการพัฒนาทางอาชีพ

กิจกรรมแนะแนวมีความสำคัญต่อผู้เรียนในระบบการเรียนรู้ตามที่การพัฒนาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดให้มีกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนไว้เป็นกิจกรรมสำคัญในหลักสูตร โดยระบุให้กิจกรรมแนะแนวเป็นกิจกรรมสำคัญทุกระดับชั้น ได้กำหนดให้มีเวลาจัดกิจกรรมระดับประถมศึกษา 60 ชั่วโมง/ปี ระดับมัธยมศึกษาเป็น 45 ชั่วโมง/ปี และระดับมัธยมศึกษาตอนปลายให้มีระยะเวลาจัดกิจกรรมแนะแนวปีละ 60 ชั่วโมง

วิภา เกตุเทพา (2555:63) ได้ให้ความเห็นว่า กิจกรรมแนะแนวมีคุณค่าหลายประการได้แก่ 1) คุณค่าต่อสัมพันธภาพระหว่างครูกับศิษย์ ซึ่งสอดคล้องกับ อภา ถนัดช่วง และ เรียม ศรีทอง (2545:93) ที่ให้ความเห็นว่ากิจกรรมแนะแนวในสถานศึกษาช่วยส่งเสริมให้ศิษย์ได้มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกัน ทำให้ทราบปัญหาและความต้องการของผู้เรียนได้ชัดเจน ซึ่งผู้เรียนจะได้รับการส่งเสริมให้จัดการปัญหาของตนได้ทันเวลาที่ 2) คุณค่าต่อการพัฒนาผู้เรียนในมิติของการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามกำหนดของหลักสูตรแกนกลาง 3) คุณค่าต่อการส่งเสริมการพัฒนาและป้องกันปัญหาโดยเห็นว่ากิจกรรมแนะแนวช่วยเสริมสร้างภูมิคุ้มกัน ส่งเสริมกระบวนการคิดและทักษะชีวิต

นิรนาท แสนสา (2556:90) ได้เสนอความเห็นว่างิจกรรมแนะแนวมีความสำคัญต่อผู้เรียนหรือผู้รับบริการ 3 ประการ ได้แก่ 1) ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้เข้าใจตนเอง เห็นคุณค่าตนเองรักและพึงพอใจความเป็นตัวของตัวเองรู้จักเป็นผู้ให้และเป็นผู้รับ สามารถปรับตัวและสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น 2) ป้องกันปัญหาต่างๆ ที่จะเกิดแก่ผู้เรียนโดยเฉพาะอย่างยิ่งในสภาพการณ์การเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ประชาคมอาเซียนที่มีความหลากหลายด้านเชื้อชาติ ศาสนา วัฒนธรรม อาจก่อให้เกิดการถูกล่อลวง การใช้แรงงานข้ามชาติ การละเมิดสิทธิส่วนบุคคล การแพร่ระบาดของยาเสพติด รวมทั้งการกระทำความรุนแรงต่างๆ ต่อบุคคลและ 3) เป็นการส่งเสริมการจัดการปัญหาของผู้เรียนทั้งด้านการจัดการศึกษา การประกอบอาชีพและการพัฒนาส่วนตัว กิจกรรมแนะแนวทั้งที่สนองความต้องการรายบุคคลและแบบกลุ่มช่วยเพิ่มความสามารถในการเผชิญและก้าวพ้นปัญหาอุปสรรคเพื่อพัฒนาสู่การเปลี่ยนแปลงของชาติได้

สรุปได้ว่าชุดกิจกรรมแนะแนวมีความสำคัญต่อผู้รับบริการ 3 ประการ คือ

- 1) ช่วยให้ผู้รับบริการ เข้าใจตนเอง ปรับตัวได้ดี เห็นคุณค่าของตนเอง
- 2) ช่วยป้องกันตนเองรู้เท่าทันปัญหา ปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงของสภาพปัจจุบันได้ดี
- 3) สามารถจัดการปัญหาได้ทั้งด้านการเรียน ด้านอาชีพ ด้านส่วนตัวสังคม

2.2.2 ความสำคัญต่อผู้ให้บริการ

กิจกรรมแนะแนวที่จัดเตรียมไว้อย่างเป็นระบบ ภายใต้หลักการ เทคนิค และวิธีการที่ถูกต้องเหมาะสมในการสนองตอบความต้องการของผู้รับบริการมีความสำคัญต่อผู้ให้บริการดังนี้

- 1) เป็นสื่อการเรียนรู้ที่สำคัญในการให้บริการแนะแนว เนื่องจากได้รับการออกแบบมาอย่างเหมาะสมทำให้มีความสะดวกที่จะให้บริการ
- 2) กิจกรรมแนะแนวเป็นสื่อสำคัญที่ช่วยให้เกิดความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนในกรณีที่จัดกิจกรรมแนะแนวในสถานศึกษา
- 3) ผู้ให้บริการที่นำกิจกรรมไปใช้ในกระบวนการบริการแนะแนว มีโอกาสเก็บข้อมูลจากการประเมินหลังการใช้แล้วทำการศึกษาและพัฒนา เพื่อได้องค์ความรู้เพิ่มขึ้นช่วยให้ผู้ให้บริการมีความสามารถประยุกต์ใช้ในการให้บริการที่ทันกาลต่อไป

สรุปได้ว่า ชุดกิจกรรมแนะแนวมีความสำคัญต่อผู้ให้บริการคือเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม สร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้ให้บริการและผู้รับบริการ โดยผู้ให้บริการสามารถประยุกต์ใช้ในการให้บริการต่อไป

2.2.3 ความสำคัญต่อกระบวนการให้บริการแนะแนว

กิจกรรมแนะแนวที่ได้รับการพัฒนาอยู่เสมอจะช่วยเพิ่มโอกาสการพัฒนาวิชาชีพทางจิตวิทยาการแนะแนวดังนี้

- 1) กิจกรรมแนะแนวที่ได้รับการพัฒนาเป็นการเพิ่มแนวทางการให้บริการแนะแนวด้านต่างๆ ได้กว้างขวางมากขึ้น
- 2) กิจกรรมแนะแนวที่ได้รับการพัฒนาเป็นการเพิ่มสื่อในการให้บริการแนะแนวมากขึ้น กิจกรรมแนะแนวที่ได้รับการพัฒนาโดยศึกษาหรือกระบวนการวิจัยจะเปิดโอกาสให้หน่วยงานหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องประยุกต์ใช้ในการให้บริการหรือฝึกอบรมในการพัฒนาผู้ทำงานต่อไป

สรุปได้ว่ากิจกรรมแนะแนวมีความสำคัญต่อ 1) ผู้รับบริการ 2) ผู้ให้บริการ 3) กระบวนการแนะแนว และมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับครูและมีส่วนร่วมจัดกิจกรรมแนะแนว ทั้งด้านส่วนตัวและสังคม การพัฒนาการศึกษาและอาชีพทำให้มีโอกาสพัฒนาวิชาชีพจิตวิทยาการแนะแนวต่อไป

2.3 ประโยชน์ของกิจกรรมแนะแนว

2.3.1 ประโยชน์แก่ผู้ปกครองหรือบิดามารดา

- 1) ได้รับความรู้และเข้าใจสถานภาพทางการเรียนของบุตรหลานของท่าน เมื่อท่านได้มีโอกาสปรึกษาหารือกับครูแนะแนว
- 2) ได้รับความรู้เกี่ยวกับโอกาสที่บุตรหลานของท่านจะได้เรียนต่อหรือออกไปประกอบอาชีพ
- 3) ได้รับความรู้และเข้าใจสภาพปัญหาของเด็กวัยรุ่นเพื่อให้ได้ให้ความร่วมมือกับโรงเรียนในการปรับปรุงพฤติกรรมของบุตรหลานของท่านต่อไป

2.3.2 ประโยชน์ต่อนักเรียน

- 1) ช่วยให้นักเรียนรู้จักตนเองดีขึ้นและสามารถปรับปรุงตนเองในด้านการเรียน สังคมอารมณ์และสติปัญญา
- 2) ช่วยให้นักเรียนตัดสินใจได้ด้วยตนเองอย่างฉลาดและมีเหตุผล
- 3) ช่วยให้นักเรียนเข้าใจสาเหตุของปัญหาและวิธีแก้ปัญหาเพื่อสามารถดำเนินชีวิตอย่างมีจุดหมายและอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข

2.3.3 ประโยชน์แก่ครู

- 1) ช่วยครูให้เข้าใจถึงปัญหา และสาเหตุของปัญหารวมทั้งหาวิธีแก้ปัญหา
นั้น
- 2) ช่วยครูในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการและความสนใจของนักเรียน
- 3) ช่วยครูในการศึกษานักเรียนทำให้รู้จักนักเรียนดีขึ้น

2.3.4 ประโยชน์แก่โรงเรียน

- 1) ช่วยโรงเรียนในการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการและความสนใจของนักเรียน
- 2) ช่วยลดปัญหาต่างๆ เช่น ปัญหาการเรียนเรียนไม่จบหลักสูตร หรือปัญหานักเรียนเรียนอ่อนหรือหนีเรียน เป็นต้น

สรุปได้ว่ากิจกรรมแนะแนวมีประโยชน์ต่อผู้ปกครอง หรือ บิดามารดา นักเรียน ครู และโรงเรียนทำให้ทุกคนที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้ทราบปัญหา และรู้บทบาทหน้าที่ตนเอง ในการมีส่วนร่วมในการให้การแก้ปัญหา และหาทางช่วยเหลือ ป้องกัน แก้ไขต่อไปได้อย่างประสบผลสำเร็จ

2.4 ประโยชน์ของชุดกิจกรรมแนะแนว

สุมาลี โชติชุ่ม (2544:29-30) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของชุดกิจกรรมไว้ ดังนี้

- 1) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้ความสามารถตามความต้องการของตน ช่วยให้ประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ได้ทั้งสิ้น ตามอัตราการเรียนรู้ของผู้เรียนนั้น
- 2) ฝึกการตัดสินใจแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง และทำให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม
- 3) จะเรียนเมื่อไรก็ได้ไม่ต้องคอยครูผู้สอนไม่จำกัดเวลาและสถานที่
- 4) ช่วยให้ผู้สอนสามารถถ่ายทอดเนื้อหาและประสบการณ์ที่ซับซ้อน และมีลักษณะเป็นนามธรรมสูงซึ่งไม่สามารถถ่ายทอดด้วยการบรรยายได้ดี
- 5) ทำให้การเรียนรู้เป็นอิสระจากอารมณ์และบุคลิกของครูผู้สอน
- 6) ช่วยสร้างความพร้อมและความมั่นใจให้กับผู้สอน
- 7) ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์เพื่อให้เกิดการพัฒนาในทุกๆ ด้าน

นิรนาท แสนสา (2556:35) กล่าวถึงประโยชน์ของการดำเนินการแนะแนวแก่ผู้เรียนได้อย่างทั่วถึงเท่าเทียมและเต็มรูปแบบตามหลักวิชาชีพการแนะแนว โดยสรุป 3 ประการ ได้แก่ ประการแรกเป็นการส่งเสริมและเป็นการพัฒนาผู้เรียนให้เข้าใจตนเอง รู้จักเห็นคุณค่า และพึงพอใจในความเป็นตัวของตัวเอง รู้จักเป็นผู้ให้ ผู้รับ สามารถปรับตัวมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น ตลอดจนมีการพัฒนาตนเองเพื่อการก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียนอย่างมีคุณภาพ ประการที่สองเป็นการป้องกันปัญหาต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นกับผู้เรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ประชาคมอาเซียนที่มีความหลากหลายทางด้านเชื้อชาติ ศาสนา วัฒนธรรม ซึ่งอาจจะก่อให้เกิดปัญหาเรื่องการถูกล่อลวงการใช้แรงงานข้ามชาติ การละเมิดสิทธิส่วนบุคคล การแพร่ระบาดของยาเสพติด การกระทำความรุนแรง ตลอดจนปัญหาเรื่องของการศึกษาต่อ หรือการประกอบอาชีพในกลุ่มประชาคมอาเซียน เป็นต้น ปัญหาต่างๆ ดังกล่าวผู้เรียนมีโอกาสตกเป็นเหยื่อต่อสถานการณ์ต่างๆ ซึ่งการป้องกันปัญหาจะสำเร็จได้นั้นนอกจากปัจจัยภายในตัวผู้เรียนที่จะต้องตระหนักและรู้เท่าทันแล้ว พ่อแม่ผู้ปกครอง ครูและบุคลากรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องล้วนมีความสำคัญต่อการดำเนินการแนะแนวเพื่อช่วยกันป้องกันปัญหาดังกล่าวให้แก่ผู้เรียนด้วย ประการที่สาม เป็นการแก้ปัญหาให้กับผู้เรียนไม่ว่าจะเป็นเรื่องการเรียน การศึกษาต่อ การประกอบอาชีพ การพัฒนาบุคลิก การปรับตัวในสถานการณ์ต่างๆ ที่ผู้เรียนอาจประสบเมื่อประเทศไทยเข้าร่วมเป็นหนึ่งเดียวกับประชาคมอาเซียน ซึ่งการแนะแนวสามารถจัดกิจกรรมทั้งแบบรายบุคคลหรือแบบรายกลุ่ม เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเผชิญและก้าวพ้นปัญหาอุปสรรค สามารถพัฒนาตนเองก้าวสู่ประชาคมอาเซียนได้เต็มตามศักยภาพยิ่งขึ้น

สรุปได้ว่าชุดกิจกรรมแนะแนวที่มีการจัดสร้างขึ้นอย่างเป็นระบบ มีกระบวนการแบบแผนที่ใช้เฉพาะปัญหาแต่ละเรื่องมีประโยชน์ต่อผู้เรียน ครู ผู้ปกครองและโรงเรียนได้รู้จักตนเอง รู้บทบาทหน้าที่ของตนเอง มีความรับผิดชอบในหน้าที่ของตนมีการปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมรู้เท่าทันปัญหา สามารถแก้ปัญหาได้พัฒนาตนเองในส่วนที่บกพร่อง โดยการประสานความร่วมมือจากทุกฝ่าย โดยใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาตนเองให้ก้าวผ่านปัญหาต่างได้

2.5 ข้อดีและข้อจำกัดของชุดกิจกรรมแนะแนว

2.5.1 ข้อดี

- 1) ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเป็นสื่อการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบัน
- 2) สามารถประยุกต์ใช้สื่อที่เกิดขึ้นตามระยะเวลาในช่วงนั้นๆ ได้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดอารมณ์คล้อยตามกิจกรรมได้ง่าย
- 3) ผู้จัดกิจกรรมสอดคล้องสาระสำคัญตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ได้โดยง่าย
- 4) การจัดกิจกรรมที่สามารถบูรณาการเข้ากับเนื้อหาสาระตามต้องการได้อย่างเหมาะสม
- 5) สามารถยืดหยุ่นเนื้อหาของการจัดกิจกรรมตามบริบทที่เกิดขึ้น

2.5.2 ข้อจำกัด

- 1) ผู้จัดกิจกรรมต้องคอยกำกับการจัดกิจกรรมให้อยู่ในกรอบการดำเนินกิจกรรม มิฉะนั้นการปฏิบัติกิจกรรมตามที่กำหนดไว้ชุดกิจกรรมแนะแนวอาจไม่สอดคล้องกับความคาดหวังของผู้สร้าง
- 2) ต้องอาศัยผู้จัดกิจกรรมช่วยสรุปกิจกรรมเพื่อให้เกิดประสิทธิผลตามความคาดหวังของการจัดทำชุดกิจกรรมแนะแนว
- 3) ต้องมีอุปกรณ์อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ที่เหมาะสม

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า ประโยชน์ของชุดกิจกรรมแนะแนวช่วยให้ผู้สอนสามารถถ่ายทอดเนื้อหาและประสบการณ์ได้ดียิ่งขึ้น ช่วยสร้างความสนใจของนักเรียนต่อสิ่งที่กำลังศึกษา เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็น ฝึกการตัดสินใจ แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง และเพิ่มความสนุกสนานให้กับผู้สอน เนื่องจากชุดการสอนผลิตเป็นหมวดหมู่สามารถหยิบใช้ได้ทันที

2.6 ลักษณะของกิจกรรมแนะแนวและชุดกิจกรรมแนะแนว

2.6.1 ลักษณะของกิจกรรมแนะแนว

กรมวิชาการ (2546:25-26) กิจกรรมแนะแนวเป็นกิจกรรมที่มีลักษณะสำคัญสรุปได้ดังนี้

- 1) เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ค้นพบความถนัด ความสามารถและความสนใจของตนเอง
- 2) สนับสนุนให้ผู้เรียนได้รับข้อมูลข่าวสารด้านต่างๆ เพื่อใช้ในการวางแผนที่เหมาะสมกับตนเอง
- 3) เสริมสร้างทักษะต่างๆ และค่านิยมที่ดี วินัย คุณธรรมรวมถึงจริยธรรมให้ผู้เรียนได้พัฒนาบุคลิกภาพ และปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม ดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข
- 4) เพิ่มพูนประสบการณ์เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะวิชาการ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีเจตคติที่ดี มีนิสัยรักการทำงาน
- 5) จัดกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหา ส่งเสริม พัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน
- 6) เป็นกิจกรรมที่ไม่เน้นเนื้อหาวิชาการแต่เน้นการสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และบูรณาการให้สอดคล้องกับชีวิตจริง

ทองเรียน อมรัชกุล (2528:506-508) ได้กล่าวถึงลักษณะของการเรียนการสอน กิจกรรมแนะแนว ไว้ดังนี้

- 1) การจัดบรรยากาศให้เป็นกันเอง เพื่อเป็นการกระตุ้นให้นักเรียนแสดงตัวที่แท้จริงออกมาอันจะทำให้มีแนวทางที่จะแก้ไขหรือส่งเสริมต่อไป ในการนี้ผู้สอนจำเป็น ต้องมีความสามารถในการทำตนให้มีลักษณะโปร่งแสงอันเป็นคุณลักษณะที่สำคัญของอาจารย์แนะแนว
- 2) การแสดงออกของผู้เรียนควรให้มีมากที่สุด โดยเฉพาะความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และความกล้าในการอภิปรายออกความคิดเห็น ซึ่งถือเป็นลักษณะที่สำคัญของอาจารย์แนะแนว
- 3) รูปแบบการสอนกิจกรรมแนะแนว ให้ใช้รูปแบบการให้คำปรึกษาเป็นหัวใจของการสอน กิจกรรมแนะแนว ซึ่งทำให้การสอนครอบคลุมบริการแนะแนวทุกบริการทั้งหมดได้อย่างแท้จริง
- 4) การเข้าถึงความเป็นจริงของผู้เรียนทุกคน ทั้งนี้ผู้สอนต้องเข้าใจลักษณะทั่วไปและลักษณะเฉพาะของนักเรียนแต่ละคน ตลอดจนให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัด โครงการเรียนและการเรียนการสอนตามความถนัด และความสนใจ

5) วิธีการสอนและกิจกรรมในการสอนแต่ละชั่วโมง ต้องเน้นการประยุกต์ เริ่มต้นจากสภาพที่เป็นอยู่ปัจจุบันไปตามเกณฑ์ นอกจากนี้ แล้วควรจะใช้วิธีการสอนและกิจกรรมหลายๆ อย่าง โดยเฉพาะการสาธิตกิจกรรม โยคะ การทำสมาธิ การเล่นบทบาทสมมติ การจัดสถานการณ์ให้กลายเป็นจริง กลุ่มสัมพันธ์ การแนะแนวหรือการให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคล และกลุ่ม ดังนั้น เป็นการปฏิบัติต่อชีวิตประจำวันในสถานการณ์ต่างๆ เป็นการเน้นกิจกรรม เน้นปัญหา เน้นบุคคล และเน้นการปฏิบัติ

6) การควบคุมชั้นเรียนเนื่องจากการสอนกิจกรรมแนะแนวมุ่งการแสดงออกของนักเรียน ภายใต้อารมณ์ที่เป็นกันเอง จึงมุ่งสร้างวินัยในตนเองของนักเรียนมากกว่าการบีบบังคับจากภายนอก นอกจากนี้ แล้วอาจใช้การต่อรอง วิธีการทางขบวนการกลุ่มต่างๆ ตลอดจนกิจกรรมทางพลศึกษา ในรูปแบบต่างๆ มาเป็นเครื่องมือในการควบคุมชั้นเรียน

7) บทบาทและความรับผิดชอบ เนื่องจากการสอนส่วนใหญ่เน้นขบวนการทางสังคมในแง่ การมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ดังนั้น การกระทำหน้าที่ ความผูกพันในฐานะที่นักเรียนมีอยู่จึงเป็นสิ่งสำคัญ ในการนี้ การกระทำให้เกิดความตระหนักรู้ในตนเองด้วยการส่งผลย้อนกลับ ตลอดจนการเผชิญหน้าจึงเป็นสิ่งจำเป็น

8) วจรแห่งความช่วยเหลือ เนื่องจากการแนะแนว การสอนกิจกรรมแนะแนว จึงใช้การค้นคว้าศึกษาด้วยตนเอง การเข้าใจตนเองให้ดีขึ้นและการดำเนินการแก้ไขตามวิธีที่เหมาะสม ซึ่งเป็นวจรแห่งความช่วยเหลือ เป็นหลักชัยในการจัดกิจกรรมตลอดชั่วโมงของการสั่งสอน

สรุปว่า กิจกรรมแนะแนวมีลักษณะเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาความสามารถของผู้เรียนให้เหมาะสมตามความแตกต่างระหว่างบุคคล สามารถค้นพบและพัฒนาศักยภาพของตน เสริมสร้างทักษะชีวิต วุฒิภาวะทางอารมณ์ การเรียนรู้ในเชิงพหุปัญญาและการสร้างสัมพันธภาพที่ดี ซึ่งผู้สอนทุกคนต้องทำหน้าที่แนะแนวให้คำปรึกษาด้านชีวิต การศึกษาต่อ และการพัฒนาตนเองสู่โลกอาชีพและการมีงานทำ

2.7 แนวทางและกระบวนการจัดกิจกรรมแนะแนว

คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2554) ได้เสนอแนะแนวทางการจัดกิจกรรมแนะแนวสถานศึกษาในระดับประถมศึกษาใน 3 ลักษณะ ดังต่อไปนี้

1) การจัดบริการแนะแนวในสถานศึกษาทุกสถานศึกษาสามารถจัดบริการแนะแนวอย่างเป็นระบบ โดยมีบริการ 5 บริการ และครอบคลุมขอบข่ายงานแนะแนวทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านการศึกษา อาชีพ ส่วนตัวและสังคม ทั้งนี้ จะต้องมีการกำหนดผู้รับผิดชอบอยู่ในโครงสร้างการบริหารของโรงเรียนและต้องมีโครงการ แผนงาน งบประมาณที่แสดงถึงการปฏิบัติงานที่ต่อเนื่อง

ทั้งปี โดยมีครูแนะแนวเป็นผู้นำในการดำเนินงาน เช่น การเข้าค่าย โครงการต่างๆ นิทรรศการ การปฐมนิเทศ โฮมรูม ป้ายนิเทศ กิจกรรมหน้าเสาธง เป็นต้น

2) การจัดกิจกรรมแนะแนวในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตร ซึ่งถือเป็นส่วนสำคัญในการจบหลักสูตร โดยมีครูประจำชั้น/ครูผู้ได้รับมอบหมายให้จัดกิจกรรมแนะแนวเป็นผู้รับผิดชอบ

3) การประยุกต์ใช้หลักการและกระบวนการแนะแนวในการจัดหลักสูตรและพัฒนาการเรียนการสอน การดูแลช่วยเหลือผู้เรียนโดยทุกคนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาผู้เรียน รับผิดชอบงานแนะแนวของสถานศึกษาควรพัฒนาตนเองให้มีความรู้พื้นฐานด้านการแนะแนว เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจในปรัชญาและหลักการแนะแนวในเบื้องต้น โดยมีจุดมุ่งหมายของการแนะแนวในการป้องกันปัญหา แก้ปัญหา และส่งเสริมพัฒนาการทุกด้านของผู้เรียนเพื่อนำไปปฏิบัติอย่างถูกต้องเหมาะสม ซึ่งปรัชญาหลักการแนะแนว มีดังนี้

การดำเนินงานแนะแนวในสถานศึกษาต้องจัดให้ครอบคลุมขอบข่ายงานแนะแนวทั้ง 3 ด้าน ได้แก่

1) ด้านการศึกษา ให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองในด้านการเรียนอย่างเต็มตามศักยภาพรู้จักแสวงหาและใช้ข้อมูลประกอบการวางแผนการเรียนหรือการศึกษาต่อไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีนิสัยใฝ่รู้ใฝ่เรียน มีวิธีการเรียนรู้ และสามารถวางแผนการเรียนหรือการศึกษาต่อไปได้อย่างเหมาะสม

2) ด้านอาชีพ ให้ผู้เรียนได้รู้จักตนเองในทุกด้าน รู้และเข้าใจโลกของงานอาชีพอย่างหลากหลายมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต มีการเตรียมตัวสู่อาชีพ สามารถวางแผนเพื่อประกอบอาชีพตามที่ตนเองมีความถนัดและสนใจ

3) ด้านส่วนตัวและสังคม ให้ผู้เรียนรู้จักและเข้าใจตนเอง รักและเห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่น รักยั้งแวดล้อม มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ มีเจตคติที่ดีต่อการมีชีวิตที่ดีมีคุณภาพ มีทักษะชีวิตและสามารถปรับตัว ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

สรุปได้ว่า แนวทางในการจัดกิจกรรมแนะแนวในโรงเรียน จัดให้ครบ 5 บริการ และครอบคลุม 3 ขอบข่ายของงานแนะแนวมีการแต่งตั้งคณะทำงาน โดยใช้กระบวนการทำงานตามหลัก PDCA มีการกำกับติดตามอยู่เป็นประจำเพื่อปรับตรงจุดที่มีความบกพร่อง และส่งเสริมในส่วนที่มีความก้าวหน้าให้ดียิ่งๆ ขึ้นไป

2.7.1 แนวทางการจัดกิจกรรมแนะแนว

1) ครูประจำชั้น เป็นบุคคลที่อยู่ใกล้ชิดผู้เรียนมากที่สุดและมีความรับผิดชอบโดยตรงต่อผู้เรียนกลุ่มที่ได้รับมอบหมาย ฉะนั้นครูประจำชั้นจึงมีหน้าที่ดังต่อไปนี้

(1) จัดบรรยากาศของชั้นเรียนทั้งด้านกายภาพและจิตใจให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน

(2) การดูแลผู้เรียนตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

(3) การให้คำแนะนำปรึกษาและช่วยเหลือผู้เรียนในชั้นเรียน

(4) ติดตามประสานงานและสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและผู้เกี่ยวข้อง

(5) ติดตามพัฒนาการด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนตามหลักสูตร

2) ครูผู้จัดกิจกรรมแนะแนว ในฐานะเป็นผู้ได้รับการมอบหมายให้จัดกิจกรรมแนะแนวตามหลักสูตรเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลต่อผู้เรียนอย่างแท้จริง ฉะนั้นครูผู้จัดกิจกรรมแนะแนว จึงควรมีบทบาทความรับผิดชอบดังต่อไปนี้

(1) ออกแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวที่สอดคล้องกับกรอบการจัดกิจกรรมแนะแนวของสถานศึกษา

(2) จัดทำแผนการจัดกิจกรรมแนะแนวตามที่ได้ออกแบบ

(3) จัดกิจกรรมตามแผน

(4) ประเมินและตัดสินผลการจัดกิจกรรมตามระเบียบวัดผลของสถานศึกษา

3) ผู้เรียน ในฐานะที่มีความรับผิดชอบในการพัฒนาตนเอง และช่วยเหลือผู้อื่นทั้งด้านการเรียน อาชีพ และการพัฒนาบุคลิกภาพ รวมทั้งการทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม โดยมียุทธศาสตร์ที่สำคัญดังนี้

(1) ให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมบริการแนะแนวต่างๆ ที่สถานศึกษาจัดขึ้นเพื่อพัฒนาผู้เรียน

(2) เข้าร่วมกิจกรรมแนะแนวตามหลักสูตรตามที่สถานศึกษากำหนด

(3) ปฏิบัติกิจกรรมเพิ่มเติมตามที่ครูผู้จัดกิจกรรมมอบหมายทำให้เกิดคุณลักษณะตามวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา

(4) มีส่วนร่วมในการป้องกัน พัฒนา และแก้ไขปัญหาของสถานศึกษา

(5) ให้ความช่วยเหลือผู้อื่นทั้งด้านการเรียน การแก้ไขปัญหา และการปรับตัว

4) **ผู้ปกครอง** ในฐานะที่เป็นผู้รับผิดชอบต่อบุตรหลานของตนเองอย่างเต็มที่ ฉะนั้นผู้ปกครองจึงควรมีบทบาทความรับผิดชอบดังต่อไปนี้

(1) ดูแลบุตรหลานอย่างใกล้ชิด ให้ความอบอุ่น และใช้วิธีการเลี้ยงดูบุตรหลานที่ถูกต้องคือ ไม่ปล่อยปละละเลยเข้มงวด หรือทะนุถนอมจนเกินไป จนบุตรหลานมีนิสัยไม่ดี ขาดความรับผิดชอบ

(2) เป็นแบบอย่างที่ดีและสร้างสภาพแวดล้อม ประสพการณ์ให้บุตรหลานได้สัมผัสกับตัวอย่างที่ดี

(3) ร่วมมือกับสถานศึกษาในการพัฒนาบุตรหลาน โดยไม่ปิดความรับผิดชอบไปให้สถานศึกษาฝ่ายเดียว รวมทั้งเสียสละช่วยเหลือ เพื่อพัฒนาสถานศึกษาตามกำลังความสามารถ

5) **ผู้นำชุมชน** เนื่องจากชุมชนเป็นสภาพแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อค่านิยม และพฤติกรรมของผู้เรียน และชุมชนจะเจริญได้ต้องประกอบด้วยประชากรที่มีคุณภาพ ฉะนั้นผู้นำชุมชนจึงควรมีบทบาทความรับผิดชอบดังต่อไปนี้

(1) จัดสภาพแวดล้อมของชุมชนที่เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียน คือ ไม่มีตัวอย่างแห่งความเลวร้ายที่จะเป็นพิษภัยแก่ผู้เรียน โดยมีสถานที่และบรรยากาศที่ก่อให้เกิดแรงบันดาลใจในทางที่ดี

(2) ช่วยสอดส่องดูแลผู้เรียนไม่ให้มั่วสุมทำพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์

(3) ช่วยพัฒนาสถานศึกษาและเป็นแหล่งเรียนรู้ในทุกด้านแก่สถานศึกษา

สรุปว่า แนวทางการจัดกิจกรรมแนะแนว วิธีการพัฒนาให้เกิดขึ้น นั้นต้องได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายไม่ว่าจะเป็น ครูประจำชั้น ครูแนะแนว นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน จึงจะทำให้การขับเคลื่อนกิจกรรมแนะแนว เดินหน้าถึงเส้นชัยอย่างประสบผลสำเร็จ ทุกฝ่ายรับบทบาทหน้าที่ของตนเอง และปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเต็มที่ ย่อมได้รับผลสำเร็จงานมีคุณภาพ ผู้ปฏิบัติเข้าใจงาน ผู้รับบริการสะดวก ผู้สนับสนุนพร้อมช่วยเหลือ ทำให้กิจกรรมแนะแนวรุ่งเรืองต่อไป

2.7.2 กระบวนการจัดกิจกรรมแนะแนว

ในการจัดกิจกรรมแนะแนว มีกระบวนการดังต่อไปนี้ (กรมวิชาการ 2546)

1) สสำรวจสภาพปัญหา ความต้องการและความสนใจของผู้เรียน เพื่อให้ใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดแนวทางและแผนการจัดกิจกรรมแนะแนว

2) ศึกษาวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลของผู้เรียนที่ได้จากการสำรวจ เพื่อทราบปัญหาความต้องการและความสนใจนำไปกำหนดสาระและรายละเอียดของกิจกรรมแนะแนว

3) กำหนดสัดส่วนสาระของกิจกรรมในแต่ละด้านครอบคลุมด้านการศึกษา การงานและอาชีพ ชีวิตและสังคม ให้ได้สัดส่วนที่เหมาะสม โดยยึดสภาพปัญหา ความต้องการและความสนใจ ตลอดจนธรรมชาติและผู้เรียนเป็นหลัก ทั้งนี้ ครูและผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดสาระของกิจกรรม

4) กำหนดแผนการจัดกิจกรรมแนะแนว เมื่อกำหนดสัดส่วนสาระของกิจกรรมในแต่ละด้านแล้วว่าแต่ละภาคเรียนจะต้องจัดกิจกรรมแนะแนวในสาระด้านใด จำนวนกี่ ชั่วโมง ต่อมาจะต้องกำหนดรายละเอียดของแต่ละด้านไว้ให้ชัดเจนว่าควรมีเรื่องอะไรบ้าง เพื่อจะได้จัดทำเป็นรายละเอียดในแต่ละกิจกรรมย่อยต่อไป

5) การจัดทำรายละเอียดของแต่ละกิจกรรม เริ่มตั้งแต่กำหนดชื่อกิจกรรม จุดประสงค์ เวลา เนื้อหา/สาระ วิธีดำเนินกิจกรรม สื่อ/อุปกรณ์ และการประเมินผล

6) ปฏิบัติตามแผนวัดประเมินผล สรุปรายงาน

สรุปได้ว่ากระบวนการจัดกิจกรรมแนะแนวโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้ผู้เรียนได้กำหนดปัญหาและความต้องการ และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์จัดสัดส่วนกิจกรรมตามความสนใจของผู้เรียน กำหนดแนวการจัดกิจกรรมแนะแนวโดยยึดปัญหาของผู้เรียนเป็นหลักในการทำแผนกิจกรรมแนะแนวมีการจัดรายละเอียดแต่ละกิจกรรม มีการวัดและประเมินผลสรุปรายงาน

2.8 ประเภทของชุดกิจกรรมแนะแนว

ชุดกิจกรรมแนะแนวมีคุณค่าในทางการเรียนการสอนอย่างยิ่ง ซึ่งนักการศึกษาได้กล่าวถึงประเภทของชุดกิจกรรมแนะแนวไว้ดังต่อไปนี้

บุญเกื้อ ควรรหาเวช (2530:69-71) ได้แบ่งประเภทของชุดกิจกรรมแนะแนวไว้ 3 ประเภท คือ

1) ชุดกิจกรรมแนะแนวสำหรับครู สำหรับผู้สอนจะใช้สอนผู้เรียนเป็นกลุ่มใหญ่ หรือเป็นการสอนที่ต้องการปูพื้นฐานให้ผู้เรียน ได้รู้และเข้าใจในเวลาเดียวกัน มุ่งขยายเนื้อหาสาระให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ชุดกิจกรรมแบบนี้จะช่วยให้ผู้สอนลดการพูดให้น้อยลง และใช้สื่อการสอนที่มีพร้อมอยู่ในชุดการสอน ในการนำเสนอเนื้อหา สื่อที่ใช้อาจได้แก่รูปภาพ แผนภูมิ สไลด์ ฟิล์ม ภาพยนตร์ เทปบันทึกเสียง หรือกิจกรรมที่กำหนดไว้ เป็นต้น ข้อสำคัญก็คือสื่อที่จะนำมาใช้นี้จะต้องให้ผู้เรียนได้เห็นอย่างชัดเจนทุกคน หรือเรียกว่าชุดกิจกรรมประกอบคำบรรยาย

2) ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบกลุ่มกิจกรรมสำหรับให้ผู้เรียนเรียนร่วมกันเป็นกลุ่ม ประมาณ 5-7 คน โดยใช้สื่อการสอนที่บรรจุไว้ในชุดกิจกรรม แต่ละชุดมุ่งที่จะฝึกทักษะในเนื้อหาวิชาที่เรียนและให้ผู้เรียนมีโอกาสทำงานร่วมกัน ชุดกิจกรรมชนิดนี้มักใช้ในการสอนแบบกิจกรรมกลุ่ม เช่น การสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ การสอนแบบกลุ่มสัมพันธ์ เป็นต้น

3) ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบรายบุคคลสำหรับเรียนด้วยตนเองเป็นรายบุคคลคือ ผู้เรียนจะต้องศึกษาหาความรู้ความสามารถและความสนใจของตนเอง อาจจะเรียนที่โรงเรียนหรือที่บ้านก็ได้ ส่วนมากมักจะมุ่งให้ผู้เรียนได้ทำความเข้าใจในเนื้อหาวิชาที่เรียนเพิ่มเติม และสามารถประเมินผลการเรียนด้วยตนเองได้ด้วย ชุดกิจกรรมชนิดนี้อาจจัดในลักษณะของหน่วยการสอนย่อยหรือโมดูลได้

ระพีพันธ์ โปธิ์ศรี (2545:59) ได้แบ่งประเภทของชุดกิจกรรม ดังนี้

1) ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self study package) คือ ชุดกิจกรรมที่สร้างขึ้นโดยมีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนนำไปศึกษาด้วยตนเอง โดยไม่มีครูเป็นผู้สอน เช่น บทเรียนสำเร็จรูป ชุดการเรียนแบบคอมพิวเตอร์ช่วยสอน หรือชุดการเรียนผ่านเครือข่ายเว็ลด์ไวด์เว็บ

2) ชุดการเรียนการสอน คือ ชุดกิจกรรมที่สร้างขึ้นโดยมีครูเป็นผู้ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ บรรลุตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ เช่น ชุดฝึกอบรม หรือชุดการสอนต่างๆ

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า ชุดกิจกรรมแนะแนวมีทั้งหมด 3 ประเภท ได้แก่ ชุดกิจกรรมแนะแนวสำหรับครู ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบกลุ่มกิจกรรม และชุดกิจกรรมแนะแนวแบบรายบุคคล สำหรับการทบทวนครั้งนี้ผู้วิจัยได้สร้างชุดกิจกรรมแนะแนวควบคู่กับสื่อรูปภาพขึ้น จัดเป็นชุดกิจกรรมแนะแนวสำหรับครูเพื่อใช้สอนผู้เรียนเป็นกลุ่มใหญ่หรือเป็นการสอนที่ต้องการปูพื้นฐานให้ผู้เรียนได้รู้และเข้าใจในเวลาเดียวนั้น มุ่งขยายเนื้อหาสาระให้ชัดเจนยิ่งขึ้นและใช้สื่อใบงาน ใบความรู้ ประเภทรูปภาพ เพื่อช่วยสร้างความเข้าใจให้กับนักเรียนยิ่งขึ้น

2.9 วิธีการวัดและประเมินผลกิจกรรมแนะแนว

กรมวิชาการ (2546: 29) ได้อธิบายถึง กิจกรรมแนะแนวว่าเป็นกิจกรรมมีลักษณะสำคัญ คือ ครูผู้จัดกิจกรรมแนะแนวสามารถเลือกใช้วิธีการประเมินผลหลากหลายวิธีการตามความเหมาะสมดังต่อไปนี้

- 1) เพิ่มสะสมงาน
- 2) การประเมินตามสภาพจริง
- 3) การประเมินตนเอง
- 4) การประเมินโดยกลุ่ม/เพื่อน
- 5) การสังเกต
- 6) การสัมภาษณ์
- 7) การเขียนรายงาน
- 8) หลักฐานการเข้าร่วมกิจกรรม
- 9) อื่นๆ

การประเมินกิจกรรมแนะแนว ครูผู้จัดกิจกรรมแนะแนว ผู้เรียนและผู้ปกครอง มีการทักท้วงข้อบกพร่องดังนี้

ครูผู้จัดกิจกรรมแนะแนว ผู้เรียน และผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการประเมินผลเพื่อพัฒนาผู้เรียน โดยครูผู้จัดกิจกรรมมีการทักท้วงในการวางแผนการประเมิน ดำเนินการประเมินนำผลการประเมินไปพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง และรายงานผลการดำเนินงานให้ผู้เกี่ยวข้องทราบผู้เรียนอาจมีส่วนร่วมในการวางแผนการประเมิน ประเมินตนเองและเพื่อนผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นในการประเมิน ประเมินผลการพัฒนาผู้เรียน โดยประสานร่วมมือกับครูผู้จัดกิจกรรม ประเมิน บันทึก สรุปผลการพัฒนาและการปฏิบัติกิจกรรมของผู้เรียนการประเมินเพื่อตัดสินผลการเรียน ครูผู้จัดกิจกรรมตรวจสอบเวลาการเข้าร่วมกิจกรรม และประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรมด้วยวิธีการที่หลากหลาย ตัดสินผลการประเมินเป็น “ผ่าน” และ “ไม่ผ่าน” ดังนี้

ผ่าน หมายถึง ผู้เรียนมีเวลาเข้าร่วมกิจกรรม ปฏิบัติกิจกรรม และมีผลงาน/ชิ้นงาน/คุณลักษณะตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

ไม่ผ่าน หมายถึง ผู้เรียนมีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมไม่ครบตามเกณฑ์ ไม่ผ่านการปฏิบัติกิจกรรม หรือมีผลงาน/ชิ้นงาน/คุณลักษณะไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

ทั้งนี้ การประเมินผลกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของผู้เรียนแต่ละคนต้องสรุปจากผลการประเมิน กิจกรรมแนะแนวและกิจกรรมนักเรียน สรุปได้ว่า การประเมินผลการสอนกิจกรรมแนะแนว สามารถกระทำได้โดยการตรวจสอบจากเวลาเรียนของนักเรียน การสังเกตพฤติกรรมในขณะที่ทำกิจกรรม การใช้แบบสอบถาม การตรวจสอบผลงานของนักเรียน

กิจกรรมแนะแนวสิ่งที่ต้องการวัด คือ 1) พฤติกรรมของผู้เรียนด้านการเรียน อารมณ์ สังคม และ 2) ความรู้ความเข้าใจของผู้เรียนเกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารต่างๆ

เครื่องมือสำหรับการจัดกิจกรรมแนะแนว คือ 1) แบบบันทึกการสังเกต 2) แบบสอบถาม และ 3) แบบทดสอบ

สรุปได้ว่าวิธีการวัดและประเมินผลกิจกรรมแนะแนวครูผู้จัดกิจกรรมแนะแนวสามารถเลือกใช้วิธีการประเมินผล หลากหลายวิธีการตามความเหมาะสมการ ตัดสินผลการประเมินเป็น “ผ่าน” และ “ไม่ผ่าน” สามารถกระทำได้โดยการตรวจสอบ จากเวลาเรียนของนักเรียน การสังเกตพฤติกรรมในขณะที่ทำกิจกรรม การใช้แบบสอบถาม การตรวจสอบผลงานของนักเรียน

2.10 ตัวชี้วัดความสำเร็จในการจัดกิจกรรมแนะแนว

สถานศึกษาสามารถจัดทำตัวชี้วัดความสำเร็จในการจัดกิจกรรมแนะแนว เพื่อตรวจสอบความสำเร็จตามความเหมาะสมของแต่ละสถานศึกษา ดังนี้

2.10.1 ด้านผลผลิต

- 1) ผู้เรียนมีความรู้ความสนใจ ความถนัด ความสามารถของตนเอง
- 2) ผู้เรียนรักและเห็นคุณค่า ภูมิใจตนเอง และผู้อื่น
- 3) ผู้เรียนรู้จักแสวงหาข้อมูลสารสนเทศในการพัฒนาตนเองด้าน การศึกษา การงานอาชีพ ชีวิตและส่วนตัว
- 4) ผู้เรียนสามารถใช้ข้อมูลสารในเทศในการพัฒนาตนเองด้านการศึกษา การงานอาชีพ ชีวิตและส่วนตัว
- 5) ผู้เรียนมีเป้าหมายชีวิต รู้จักวางแผนชีวิตด้านการศึกษา การงานและ อาชีพได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับศักยภาพของตนเองได้
- 6) ผู้เรียนสามารถตัดสินใจและแก้ปัญหาของตนเอง
- 7) ผู้เรียนรู้จักหลีกเลี่ยงจากอบายมุขทุกประเภทหรือสิ่งที่เป็นภัยต่อชีวิต
- 8) ผู้เรียนมีวุฒิภาวะทางอารมณ์
- 9) ผู้เรียนสามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม
- 10) ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เป็นประ โยชน์ต่อตนเอง ครอบครัว สังคม และประเทศชาติ

2.10.2 ด้านกระบวนการ

- 1) มีการดำเนินการสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับตัวผู้เรียนและจัดทำข้อมูลอย่าง เป็นระบบทันสมัยอยู่เสมอ
- 2) มีการจัดโปรแกรมชุดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนด้านต่างๆ ที่สอดคล้อง กับสภาพปัญหาและความต้องการ ความสนใจของผู้เรียน เช่น ชุดกิจกรรมรักและเห็นคุณค่าใน ตนเอง ชุดกิจกรรมสร้างประสิทธิภาพการเรียนรู้ ชุดกิจกรรมพัฒนาบุคลิกภาพ ชุดกิจกรรมพัฒนา ทักษะการดำเนินชีวิต ชุดกิจกรรมพัฒนาวุฒิภาวะทางอารมณ์
- 3) มีการให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดกิจกรรมและ เสนอแนะวิธีการจัดกิจกรรมที่จะช่วยผู้เรียนสนุกสนาน แปลกใหม่และน่าสนใจ นำไปสู่การ พัฒนาการด้านต่างๆ และสามารถแก้ไขปัญหาผู้เรียนได้
- 4) มีการให้ข้อมูลสารสนเทศที่ทันสมัยเป็นประ โยชน์ต่อผู้เรียนด้วย วิธีการที่หลากหลาย

- 5) มีการประสานสัมพันธ์กับผู้ปกครองอย่างสม่ำเสมอ ต่อเนื่องและหลากหลายรูปแบบ เน้นการร่วมกันพัฒนาผู้เรียน
- 6) มีการจัดโครงการ/กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอย่างหลากหลายตามสภาพปัญหาและความต้องการของผู้เรียน
- 7) มีการจัดกิจกรรมที่อาศัยกระบวนการกลุ่มทางจิตวิทยาและการแนะแนวในการพัฒนาผู้เรียน
- 8) มีการจัดกิจกรรมทั้งในและนอกเวลาเรียน ให้ครูและผู้เรียนได้คุ้นเคยใกล้ชิดกัน เช่น กิจกรรมวันพบครอบครัว เป็นต้น

2.10.3 ด้านปัจจัย

- 1) ผู้บริหารมีภาวะผู้นำและเห็นความสำคัญของการจัดกิจกรรมแนะแนว
- 2) ครูทุกคนตระหนักและเห็นความสำคัญของการจัดกิจกรรมแนะแนว และมีความรู้ความเข้าใจพื้นฐานด้านจิตวิทยาและการแนะแนว
- 3) ครูทุกคนมีบทบาทในการดำเนินการจัดกิจกรรมแนะแนว
- 4) ผู้ปกครองรับรู้และมีส่วนร่วมในการสนับสนุนในการจัดกิจกรรมแนะแนว
- 5) มีคณะทำงานที่รับผิดชอบการจัดกิจกรรมแนะแนวโดยตรง
- 6) มีแผนการดำเนินการจัดกิจกรรมแนะแนวที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม
- 7) มีโครงการ/กิจกรรมแนะแนวที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ ความสนใจของผู้เรียนทุกกลุ่มเป้าหมาย และชุมชน
- 8) มีแนวปฏิบัติในการจัดกิจกรรมแนะแนว และมีการปฏิบัติอย่างจริงจัง
- 9) มีเครื่องมือการรู้จักและเข้าใจผู้เรียนที่หลากหลาย ที่จะนำไปใช้กับผู้เรียน

สรุปได้ว่าตัวชี้วัดความสำเร็จในการจัดกิจกรรมแนะแนว โดย ตรวจสอบความสำเร็จด้านผลผลิต ด้านกระบวนการและด้านปัจจัย มีการกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จไว้อย่างชัดเจน ตรวจสอบง่ายและสรุปรายงานเป็นรูปธรรมได้ชัดเจน

2.11 งานวิจัยที่เกี่ยวกับชุดกิจกรรมแนะแนว

พิทยาภรณ์ พิทยาชรรกุล (2546:74-76) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาชุดกิจกรรมแนะแนว เพื่อปรับพฤติกรรมก่อนในชั้นเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนนาหลวง สังกัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ต้องปรับลดพฤติกรรมก่อนในชั้นเรียนจำนวน 12 คน ผลการวิจัยพบว่านักเรียนมีคะแนนความเข้าใจเกี่ยวกับการลดพฤติกรรมก่อนในชั้นเรียนหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวสูงกว่าก่อนใช้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนมีพฤติกรรมก่อนในชั้นเรียนหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวลดลง

อัมพร ชนะทอง (2546:68-69) ได้ทำการศึกษาเรื่องการพัฒนาชุดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความมีน้ำใจ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดพลับพลา จังหวัดจันทบุรี ผลการวิจัยพบว่านักเรียนมีความก้าวหน้าในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความมีน้ำใจสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ปาริยา แก้วธรรม (2550: 57 - 58) ได้ศึกษาผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการที่มีต่อการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านบักดอง จังหวัดศรีสะเกษ ผลการศึกษพบว่าหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการ นักเรียนกลุ่มทดลองมีความฉลาดทางอารมณ์สูงกว่าก่อนการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการนักเรียนกลุ่มทดลองมีความฉลาดทางอารมณ์สูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมที่ใช้โปรแกรมการให้ข้อเสนอแนะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วรรณรา พงษ์สิน (2550:46-47) ได้ทำการศึกษาเรื่องผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามหลักการของทฤษฎีพฤติกรรมนิยมที่มีต่อความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านบักดอง จังหวัดศรีสะเกษ ผลการศึกษพบว่าหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามหลักการของทฤษฎีพฤติกรรมนิยม นักเรียนกลุ่มทดลองมีวินัยในตนเองเพิ่มมากกว่าก่อนการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามหลักการของทฤษฎีพฤติกรรมนิยม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวตามหลักการของทฤษฎีพฤติกรรมนิยมมีวินัยในตนเองเพิ่มมากกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมที่ใช้โปรแกรมการให้ข้อเสนอแนะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ศิริลักษณ์ ละเอียดอ่อน (2552:55-57) ได้ศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาความสามารถในการฝ่าฟันปัญหาและอุปสรรคของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลสี้ออำนาจ จังหวัดอำนาจเจริญ พบว่านักเรียนกลุ่มทดลองมีความสามารถในการฝ่าฟันปัญหาและอุปสรรคสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ

นักเรียนกลุ่มทดลองมีความสามารถในการฝ่าฟันปัญหาและอุปสรรคสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ศุกลรัตน์ เสรามัญ (2553:78-79) ได้ศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ดาราทิ บีเอ็มในกิจกรรมแนะแนว เพื่อส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนคาราวิทยาลัย จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่านักเรียนหลังการเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนวโดยใช้กระบวนการเรียนรู้ดาราทิ บีเอ็ม นักเรียนมีระดับความฉลาดทางอารมณ์เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ปิยะนาฏ นาสวรรณ (2556:บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว โดยใช้หลักทฤษฎีโอดด์ปีปะ เพื่อการพัฒนาความซื่อสัตย์สุจริตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนพิพัฒนราษฎร์บำรุง จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิจัยพบว่า (1) นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวมีพฤติกรรมซื่อสัตย์สุจริตสูงกว่าก่อนทำกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (2) นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวมีพฤติกรรมซื่อสัตย์สุจริตสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมที่ได้รับข้อเสนอแนะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ (3) นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวมีพฤติกรรมซื่อสัตย์สุจริตหลังการทดลองสูงกว่าในระยะติดตามผล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากงานวิจัยที่กล่าวมาข้างต้น ได้มีการนำชุดกิจกรรมแนะแนวไปบูรณาการกับการเรียนการสอนในรูปแบบต่างๆ เพื่อพัฒนานักเรียนในด้านการปรับพฤติกรรมอารมณ์ คุณธรรม จริยธรรม การลดการก่อวินาศกรรม การควบคุมตนเอง การมีวินัยในตนเอง ความฉลาดทางอารมณ์ พัฒนาความซื่อสัตย์สุจริต ฯลฯ ทั้งนี้พบว่าชุดกิจกรรมแนะแนวมีส่วนช่วยในการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้ที่มี หิริ โอดด์ปีปะมากขึ้น รวมทั้งการมีพฤติกรรมด้านต่างๆ ในทางที่ดีขึ้น

3. แนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีพัฒนาจริยธรรมของโคลเบอร์ก

3.1 ทฤษฎีพัฒนาจริยธรรมของโคลเบอร์ก

นงลักษณ์ วิรัชชัย และรุ่งนภา ตั้งจิตเจริญกุล (2551:16-17) กล่าวว่า โคลเบอร์ก (Kohlberg, 1987) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับพัฒนาการทางจริยธรรมพบว่า “พัฒนาการทางจริยธรรมของมนุษย์ไม่ได้หยุดเมื่อบุคลอายุ 10 ปี แต่มนุษย์ยังคงมีพัฒนาการทางจริยธรรมอีกหลายขั้นตอนไปจนถึงอายุ 25 ปี และสามารถบรรลุจริยธรรมขั้นสูงสุดได้เมื่อมีเหตุผล และความคิดในวัยผู้ใหญ่ ซึ่งจะมีลักษณะของการมีเหตุผลสากลที่เป็นอุดมคติไม่เข้าข้างตัวเอง” โคลเบอร์ก ได้แบ่งขั้นพัฒนาการทางจริยธรรมออกเป็น 3 ระดับ 6 ขั้น

ระดับที่ 1 ระดับก่อนจริยธรรม (pre-conventional level) เป็นระดับก่อนมีจริยธรรมอย่างมีเหตุผลหรือก่อนเกณฑ์การเข้าสังคม เด็กที่อยู่ในระดับนี้จะมีอายุต่ำกว่า 9 ปี ระดับนี้บุคคล จะทำความดีหรือเลวขึ้นอยู่กับกฎเกณฑ์ของสังคมที่ทำกันมาหรือผู้ใหญ่เป็นผู้กำหนด พัฒนาการระดับนี้มี 2 ชั้น คือ

ชั้นที่ 1 ขั้นตอนการหลบหนีการลงโทษ (punishment and obedience orientation) เป็นขั้นการปรับตัวตามการถูกลงโทษหรือการยอมทำตาม เชื่อฟังคำสั่งของผู้ใหญ่ เด็กมีเหตุผลในการทำดี เพราะไม่อยากถูกลงโทษโดยไม่ได้คำนึงถึงผู้อื่น

ชั้นที่ 2 ขั้นตอนถือประโยชน์ของตน (individualism) เป็นขั้นที่ถือเอาผลประโยชน์ของตนเป็นใหญ่ เด็กวัยนี้จะเลือกตัดสินใจในสิ่งที่คิดว่าถูก และเหมาะสมในทางจริยธรรม และการเลือกกระทำในสิ่งที่ตนเองสนใจหรือพึงพอใจ ยึดตัวเองเป็นศูนย์กลาง ในขั้นนี้พฤติกรรมที่พึงามถูกต้องตามเหตุผลของเด็กจะขึ้นอยู่กับรางวัลหรือผลตอบแทนที่จะได้รับ จาก การแสดงออกทางพฤติกรรมของตน

ระดับที่ 2 ระดับตามกฎหมายเกณฑ์ (conventional level) เป็นระดับมีกฎเกณฑ์ทางสังคม ตามกฎหมาย และหลักศาสนา ซึ่งเป็นระดับพัฒนาการทางจริยธรรมของวัยรุ่น อายุ 10–16 ปี บุคคลที่มีจริยธรรมในระดับนี้ จะมีเหตุผลในการตัดสินใจว่าอะไรดีงาม เกี่ยวข้องกับการเห็นชอบของผู้อื่นด้วย มีการใช้กฎเกณฑ์ทางสังคมมากขึ้น แบ่งได้เป็น 2 ขั้นตอน คือ

ชั้นที่ 3 ขั้นตอนคล้อยตามผู้อื่น (mutual interpersonal normative morality) เป็นขั้นการคล้อยตามและกระทำตามความคาดหวังทางสังคมหรือได้รับการยอมรับของกลุ่ม ว่าเป็นคนดี เพื่อให้อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ บุคคลที่มีพัฒนาการในขั้นนี้จะปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับ และคำสั่งของเจ้าหน้าที่ ซึ่งทำให้เขามีพฤติกรรมเป็นที่ยอมรับของสังคม การกระทำความดีหรือไม่ดีจะคำนึงถึงเจตนาด้วย

ชั้นที่ 4 ขั้นตอนทำตามระเบียบของสังคม (law and order orientation) เป็นขั้นการปรับตัวให้เข้ากับกฎหมายและระเบียบของสังคม ในขั้นนี้การกระทำที่ถูกต้องคือ การทำตามหน้าที่ของตนที่พึงามถูกต้อง โดยการรักษาระเบียบ กฎหมาย ประเพณี หรือกฎเกณฑ์ของสังคม บุคคลที่มีพัฒนาการในขั้นนี้จะมองสังคมอย่างเป็นระบบเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเอง เพื่อให้สังคมดำรงอยู่ต่อไป

ระดับที่ 3 ระดับเหนือกฎเกณฑ์ (post-conventional level) เป็นระดับเลยกฎเกณฑ์สังคม เป็นระดับที่พัฒนาการทางจริยธรรมที่มีวิจรรณญาณอย่างมีหลักการที่เป็นลักษณะสากลนิยม ผู้ที่มีพัฒนาการทางจริยธรรมในระดับนี้จะมีอายุตั้งแต่ 16 ปีขึ้นไป ระดับนี้บุคคลจะมีการตัดสินใจขัดแย้งต่างๆ ด้วยการคิด ตรึกตรอง ชั่งใจตนเอง โดยไม่เข้าข้างตัวเองหรือเห็นแก่ตัว พัฒนาการจริยธรรมระดับนี้มี 2 ชั้น คือ

ขั้นที่ 5 ขั้นตอนทำตามสัญญาของสังคม (*social contract orientation*)

เป็นการปรับตัวและปฏิบัติตนตามสัญญาของสังคม ผู้ที่มีพฤติกรรมที่ถูกต้อง ดึงมาขึ้นอยู่กับระเบียบ ประเพณีและกฎเกณฑ์ที่สังคมกำหนดไว้ มีจิตสำนึกที่จะปฏิบัติตามกฎหมายเชื่อว่ากฎหมายเป็นหลักยึดให้ทำดี และจำเป็นต้องปฏิบัติแม้จะขัดกับความคิดเห็นของคนส่วนใหญ่

ขั้นที่ 6 ขั้นตอนยึดอุดมคติสากล (*universal principles underlying*

moral reasoning) เป็นขั้นการยึดถือคุณธรรมที่ได้รับการยอมรับจากคนส่วนมากทั่วโลก และทุกสังคมว่าถูกต้อง ดึงมา ซึ่งเป็นคุณธรรมสากล หรือหลักการจริยธรรมสากล

จากทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก สรุปได้ว่า พัฒนาการทางจริยธรรมของวัยเด็กอยู่ในระดับที่ 1 ระดับก่อนจริยธรรม ซึ่งวัยเด็กระดับนี้บุคคล จะทำความดีหรือเลวขึ้นอยู่กับกฎเกณฑ์ของสังคมที่ทำกันมาหรือผู้ใหญ่เป็นผู้กำหนดเพราะเชื่อฟังคำสั่งสอน และกลัวการถูกลงโทษไม่คำนึงถึงผู้อื่น พฤติกรรมที่เกิดขึ้นขึ้นกับรางวัลหรือผลตอบแทนที่จะได้รับ ถือเอาผลประโยชน์ของตนเป็นใหญ่ เด็กวัยนี้จะเลือกตัดสินใจในสิ่งที่คิดว่าถูก และเหมาะสมในทางจริยธรรม และการเลือกกระทำในสิ่งที่ตนเองสนใจหรือพึงพอใจ ยึดตัวเองเป็นศูนย์กลาง ในขั้นนี้พฤติกรรมที่ดึงมาถูกต้องตามเหตุผลของเด็กจะขึ้นอยู่กับรางวัลหรือผลตอบแทนที่จะได้รับ จากการแสดงออกทางพฤติกรรมของตน ซึ่งงานวิจัยครั้งนี้ได้นำแนวคิดเกี่ยวกับการใช้กฎเกณฑ์ทางสังคมไปใช้สร้างกิจกรรมต่างๆ ในชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาจริยธรรมให้เด็กนักเรียนมีจริยธรรมเพิ่มขึ้น

3.2 เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีพัฒนาจริยธรรมของโคลเบอร์ก

จूरिพร กาญจนการุณ (2552:13–14) คุณธรรมจริยธรรมและการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี จากผลการวิเคราะห์สังเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจะเห็นได้ว่ากลุ่มนักศึกษาที่เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัยเชิงคุณภาพ ก็ได้ให้ความหมายของคุณธรรมจริยธรรมที่สามารถจะก่อให้เกิดสังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน ทั้งในลักษณะความหมาย ส่วนที่เป็นนามธรรม เน้นด้านจิตสำนึกและส่วนที่เป็นรูปธรรมที่เน้น ด้านพฤติกรรม และแนวคิดหลักปฏิบัติอย่างสอดคล้องกัน ดังนั้นการปลูกฝังจิตสำนึกของบุคคลด้วยคุณธรรมจริยธรรมจึงเป็นมาตรการสำคัญที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมเชิงคุณธรรม จริยธรรมในสังคมขึ้นได้ นอกจากนั้นกลุ่ม นักศึกษาซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญการวิจัย ยังเห็นว่าคุณธรรมจริยธรรมมีประโยชน์ทั้งต่อตนเองและสังคมส่วนรวมประเด็นที่น่าสนใจยิ่ง ก็คือ กลุ่มนักศึกษาเห็นว่าวิธีการสร้างให้เกิดสังคมคุณธรรมจริยธรรมได้นั้น ควรต้องเริ่มจากการปฏิบัติตนด้วยการรู้จักการแบ่งปัน และการนำคุณธรรมจริยธรรมมาเผยแพร่สู่สังคม โดยวิธีจัดกิจกรรมเป็น โครงการคุณธรรมนำสู่สังคม ซึ่งถือได้ว่าเป็นยุทธวิธีชักชวนผู้คนอื่นๆ ให้ปฏิบัติตนด้วยการรู้จักการแบ่งปันเพิ่มขึ้นนั่นเอง กล่าวได้ว่า

คุณธรรมจริยธรรม เป็นสิ่งที่มีไว้เพื่อขัดเกลามนุษย์ ทำให้คนกลายเป็นมนุษย์ได้อย่างสมบูรณ์และคุณธรรมจริยธรรมจะเกิดไม่ได้หากบุคคลรับรู้แล้วไม่นำสู่การปฏิบัติ

นางสาวพรรณพิลาศ กุลคิด (2554:5-6) จริยธรรมของนักวิชาชีพต่อการวางสินค้าในรายการโทรทัศน์ประเภทละครซิทคอม ผลการวิจัยพบว่า นักวิชาชีพรับรู้ว่าการวางสินค้าที่เหมาะสมจะต้องมีการเชื่อมโยงกับเนื้อหาละครอย่างเหมาะสม และมีทัศนคติเชิงบวกต่อการวางสินค้าว่าเป็นประโยชน์ต่อตราสินค้า นอกจากนี้ยังมองว่าการวางสินค้านั้นเป็นสิ่งที่ไม่ผิดต่อจริยธรรมและมีผลกระทบต่อสังคมน้อย เหตุผลที่ทำให้ให้นักวิชาชีพทำการวางสินค้าในละครโทรทัศน์ประเภทซิทคอม คือ ประสิทธิภาพทางการสื่อสารของการวางสินค้า รายได้ และความอยู่รอดขององค์กร หน้าที่ความรับผิดชอบ โดยภาพรวมนักวิชาชีพมีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมที่สอดคล้องกับความรู้เชิงจริยธรรมนักวิชาชีพ ตามทฤษฎีของโคลเบอร์ก (1976) พบว่า จริยธรรมของนักวิชาชีพอยู่ในขั้นที่ 3 คือ “ความคาดหวังและการยอมรับในสังคม” และมีเพียงส่วนน้อยที่ไปถึงพัฒนาการทางจริยธรรมไปถึงขั้นที่ 4 คือ “กฎและระเบียบ” ในเรื่องของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อจริยธรรมของนักวิชาชีพในการวางสินค้าในละครโทรทัศน์ประเภทซิทคอม พบว่า ปัจจัยด้านรายได้ขององค์กร นโยบายขององค์กร/ผู้บริหาร หน้าที่ความรับผิดชอบ ประสิทธิภาพการทำงาน และอายุมีผลต่อการตัดสินใจการวางสินค้าในละครโทรทัศน์

เบญจวรรณ ขุนฤทธิ์ (2555:1159-1160) การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักศึกษาสาขาคอมพิวเตอร์ธุรกิจชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ศูนย์ตรัง จากผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาสาขาคอมพิวเตอร์ธุรกิจชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ศูนย์ตรัง มีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมโดยรวมอยู่ในระดับขั้นที่ 3 คือ ขั้นกระทำตามที่ผู้อื่นเห็นชอบหรือพอใจ เพื่อต้องการเป็นคนดีในความรู้สึกรู้สึกทั้งของตนเองและผู้อื่นถือเป็นขั้นการใช้ในระดับกฎเกณฑ์ของสังคม สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ น้ำทิพย์ ทับทิมทอง (2554) ที่ได้ศึกษาการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนิสิตแพทย์มหาวิทยาลัยนเรศวร ผลการศึกษาพบว่า นิสิตแพทย์ส่วนใหญ่ร้อยละ 43.9 มีระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมอยู่ในขั้นที่ 4 คือ หลักการทำตามหน้าที่ทางสังคม รองลงมาร้อยละ 39.5 เป็นกลุ่มที่มีระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมอยู่ขั้นที่ 3 คือ หลักการทำตามที่ผู้อื่นเห็นชอบ ทั้งนี้เนื่องจากนักศึกษาอยู่ในกลุ่มวัยรุ่น ซึ่งตามทฤษฎีของโคลเบอร์ก Kohlberg (1976) ได้อธิบายว่าวัยรุ่นถูกจัดอยู่ในพัฒนาการระดับที่ 2 ขั้นตอนที่ 3 ถึงขั้นตอนที่ 4 คือ มีศีลธรรมจรรยาซึ่งพัฒนามาจากในวัยเด็ก โดยเด็กวัยรุ่นจะเป็นเด็กดี “Good-boy, nice-girl” เพื่อได้รับการยอมรับจากบิดามารดา ครู กลุ่มเพื่อนและสังคม มีการใช้เหตุผลเลือกทำในสิ่งที่กลุ่มยอมรับ โดยเฉพาะเพื่อน คล้อยตามการชักจูงของผู้อื่นเพื่อต้องการรักษาสัมพันธภาพที่ดีทำให้บุคคลไม่มีความเป็นตัวของตัวเอง ชอบคล้อยตามการชักจูงของผู้อื่น โดยเฉพาะกลุ่มเพื่อน

ณัชชา มหปญญานนท์ เปมิกา สังขรณ์ (2556:103-104) การพัฒนาแบบวัดคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ด้านความรับผิดชอบสำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี การวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนาแบบวัดคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ ด้านความรับผิดชอบ สำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ เพื่อใช้วัดคุณลักษณะระดับคุณธรรมจริยธรรมด้านความรับผิดชอบสำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ ซึ่งประกอบด้วย ด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง ความรับผิดชอบ ต่อสังคมและความรับผิดชอบต่อผลงาน เป็นแบบวัดแบบสถานการณ์ เพื่อตรวจสอบคุณภาพของ เครื่องมือวัดคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ ด้านความรับผิดชอบ ของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ ที่สร้างขึ้นและเพื่อสร้างเกณฑ์ปกติวิสัย (norms) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือวัด เป็นนิสิตชั้นปีที่ 1-4 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ จำนวน 389 คน ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มหลายขั้นตอน (multistage sampling)

พระมหาวิเชาว์ ปญญาวิโร ดร. และคณะ (2558:81-82) การศึกษาเหตุผลเชิงจริยธรรมและเจตคติเชิงจริยธรรมของนิสิตมหาวิทยาลัยสงฆ์และนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยรัฐบาล พบว่า นิสิตมหาวิทยาลัยสงฆ์มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย โดยภาพรวมมีเจตคติเชิงจริยธรรมอยู่ในระดับปานกลาง ($X = 3.39$) (3) สำหรับนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยของรัฐบาล พบว่า นิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยของรัฐบาลมีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในขั้นที่ 5 คือ ขั้นที่ทำความดีเพราะทำตามคำมั่นสัญญาและข้อตกลงของสังคม ซึ่งนับว่าเป็นพัฒนาการทางจริยธรรมระดับสูงตามทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบิร์ต ซึ่งนับได้ว่านิสิตมหาวิทยาลัยสงฆ์และนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยของรัฐบาลมีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมอยู่ในขั้นที่ 5 เช่นเดียวกัน

อาชวัญริชัญ น้อมเนียน และสมบุรณ์ ศิริสรรหิรัญ (2558:บทคัดย่อ) การศึกษาการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนนายร้อยตำรวจ ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนนายร้อยตำรวจมีระดับจริยธรรมในขั้นที่ 4 อันเป็นขั้นที่ยึดถือหลักการทำกฎเกณฑ์ของสังคม 2) สามารถนำมาประยุกต์ในการจัดการเรียนการสอนของนักเรียนโรงเรียนนายร้อยตำรวจได้ในหลายรูปแบบโดยเฉพาะการสอดแทรกในรายวิชาต่างๆ เพื่อให้นักเรียนรู้จักการคิดแบบวิเคราะห์

สรุปเกี่ยวกับทฤษฎีพัฒนาจริยธรรมของโคลเบิร์ตและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้ว่าสามารถนำไปพัฒนาเป็นชุดกิจกรรมแนะแนวให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เพื่อพัฒนาhiri โอต็ปะให้สูงขึ้น นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เป็นวัยระดับก่อนจริยธรรม (pre-conventional level) จะทำความดีหรือเลวขึ้นอยู่กับกฎเกณฑ์ของสังคมที่ทำกันมาหรือผู้ใหญ่เป็นผู้กำหนด ทำตามผู้ใหญ่เห็นควรและเพื่อหวังผลรางวัล ดังนั้นผู้วิจัยเห็นควรว่าควรปลูกฝังจริยธรรมตั้งแต่วัยเด็กจะทำ

ให้เขาเป็นต้นกล้าที่มีทั้งความรู้ควบคู่คุณธรรมหรือจริยธรรมนำวิชาการ เมื่อเขาเข้าสู่วัยต่างๆ จะเป็นผู้ที่มีจริยธรรมต่อไปและพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมในขั้นที่สูงขึ้นไปเรื่อยๆ

4. ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดทฤษฎีพัฒนาจริยธรรมของโคลเบิร์ต

4.1 ความหมาย

ได้มีผู้ให้ความหมายของชุดกิจกรรมแนะแนวไว้หลากหลายซึ่งจะได้นำเสนอ ดังนี้ สายพิณ ช่างไม้ (2544:11) ให้ความหมายของชุดการแนะแนว “หมายถึงเครื่องมือที่สร้างขึ้นอย่างมีระบบ”

อังคณา เมตุลา (2546:31) กล่าวว่าชุดกิจกรรมแนะแนวคือ “เครื่องมือทางการแนะแนวที่ประกอบด้วยกิจกรรมแนะแนวหลายๆ กิจกรรมที่นำมารวมกันเข้าอย่างเป็นระบบตามเป้าหมายและขอบข่ายของการแนะแนว”

มยุรี วิสูตราศัย (2547:16) ได้สรุปความหมายของชุดกิจกรรมแนะแนวว่าหมายถึง “เครื่องมือที่สร้างขึ้นอย่างเป็นระบบให้มีความสอดคล้องกับเนื้อหาวิชาวัตถุประสงค์และกิจกรรมเพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรมการเรียนรู้ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ซึ่งจัดทำในลักษณะของสื่อประสม ประกอบด้วยคู่มือครูและโปรแกรมกิจกรรมโดยใช้เทคนิควิธีการต่างๆ เช่น การอภิปรายกรณีตัวอย่างการแสดงบทบาทสมมุติสถานการณ์จำลอง ตลอดจนการใช้สื่ออุปกรณ์ที่มีความเหมาะสมกับเนื้อหาหรือกิจกรรม”

กล่าวโดยสรุปชุดกิจกรรมแนะแนว หมายถึง เครื่องมือทางการแนะแนวที่สร้างขึ้นอย่างเป็นระบบประกอบด้วยกิจกรรมแนะแนวหลายๆ กิจกรรมรวมกันเป็นชุด มีเป้าหมายเฉพาะเจาะจง เพื่อช่วยให้ผู้รับบริการเกิดการเรียนรู้ตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้

แนวคิดทฤษฎีพัฒนาจริยธรรมของโคลเบิร์ต

นงลักษณ์ วิรัชชัย และรุ่งนภา ตั้งจิตเจริญกุล (2551: 16-17) กล่าวว่า โคลเบิร์ต (Kohlberg, 1987) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับพัฒนาการทางจริยธรรมพบว่า “พัฒนาการทางจริยธรรมของมนุษย์ไม่ได้หยุดเมื่อบุคคลอายุ 10 ปี แต่มนุษย์ยังคงมีพัฒนาการทางจริยธรรมอีกหลายขั้นตอนไปจนถึงอายุ 25 ปี และสามารถบรรลุจริยธรรมขั้นสูงสุดได้เมื่อมีเหตุผลและความคิดในวัยผู้ใหญ่ซึ่งจะมีลักษณะของการมีเหตุผลสากลที่เป็นอุดมคติไม่เข้าข้างตัวเอง” โคลเบิร์ต ได้แบ่งขั้นพัฒนาการทางจริยธรรมออกเป็น 3 ระดับ 6 ขั้น ซึ่งจะนำมาเฉพาะในส่วนในช่วงวัยถึง 9 ปีเท่านั้น

ระดับที่ 1 ระดับก่อนจริยธรรม (pre-conventional level) เป็นระดับก่อนมีจริยธรรมอย่างมีเหตุผลหรือก่อนเกณฑ์การเข้าสังคม เด็กที่อยู่ในระดับนี้จะมีอายุต่ำกว่า 9 ปี ระดับนี้บุคคลจะทำความดีหรือเลวขึ้นอยู่กับกฎเกณฑ์ของสังคมที่ทำกันมาหรือผู้ใหญ่เป็นผู้กำหนด พัฒนาการระดับนี้มี 2 ขั้น คือ

ขั้นที่ 1 ขั้นตอนการหลบหนีการลงโทษ (punishment and obedience orientation) เป็นขั้นการปรับตัวตามการถูกลงโทษหรือการยอมทำตาม เชื่อฟังคำสั่งของผู้ใหญ่ เด็กมีเหตุผลในการทำดี เพราะไม่อยากถูกลงโทษ โดยไม่ได้คำนึงถึงผู้อื่น

ขั้นที่ 2 ขั้นตอนถือประโยชน์ของตน (individualism) เป็นขั้นที่ถือเอาผลประโยชน์ของตนเป็นใหญ่ เด็กวัยนี้จะเลือกตัดสินใจในสิ่งที่คิดว่าถูก และเหมาะสมในทางจริยธรรมและการเลือกกระทำในสิ่งที่ตนเองสนใจหรือพึงพอใจยึดตัวเองเป็นศูนย์กลาง ในขั้นนี้พฤติกรรมที่ดึงมาถูกต้องตามเหตุผลของเด็กจะขึ้นอยู่กับรางวัลหรือผลตอบแทนที่จะได้รับการแสดงออกทางพฤติกรรมของตน

สรุปได้ว่าพัฒนาการทางจริยธรรมของวัยเด็กประถมศึกษาตอนต้นอยู่ในระดับที่ 1 มีพัฒนาการ 2 ขั้น คือระดับก่อนจริยธรรมโดยทั่วไปจะแสดงพฤติกรรมจากการกลัวการถูกลงโทษจากสังคม ประเพณี กฎ ระเบียบ ข้อบังคับและทำตามบทบาทหน้าที่ของตนเอง เพื่อให้ได้รับรางวัลหรือผลตอบแทน การวิจัยครั้งนี้ได้นำทฤษฎีพัฒนาจริยธรรมของโคลเบิร์ตมาใช้ในการสร้างชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาจริยธรรมให้แก่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ดังนั้นชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดทฤษฎีพัฒนาจริยธรรมของโคลเบิร์ต หมายถึง เครื่องมือทางการแนะแนวที่สร้างขึ้นโดยอาศัยแนวคิดทฤษฎีพัฒนาจริยธรรมของโคลเบิร์ต ประกอบด้วยหลายๆ กิจกรรมรวมกันเป็นชุดกิจกรรมแนะแนวขึ้นมา โดยมีวัตถุประสงค์และเป้าหมายเพื่อพัฒนาจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ให้มีการพัฒนาที่สูงขึ้นตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

4.2 ลักษณะกิจกรรมแนะแนว

ทองเรือน อมรัชกุล (2528:506-508) ได้กล่าวถึงลักษณะของการเรียนการสอนกิจกรรมแนะแนวไว้ดังนี้

- 1) การจัดบรรยากาศให้เป็นกันเอง เพื่อเป็นการกระตุ้นให้นักเรียนแสดงตัวที่แท้จริงออกมาอันจะทำให้มีแนวทางที่จะแก้ไขหรือส่งเสริมต่อไป ในการนี้ผู้สอนจำเป็นต้องมีความสามารถในการทำตนให้มีลักษณะ โปร่งแสงอันเป็นคุณลักษณะที่สำคัญของอาจารย์แนะแนว
- 2) การแสดงออกของผู้เรียนควรมีมากที่สุดในขณะที่เฉพาะความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และความกล้าในการอภิปรายออกความคิดเห็น ซึ่งถือเป็นลักษณะที่สำคัญของอาจารย์แนะแนว

3) รูปแบบการสอนกิจกรรมแนะแนว ให้ใช้รูปแบบการให้คำปรึกษาเป็นหัวใจของการสอนกิจกรรมแนะแนว ซึ่งทำให้การสอนครอบคลุมบริการแนะแนวทุกบริการทั้งหมดได้อย่างแท้จริง

4) การเข้าถึงความเป็นจริงของผู้เรียนทุกคน ทั้งนี้ผู้สอนต้องเข้าใจลักษณะทั่วไป และลักษณะเฉพาะของนักเรียนแต่ละคน ตลอดจนให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดโครงการเรียน และการเรียนการสอนตามความถนัด และความสนใจ

5) วิธีการสอนและกิจกรรมในการสอนแต่ละชั่วโมง ต้องเน้นการประยุกต์เริ่มต้นจากสภาพที่เป็นอยู่ปัจจุบัน ไปตามเกณฑ์ นอกจากนี้แล้วควรจะใช้วิธีการสอนและกิจกรรมหลายๆ อย่าง โดยเฉพาะการสาธิตกิจกรรมโยคะ การทำสมาธิ การเล่นเกมบทบาทสมมติ การจัดสถานการณ์ให้คล้ายความเป็นจริง กลุ่มสัมพันธ์ การแนะแนวหรือการให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคลและกลุ่ม ดังนั้นเป็นการปฏิบัติต่อชีวิตประจำวันในสถานการณ์ต่างๆ เป็นการเน้นกิจกรรม เน้นปัญหา เน้นบุคคล และเน้นการปฏิบัติ

6) การควบคุมชั้นเรียน เนื่องจากการสอนกิจกรรมแนะแนวมุ่งการแสดงออกของนักเรียน ภายใต้อารมณ์ที่เป็นกันเอง จึงมุ่งสร้างวินัยในตนเองของนักเรียนมากกว่าการบีบบังคับจากภายนอก นอกจากนี้ แล้วอาจใช้การต่อรองวิธีการทางขบวนการกลุ่มต่างๆ ตลอดจนกิจกรรมทางพลศึกษาในรูปแบบต่างๆ มาเป็นเครื่องมือในการควบคุมชั้นเรียน

7) บทบาทและความรับผิดชอบ เนื่องจากการสอนส่วนใหญ่เน้นขบวนการทางสังคมในแง่การมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ดังนั้น การกระทำหน้าที่ ความผูกพันในฐานะที่นักเรียนมีอยู่จึงเป็นสิ่งสำคัญ ในการนี้ การกระทำให้เกิดความตระหนักรู้ในตนเองด้วยการส่งผลย้อนกลับ ตลอดจนการเผชิญหน้าจึงเป็นสิ่งจำเป็น

8) วจรแห่งความช่วยเหลือ เนื่องจากการแนะแนว การสอนกิจกรรมแนะแนว จึงใช้การค้นคว้าศึกษาด้วยตนเอง การเข้าใจตนเองให้ดีขึ้น และการดำเนินการแก้ไขตามวิธีที่เหมาะสม ซึ่งเป็นวจรแห่งความช่วยเหลือเป็นหลักชัยในการจัดกิจกรรมตลอดชั่วโมงของการตั้งสอน

สรุปว่ากิจกรรมแนะแนวมีลักษณะเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาความสามารถของผู้เรียนให้เหมาะสมตามความแตกต่างระหว่างบุคคล สามารถค้นพบและพัฒนาศักยภาพของตน เสริมสร้างทักษะชีวิต วุฒิภาวะทางอารมณ์ การเรียนรู้ในเชิงพหุปัญญา และการสร้างสัมพันธภาพที่ดี ซึ่งผู้สอนทุกคนต้องทำหน้าที่แนะแนวให้คำปรึกษาด้านชีวิต การศึกษาต่อและการพัฒนาตนเองสู่โลกอาชีพและการมีงานทำ

ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก

โคลเบอร์ก ได้ศึกษาการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของเยาวชนอเมริกันอายุ 10-16 ปี และได้แบ่งพัฒนาการทางจริยธรรมออกเป็น 3 ระดับ (Levels) แต่ละระดับแบ่งออกเป็น 2 ขั้น (Stages) ดังนั้น พัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์กมีทั้งหมด 6 ขั้น

ระดับที่ 1 ระดับก่อนกฎเกณฑ์สังคม จะพบในเด็ก 2-10 ปี

ขั้นที่ 1 การถูกลงโทษและการเชื่อฟัง

ขั้นที่ 2 กฎเกณฑ์เป็นเครื่องมือเพื่อประโยชน์ของตน

ระดับที่ 2 ระดับจริยธรรมตามกฎเกณฑ์สังคม จะพบในวัยรุ่นอายุ 10-16 ปี

ขั้นที่ 3 การยอมรับของกลุ่มหรือสังคม

ขั้นที่ 4 กฎและระเบียบของสังคม

ระดับที่ 3 ระดับจริยธรรมอย่างมีวิจารณญาณ

ขั้นที่ 5 สัญญาสังคมหรือหลักการทำตามคำมั่นสัญญา

ขั้นที่ 6 หลักการคุณธรรมสากล

โคลเบอร์กได้ทำการวิเคราะห์เหตุผลเชิงจริยธรรม โดยทำการวิเคราะห์คำตอบของเยาวชนอเมริกันอายุ 10-16 ปี และแบ่งประเภทเหตุผลเชิงจริยธรรมไว้ 6 ประเภทคือ

ขั้นที่ 1 การถูกลงโทษและการเชื่อฟัง

ในขั้นนี้เด็กจะใช้ผลตามของพฤติกรรมเป็นเครื่องชี้ว่าพฤติกรรมของตน “ถูก” หรือ “ผิด” ถ้าเด็กถูกทำโทษก็จะคิดว่าสิ่งที่ตนทำ “ผิด” พฤติกรรมใดที่มีผลตามด้วยรางวัลหรือคำชมเด็กก็จะคิดว่าสิ่งที่ตนทำ “ถูก”

ขั้นที่ 2 กฎเกณฑ์เป็นเครื่องมือเพื่อประโยชน์ของตน

ในขั้นนี้เด็กจะสนใจทำตามกฎข้อบังคับ เพื่อประโยชน์หรือความพอใจของตนเอง

ขั้นที่ 3 การยอมรับของกลุ่มหรือสังคม

ใช้เหตุผลเลือกทำในสิ่งที่กลุ่มยอมรับโดยเฉพาะเพื่อน เพื่อเป็นที่ชื่นชมและยอมรับของเพื่อน ไม่เป็นตัวของตัวเอง คล้อยตามการชักจูงของผู้อื่น เพื่อต้องการรักษาสัมพันธภาพที่ดี

ขั้นที่ 4 กฎและระเบียบของสังคม

จะใช้หลักทำตามหน้าที่ของสังคม โดยปฏิบัติตามระเบียบของสังคมอย่างเคร่งครัดเรียนรู้การเป็นหน่วยหนึ่งของสังคม ปฏิบัติตามหน้าที่ของสังคมเพื่อดำรงไว้ซึ่งกฎเกณฑ์ในสังคม

ขั้นที่ 5 สัญญาสังคมหรือหลักการทำตามคำมั่นสัญญา

นี้เน้นถึงความสำคัญของมาตรฐานทางจริยธรรมที่ทุกคนหรือคนส่วนใหญ่ในสังคมยอมรับว่าเป็นสิ่งที่ถูกสมควรที่จะปฏิบัติตาม

ขั้นที่ 6 หลักการคุณธรรมสากล

ในขั้นนี้สิ่งที่ “ถูก” และ “ผิด” เป็นสิ่งที่ขึ้นมโนธรรมของแต่ละบุคคลที่เลือกยึดถือ ดังนั้น พัฒนาการทางจริยธรรมจะมีความเกี่ยวข้องกับพัฒนาการทางด้านความคิดเป็นเหตุเป็นผล บุคคลจะมีพัฒนาการทางจริยธรรมเป็นไปตามลำดับ ไม่มีการข้ามขั้น โคลเบิร์ตเห็นว่าเหตุผลที่คนหนึ่งๆ มีการกระทำต่อพฤติกรรมของเขาแต่ละอย่าง เป็นเครื่องชี้ระดับจริยธรรมของเขาว่าสูงหรือต่ำ ซึ่งเด็กอายุน้อยๆ มักมีระดับจริยธรรมต่ำกว่าบุคคลอายุมากๆ แต่อายุก็มีใช้เกณฑ์กำหนดระดับจริยธรรม เพราะเหตุผลที่บุคคลยกขึ้นมาอ้างนั้น มีความสำคัญต่อการแสดงพฤติกรรมมากกว่าขั้นพัฒนาการทางจริยธรรม

4.3 การนำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้

ในการจัดกิจกรรมแนะแนว มีกระบวนการดังต่อไปนี้ (กรมวิชาการ 2546)

- 1) สำรวจสภาพปัญหา ความต้องการและความสนใจของผู้เรียน เพื่อให้ใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดแนวทางและแผนการจัดกิจกรรมแนะแนว
- 2) ศึกษาวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลของผู้เรียนที่ได้จากการสำรวจ เพื่อทราบปัญหาความต้องการและความสนใจนำไปกำหนดสาระและรายละเอียดของกิจกรรมแนะแนว
- 3) กำหนดสัดส่วนสาระของกิจกรรมในแต่ละด้าน ครอบคลุมด้านการศึกษา การงานและอาชีพ ชีวิตและสังคมให้ได้สัดส่วนที่เหมาะสม โดยยึดสภาพปัญหาความต้องการและความสนใจ ตลอดจนธรรมชาติและผู้เรียนเป็นหลัก ทั้งนี้ ครูและผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดสาระของกิจกรรม
- 4) กำหนดแผนการจัดกิจกรรมแนะแนว เมื่อกำหนดสัดส่วนสาระของกิจกรรมในแต่ละด้านแล้วว่าแต่ละภาคเรียนจะต้องจัดกิจกรรมแนะแนวในสาระด้านใด จำนวนกี่ชั่วโมง ต่อมาจะต้องกำหนดรายละเอียดของแต่ละด้านไว้ให้ชัดเจนว่าควรมีเรื่องอะไรบ้าง เพื่อจะได้จัดทำเป็นรายละเอียดในแต่ละกิจกรรมย่อยต่อไป
- 5) การจัดทำรายละเอียดของแต่ละกิจกรรม เริ่มตั้งแต่กำหนดชื่อกิจกรรม จุดประสงค์ เวลา เนื้อหา/สาระ วิธีดำเนินกิจกรรม สื่อ/อุปกรณ์ และการประเมินผล
- 6) ปฏิบัติตามแผน วัดประเมินผล สรุปรายงาน

สรุปได้ว่าการนำชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดทฤษฎีพัฒนาจริยธรรมของโคลเบิร์ตมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ โดยใช้หลักการของกรมวิชาการ มีการสำรวจปัญหาของผู้เรียนเพื่อเป็นข้อมูลในการจัดทำแผนการจัดกิจกรรมแนะแนว ให้สามารถแก้ปัญหาได้ตรงตามเป้าหมายที่ต้องการทำการวิเคราะห์ผู้เรียนเพื่อกำหนดสาระในการจัดกิจกรรมแนะแนว มีการกำหนดสัดส่วนกิจกรรมให้เหมาะสมกับเวลา และสามารถดำเนินกิจกรรมแนะแนวได้สำเร็จลุล่วง กำหนดแผนการจัดกิจกรรมให้ได้สัดส่วนพอเหมาะ จัดทำรายละเอียดเริ่มแต่ชื่อกิจกรรม จุดประสงค์ เวลา เนื้อหา สาระ วิธีดำเนินการ สื่อ อุปกรณ์ และการวัดประเมินผล มีการนำแนวคิดทฤษฎีพัฒนาจริยธรรมของโคลเบิร์ต ที่เหมาะสมกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จะอยู่ในระดับที่ 1 ระดับก่อนกฎเกณฑ์สังคม จะพบในเด็ก 2-10 ปี มี 2 คือ ขั้นที่ 1 การถูกลงโทษและการเชื่อฟัง เป็นขั้นการปรับตัวตามการถูกลงโทษหรือการยอมทำตาม เชื่อฟังคำสั่งของผู้ใหญ่ เด็กมีเหตุผลในการทำดี เพราะไม่อยากถูกลงโทษ โดยไม่ได้คำนึงถึงผู้อื่น และ ขั้นที่ 2 กฎเกณฑ์เป็นเครื่องมือเพื่อประโยชน์ของตนเด็กวัยนี้จะเลือกตัดสินใจในสิ่งที่คิดว่าถูก และเหมาะสมในทางจริยธรรม และการเลือกกระทำในสิ่งที่ตนเองสนใจหรือพึงพอใจ ยึดตัวเองเป็นศูนย์กลาง ในขั้นนี้พฤติกรรมที่ดิ่งามถูกต้องตามเหตุผลของเด็กจะขึ้นอยู่กับรางวัลหรือผลตอบแทนที่จะได้รับจาก การแสดงออกทางพฤติกรรมของตน ดังนั้นจึงมีการจัดกิจกรรมแนะแนวที่สอดคล้องเนื้อหา การฝึกปฏิบัติจริง การศึกษาจากสื่อวีดิทัศน์ การใช้เพลง นิทาน ที่มุ่งพัฒนาเด็กประถมศึกษาตอนต้น ให้เป็นผู้มีเหตุผลเชิงจริยธรรมตามแนวคิดทฤษฎีพัฒนาจริยธรรมของโคลเบิร์ตให้ได้มากที่สุดในแต่ละกิจกรรมให้เหมาะสม เพื่อพัฒนาhiri อดตัปะะให้สูงขึ้น

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดทฤษฎีพัฒนาจริยธรรมของโคลเบิร์ต เพื่อพัฒนาหิริโอตตัปปะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านหุทำนบ จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัย ดำเนินตามขั้นตอนดังนี้

1. ประเภทและแบบของการวิจัย
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

1. ประเภทและแบบของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้การวิจัยแบบกลุ่มเดียววัดก่อนและหลังการทดลอง (one group pretest–posttest design)

ตารางที่ 3.1 แบบแผนการทดลอง

Pre-test	Treatment	Posttest
O1	X	O2

เมื่อ	O1 หมายถึง	การวัดก่อนการทดลอง (Pretest)
	X หมายถึง	การสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว
	O2 หมายถึง	การวัดหลังการทดลอง (Posttest)

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านหูก่านบ จังหวัดบุรีรัมย์ ปีการศึกษา 2560

2.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านหูก่านบ จังหวัดบุรีรัมย์ ปีการศึกษา 2560 จำนวน 1 ห้องเรียน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

3.1.1 ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดทฤษฎีพัฒนาจริยธรรมของโคลเบิร์ต เพื่อพัฒนาหิริโอตตัปปะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 1 ชุด มี 12 กิจกรรม

3.2.2 แบบวัดหิริโอตตัปปะ

3.2 การสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพเครื่องมือ

3.2.1 การสร้างชุดกิจกรรมแนะแนว เป็นชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดทฤษฎีพัฒนาจริยธรรมของโคลเบิร์ต เพื่อพัฒนาหิริโอตตัปปะที่จัดขึ้นสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 1 ชุด มี 12 กิจกรรมโดยผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

- 1) กำหนดวัตถุประสงค์และรูปแบบการสร้างชุดกิจกรรมแนะแนว
- 2) ศึกษานิยาม ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างชุดกิจกรรมแนะแนวตามหลักสูตรการจัดกิจกรรมแนะแนวในระดับชั้นประถมศึกษา
- 3) ศึกษาทฤษฎีต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหิริโอตตัปปะและทฤษฎีพัฒนาจริยธรรมของโคลเบิร์ต จากเอกสาร ตำราและงานวิจัยต่างๆ เพื่อนำมาประกอบการสร้างชุดกิจกรรมแนะแนว ตามแนวคิดทฤษฎีพัฒนาจริยธรรมของโคลเบิร์ต
- 4) ดำเนินการสร้างและพัฒนาชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดทฤษฎีพัฒนาจริยธรรมของโคลเบิร์ต โดยคำนึงถึงความถูกต้องเหมาะสมวัตถุประสงค์ วิธีดำเนินการ สื่ออุปกรณ์ และการประเมินผล

5) นำชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดทฤษฎีพัฒนาจริยธรรมของโคลเบิร์ต ที่ผู้วิจัยสร้างและพัฒนาขึ้น ไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบ ความสอดคล้องระหว่าง วัตถุประสงค์ เนื้อหาและวิธีการ ตลอดจนทางด้านภาษา เพื่อให้มีความเหมาะสมกับนักเรียนกลุ่ม ตัวอย่าง และนำมาปรับปรุงแก้ไข

6) นำชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดทฤษฎีพัฒนาจริยธรรมของโคลเบิร์ต ที่ผ่านการตรวจและอนุญาตจากอาจารย์ที่ปรึกษาไปปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ ความสอดคล้อง และความเหมาะสมระหว่างเนื้อหา วัตถุประสงค์ วิธีการดำเนินการ เวลา สื่อ อุปกรณ์ และการประเมินผลค่า IOC เท่ากับ .67-1.00

7) ทำการแก้ไข ปรับปรุง และพัฒนาชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิด ทฤษฎีพัฒนาจริยธรรมของโคลเบิร์ตตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

8) นำชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดทฤษฎีพัฒนาจริยธรรมของโคลเบิร์ต ที่ปรับปรุงแก้ไข และพัฒนาแล้วไปใช้ในการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

ตารางที่ 3.2 ตัวอย่าง ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดทฤษฎีพัฒนาจริยธรรมของโคลเบิร์ต เพื่อพัฒนาหิริโอตัมปะชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

ครั้งที่	ชื่อกิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีจัดการกิจกรรม
1	ปฐมนิเทศ	<p>1. เพื่อให้นักเรียนมีความพร้อม พื้นฐานในการเรียนและพัฒนาหิริโอตัมปะ</p> <p>2. เพื่อให้นักเรียน เตรียมตัว ล่วงหน้าในการเรียนและมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียน การสอนอย่างมีประสิทธิภาพ</p> <p>3. เพื่อวัดความรู้เดิมเกี่ยวกับหิริโอตัมปะ ของนักเรียนเพื่อเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการ เรียนรู้</p>	<p>กิจกรรมการเรียนรู้</p> <p>ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม</p> <p>1. ขั้นนำ</p> <p>1.1 ผู้วิจัยกล่าวทักทายนักเรียน สร้างบรรยากาศเริ่มต้นในการเรียน</p> <p>1.2 ผู้วิจัยแจ้งให้นักเรียนทราบถึง วัตถุประสงค์ในการเรียนและชี้แจงว่า เราจะเรียนรู้ชุดกิจกรรมแนะแนวตาม แนวคิดทฤษฎีพัฒนาจริยธรรมของ โคลเบิร์ต จำนวน 12 กิจกรรม หรือ 12 ครั้ง เพื่อพัฒนาหิริโอตัมปะ ของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3</p>

ตารางที่ 3.2 (ต่อ)

ครั้งที่	ชื่อกิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีจัดการกิจกรรม
			<p>1.3 ผู้วิจัยสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนบทบาทของนักเรียน วิธีการเรียนการให้ความร่วมมือ</p> <p>1.4 นักเรียนซักถามข้อสงสัย</p> <p>2. ขั้นตอนกิจกรรม</p> <p>2.1 ผู้วิจัยแจกแบบวัดก่อนเรียนนักเรียน โดยใช้แบบวัดหิริ โอตฺปปะ</p> <p>2.2 ผู้วิจัยชี้แจงทำความเข้าใจเกี่ยวกับแบบประเมินก่อนเรียนเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัย</p> <p>2.3. ให้นักเรียนลงมือทำแบบวัดหิริ โอตฺปปะ</p> <p>3. ขั้นสรุป</p> <p>3.1 ผู้วิจัยสรุปเกี่ยวกับการทำกิจกรรมการเรียนการสอนวันนี้มีวัตถุประสงค์เพื่ออะไรและเปิดโอกาสให้นักเรียนร่วมสรุปการเรียนพร้อมซักถามข้อสงสัย</p> <p>3.2 ผู้วิจัยนำแบบวัดก่อนเรียนไปตรวจประเมินผลเก็บรวบรวมข้อมูลไว้แปรผลทางสถิติ</p> <p>สื่อและอุปกรณ์</p> <p>1. แบบวัดหิริ โอตฺปปะ</p> <p>2. แบบสังเกตการมีส่วนร่วม</p> <p>การประเมินผล</p> <p>1. การตรงต่อเวลา</p> <p>2. การเข้าร่วมกิจกรรม</p> <p>3. ความสนใจในการเรียน</p>

ตารางที่ 3.2 (ต่อ)

ครั้งที่	ชื่อกิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีการจัดการกิจกรรม
			<p>3. ชั้นสรุป</p> <p>3.1 ผู้วิจัยพร้อมด้วยนักเรียนช่วยกันสรุปผลการฝึกอานาปานสติมีข้อเสนอแนะอย่างไร</p> <p>3.2 ผู้วิจัยร่วมกันอภิปรายว่าได้รับประโยชน์อะไรบ้างจากการฝึกอานาปานสติ</p> <p>3.3 ผู้วิจัยสรุปผล การเรียนร่วมกันและเสนอแนะให้นักเรียนนำไปฝึก เป็นประจำที่บ้านก่อนเข้านอน</p> <p>สื่อและอุปกรณ์</p> <ul style="list-style-type: none"> - คอมพิวเตอร์ - ระบบอินเทอร์เน็ต - วิดีทัศน์ เรื่อง การฝึกอานาปานสติ - แบบสังเกตการมีส่วนร่วม - ใบความรู้ อานาปานสติ - ใบงานที่ อานาปานสติ <p>การประเมินผล</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. การตรงต่อเวลา 2. การเข้าร่วมกิจกรรม 3. ความสนใจในการเรียน 4. การตรวจใบงาน <p>เกณฑ์การประเมิน</p> <p>ใบงานอานาปานสติ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ตอบได้ถูกต้อง 5-6 ข้อ ระดับคุณภาพดี - ตอบได้ถูกต้อง 3-4 ข้อ ระดับคุณภาพพอใช้ - ตอบได้ถูกต้อง 1-2 ข้อ ระดับคุณภาพ ปรับปรุง

3.3 แบบวัดหิริโศตปปะ ที่ผู้วิจัยได้นำมาจากรายงานการวิจัยของ จรรยา สุวรรณทัต และคณะ โดยนำมาปรับปรุงข้อคำถามเพื่อให้ได้คำตอบตรงตามเนื้อหาที่ต้องการจะศึกษา และให้เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่าง โดยมีตัวอย่างแบบวัดและขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

3.3.1 ตัวอย่างแบบวัดหิริโศตปปะ

คำชี้แจง ให้นักเรียนพิจารณาข้อความที่กำหนดให้ แล้วเลือกคำตอบที่ตรงกับพฤติกรรมของนักเรียนในด้านต่างๆ คำตอบของนักเรียน ไม่มีผิดหรือถูก เพราะต่างคนต่างมีความเห็นแตกต่างกัน ขอให้เรียนอ่านข้อความแต่ละข้อให้เข้าใจ แล้วคิดว่าข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกนึกคิด การกระทำของนักเรียนมากน้อยเพียงใดแล้ว โดยทำเครื่องหมาย ลงในช่องทางขวามือของข้อความนั้น เพียงช่องเดียวในแต่ละข้อ

จริงที่สุด	หมายถึง ตรงกับความรู้สึกและการกระทำของนักเรียนมากที่สุด
จริง	หมายถึง ตรงกับความรู้สึกและการกระทำของนักเรียนมาก
ค่อนข้างจริง	หมายถึง ตรงกับความรู้สึกและการกระทำของนักเรียนปานกลาง
ค่อนข้างไม่จริง	หมายถึง ตรงกับความรู้สึกและการกระทำของนักเรียนน้อย
ไม่จริง	หมายถึง ตรงกับความรู้สึกและการกระทำของนักเรียนน้อยมาก
ไม่จริงเลย	หมายถึง ไม่ตรงกับความรู้สึกและการกระทำของนักเรียนเลย

กรุณาตอบให้ครบทุกข้อ

ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
1. ข้าพเจ้าจะทำอะไรต้องหยุดคิดเสียก่อน						
2. ข้าพเจ้าจะคิดถึงความรู้สึกของคนอื่นก่อนพูดเสมอ						
3. ข้าพเจ้าจะคิดถึงความรู้สึกของคนอื่นก่อนทำเสมอ						

(รายละเอียดในภาคผนวก ข)

3.3.2 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ มี 7 ขั้นตอนได้แก่

ขั้นที่ 1 กำหนดวัตถุประสงค์ของการสร้างเครื่องมือ

ขั้นที่ 2 ศึกษาปริมาณ ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ขั้นที่ 3 กำหนดนิยามปฏิบัติการของการพัฒนาหิริโศตปปะ

ขั้นที่ 4 สร้างแบบวัดหิริโศตปปะ ฉบับร่าง

ขั้นที่ 5 นำแบบวัดหิริโอดีปะที่ผู้วิจัยสร้างไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบ เพื่อพิจารณาและปรับปรุงแก้ไขให้มีความเหมาะสมทางด้านภาษาและครอบคลุมโครงสร้างของการพัฒนาหิริโอดีปะ

ขั้นที่ 6 นำแบบวัดหิริโอดีปะที่ผู้วิจัยสร้างเสร็จแล้วจำนวน 64 ข้อ ที่ผ่านการตรวจสอบและอนุญาตจากอาจารย์ที่ปรึกษาไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คน ตรวจสอบหลักฐานความเที่ยงตรงตามเนื้อหา พิจารณาจากค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามปฏิบัติการที่กำหนดไว้ใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) โดยคัดเลือกข้อความที่มีค่าความสอดคล้องตั้งแต่ .67 ขึ้นไป ได้จำนวน 62 ข้อ ปรากฏผลการคำนวณค่าความสอดคล้องมีค่าระหว่าง .67–1.00 ผู้วิจัยได้ปรับปรุงข้อความตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้ทรงคุณวุฒิ

ขั้นที่ 7 นำแบบวัดหิริโอดีปะที่ได้ปรับปรุงแก้ไข จำนวน 62 ข้อ ตามข้อเสนอแนะของทรงคุณวุฒิไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จากนั้นจึงนำมาหาค่าความเที่ยงด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบัค ได้ค่าความเที่ยงทั้งฉบับ เท่ากับ .98 และค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง .34-.85 มีข้อความทางบวกจำนวน 34 ข้อ ได้แก่ข้อ 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 16 18 21 22 23 24 25 26 28 31 33 34 37 38 41 44 49 51 52 53 58 59 62 ข้อความทางลบจำนวน 28 ข้อ คือ ข้อ 12 13 14 15 17 19 20 27 29 30 32 35 36 39 40 42 43 45 46 47 48 50 54 55 56 57 60 61

3.4 แบบแผนการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เพื่อศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดทฤษฎีพัฒนาจริยธรรมของโคลเบิร์ต เพื่อพัฒนาหิริโอดีปะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านหูก่านบ จังหวัดบุรีรัมย์ ปีการศึกษา 2560 จำนวน 1 ห้อง ซึ่งทำการวิจัยโดยใช้รูปแบบกลุ่มทดลองกลุ่มเดียววัดก่อนและหลังการทดลอง (one group pretest–posttest design)

ตารางที่ 3.3 แบบแผนการทดลอง

Pre-test		Treatment		Post-test
O1		X		O2
เมื่อ	O1	หมายถึง	การวัดก่อนการทดลอง (Pretest)	
	X	หมายถึง	การสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว	
	O2	หมายถึง	การวัดหลังการทดลอง (Posttest)	

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ขั้นตอนเตรียมการทดลอง

ผู้วิจัยนำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านบ้านหูก่านบ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา บุรีรัมย์ เขต 3 เพื่อขออนุมัติใช้สถานที่ในการศึกษาวิจัยและชี้แจงวัตถุประสงค์ ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย พร้อมทั้งขอความร่วมมือในการดำเนินการวิจัย

4.2 ขั้นตอนดำเนินการทดลอง

ผู้วิจัยดำเนินการทดลองตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

4.2.1 ระยะเวลาการทดลอง

ผู้วิจัยได้นำแบบวัดหิริ โอตัมปะเสนขออนุญาตต่อผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านหูก่านบ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา บุรีรัมย์ เขต 3

4.2.2 ระยะเวลาทดลอง

เริ่มตั้งแต่วันที่ 23 พฤษภาคม พ.ศ.2560 วันที่ 9 มิถุนายน พ.ศ.2560 รวมเป็นเวลา 3 สัปดาห์ โดยผู้วิจัยให้นักเรียนกลุ่มทดลองใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดทฤษฎีพัฒนาจริยธรรมของโคลเบิร์ต เพื่อพัฒนาหิริ โอตัมปะตามขั้นตอนและระยะเวลาที่กำหนดไว้ สัปดาห์ละ 4 วัน วันละ 60 นาที จนกระทั่งครบจำนวน 12 ชุด

1) วิธีการทดสอบครั้งแรก (*pre-test*) ให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มทดลอง จำนวน 1 ห้อง นำคะแนนที่ได้เป็นคะแนนการทดสอบครั้งแรก (*pre-test*)

2) ขั้นตอนทดลองดำเนินการทดลองตามแผนการทดลองใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวที่จัดไว้

3) ทดสอบครั้งหลัง (*post-test*) หลังจากใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเสร็จแล้ว ให้กลุ่มทดลองตอบแบบวัดหิริ โอตัมปะ ชุดเดียวกับฉบับที่ทดสอบก่อนการทดลองเก็บเป็นคะแนนทดสอบหลังการทดลอง

4) นำคะแนนที่ได้จากแบบวัดหิริ โอตัมปะ ของกลุ่มทดลองมาวิเคราะห์ตามวิธีทางสถิติโดยเปรียบเทียบคะแนนก่อนการทดลองและหลังการทดลองว่าแตกต่างกันหรือไม่

4.2.3 ระยะเวลาติดตามผล

หลังจากเสร็จสิ้นการทดลองผู้วิจัยได้ทิ้งช่วงระยะเวลา เป็นเวลา 3 สัปดาห์ คือเริ่มตั้งแต่วันที่ 12 มิถุนายน พ.ศ.2560 ถึงวันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ.2560 จึงให้นักเรียนกลุ่มทดลองทำแบบวัดหิริ โอตัมปะซ้ำอีกครั้ง โดยใช้แบบวัดชุดเดิมเพื่อเป็นการติดตามผล (Follow-Up) ในวันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ.2560

ตารางที่ 3.4 โครงสร้างชุดกิจกรรมแนะแนว ตามแนวคิดทฤษฎีพัฒนาจริยธรรมของโคลเบิร์ต
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

ครั้งที่	วันเดือนปี	ชื่อกิจกรรม
1	23 พฤษภาคม 2560	ปฐมนิเทศกิจกรรมแนะแนว
2	24 พฤษภาคม 2560	ตัวเราเรารู้
3	25 พฤษภาคม 2560	หิริ...น่ารู้
4	26 พฤษภาคม 2560	โศคปปะ...น่าสน
5	30 พฤษภาคม 2560	สติ...พาพ้น
6	31 พฤษภาคม 2560	สัมปชัญญะ...ตามมา
7	1 มิถุนายน 2560	สัมมาสติ...ร่วมด้วย
8	2 มิถุนายน 2560	ศีล...น่ามี
9	6 มิถุนายน 2560	สมาธิ...น่าทำ
10	7 มิถุนายน 2560	ปัญญา...บังเกิด
11	8 มิถุนายน 2560	ทบทวนชวนจำ
12	9 มิถุนายน 2560	ปัจฉิมนิเทศ

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ผู้วิจัยนำผลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

5.1 สถิติพื้นฐาน ได้แก่

5.1.1 การหาค่าเฉลี่ย

5.1.2 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5.2 สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

5.2.1 **ค่าความตรงเชิงเนื้อหา** โดยใช้สูตรดัชนีค่าความสอดคล้อง (IOC) (Index of Item Objective Congruence: IOC)

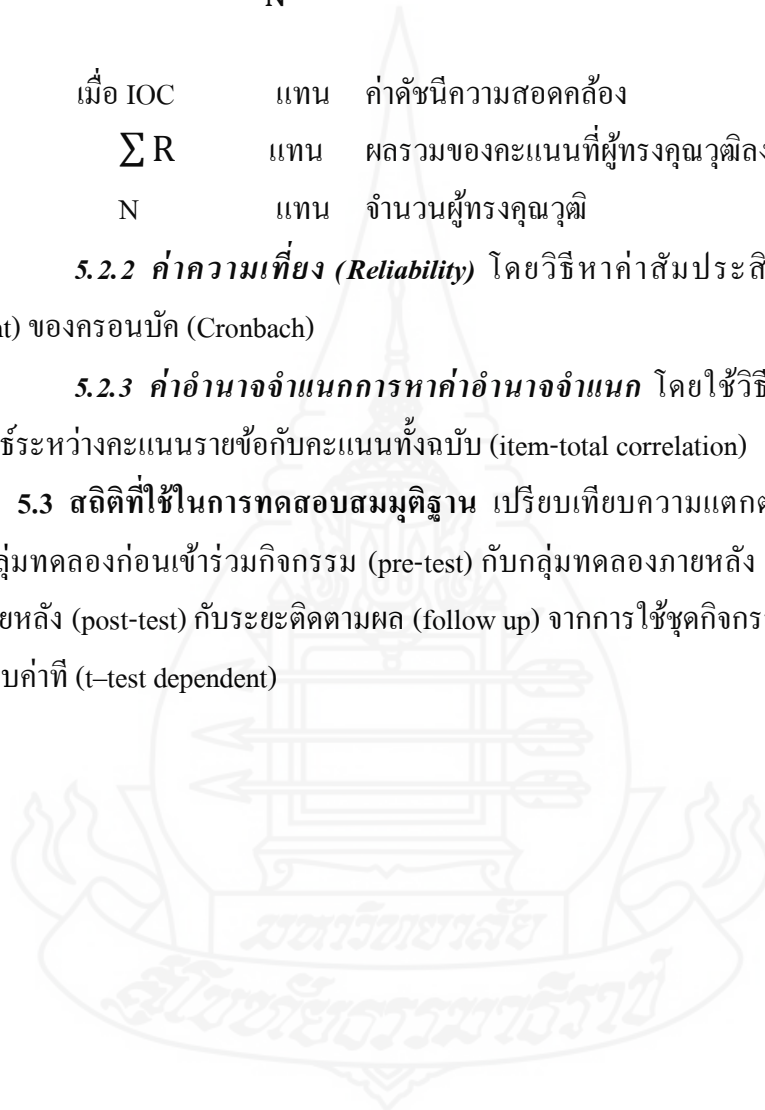
$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC	แทน	ค่าดัชนีความสอดคล้อง
$\sum R$	แทน	ผลรวมของคะแนนที่ผู้ทรงคุณวุฒิลงคะแนน
N	แทน	จำนวนผู้ทรงคุณวุฒิ

5.2.2 **ค่าความเที่ยง (Reliability)** โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบัค (Cronbach)

5.2.3 **ค่าอำนาจจำแนกการหาค่าอำนาจจำแนก** โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนทั้งหมด (item-total correlation)

5.3 **สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน** เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยคะแนนกลุ่มทดลองก่อนเข้าร่วมกิจกรรม (pre-test) กับกลุ่มทดลองภายหลัง (post-test) และกลุ่มทดลองภายหลัง (post-test) กับระยะติดตามผล (follow up) จากการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้การทดสอบค่าที (t-test dependent)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดทฤษฎีพัฒนาจริยธรรมของโคลเบิร์ต เพื่อพัฒนาหิริโอตัมปะปะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านหูก้านบึงจังหวัดบุรีรัมย์

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
T	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณาค่าที (t-Distribution)
N	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
**	แทน	ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

1. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.1 เพื่อเปรียบเทียบหิริโอตัมปะปะของนักเรียนกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว ตามแนวคิดทฤษฎีพัฒนาจริยธรรมของโคลเบิร์ต

1.2 เพื่อเปรียบเทียบหิริโอตัมปะปะของกลุ่มทดลอง หลังการทดลองใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดทฤษฎีพัฒนาจริยธรรมของโคลเบิร์ตกับระยะติดตามผล

2. การเสนอผลการวิจัย

จากการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดทฤษฎีพัฒนาจริยธรรมของโคลเบิร์ต เพื่อพัฒนาหิริโอตัมปะปะ ผู้วิจัยเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยแบ่งเป็นตารางที่ 4.1-4.2 ดังนี้

ตารางที่ 4.1 แสดงการเปรียบเทียบ ค่าเฉลี่ย หิริโอตัมปะปะก่อนการทดลอง กับหลังการทดลอง ของนักเรียนกลุ่มทดลอง

ตารางที่ 4.2 แสดงการเปรียบเทียบ ค่าเฉลี่ย หิริโอตัมปะปะหลังการทดลอง กับติดตามผล ของนักเรียนกลุ่มทดลอง

ตารางที่ 4.1 เปรียบเทียบ ค่าเฉลี่ย หิริ โอตฺปปะ ก่อนการทดลองกับหลังการทดลองของนักเรียน
กลุ่มทดลอง

กลุ่มตัวอย่าง	n	\bar{x}	SD	t
ก่อนการทดลอง	19	184.84	13.62	10.46**
หลังการทดลอง	19	275.37	15.31	

** $p < .01$

จากตารางที่ 4.1 พบว่านักเรียนกลุ่มทดลองก่อนการทดลองมีคะแนนเฉลี่ยหิริโอตฺปปะเท่ากับ 184.84 (SD=13.62) หลังการทดลองมีคะแนนเฉลี่ยหิริโอตฺปปะเท่ากับ 275.37 (SD=15.31) แสดงให้เห็นว่าภายหลังการทดลอง นักเรียนกลุ่มทดลองมีหิริโอตฺปปะสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 4.2 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยหิริโอตฺปปะหลังการทดลองกับติดตามผลของนักเรียนกลุ่มทดลอง

กลุ่มตัวอย่าง	n	\bar{x}	SD	t
หลังการทดลอง	19	275.37	15.31	0.63
ติดตามผล	19	275.47	15.24	

** $p < .01$

จากตารางที่ 4.2 พบว่านักเรียนกลุ่มทดลอง มีคะแนนเฉลี่ยหิริโอตฺปปะภายหลังการทดลองเท่ากับ 275.37 (SD=15.31) คะแนนเฉลี่ยหิริโอตฺปปะในระยะติดตามผลเท่ากับ 275.47 (SD=15.24) แสดงให้เห็นว่าภายหลังการทดลองและระยะติดตามผลนักเรียนกลุ่มทดลองมีหิริโอตฺปปะไม่แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาหิริ โอตตัปปะ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านหูก้านบ อำเภอปะคำ จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. สรุปการวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย และผลการวิจัย ดังนี้

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.1.1 เพื่อเปรียบเทียบหิริ โอตตัปปะของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนและหลัง ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว ตามแนวคิดทฤษฎีพัฒนาจริยธรรมของโคลเบิร์ต

1.1.2 เพื่อเปรียบเทียบหิริ โอตตัปปะของกลุ่มทดลองหลังการทดลองใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว ตามแนวคิดทฤษฎีพัฒนาจริยธรรมของโคลเบิร์ต กับระยะติดตามผล

1.2 สมมติฐานการวิจัย

1.2.1 นักเรียนกลุ่มทดลองมีหิริ โอตตัปปะสูงขึ้นภายหลังการใช้ชุดชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดทฤษฎีพัฒนาจริยธรรมของโคลเบิร์ต

1.2.2 นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดทฤษฎีพัฒนาจริยธรรมของโคลเบิร์ตมีหิริ โอตตัปปะภายหลังการทดลองกับระยะติดตามผล ไม่แตกต่างกัน

1.3 วิธีดำเนินการวิจัย

1.3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากร คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านหูก้านบ จังหวัดบุรีรัมย์ ปีการศึกษา 2560

2) กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านหูก้านบ จังหวัดบุรีรัมย์ ปีการศึกษา 2560 จำนวน 1 ห้องเรียน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม

1.3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

1) ชุดกิจกรรมแนะแนว ตามแนวคิดทฤษฎีพัฒนาจริยธรรมของโคลเบิร์ต เพื่อพัฒนาหิริ โอตตัปปะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 1 ชุด มี 12 กิจกรรม

2) แบบวัดหิริ โอตตัปปะ

1.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1.4.1 ขั้นเตรียมการทดลอง

ผู้วิจัยนำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชถึงผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหูก้านบ เพื่อขออนุมัติใช้สถานที่ศึกษาวิจัยและชี้แจงวัตถุประสงค์ ขั้นตอนการดำเนินการวิจัยพร้อมทั้งขอความร่วมมือในการดำเนินการวิจัย

1.4.2 ขั้นดำเนินการทดลอง

ผู้วิจัยดำเนินการทดลองตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1) *ระยะก่อนการทดลอง* ผู้วิจัยได้นำแบบวัดหิริโอตัมปะ เสนอต่อผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหูก้านบ

2) *ระยะทดลอง* เริ่มตั้งแต่ 23 พฤษภาคม พ.ศ.2560 ถึง วันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ.2560 รวมเป็นเวลา 6 สัปดาห์ โดยผู้วิจัยให้นักเรียนกลุ่มทดลองใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาหิริโอตัมปะตามขั้นตอนและระยะเวลาที่กำหนดไว้สัปดาห์ละ 4 วัน วันละ 60 นาที จนครบ 12 กิจกรรม และระยะติดตามผล 3 สัปดาห์

(1) วิธีการทดสอบครั้งแรก (pretest) ให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 19 คน ทำการทดสอบแบบวัดหิริโอตัมปะนำคะแนนที่ได้เป็นการทดสอบครั้งแรก(pretest)

(2) ขั้นทดลองดำเนินการทดลองตามแผนการทดลองใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาหิริโอตัมปะ

(3) ทดสอบครั้งหลัง (posttest) หลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาหิริโอตัมปะ ชุดเดียวกับฉบับที่ทดสอบก่อนการทดลอง เก็บเป็นคะแนนทดสอบหลังการทดลอง

(4) นำคะแนนที่ได้จากแบบวัดหิริโอตัมปะ ของกลุ่มทดลองมาวิเคราะห์ตามวิธีทางสถิติ โดยการเปรียบเทียบคะแนนก่อนการทดลองและหลังการทดลองว่าแตกต่างกันหรือไม่

3) *ระยะติดตามผล* หลังจากเสร็จสิ้นการทดลองผู้วิจัยได้ทิ้งช่วงระยะเวลา 3 สัปดาห์ คือ เริ่ม 12 มิถุนายน พ.ศ. 2560 ถึงวันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ.2560 จึงให้นักเรียนกลุ่มทดลองทำแบบวัดหิริโอตัมปะซ้ำอีกครั้งโดยใช้แบบวัดชุดเดิม เพื่อเป็นการติดตามผล (Follow up) ในวันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ.2560

1.5 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ผู้วิจัยนำผลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1.5.1 สถิติพื้นฐาน ได้แก่

- 1) การหาค่าเฉลี่ย
- 2) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

1.5.2. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

- 1) ค่าความตรงเชิงเนื้อหา โดยใช้สูตรดัชนีค่าความสอดคล้อง (IOC) (Index of Item Objective Congruence: IOC)

จากสูตร
$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ค่าดัชนีความสอดคล้อง
 $\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนที่ผู้ทรงคุณวุฒิลงคะแนน
 N แทน จำนวนผู้ทรงคุณวุฒิ

- 2) ค่าความเที่ยงโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบัก (Cronbach)

1.5.3 สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมุติฐาน

เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยคะแนนกลุ่มทดลองหลังจากการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้การทดสอบค่าทีแบบไม่เป็นอิสระ (t-test dependent)

2. อภิปรายผล

2.1 สรุปผลการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

2.1.1 พบว่านักเรียนกลุ่มทดลองก่อนการทดลองมีคะแนนเฉลี่ยหิริ โอดัมปะเท่ากับ 184.84 (SD = 13.62) หลังการทดลองมีคะแนนเฉลี่ยหิริ โอดัมปะเท่ากับ 275.37 (SD = 15.31) แสดงให้เห็นว่าภายหลังการทดลอง นักเรียนกลุ่มทดลองมีหิริ โอดัมปะสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

2.1.2 พบว่านักเรียนกลุ่มทดลอง มีคะแนนเฉลี่ยหิริ โอตัมปะภายหลังการทดลอง เท่ากับ 275.37 (SD =15.31) คะแนนเฉลี่ยหิริ โอตัมปะในระยะติดตามผลเท่ากับ 275.47 (SD = 15.24) แสดงให้เห็นว่าภายหลังการทดลองและระยะติดตามผลนักเรียนกลุ่มทดลองมีหิริ โอตัมปะ ไม่แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

2.2 การอภิปรายผล

ผลการวิจัยเรื่อง ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดทฤษฎีพัฒนาจริยธรรม ของโคลเบิร์ตเพื่อพัฒนาหิริ โอตัมปะ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านหุท่าบ จังหวัดบุรีรัมย์ สามารถนำประเด็นมาอภิปรายได้ดังต่อไปนี้

2.2.1 จากการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1 นักเรียนกลุ่มทดลองมีหิริ โอตัมปะสูงขึ้น ภายหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว ตามแนวคิดทฤษฎีพัฒนาจริยธรรมของโคลเบิร์ต จากผลที่พบ อภิปรายได้ว่า ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดทฤษฎีพัฒนาจริยธรรมของโคลเบิร์ตสามารถพัฒนา หิริ โอตัมปะที่สูงขึ้นได้ ทั้งนี้เป็นเพราะชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดทฤษฎีพัฒนาจริยธรรมของ โคลเบิร์ต ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีความสำคัญสามารถพัฒนาหิริ โอตัมปะของนักเรียนกลุ่มทดลองโดย มุ่งเน้นใช้หลักธรรมพื้นฐานที่เหมาะสมกับวัยของกลุ่มทดลองที่สามารถฝึกและเรียนรู้ได้ง่าย เช่น การฝึกอานาปานสติสมาธิ การมีสติสัมปชัญญะก่อให้เกิดปัญญา มีรูปแบบกิจกรรมที่หลากหลาย เพลง นิทาน วัสดุทัศน เหมาะสมกับวัย นักเรียนกลุ่มทดลองมีความสนใจและให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมล้วนส่งเสริมให้มีการแสดงพฤติกรรมถูก ผิด ซึ่งเป็นการปลูกฝังส่งเสริมให้นักเรียนกลุ่ม ทดลองมีหิริ โอตัมปะสูงขึ้นได้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปิยะนาฏ นาสวรรณ (2556:บทคัดย่อ) ศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้หลักหิริ โอตัมปะเพื่อพัฒนาความซื่อสัตย์สุจริตของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนพิพัฒนบำรุง จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิจัยพบว่านักเรียน กลุ่มทดลองที่ได้รับการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวมีพฤติกรรมซื่อสัตย์สุจริตสูงกว่าก่อนทำกิจกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยผู้วิจัยจัดทำโครงสร้างชุดกิจกรรมแนะแนวและกิจกรรม เน้นแนะ จำนวน 12 กิจกรรม โดยแต่ละกิจกรรมมีการใช้หลักธรรมเป็นเครื่องมือพัฒนาหิริ โอตัมปะ ธานี กลิ่นเกษร (2537:บทคัดย่อ) ผลของการฝึกอบรมทางพุทธศาสนา เพื่อพัฒนาหิริ โอตัมปะและทัศนคติต่อพุทธศาสนาของนักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคพัทลุง ผลการวิจัยสรุปว่า นักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคพัทลุงที่เข้ารับการฝึกอบรมทางพุทธศาสนาเพื่อพัฒนาหิริ โอตัมปะและ ทัศนคติต่อพุทธศาสนาสูงขึ้นมากกว่านักศึกษาที่ไม่ได้เข้ารับการฝึกอบรมทางพุทธศาสนาตาม สมมติฐานที่ 1 ส่วนสมมติฐานที่ 2 ไม่เป็นจริง ที่ว่านักศึกษาที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบ ประชาธิปไตยจะมีหิริ โอตัมปะและทัศนคติต่อพุทธศาสนาสูงขึ้น จากการวิเคราะห์พบว่า ปฏิสัมพันธ์ระหว่างการอบรมทางพุทธศาสนากับการอบรมเลี้ยงดู ไม่พบความแปรปรวนต่อ คะแนนการเปลี่ยนแปลงหิริ โอตัมปะและทัศนคติต่อพุทธศาสนาอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และ

ผู้วิจัยให้ความสำคัญเกี่ยวกับการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดทฤษฎีพัฒนาจริยธรรมของโคลเบิร์ต ซึ่งการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมให้กับเยาวชนเป็นสิ่งที่ดี เป็นการปลูกฝังให้เยาวชนในวัย 9 ปี ได้เห็นความสำคัญและฝึกปฏิบัติให้ซึมซับพฤติกรรมเชิงคุณธรรม จริยธรรมที่มีประโยชน์ต่อตนเอง มีความเกรงกลัวและละอายต่อบาป ดังงานวิจัยที่ให้ความสำคัญในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม จูรีพร กาญจนการุณ (2552:13-14) คุณธรรมจริยธรรมและการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรีจากผลการวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจะเห็นได้ว่ากลุ่มนักศึกษาที่เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัยเชิงคุณภาพ ก็ได้ให้ความหมายของคุณธรรมจริยธรรมที่สามารถจะก่อให้เกิดสังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันส่วนที่เป็นนามธรรมเน้นด้านจิตสำนึก และส่วนที่เป็นรูปธรรมที่เน้นด้านพฤติกรรมและแนวคิดหลักปฏิบัติอย่างสอดคล้องกัน ดังนั้น การปลูกฝังจิตสำนึกของบุคคลด้วยคุณธรรมจริยธรรมจึงเป็นมาตรการสำคัญที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมเชิงคุณธรรมจริยธรรมในสังคมขึ้น ได้คุณธรรมจริยธรรมมีประโยชน์ทั้งต่อตนเองและสังคมส่วนรวม อนุสรณ์ กัณฑ์พิชญ์และคณะ (2548:66-85) การพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมและเจตคติเชิงจริยธรรมของนักเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา นักเรียนผลการวิจัยพบว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มทดลอง พบว่า ก่อนสอนนักเรียนมีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในชั้นที่ 4 ($X = 4.41$) ในขณะที่หลังสอนนักเรียนมีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในชั้นที่ 5 ($X = 4.63$) ค่าเฉลี่ยก่อนและหลังสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 โดยการใช้แบบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมและเจตคติธรรมตามแนวคิดทฤษฎีพัฒนาจริยธรรมของโคลเบิร์ต

2.2.2 จากการทดสอบสมมุติฐานข้อที่ 2 นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดทฤษฎีพัฒนาจริยธรรมของโคลเบิร์ตก็มีหิริโอตตัปปะ ภายหลังการทดลองกับระยะติดตามผล ไม่แตกต่างกัน จากผลการทดลองพบว่าผลการทดสอบด้วยค่า ที่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 หลังจากนักเรียนกลุ่มทดลองไม่ได้รับการทดลองด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดทฤษฎีพัฒนาจริยธรรมของโคลเบิร์ตแล้ว แต่หิริโอตตัปปะยังคงมีการแสดงออกสม่ำเสมอคงทนได้เพราะนักเรียนกลุ่มทดลองมีการซึมซับในจิตใจ ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดทฤษฎีพัฒนาจริยธรรมของโคลเบิร์ต มีความสอดคล้องกันด้านวัตถุประสงค์ เนื้อหา กิจกรรมเหมาะสมกับวัยของกลุ่มทดลอง เข้าใจง่ายต่อการปฏิบัติกิจกรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของปิยะนาฏ นาสวรรณ (2556:บทคัดย่อ) ศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว โดยใช้หลักหิริโอตตัปปะ เพื่อพัฒนาความซื่อสัตย์สุจริตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนพิพัฒนบำรุง จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว มีพฤติกรรมซื่อสัตย์สุจริตสูงกว่าก่อนทำกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และระยะหลังการทดลองกับระยะติดตามผลของกลุ่มทดลองไม่แตกต่างกัน ھرรษา นิลวิเชียร (2536, หน้า 20) ได้กล่าวว่บาทบาทของโรงเรียน คือ สถาบันการศึกษาที่ต้องรับผิดชอบในการเสริมสร้างระเบียบ

วินัยแก่เด็กและเยาวชน ซึ่งกิจกรรมนี้เป็นส่วนหนึ่งในกิจการนักเรียน โรงเรียนมีหน้าที่พัฒนาเด็กให้มีคุณภาพครุมีใช้เพียงแต่ให้วิชาความรู้แก่เด็กและเยาวชนของชาติเท่านั้น แต่ต้องปลูกฝังด้านจริยธรรมให้เขาเหล่านั้นด้วย นางลักษณะ วิรัชชัยและรุ่งนภา ตั้งจิตเจริญกุล (2551:16-17) กล่าวว่า โคลเบอร์ก (Kohlberg, 1987) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับพัฒนาการทางจริยธรรมพบว่า “พัฒนาการทางจริยธรรมของมนุษย์ไม่ได้หยุดเมื่อบุคคลอายุ 10 ปี แต่มนุษย์ยังคงมีพัฒนาการทางจริยธรรมอีกหลายขั้นตอนไปจนถึงอายุ 25 ปี และสามารถบรรลุจริยธรรมขั้นสูงสุดได้เมื่อมีเหตุผลและความคิดในวัยผู้ใหญ่ ซึ่งจะมีลักษณะของการมีเหตุผลสากลที่เป็นอุดมคติไม่เข้าข้างตัวเอง ดังนั้น การจัดชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดทฤษฎีพัฒนาจริยธรรมของโคลเบอร์กให้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เป็นสิ่งที่ดีและยังยืนทำให้เยาวชนมีhiri โดตบปะสูงขึ้น

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะทั่วไป

3.1.1 ควรมีการตกลงกฎกติกาในการทำกิจกรรมให้ชัดเจนก่อนลงมือทำแต่ละกิจกรรม เพื่อรักษาเวลาให้เป็นไปตามที่กำหนด

3.1.2. ในการทำกิจกรรมทุกครั้งควรเน้นนักเรียนเป็นสำคัญและเปิดโอกาสให้นักเรียนทุกคนได้แสดงความคิดเห็นและฝึกปฏิบัติพฤติกรรมที่ต้องการพัฒนาเป็นหลัก

3.1.3. ครูหรือผู้ดำเนินกิจกรรมควรเน้นการกระตุ้นให้นักเรียนได้นำความรู้ที่ได้ไปใช้ในชีวิตประจำวันและควรมีการประเมินความคงทนของพฤติกรรมด้วยวิธีต่างๆ เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ การทดสอบ เป็นต้น

3.1.4 ครูแนะแนวที่จะนำชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาhiri โดตบปะไปใช้ควรศึกษาชุดวิชากิจกรรมแนะแนวอย่างถูกต้องตามเป้าหมายให้เข้าใจ และสามารถนำไปใช้ให้บรรลุผลสำเร็จได้

3.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ควรมีการนำวิธีการศึกษาครั้งนี้ไปใช้กับนักเรียนชั้นอื่น เช่น ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

3.2.2 ควรมีการศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวในการพัฒนาhiri โดตบปะในรูปแบบอื่นที่หลากหลายและมีกลุ่มควบคุม

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2554). *การกระทำความคิดของเด็กและเยาวชน*. วารสารศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, ปีที่ 2 ฉบับที่ 3, 1-6.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). *แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กิตติเดช เกียรติมหาชัย. (2555). *ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการควบคุมตนเองของเยาวชนชายที่กระทำผิด*. (ปริญญาานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์) สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- ไชยการ ทองแก้ว. (2520). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง ทิริ-โอดตูปะ กับ สัปปริสธรรมเพื่อเป็นแนวทางในการค้นหาบุคลิกภาพธรรมาธิปไตย*. (ปริญญาานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, กรุงเทพฯ.
- ณัฐวิรี นงนุช. (2552). *ผลของกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการรู้จักและเข้าใจตนเองของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3*. (สารนิพนธ์ ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, กรุงเทพฯ.
- ธานี กลิ่นเกสร. (2537). *ผลของการฝึกอบรมทางพุทธศาสนาเพื่อพัฒนา ทิริ โอดตูปะ และทัศนคติต่อพุทธศาสนา ของนักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคพัทลุง*. (ปริญญาานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, กรุงเทพฯ.
- ปนัดดา ยิ้มสกุล. (2538). *ผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว ที่มีต่อความสามัคคีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านท่ากลอย กิ่งอำเภอท่าตะเคียน จังหวัดฉะเชิงเทรา*. (ปริญญาานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, กรุงเทพฯ.
- ประภัสสรา โลहनันทชัย. (2548). *การสร้างชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการรู้จักคิด ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1*. (ปริญญาานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, กรุงเทพฯ.

- ปาริยา แก้วธรรม. (2550). ผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการที่มีต่อการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านบักคอง จังหวัดศรีสะเกษ. (ปริญญาานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- ปิยะนาฏ นาสวรรณ. (2556). ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้หลักทรี-โอตดัดปะเพื่อการพัฒนาความซื่อสัตย์สุจริตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนพิพัฒนราษฎร์บำรุง จังหวัดกาฬสินธุ์. (ปริญญาานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- พระครูประโชติจันทวิมล (นาม จนุทโชโต). (2555). การส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ หอวัง นนทบุรี อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี. (ปริญญาานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- พระอธิการเดชา สิริธมฺโม. (2556). การศึกษาสัมมากรรมันตะในพระพุทธศาสนาเถรวาท. (ปริญญาานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- พระอธิการวิศวงค์ ชีรปัญญา (คงเพ็ง). (2554). การศึกษาวิเคราะห์ สามัคคีธรรมที่ปรากฏในพระพุทธรูปเถรวาท. (ปริญญาานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- พรเพ็ญ แก้วมณี. (2548). การสร้างชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการรู้คิดของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4. (สารนิพนธ์ ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, กรุงเทพฯ.
- วิไลวรรณ อนันต์๊ะ. (2554). ผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวควบคู่กับสื่อรูปภาพ เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-5 โรงเรียนบ้านถ้ำจังหวัดเชียงใหม่. (ปริญญาานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- วีรพัฒน์ อติโรจน์. (2549). การศึกษาการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าและทัศนคติแบบประชาธิปไตย ของนักเรียนโรงเรียนหมู่บ้านเด็ก จังหวัดกาญจนบุรี. (ปริญญาานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, กรุงเทพฯ.

ศิริลักษณ์ ละเอียดอ่อน. (2552). ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาความสามารถในการฝ่า
ฟันปัญหาและอุปสรรคของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลลือ
อำนาจ จังหวัดอำนาจเจริญ (ปริญญาานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้
ตีพิมพ์) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.

อารีพรรณ อะทะวงษา. (2553). ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมซื่อสัตย์สุจริต
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาล 6 นครเชียงราย จังหวัดเชียงราย.
(ปริญญาานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์)
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

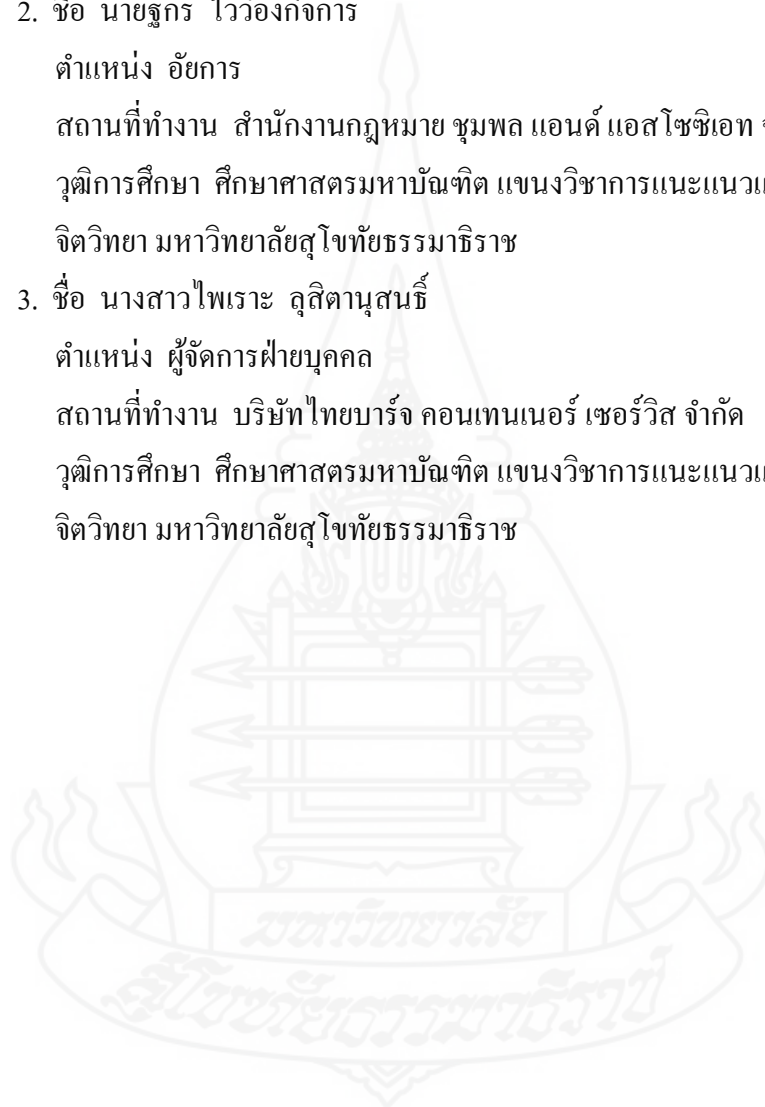
สืบราชสันตติวงศ์

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ชื่อ นางสาวพิชชาภา ปานใจ
ตำแหน่ง ผู้จัดการฝ่ายบุคคล
สถานที่ทำงาน สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานภาคที่ 1 สมุทรปราการ
วุฒิการศึกษา ศีษษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาการแนะแนวและการปรึกษาเชิง
จิตวิทยา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
2. ชื่อ นายฐกร ไหว่องกิจการ
ตำแหน่ง อัยการ
สถานที่ทำงาน สำนักงานกฎหมาย ชุมพล แอนด์ แอสโซซิเอท จำกัด
วุฒิการศึกษา ศีษษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาการแนะแนวและการปรึกษาเชิง
จิตวิทยา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
3. ชื่อ นางสาวไพเราะ ลุสิตานุสนธิ์
ตำแหน่ง ผู้จัดการฝ่ายบุคคล
สถานที่ทำงาน บริษัทไทยบาร์จ คอนเทนเนอร์ เซอร์วิส จำกัด
วุฒิการศึกษา ศีษษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาการแนะแนวและการปรึกษาเชิง
จิตวิทยา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ภาคผนวก ข
แบบวัดหิริ โอตตัปปะ

แบบวัดหิริโศตปปะ

คำชี้แจง ให้นักเรียนพิจารณาข้อความที่กำหนดให้ แล้วเลือกคำตอบที่ตรงกับพฤติกรรมของนักเรียนในด้านต่างๆ คำตอบของนักเรียนไม่มีผิดหรือถูก เพราะต่างคนต่างมีความเห็นแตกต่างกัน ขอให้นักเรียนอ่านข้อความแต่ละข้อให้เข้าใจ แล้วคิดว่าข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกนึกคิดการกระทำของนักเรียนมากน้อยเพียงใดแล้วโดยทำเครื่องหมายลงในช่องทางขวามือของข้อความนั้นเพียงช่องเดียวในแต่ละข้อ

จริงที่สุด	หมายถึง	ตรงกับความรู้สึกและการกระทำของนักเรียนมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ตรงกับความรู้สึกและการกระทำของนักเรียนมาก
ค่อนข้างจริง	หมายถึง	ตรงกับความรู้สึกและการกระทำของนักเรียนปานกลาง
ค่อนข้างไม่จริง	หมายถึง	ตรงกับความรู้สึกและการกระทำของนักเรียนน้อย
ไม่จริง	หมายถึง	ตรงกับความรู้สึกและการกระทำของนักเรียนน้อยมาก
ไม่จริงเลย	หมายถึง	ไม่ตรงกับความรู้สึกและการกระทำของนักเรียนเลย

กรุณาตอบให้ครบทุกข้อ

ข้อความ	จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
1. ข้าพเจ้าจะทำอะไรต้องหยุดคิดเสียก่อน						
2. ข้าพเจ้าจะคิดถึงความรู้สึกของคนอื่นก่อนพูดเสมอ						
3. ข้าพเจ้าจะคิดถึงความรู้สึกของคนอื่นก่อนทำเสมอ						
4. ข้าพเจ้าพยายามห้ามใจ ไม่ให้คิดอะไรที่ไม่ดีต่อคนอื่น						
5. เมื่อข้าพเจ้าทำอะไรไปจะรับผิชอบต่อสิ่งที่กระทำไปเสมอ						
6. ข้าพเจ้าทำทุกอย่างอย่างมีสติและทำด้วยความระมัดระวังเพราะชีวิตเป็นของมีค่า						

ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	ค่อนข้าง จริง	ค่อนข้าง ไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริง เลย
7. ข้าพเจ้าทำในสิ่งที่ถูกต้องแม้ไม่มีใครเห็นก็ตาม						
8. ข้าพเจ้ามีการวางแผนก่อนการทำงานแต่ละอย่างจึงจะรู้สึกมั่นใจ						
9. ข้าพเจ้าต้องการให้ผลงานที่ทำเป็นผลงานที่ดีที่สุด						
10. เวลาทำงานเป็นกลุ่ม ข้าพเจ้าไม่สนใจว่าใครจะทำอะไร						
11. แม้จะทำงานเป็นกลุ่ม ข้าพเจ้าก็ต้องการให้งานของกลุ่มออกมาดีที่สุด						
12. ข้าพเจ้าไม่เห็นความสำคัญหรือประโยชน์ของการที่จะต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน						
13. ผู้ที่ปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียนทุกอย่างคือคนที่ไม่เป็นตัวเอง						
14. ข้าพเจ้าคิดว่า การมีระเบียบวินัยเป็นเรื่องเหลวไหล						
15. ข้าพเจ้ามักทำอะไรตามใจตนเองทันที						
16. ข้าพเจ้ามักพูดอะไรออกมาแล้วมานึกเสียใจภายหลังเสมอ						
17. ข้าพเจ้าปฏิบัติตนให้อยู่ในระเบียบวินัย หรือกฎเกณฑ์ต่างๆ ไม่ได้						

ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	ค่อนข้าง จริง	ค่อนข้าง ไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริง เลย
18. ก่อนตัดสินใจทำในเรื่องที่สำคัญ ข้าพเจ้าคิดว่าควรพิจารณาหา ข้อเท็จจริงต่างๆ เสียก่อน						
19. ข้าพเจ้าทนไม่ได้ที่จะให้ใครมา เตือนหรือห้าม ไม่ให้ทำอะไร						
20. เมื่อผู้ใหญ่ออกคำสั่ง ข้าพเจ้ามี ความรู้สึกต่อต้านทุกครั้ง						
21. แม้จะตัดสินใจไปแล้วแต่ถ้าใคร ให้เหตุผลที่ดีและเหมาะสมกว่า ข้าพเจ้าก็สามารถพิจารณาการ ตัดสินใจ อีกครั้งหนึ่งได้						
22. ความรู้สึกผิดชอบชั่วดี ช่วยให้ ข้าพเจ้าระวังการกระทำที่ไม่ดีทั้ง ทางกาย วาจา ใจ						
23. ข้าพเจ้าสามารถควบคุม ความรู้สึกนึกคิดของตนเองได้						
24. ข้าพเจ้าสามารถควบคุม พฤติกรรมของตนเองได้มากกว่าให้ คนอื่นมาควบคุม						
25. ข้าพเจ้าเชื่อว่าคนอื่นให้การ ยอมรับพฤติกรรมของข้าพเจ้า						
26. ข้าพเจ้ามีความพอใจกับการใช้ ชีวิตที่เป็นอยู่						
27. ข้าพเจ้าไม่เคยรู้สึกว่าคุณเอง ทำ อะไรสำเร็จในชีวิตเลยสักอย่าง						
28. เมื่อข้าพเจ้าตัดสินใจทำอะไรลง ไปแล้ว ข้าพเจ้าพร้อมที่จะรับผลที่ ตามมา						

ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	ค่อนข้าง จริง	ค่อนข้าง ไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริง เลย
29.ข้าพเจ้าจะมั่นใจในการกระทำ ของตนเองเมื่อได้รับการยอมรับและ ได้กำลังใจจากผู้อื่นทุกครั้ง						
30.เมื่อทำหรือพูดสิ่งใดผิดๆ ข้าพเจ้า รู้สึกขายหน้าไม่สามารถสู้หน้าคน อื่นได้						
31.ข้าพเจ้าต้องการให้ตนเองมี ภาพลักษณ์ที่ดีกว่านี้						
32. ข้าพเจ้าจะหาทางฟันฝ่าอุปสรรค นั้นให้ได้ เมื่ออุปสรรคมาขัดขวาง						
33.ข้าพเจ้าจะเลิกความพยายาม ทันที เมื่อความคิดของข้าพเจ้า ติดขัด						
34.ข้าพเจ้าเป็นผู้รับผิดชอบ ความสำเร็จในชีวิตของตนเอง						
35.ก่อนจะลงโทษใครก็ตาม ข้าพเจ้า คิดว่าควรให้โอกาสแก่บุคคลนั้นได้ อธิบายสาเหตุเสียก่อน						
36.คนที่เคยทำอะไรผิดมาแล้ว เขาก็ จะทำอะไรผิดต่อไปเสมอ						
37.ข้าพเจ้าวิจารณ์คนอื่นได้ แต่ไม่ ต้องการให้ใครมาวิจารณ์ข้าพเจ้า						
38.ในการคบเพื่อน ข้าพเจ้ามักมอง หาส่วนดีของเขามากกว่าส่วน เสีย						
39.ข้าพเจ้ามักให้อภัยผู้อื่นอยู่เสมอ						
40.ถ้าเพื่อนคนใดทำไม่ผิดต่อข้าพเจ้า ข้าพเจ้ามักตอบแทนเขาอย่างสาสม						

ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	ค่อนข้าง จริง	ค่อนข้าง ไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริง เลย
41. ข้าพเจ้าจะแสดงความรู้สึกให้เขา รู้ทันที เวลาที่ข้าพเจ้าไม่พอใจ						
42. ก่อนทำอะไรทุกครั้ง ข้าพเจ้ามัก ยึดคติเอาใจเขามาใส่ใจเรา						
43. ข้าพเจ้าคิดว่า พี่น้องหรือเพื่อนๆ มักจะเอาเปรียบข้าพเจ้าเสมอ						
44. ข้าพเจ้ารู้สึกอึดอัดใจ ที่ต้องนั่งฟัง ความคิดเห็นของคนอื่นบ้าง						
45. ข้าพเจ้ามักหาอะไรทำได้เสมอ ยามว่าง						
46. ข้าพเจ้าไม่ชอบทำอะไรที่ต้องให้ เป็นคนคิด หรือ เริ่มก่อน						
47. ข้าพเจ้าพอใจที่จะเป็นผู้ตาม มากกว่าเป็นผู้นำ						
48. ข้าพเจ้า ไม่ชอบพูดเรื่องเกี่ยวกับ ตนเอง						
49. ข้าพเจ้าไม่ชอบเข้าเป็นสมาชิกใน ชุมนุม หรือกลุ่ม ต่างๆ						
50. ข้าพเจ้าไม่สบายใจทุกครั้งที่ต้อง พูดคุย ติดต่อกับคนอื่นๆ						
51. ข้าพเจ้ายินดีที่ได้รับมอบหมาย หรือให้มีส่วนร่วมในการวางแผนจัด งานโรงเรียน						
52. ข้าพเจ้ามักทำงานที่ได้รับคำสั่ง ให้พอแล้วเสร็จเท่านั้น						
53. ข้าพเจ้าพร้อมที่จะปฏิบัติตาม กฎระเบียบของบ้านเมือง						
54. ข้าพเจ้าไม่ชอบเก็บสิ่งที่เป็น ปัญหาไว้ในใจ						

ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	ค่อนข้าง จริง	ค่อนข้าง ไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริง เลย
55.ข้าพเจ้าพอใจที่จะทำอะไรที่เป็นประโยชน์แก่สังคมบ้าง						
56.ข้าพเจ้าไม่เห็นเหตุผลในการที่จะทำอะไรเพื่อคนอื่น						
57.คนที่ทำอะไรโดยไม่มีการตั้งเป้าหมายก็สามารถประสบผลสำเร็จในชีวิตได้						
58.ข้าพเจ้าไม่มีการวางแผนก่อนทำงานก็สามารถประสบผลสำเร็จได้						
59.ข้าพเจ้าไม่เห็นประโยชน์อย่างใดที่จะต้องมีการวางแผนการเรียนระยะยาว						
60.การพยายามเอาชนะอุปสรรคต่างๆเพื่อให้ถึงเป้าหมายเป็นสิ่งจำเป็น						
61.ข้าพเจ้าไม่เคยย่อท้อต่ออุปสรรคเพื่อให้งานประสบผลสำเร็จ						
62.ถ้าข้าพเจ้าเป็นคนร้ายข้าพเจ้าจะใช้ชีวิตให้สะดวกสบายอย่างเต็มที่						
63.ข้าพเจ้ามักใช้เวลาทำอะไรๆตามความพอใจของข้าพเจ้า						
64.ข้าพเจ้ามีการวางแผนที่จะทำอะไรที่แน่นอนในช่วงวันหยุดเสมอ						

ภาคผนวก ค

ผลการหาคุณภาพของแบบวัดหิริ โอตฺปปะ
ด้วยวิธีการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

ตารางแสดงความสอดคล้องของแบบวัดหิริ โอตฺปปะ เป็นรายข้อ

ข้อที่	ผู้ทรงคุณวุฒิ			IOC
	คนที่1	คนที่2	คนที่3	
1	+1	0	+1	0.67
2	+1	+1	+1	1.00
3	+1	+1	+1	1.00
4	+1	+1	+1	1.00
5	+1	+1	+1	1.00
6	+1	+1	+1	1.00
7	+1	+1	+1	1.00
8	+1	+1	0	0.67
9	+1	+1	0	0.67
10	0	+1	+1	0.67
11	+1	0	+1	0.67
12	+1	+1	+1	1.00
13	+1	+1	+1	1.00
14	+1	+1	+1	1.00
15	0	+1	+1	0.67
16	+1	+1	+1	1.00
17	+1	+1	+1	1.00
18	+1	+1	+1	1.00
19	+1	+1	+1	1.00
20	+1	+1	+1	1.00
21	+1	+1	+1	1.00
22	+1	+1	+1	1.00
23	+1	+1	+1	1.00
24	+1	+1	+1	1.00

ตารางแสดงความสอดคล้องของแบบวัดหิริ โอตฺปปะ เป็นรายข้อ
(ต่อ)

ข้อที่	ผู้ทรงคุณวุฒิ			IOC
	คนที่1	คนที่2	คนที่3	
25	+1	0	+1	0.67
26	+1	+1	0	0.67
27	0	+1	+1	0.67
28	+1	+1	+1	1.00
29	+1	+1	0	0.67
30	+1	+1	0	0.67
31	+1	+1	+1	1.00
32	+1	+1	+1	1.00
33	+1	+1	0	0.67
34	+1	+1	+1	1.00
35	+1	+1	0	0.67
36	+1	+1	+1	1.00
37	0	+1	+1	0.67
38	+1	+1	+1	1.00
39	+1	+1	+1	1.00
40	+1	+1	+1	1.00
41	+1	+1	+1	1.00
42	+1	+1	0	0.67
43	+1	+1	0	0.67
44	+1	0	+1	0.67
45	-1	+1	+1	0.67
46	+1	+1	+1	1.00
47	0	+1	+1	0.67

ตารางแสดงความสอดคล้องของแบบวัดหิริ โอตฺปปะ เป็นรายข้อ
(ต่อ)

ข้อที่	ผู้ทรงคุณวุฒิ			IOC
	คนที่1	คนที่2	คนที่3	
48	+1	0	+1	0.67
49	0	+1	+1	0.67
50	+1	+1	+1	1.00
51	+1	+1	+1	1.00
52	0	+1	+1	0.67
53	0	+1	+1	0.67
54	+1	+1	+1	1.00
55	0	+1	+1	0.67
56	0	+1	+1	0.67
57	0	+1	+1	0.67
58	+1	+1	+1	1.00
59	+1	+1	+1	1.00
60	0	+1	+1	0.67
61	+1	0	+1	0.67
62	+1	+1	+1	1.00
ค่าเฉลี่ย				.85

ค่าความสอดคล้อง เท่ากับ .85

หมายเหตุ : ค่าความสอดคล้องที่อยู่ในระดับที่เหมาะสมคือค่าที่สูงกว่า .50

ภาคผนวก ง

ค่าความเที่ยง และค่าอำนาจจำแนกแบบวัดหิริโศตัมปะ

	ข้อความ	ค่าอำนาจจำแนก
1	ข้าพเจ้าจะทำอะไรต้องหยุดคิดเสียก่อน	.64
2	ข้าพเจ้าจะคิดถึงความรู้สึกของคนอื่นก่อนพูดเสมอ	.76
3	ข้าพเจ้าจะคิดถึงความรู้สึกของคนอื่นก่อนทำเสมอ	.76
4	ข้าพเจ้าพยายามห้ามใจ ไม่ให้คิดอะไรที่ไม่ดีต่อคนอื่น	.53
5	เมื่อข้าพเจ้าทำอะไรไปจะรับผิดชอบต่อสิ่งที่กระทำไปเสมอ	.70
6	ข้าพเจ้าทำทุกอย่างอย่างมีสติและทำด้วยความระมัดระวัง เพราะชีวิตเป็นของมีค่า	.54
7	ข้าพเจ้าทำในสิ่งที่ถูกต้องแม้ไม่มีใครเห็นก็ตาม	.43
8	ข้าพเจ้าวางแผนก่อนการทำงานแต่ละเอียดอย่างจึงจะรู้สึกมั่นใจ	.57
9	ข้าพเจ้าต้องการให้ผลงานที่ทำออกมาดีที่สุดใน	.85
10	เวลาทำงานเป็นกลุ่ม ข้าพเจ้าไม่สนใจว่าใครจะทำงานอย่างไร	.85
11	แม้จะทำงานเป็นกลุ่ม ข้าพเจ้าก็ต้องการให้งานของกลุ่มออกมาดีที่สุดใน	.65
12	ข้าพเจ้าไม่เห็นความสำคัญหรือประโยชน์ของการ ที่จะต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน	.72
13	ผู้ที่ปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียนทุกอย่างคือคนที่ไม่เป็นตัวของตัวเอง	.43
14	ข้าพเจ้าคิดว่า การมีระเบียบวินัยเป็นเรื่องเหลวไหล	.75
15	ข้าพเจ้ามักทำอะไรตามใจตนเองทันที	.50
16	ข้าพเจ้ามักพูดอะไรออกมาแล้วมานึกเสียใจภายหลังเสมอ	.77
17	ข้าพเจ้าปฏิบัติตนให้อยู่ในระเบียบวินัย หรือกฎเกณฑ์ต่างๆ ไม่ได้	.72
18	ก่อนตัดสินใจทำในเรื่องที่สำคัญ ข้าพเจ้าคิดว่าควรพิจารณาหาข้อเท็จจริงต่างๆเสียก่อน	.77
19	ข้าพเจ้าทนไม่ได้ที่จะให้ใครมาเตือนหรือห้าม ไม่ให้ทำอะไร	.85
20	ข้าพเจ้าทนไม่ได้ที่จะให้ใครมาเตือนหรือห้าม ไม่ให้ทำอะไร	.85

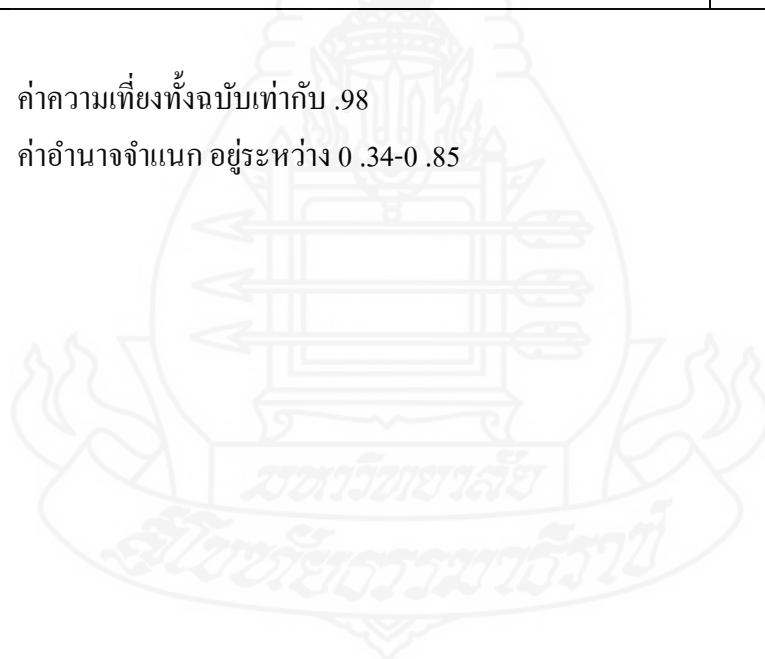
	ข้อความ	ค่าอำนาจจำแนก
21	แม้จะตัดสินใจไปแล้วแต่ถ้าใครให้เหตุผลที่ดีและเหมาะสมกว่าข้าพเจ้าก็สามารถพิจารณาการตัดสินใจ อีกครั้งหนึ่งได้	.44
22	ความรู้สึกผิดชอบชั่วดี ช่วยให้ข้าพเจ้าระวังการกระทำที่ไม่ดีทั้งทางกาย วาจา ใจ	.47
23	ข้าพเจ้าสามารถควบคุมความรู้สึกนึกคิดของตนเองได้	.74
24	ข้าพเจ้าสามารถควบคุมพฤติกรรมของตนเองได้มากกว่าให้คนอื่นมาควบคุม	.76
25	ข้าพเจ้าเชื่อว่าคนอื่นให้การยอมรับพฤติกรรมของข้าพเจ้า	.85
26	ข้าพเจ้ามีความพอใจในชีวิตที่เป็นอยู่	.44
27	ข้าพเจ้าไม่เคยรู้สึกว่าคุณทำอะไรสำเร็จในชีวิตเลยสักอย่าง	.85
28	เมื่อข้าพเจ้าตัดสินใจทำอะไรลงไปแล้ว ข้าพเจ้าพร้อมที่จะรับผลที่ตามมา	.85
29	ข้าพเจ้าไม่มั่นใจในการกระทำของตนเองจนกว่าจะได้รับการยอมรับและได้กำลังใจจากผู้อื่นทุกครั้ง	.37
30	เมื่อทำหรือพูดสิ่งใดผิดๆ ข้าพเจ้ารู้สึกขายหน้าไม่สามารถสู้หน้าคนอื่นได้	.75
31	ข้าพเจ้าจะหาทางฟันฝ่าอุปสรรคนั้นให้ได้ เมื่ออุปสรรคมาขัดขวาง	.85
32	ข้าพเจ้าจะเลิกความพยายามทันที เมื่อความคิดของข้าพเจ้าติดขัด	.75
33	ข้าพเจ้าเป็นผู้รับผิดชอบความสำเร็จในชีวิตของตนเอง	.75
34	ก่อนจะลงโทษใครก็ตาม ข้าพเจ้าคิดว่าควรให้โอกาสแก่บุคคลนั้นได้อธิบายสาเหตุเสียก่อน	.34
35	คนที่เคยทำอะไรผิดมาแล้ว เขาก็จะทำอะไรผิดต่อไปเสมอ	.67
36	ข้าพเจ้าวิจารณ์คนอื่นได้ แต่ไม่ต้องการให้ใครมาวิจารณ์ข้าพเจ้า	.63
37	ในการคบเพื่อน ข้าพเจ้ามักมองหาส่วนดีของเขามากกว่าส่วนเสีย	.85

	ข้อความ	ค่าอำนาจจำแนก
38	ข้าพเจ้ามักให้อภัยผู้อื่นอยู่เสมอ	.64
39	ถ้าเพื่อนคนใดทำไม่ดีต่อข้าพเจ้า ข้าพเจ้ามักตอบแทนเขาอย่าง สาสม	.72
40	ข้าพเจ้าจะแสดงความรู้สึกให้เขารู้ทันที เวลาที่ข้าพเจ้าไม่พอใจ	.67
41	ก่อนทำอะไรทุกครั้ง ข้าพเจ้ามักยัดคิดเอาใจเขามาใส่ใจเรา	.56
42	ข้าพเจ้ารู้สึกว่า พี่น้องหรือเพื่อนๆ มักจะเอาเปรียบข้าพเจ้า	.79
43	ข้าพเจ้ารู้สึกอึดอัดใจ ที่ต้องนั่งฟังความคิดเห็นของคนอื่นบ้าง	.85
44	ข้าพเจ้ามักหาอะไรทำได้เสมอยามว่าง	.69
45	ข้าพเจ้าไม่ชอบทำอะไรที่ต้องให้เป็นคนคิด หรือ เริ่มก่อน	.69
46	ข้าพเจ้าพอใจที่จะเป็นผู้ตามมากกว่าเป็นผู้นำ	.76
47	ข้าพเจ้าไม่ชอบเข้าเป็นสมาชิกในชุมนุม หรือกลุ่ม ต่างๆ	.67
48	ข้าพเจ้าไม่สบายใจทุกครั้งที่ต้องพูดคุย ติดต่อกับคนอื่น ๆ	.56
49	ข้าพเจ้ายินดีที่ได้รับมอบหมายหรือให้มีส่วนร่วมในการ วางแผนจัดงาน โรงเรียน	.60
50	ข้าพเจ้ามักทำงานที่ได้รับคำสั่งให้พอแล้วเสร็จเท่านั้น	.56
51	ข้าพเจ้าพร้อมที่จะปฏิบัติตามกฎระเบียบของบ้านเมือง	.69
52	ข้าพเจ้าไม่ชอบเก็บสิ่งที่เป็นปัญหาไว้ในใจ	.67
53	ข้าพเจ้าพอใจที่จะทำอะไรที่เป็นประโยชน์แก่สังคมบ้าง	.56
54	ข้าพเจ้าไม่เห็นเหตุผลในการที่จะทำอะไรเพื่อคนอื่น	.48
55	คนที่ทำอะไร โดยไม่มีการตั้งเป้าหมายก็สามารถประสบ ผลสำเร็จในชีวิตได้	.60
56	ข้าพเจ้าไม่มีการวางแผนก่อนทำงานก็สามารถประสบผลสำเร็จ ได้	.60

	ข้อความ	ค่าอำนาจจำแนก
57	ข้าพเจ้าไม่เห็นประโยชน์อย่างใดที่จะต้องมีการวางแผนการเรียนระยะยาว	.44
58	การพยายามเอาชนะอุปสรรคต่างๆเพื่อให้ถึงเป้าหมายเป็นสิ่งจำเป็น	.69
59	ข้าพเจ้าไม่เคยย่อท้อต่ออุปสรรคเพื่อให้งานประสบความสำเร็จ	.60
60	ถ้าข้าพเจ้าเป็นคนร้ายข้าพเจ้าจะใช้ชีวิตให้สะดวกสบายอย่างเต็มที่	.69
61	ข้าพเจ้ามักใช้เวลาทำอะไรๆตามความพอใจของข้าพเจ้า	.75
62	ข้าพเจ้ามีการวางแผนที่จะทำอะไรที่แน่นอนในช่วงวันหยุดเสมอ	.67
	ค่าเฉลี่ย	.66

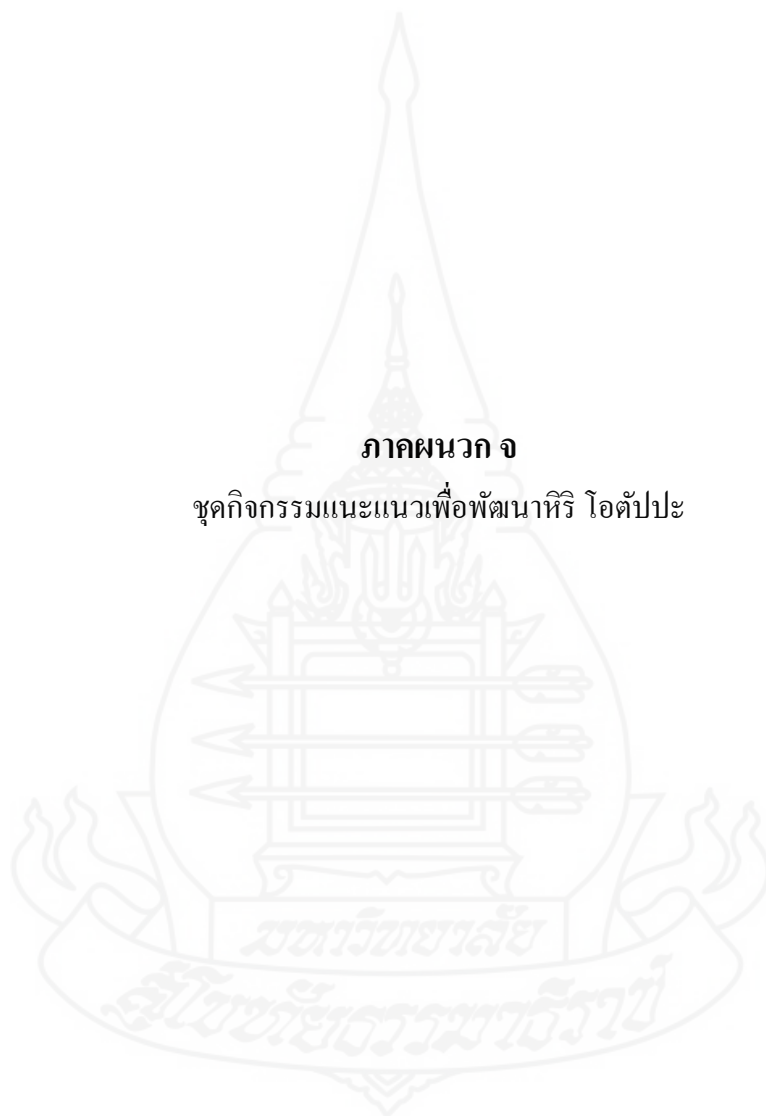
ค่าความเที่ยงทั้งฉบับเท่ากับ .98

ค่าอำนาจจำแนก อยู่ระหว่าง 0.34-0.85

ภาคผนวก จ

ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาhiri โอดีปะ

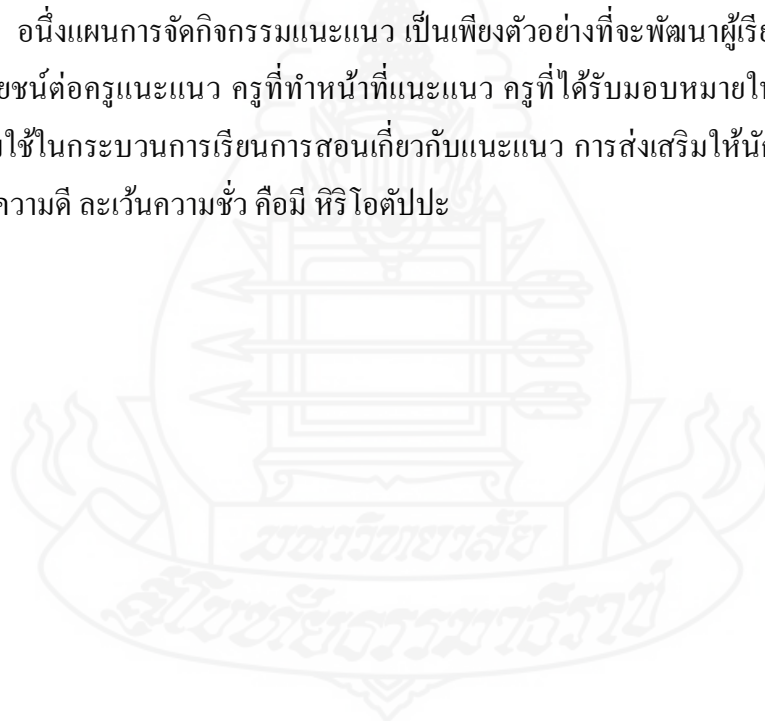

คำแนะนำการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวสำหรับครูผู้สอน

คำชี้แจง

ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดทฤษฎีพัฒนาจริยธรรมของโคลเบอร์ก เพื่อพัฒนาหิริ โอตตัปปะ 1 ชุด ประกอบด้วยกิจกรรม 12 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมที่ 1 ปฐมนิเทศกิจกรรมแนะแนว จำนวน 1 ชั่วโมง กิจกรรมที่ 2 ตัวเราเรารู้ จำนวน 1 ชั่วโมง กิจกรรมที่ 3 หิริ.นำรู้ จำนวน 1 ชั่วโมง กิจกรรมที่ 4 โอตตัปปะ.นำสน จำนวน 1 ชั่วโมง กิจกรรมที่ 5 สติ.พาฝัน จำนวน 1 ชั่วโมง กิจกรรมที่ 6 สัมผัสัญญา.ตามมา จำนวน 1 ชั่วโมง กิจกรรมที่ 7 สัมมาสติ.ร่วมด้วย จำนวน 1 ชั่วโมง กิจกรรมที่ 8 ศิล.นำมี จำนวน 1 ชั่วโมง กิจกรรมที่ 9 สมาธิ นำทำ จำนวน 1 ชั่วโมง กิจกรรมที่ 10 ปัญญา.บังเกิด จำนวน 1 ชั่วโมง กิจกรรมที่ 11 ทบทวนชวนจำ จำนวน 1 ชั่วโมง กิจกรรมที่ 12 ปัจฉิมนิเทศ จำนวน 1 ชั่วโมง โดยมี การประเมินผลการฝึกกิจกรรมจากการเข้าร่วมกิจกรรม ความตรงต่อเวลา ความสนใจในการเรียน

อนึ่งแผนการจัดกิจกรรมแนะแนว เป็นเพียงตัวอย่างที่จะพัฒนาผู้เรียนให้มี หิริโอตตัปปะ เพื่อประโยชน์ต่อครูแนะแนว ครูที่ทำหน้าที่แนะแนว ครูที่ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่แนะแนว นำไปปรับใช้ในกระบวนการเรียนการสอนเกี่ยวกับแนะแนว การส่งเสริมให้นักเรียนมีภูมิคุ้มกันทาน ในการทำความดี ละเว้นความชั่ว คือมี หิริโอตตัปปะ

**โครงสร้างชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดทฤษฎีพัฒนาจริยธรรมของโคลเบอร์ก
เพื่อพัฒนาหิริโอตตัปปะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3**

กิจกรรม ที่	ชื่อกิจกรรม	วัตถุประสงค์	สิ่งที่ต้องการ พัฒนา
1	ปฐมนิเทศ	1.เพื่อให้นักเรียนมีความพร้อมพื้นฐานในการเรียนและพัฒนาหิริโอตตัปปะ 2.เพื่อให้นักเรียน เตรียมตัวล่วงหน้าในการเรียนและมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ 3.เพื่อวัดความรู้เดิมเกี่ยวกับหิริ โอตตัปปะ ของนักเรียนเพื่อเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	-หิริ โอตตัปปะ
2	ตัวเรา...เรารู้	1.เพื่อให้นักเรียนอธิบายเกี่ยวกับการรับรู้ตัวเอง อยู่เสมอ 2. เพื่อให้ให้นักเรียนบอกวิธีการฝึกสมาธิแบบอานาปานสติ 3. เพื่อให้ให้นักเรียนฝึกสมาธิแบบอานาปานสติอย่างถูกวิธี 4. เพื่อให้ให้นักเรียนบอกถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการฝึกอานาปานสติ	-สติ ส่งเสริม การพัฒนา หิริ โอตตัปปะ -นำแนวคิดทฤษฎีพัฒนาจริยธรรมของโคลเบอร์กมาใช้ในการจัดกิจกรรม
3	หิริ...นำรู้	1.เพื่อให้นักเรียนอธิบายเกี่ยวกับหลัก หิริ ได้ 2.เพื่อให้นักเรียนสามารถปฏิบัติตามหลัก หิริ ได้ 3.นักเรียนสามารถประยุกต์ใช้หลัก หิริ ได้กับชีวิตประจำวันได้ 4.เพื่อปลูกฝังนิสัยให้นักเรียนเป็นผู้มี หิริ ในการจะกระทำหรือแสดงพฤติกรรมใดออกไป	- หิริ -นำแนวคิดทฤษฎีพัฒนาจริยธรรมของโคลเบอร์กมาใช้ในการจัดกิจกรรม

กิจกรรม ที่	ชื่อกิจกรรม	วัตถุประสงค์	สิ่งที่ต้องการ พัฒนา
4	โอดัปะปะ... น่าสน	1.เพื่อให้ นักเรียนอธิบายเกี่ยวกับหลัก โอดัปะปะ ได้ 2.เพื่อให้ นักเรียนสามารถปฏิบัติตามหลัก โอดัปะ ปะ ได้ 3.นักเรียนสามารถบอกประโยชน์ โอดัปะปะ กับ ชีวิตประจำวันได้ 4.เพื่อปลูกฝังลักษณะนิสัย พฤติกรรมการ แสดงออก ให้มี โอดัปะปะ ในตัวผู้เรียน	- โอดัปะปะ --นำแนวคิดทฤษฎี พัฒนาจริยธรรม ของโคลเบอร์กมา ใช้ในการจัด กิจกรรม
5	สติ...พาพ้น	1.เพื่อให้ นักเรียนอธิบายเกี่ยวกับหลัก สติ ได้ 2.เพื่อให้ นักเรียนสามารถบอกประโยชน์ของ การมี สติ ได้ 3.นักเรียนสามารถประยุกต์ใช้หลัก สติ ได้กับ ชีวิตประจำวันได้ 4.นักเรียนสามารถถ่ายทอดวิชาความรู้และการ ปฏิบัติแก่ผู้อื่นต่อไปได้ เช่น เพื่อนต่างห้องเรียน คนในครอบครัว เป็นแนวทางให้เกิด หิริ โอดัปะปะ	-สติ ส่งเสริม การ พัฒนา หิริ โอดัปะ ปะ -นำแนวคิดทฤษฎี พัฒนาจริยธรรม ของโคลเบอร์กมา ใช้ในการจัด กิจกรรม
6	สัมปชัญญะ ...ตามมา	1.เพื่อให้ นักเรียนอธิบายเกี่ยวกับหลัก สัมปชัญญะ ได้ 2.เพื่อให้ นักเรียนบอกประโยชน์ของ สัมปชัญญะ ได้ 3.นักเรียนสามารถประยุกต์ใช้หลัก สัมปชัญญะ ได้กับชีวิตประจำวันได้ 4.นักเรียนสามารถถ่ายทอดวิชาความรู้และการ ปฏิบัติแก่ผู้อื่นต่อไปได้ เช่น เพื่อนต่าง ห้องเรียน คนในครอบครัวเป็นแนวทางให้เกิดหิริ โอดัปะปะได้	- สัมปชัญญะ ส่งเสริมการพัฒนา หิริ โอดัปะปะ -นำแนวคิดทฤษฎี พัฒนาจริยธรรม ของโคลเบอร์กมา ใช้ในการจัด กิจกรรม

กิจกรรม ที่	ชื่อกิจกรรม	วัตถุประสงค์	สิ่งที่ต้องการ พัฒนา
7	สัมมาสติ... ร่วมด้วย	<p>1.เพื่อให้แก่นักเรียนอธิบายเกี่ยวกับหลัก สัมมาสติ ได้</p> <p>2.เพื่อให้แก่นักเรียนสามารถบอกประโยชน์ของ สัมมาสติ ได้</p> <p>3.นักเรียนสามารถประยุกต์ใช้หลัก “ สัมมาสติ ” ได้กับชีวิตประจำวัน ได้</p> <p>4.นักเรียนสามารถถ่ายทอดวิชาความรู้และการ ปฏิบัติแก่ผู้อื่นต่อไปได้ เช่น เพื่อนต่างห้องเรียน คนในครอบครัว เป็นแนวทางให้เกิดหิริ โอตตัปปะ ได้</p>	<p>- โอตตัปปะ</p> <p>--นำแนวคิดทฤษฎี พัฒนาจริยธรรม ของโคลเบอร์กมา ใช้ในการจัด กิจกรรม</p>
8	ศีล....นำมา	<p>1.เพื่อให้แก่นักเรียนอธิบายเกี่ยวกับ ศีล ได้</p> <p>2.เพื่อให้แก่นักเรียนสามารถบอกประโยชน์และ ปฏิบัติตามหลัก ศีล ได้</p> <p>3.นักเรียนสามารถประยุกต์ใช้หลัก ศีล ได้กับ ชีวิตประจำวัน ได้</p> <p>4.นักเรียนสามารถถ่ายทอดวิชาความรู้และการ ปฏิบัติแก่ผู้อื่นต่อไปได้ เช่น เพื่อนต่างห้องเรียน คนในครอบครัว เป็นแนวทางให้เกิดหิริ โอตตัปปะได้ต่อไป</p>	<p>-ศีล ส่งเสริม การ พัฒนา หิริ โอตตัปปะ</p> <p>-นำแนวคิดทฤษฎี พัฒนาจริยธรรม ของโคลเบอร์กมา ใช้ในการจัด กิจกรรม</p>
9	สมาธิ...นำ ทำ	<p>1.เพื่อให้แก่นักเรียนอธิบาย เกี่ยวกับ สมาธิ ได้</p> <p>2.เพื่อให้แก่นักเรียนสามารถบอกประโยชน์ของ สมาธิ ได้</p> <p>3.นักเรียนสามารถประยุกต์ใช้หลัก สมาธิ ได้ กับชีวิตประจำวัน ได้</p> <p>4.นักเรียนสามารถถ่ายทอดวิชาความรู้และการ ปฏิบัติแก่ผู้อื่นต่อไปได้ เช่น เพื่อนต่างห้องเรียน คนในครอบครัว เป็นแนวทางให้เกิดหิริ โอตตัปปะได้</p>	<p>- สัมปชัญญะ ส่งเสริมการพัฒนา หิริ โอตตัปปะ</p> <p>-นำแนวคิดทฤษฎี พัฒนาจริยธรรม ของโคลเบอร์กมา ใช้ในการจัด กิจกรรม</p>

กิจกรรม ที่	ชื่อกิจกรรม	วัตถุประสงค์	สิ่งที่ต้องการ พัฒนา
10	ปัญหา... บังเกิด	1.เพื่อให้ นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับ “ปัญหา ” 2.เพื่อให้ นักเรียนสามารถอธิบายและปฏิบัติตาม หลัก “ ปัญหา ” ได้ 3.นักเรียนสามารถประยุกต์ใช้หลัก “ ปัญหา ” ได้ กับชีวิตประจำวันได้ 4.นักเรียนสามารถถ่ายทอดวิชาความรู้และการ ปฏิบัติแก่ผู้อื่นต่อไปได้ เช่น เพื่อนต่างห้องเรียน คนในครอบครัว ให้เขาเป็นแนวทาง จนเกิด ปัญหานำพาให้เกิดหิริ โอตตัปปะได้	- ปัญหา ส่งเสริม การพัฒนา หิริ โอตตัปปะ --นำแนวคิดทฤษฎี พัฒนาจริยธรรม ของโคลเบอร์กมา ใช้ในการจัด กิจกรรม
11	ทบทวนชวน จำ	1.เพื่อให้ นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับ ทุกประเด็นที่ เรียนและฝึกปฏิบัติมา 2.เพื่อให้ นักเรียนสามารถอธิบายและปฏิบัติตาม หลักธรรมได้ 3.นักเรียนสามารถประยุกต์ใช้หลักธรรมได้กับ ชีวิตประจำวันได้ให้เกิด หิริ โอตตัปปะ 4.นักเรียนสามารถถ่ายทอดวิชาความรู้และการ ปฏิบัติแก่ผู้อื่นต่อไปได้ เช่น เพื่อนต่างห้องเรียน คนในครอบครัว ให้เขาเป็นแนวทางจนเกิดหิริ โอตตัปปะได้	- ส่งเสริม การ พัฒนา หิริ โอตตั ปะ --นำแนวคิดทฤษฎี พัฒนาจริยธรรม ของโคลเบอร์กมา ใช้ในการจัด กิจกรรม
12	ปัจฉิมนิเทศ	1.เพื่อให้ นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการสรุป กิจกรรมที่เรียนรู้และปฏิบัติจริงมาจนเสร็จสิ้น 2.เพื่อแนะนำให้นักเรียน ได้นำความรู้ที่ได้รับ ไป ปฏิบัติต่อจนเกิด หิริ โอตตัปปะ ขึ้นกับตัวเอง อย่างยั่งยืนต่อไป 3.เพื่อวัดความรู้ที่ได้ปฏิบัติกิจกรรมจนจบ กระบวนการและวัดประเมินผลนักเรียนเกิด หิริ โอตตัปปะ	- ส่งเสริมการ พัฒนา หิริ โอตตั ปะ

แผนการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดทฤษฎีพัฒนาจริยธรรมของโคลเบอร์ก เพื่อพัฒนาหิริโอตตัปปะ
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านหูก้านบ จังหวัดบุรีรัมย์

ครั้งที่ 1

กิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนา หิริโอตตัปปะ

ชื่อกิจกรรม ปฐมนิเทศ

เวลา 60 นาที

ระดับ ประถมศึกษาปีที่ 3

ขนาดของกลุ่ม 19 คน

สาระสำคัญ

การปฐมนิเทศเป็นการวัดความพร้อมและความรู้พื้นฐานนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนบ้านหูก้านบ มีความพร้อมที่จะปฏิบัติกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมเกี่ยวกับหลักธรรม หิริโอตตัปปะ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ นักเรียน มีความพร้อมพื้นฐาน ในการเรียนและพัฒนาหิริโอตตัปปะ
2. เพื่อให้ นักเรียน เตรียมตัวล่วงหน้าในการเรียนและมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ
3. เพื่อวัดความรู้เดิม เกี่ยวกับหิริโอตตัปปะ ของนักเรียนเพื่อเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

1. **ขั้นนำ**
 - 1.1 ผู้วิจัยกล่าวทักทายนักเรียนสร้างบรรยากาศเริ่มต้นในการเรียน
 - 1.2 ผู้วิจัยแจ้งให้นักเรียนทราบถึงวัตถุประสงค์ในการเรียนและชี้แจงว่าเราจะเรียนชุดกิจกรรมแนะแนวจำนวน 12 กิจกรรม หรือ 12 ครั้ง เพื่อพัฒนาหิริโอตตัปปะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
 - 1.3 ผู้วิจัยสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนบทบาทของนักเรียน วิธีการเรียนการให้ความร่วมมือ
 - 1.4 นักเรียนซักถามข้อสงสัยเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนการให้ความร่วมมือ
2. **ขั้นดำเนินกิจกรรม**
 - 2.1 ผู้วิจัยแจกแบบวัดก่อนเรียนนักเรียน โดยใช้แบบวัดหิริโอตตัปปะ

2.2 ผู้วิจัยชี้แจงทำความเข้าใจเกี่ยวกับแบบประเมินก่อนเรียนเปิดโอกาสให้นักเรียน
ซักถามข้อสงสัย

2.3 ให้นักเรียนลงมือทำแบบวัดหิริโอตตัปปะ

3. ขั้นสรุป

3.1 ผู้วิจัยสรุปเกี่ยวกับการทำกิจกรรมการเรียนการสอนวันนี้มีวัตถุประสงค์เพื่ออะไร
และเปิดโอกาสให้นักเรียนร่วมสรุปการเรียนรู้พร้อมซักถามข้อสงสัย

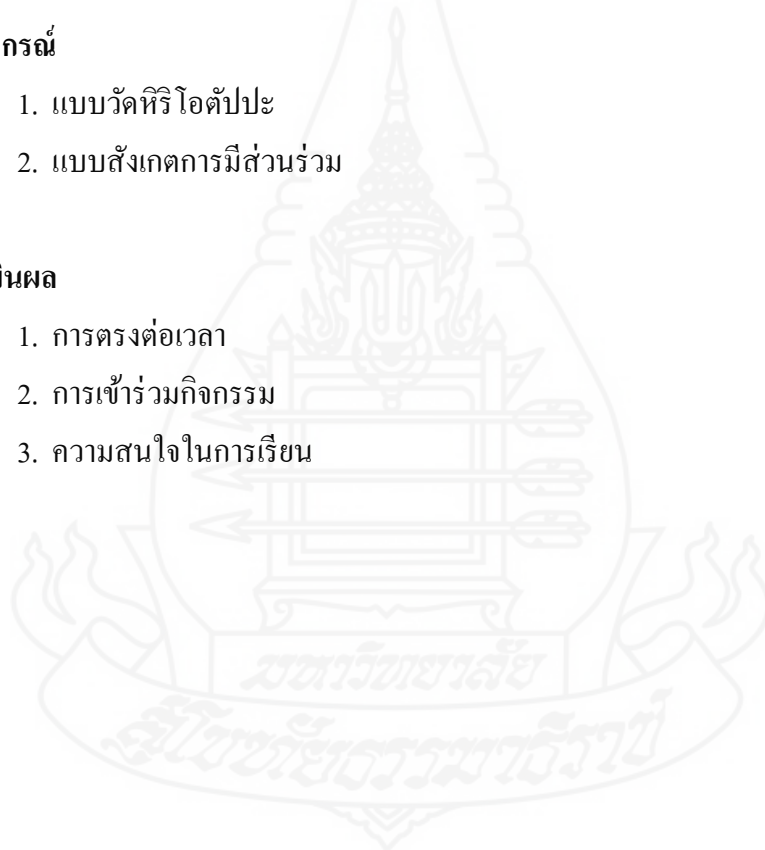
3.2 ผู้วิจัยนำแบบวัดก่อนเรียนไปตรวจประเมินผลเก็บรวบรวมข้อมูลไว้แปรผลทาง
สถิติ

สื่อและอุปกรณ์

1. แบบวัดหิริโอตตัปปะ
2. แบบสังเกตการมีส่วนร่วม

การประเมินผล

1. การตรงต่อเวลา
2. การเข้าร่วมกิจกรรม
3. ความสนใจในการเรียน

แบบสังเกตการเข้าร่วมกิจกรรมปฐมนิเทศ

ชื่อผู้ประเมิน.....ชื่อผู้ถูกประเมิน.....

คำชี้แจง ให้ผู้สังเกตพฤติกรรมพิจารณาข้อความแต่ละข้อทำเครื่องหมาย ✓ ให้สอดคล้องกับการแสดงพฤติกรรมของนักเรียนแต่ละคน โดยพิจารณาดังนี้

- 3 หมายถึง แสดงพฤติกรรมเข้าร่วมเป็นประจำ
- 2 หมายถึง แสดงพฤติกรรมเข้าร่วมบ่อยครั้ง
- 1 หมายถึง แสดงพฤติกรรมเข้าร่วมบางครั้ง

ที่	รายการพฤติกรรม	ระดับการปฏิบัติ		
		3	2	1
1.	การเข้าร่วมกิจกรรมตรงเวลานัดหมาย			
2.	การเคารพและปฏิบัติตามกฎกติกา			
3.	ความตั้งใจในการทำกิจกรรมให้บรรลุตามเป้าหมาย			
4.	การแสดงความคิดเห็น			
5.	การรับฟังความคิดเห็นของเพื่อน			
	รวม			

ความคิดเห็นเพิ่มเติม

.....

เกณฑ์การให้คะแนน

ดี	ให้	3	คะแนน
ปานกลาง	ให้	2	คะแนน
ปรับปรุง	ให้	1	คะแนน

เกณฑ์ในการแปลความหมาย

คะแนน 11 – 15	หมายถึง แสดงพฤติกรรมการมีส่วนร่วมอยู่ในเกณฑ์ดี
คะแนน 6 - 10	หมายถึง แสดงพฤติกรรมการมีส่วนร่วมอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง
คะแนน 1 - 5	หมายถึง แสดงพฤติกรรมการมีส่วนร่วมอยู่ในเกณฑ์ปรับปรุง

กิจกรรมครั้งที่ 1

ปฐมนิเทศ

บันทึกหลังการจัดการเรียนรู้

ผลการสอน

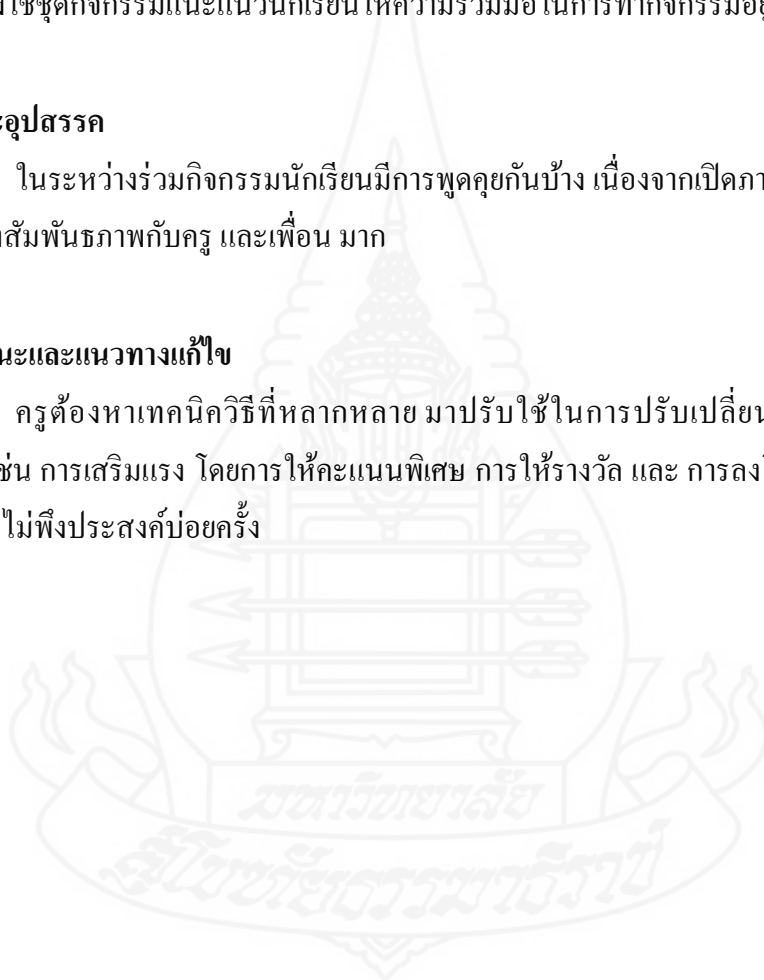
สอนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 1 ห้อง ซึ่งใช้เป็นกลุ่มทดลอง ครูสร้างสัมพันธภาพกับนักเรียน ซึ่งแจ้งเกณฑ์การประเมินผ่านกิจกรรมแนะแนว วัตถุประสงค์ของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาหิริโอตัมปะ วิถีการและข้อปฏิบัติรวมทั้งบทบาทของครูกับนักเรียน ในระหว่างใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวนักเรียนให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมอยู่ในเกณฑ์ ดี

ปัญหาและอุปสรรค

ในระหว่างร่วมกิจกรรมนักเรียนมีการพูดคุยกันบ้าง เนื่องจากเปิดภาคเรียนใหม่ นักเรียนมีการสร้างสัมพันธภาพกับครู และเพื่อน มาก

ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไข

ครูต้องหาเทคนิควิธีที่หลากหลาย มาปรับใช้ในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ เช่น การเสริมแรง โดยการให้คะแนนพิเศษ การให้รางวัล และ การลงโทษ ในบางกรณีที่มีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์บ่อยครั้ง

ครั้งที่ 2

กิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนา หิริโอตัมปะ

ชื่อกิจกรรม ตัวเรา...เรารู้

เวลา 60 นาที

ระดับ ประถมศึกษาปีที่ 3

ขนาดของกลุ่ม 19 คน

สาระสำคัญ

อานาปานสติ คือ สติที่ระลึกเป็นไปในลมหายใจ ซึ่งก็ต้องเป็นผู้ละเอียดว่า ไม่ใช่มีแต่สติเท่านั้น แต่ต้องมีปัญญาด้วย ซึ่งอานาปานสติ มีทั้งที่เป็นใน สมถภาวนา และวิปัสสนาภาวนา

อานาปานสติ มีประโยชน์ ถ้าอบรมถูก ด้วยความเข้าใจถูก หากอบรมโดยนัย สมถภาวนา ก็ถึงฌานขั้นสูงสุด แต่ไม่สามารถดับกิเลสได้ แต่ถ้าอบรมโดยนัย วิปัสสนา ย่อมถึงการดับกิเลส เป็นพระอรหันต์ได้

การปฏิบัติ ก็ต้องเข้าใจเบื้องต้น ว่าใครทำ เรา หรือธรรม หากไม่มีความเข้าใจเบื้องต้น แม้แต่คำว่า ธรรมคืออะไรให้ถูกต้อง ไม่ต้องกล่าวถึงอานาปานสติ แม้แต่การเจริญสติปัฏฐานที่เป็นปกติในชีวิตประจำวัน ก็ไม่สามารถเกิดขึ้นได้เลย ดังนั้นจึงไม่ใช่เรื่องที่จะทำ แต่เป็นเรื่องที่จะค่อยๆ เข้าใจ ซึ่งในพระไตรปิฎกแสดงถึงเรื่องอานาปานสติ ว่าเป็นอารมณ์ของมหาบุรุษ คือ ผู้ที่ปัญญามาก สะสมบารมีมามาก จึงจะอบรม อานาปานสติได้ เพราะอานาปานสติ เป็นอารมณ์ที่ละเอียดลึกซึ้งอย่างยิ่ง หากอยากจะทำ ก็ไม่มีทางถึง เพราะด้วยความต้องการ ไม่ใช่ด้วยความเข้าใจ

ขณะนี้ กำลังหายใจ แต่ไม่รู้เลยว่ากำลังหายใจอยู่ และหากบอกว่ารู้ไหมที่กำลังหายใจ ขณะนี้ ก็ตอบได้ ว่ากำลังหายใจ แต่การรู้ว่ากำลังหายใจอยู่ ไม่ใช่เป็นการเจริญวิปัสสนา ที่เป็น อานาปานสติเลย ซึ่งการเจริญวิปัสสนา ต้องมี สภาพธรรมที่มีจริง เป็นอารมณ์ให้สติและปัญญารู้ นั่นคือ ขณะที่หายใจ มีอะไร ปราภฏที่กำลังหายใจ ขณะที่มิลมกระทบ ก็มี เย็น ร้อน เป็นต้น สภาพธรรมเหล่านี้มีจริง ก็รู้ความเป็นธรรม ไม่ใช่เรา ขณะที่หายใจ เช่น เย็นก็เป็นธรรมไม่ใช่เรา ขณะที่สติและปัญญาเกิดในขณะนั้น ทีละขณะ แต่ละสภาพธรรมเรื่องที่สำคัญที่สุดคือ ความเข้าใจถูก นั่นคือปัญญา ซึ่งปัญญาจะเจริญได้ ก็ต้องเริ่มจากปัญญารู้ขั้นการฟัง ศึกษาพระธรรมให้เข้าใจ เป็นเบื้องต้น เพราะเมื่อมีความเข้าใจเบื้องต้น ก็สามารถทำให้เข้าใจในคำแต่ละคำ และหนทางปฏิบัติที่ถูกต้อง แม้แต่เรื่องของ อานาปานสติ

การฝึกอานาปานสติเป็นประจำจะทำให้เรา รับรู้ตัวตนของเราอยู่ตลอดเวลา รับรู้ว่าจะขณะนี้ ปัจจุบันเรากำลังทำอะไรอยู่ ดังนั้น การที่เราจะกระทำในสิ่งที่ถูกที่ควร หรือ กระทำในทางที่ไม่ถูกไม่ควร จะอยู่ภายใต้กาย ใจ ที่รับรู้ตัวตนอยู่ตลอดเวลา จึงเป็นการฝึกที่ส่งเสริมการพัฒนา “หิริโอตัมปะ”

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนอธิบายเกี่ยวกับการรับรู้ตัวเองอยู่เสมอ
2. เพื่อให้นักเรียนบอกวิธีการฝึกสมาธิแบบอานาปานสติ
3. เพื่อให้นักเรียนฝึกสมาธิแบบอานาปานสติอย่างถูกวิธี
4. เพื่อให้นักเรียนบอกถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการฝึกอานาปานสติ

กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

1. ขั้นนำ

- 1.1 ผู้วิจัยกล่าวทักทายนักเรียนและสำรวจความพร้อมในการเรียน
- 1.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนลองนั่งหลับตาเป็นเวลา 5 นาที แล้วถามนักเรียนว่ามีความรู้สึก

อย่างไรบ้าง

2. ขั้นดำเนินกิจกรรม

- 2.1 ผู้วิจัยเปิดวิดีโอทัศน์ เกี่ยวกับการฝึกอานาปานสติให้นักเรียนดูพร้อมแจกใบความรู้ อานาปานสติ
- 2.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนจัดทำนั่งให้ถูกวิธีให้นักเรียนฝึกตามโดยผู้วิจัยคอยเดินดูให้คำชี้แนะเป็นรายๆไป ฝึกครั้งละ 15 นาที สลับกับการเปลี่ยนอิริยาบถ แล้วการฝึกครั้งต่อไปจะค่อยเพิ่มเวลาขึ้นเรื่อยๆ
- 2.3 ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับอานาปานสติ และร่วมกันแสดงความคิดเห็นว่าทำอย่างไรจึงจะเกิดประโยชน์
- 2.4 ผู้วิจัยให้นักเรียนตอบใบงานอานาปานสติ ชมเชยนักเรียนที่ทำงานเสร็จทันเวลา และถูกต้อง (แนวคิดทฤษฎีพัฒนาจริยธรรมของโคลเบอร์ก)

3. ขั้นสรุป

- 3.1 ผู้วิจัยพร้อมด้วยนักเรียนช่วยกันสรุปผลการฝึกอานาปานสติ มีข้อเสนอแนะอย่างไร
- 3.2 ผู้วิจัยร่วมกันอภิปรายว่าได้รับประโยชน์อะไรบ้างจากการฝึกอานาปานสติ
- 3.3 ผู้วิจัย สรุปผล การเรียนร่วมกันและเสนอแนะให้นักเรียนนำไปฝึก เป็นประจำที่บ้านก่อนเข้านอน

สื่อและอุปกรณ์

คอมพิวเตอร์
 ระบบอินเทอร์เน็ต
 วิดีทัศน์ เรื่อง การฝึกอานาปานสติ
 แบบสังเกตการมีส่วนร่วม
 ใบความรู้ อานาปานสติ
 ใบงานที่ อานาปานสติ

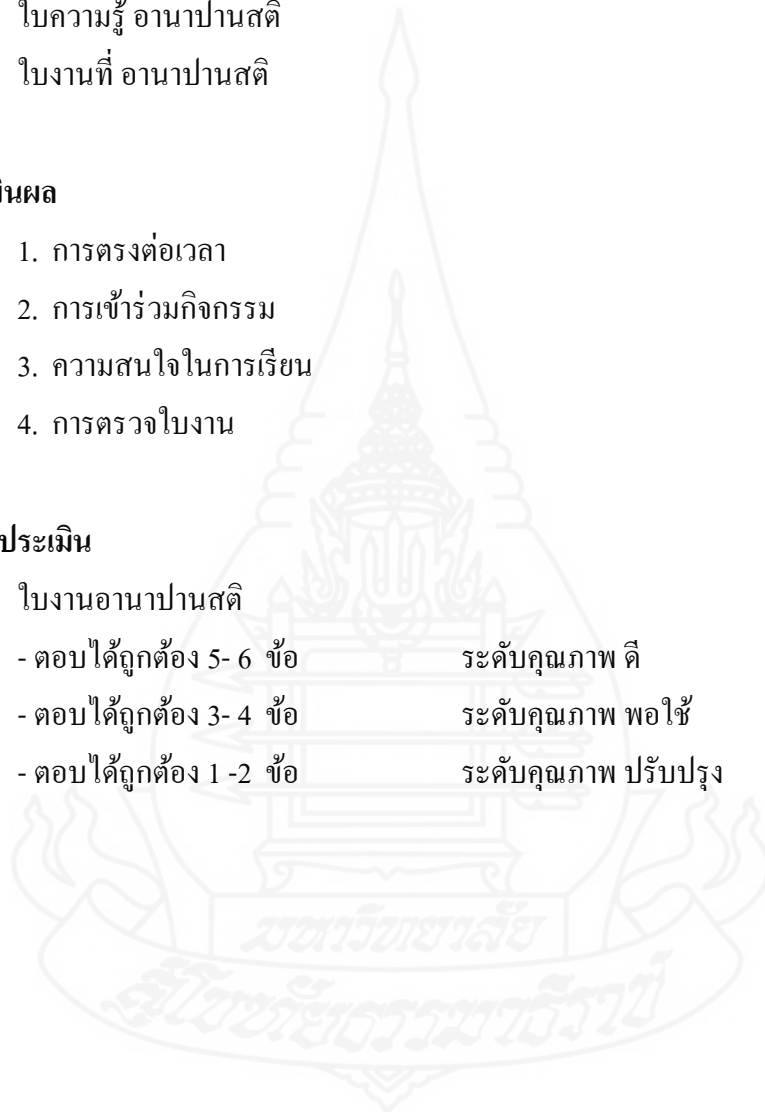
การประเมินผล

1. การตรงต่อเวลา
2. การเข้าร่วมกิจกรรม
3. ความสนใจในการเรียน
4. การตรวจใบงาน

เกณฑ์การประเมิน

ใบงานอานาปานสติ

- ตอบได้ถูกต้อง 5- 6 ข้อ	ระดับคุณภาพ ดี
- ตอบได้ถูกต้อง 3- 4 ข้อ	ระดับคุณภาพ พอใช้
- ตอบได้ถูกต้อง 1 -2 ข้อ	ระดับคุณภาพ ปรับปรุง

กิจกรรมครั้งที่ 2

ตัวเรา เรารู้

บันทึกหลังการจัดการเรียนรู้

ผลการสอน

จากการสังเกตโดยภาพรวมนักเรียนนั่งสมาธิ ด้วยความตั้งใจ และสนใจคู่มือที่ค้น การฝึกนั่งสมาธิแบบอานาปานสติ และปฏิบัติได้ระดับดี จากการประเมินของครูโดยการสังเกต การให้ความร่วมมือดี การทำใบงานมีการซักถามในข้อที่สงสัย และมีการปรึกษาหารือกันกับเพื่อน ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปผลการทำกิจกรรมร่วมกัน ถึงการปลูกฝังให้นักเรียน รู้จักตัวเอง ทำอะไร ให้ระลึกได้อยู่เสมอ เช่น นักเรียนคนไหนที่คุยขณะครูสอน หรือทำกิจกรรมเมื่อ ครู และ เพื่อนมอง จะทำให้เขารู้ตัวว่าปฏิบัติตนไม่เหมาะสม จะหยุดพฤติกรรมนั้นทันที

ปัญหาและอุปสรรค

- การหยอกล้อและแกล้งผู้อื่น ขณะคู่มือที่ค้น และทำใบงาน
- การจัดทำนั่งสมาธิ ไม่ถูกต้องไม่เหมาะสม
- การไม่รักษาความสะอาด และวินัยในการทำงาน
- ไม่ตรงต่อเวลาในการส่งงาน

ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไข

ในระหว่างร่วมกิจกรรมมีนักเรียนมีชาย 1 คน แกล้งนักเรียนหญิง ครูตักเตือนด้วยวาจา สังเกตพฤติกรรม ดีขึ้น การนั่งสมาธิ อานาปานสติ มีนักเรียนหญิง 1 คน ชาย 2 คน จัดทำนั่งไม่เหมาะสม ครูแนะนำให้เปลี่ยนที่นั่งให้ถูกต้อง และปฏิบัติได้ การทำใบงานมี นักเรียนชาย 1 คน ที่ทำใบงานไม่สะอาดและไม่เป็นระเบียบครูเรียกมาแนะนำให้แก้ไขใหม่ ให้ดีขึ้น การส่งงานไม่ตรงเวลาครูจะมีการให้คะแนนลดลงเมื่อส่งงานช้า

ใบความรู้

อานาปานสติ

ประกอบการจัดกิจกรรมแนะแนวกิจกรรม ตัวเรา...เรารู้

การบริหารจิตและเจริญปัญญาตามหลักสติปัฏฐานเน้นอานาปานสติ

สมาธิ แปลว่า ความมีใจตั้งมั่น การทำให้ใจสงบไม่ฟุ้งซ่าน สมาธิแยกออกเป็น 3 ระดับ คือ

1. ขณิกสมาธิ หมายถึง สมาธิชั่วขณะ
2. อุปจารสมาธิ หมายถึง สมาธิขั้นระงับอกุศลกรรมที่ปกคลุมไม่ให้บรรลุความดี
3. อัปปนาสมาธิ หมายถึง สมาธิแน่วแน่ เป็นสมาธิระดับสูงสุด ช่วงจิตที่เป็นสมาธิหรือมีสมรรถภาพสูงนั้นจะเป็นจิตที่มีพลังมาก มีความสงบ ไสกระจ่าง นุ่มนวล เหมาะแก่การใช้งาน เพราะไม่เครียด ไม่กระด้าง ไม่วุ่นวาย ไม่สับสน

อานาปานสติ แปลว่า การระลึกถึงลมหายใจเข้า – ออก การบริหารจิตและเจริญปัญญาตามหลักสติปัฏฐานเน้นอานาปานสติ คือ การกำหนดรู้ทุกครั้งที่ลมผ่านเข้าออกจุมูกเพื่อให้จิตเป็นสมาธิ

การฝึกสมาธิตามหลักอานาปานสติ มีขั้นตอนการปฏิบัติ ดังนี้

1. ทำนั่ง ให้นั่ง บนพื้นในท่า “สมาธิ” เสมือนพระพุทธรูปปางสมาธิอาจทำได้ 2 ลักษณะ คือ

1.1) นั่งขัดบัลลังก์ ที่เรียกว่า “ขัดสมาธิราบ” โดยเอาขาขวา ทับขาซ้าย มือขวา ทับมือซ้ายตัวตั้งตรง

1.2) นั่งขัดสมาธิเพชร คือ นั่งเอาขาซ้ายทับขาขวาเท้าขวา ทับขาซ้าย มือขวา ทับมือซ้ายตัวตั้งตรง

2. วิธีกำหนด ลมหายใจ อาจทำได้หลายวิธี ดังนี้

2.1) ให้นับลมหายใจเข้าออก การนับอาจทำเป็นขั้นตอนตามลำดับ คือ นับเป็นคู่ๆ ไป เช่น หายใจเข้า นับ 1 หายใจออกนับ 1

2.2) ให้กำหนดเลขๆ ไม่ต้องนับเช่น เวลาหายใจเข้าหายใจออก ไม่ว่าจะยาวหรือสั้นให้กำหนดรู้ ว่าหายใจเข้าหายใจออกยาวหรือสั้น ใช้สติกำหนดลมหายใจเข้าออกรู้ตัวทั่วพร้อมไม่เผลอ

2.3) ให้สังเกตอาการพองและยุบของท้องขณะหายใจเข้าหายใจออกคือเวลาหายใจเข้าท้องจะยุบลง ให้ใช้สติกำหนดที่ท้องให้ทันกับการยุบของท้อง เวลาหายใจออกท้องจะพองขึ้น ให้ใช้สติกำหนดให้ทันกับการพองของท้อง จะภาวนาในใจว่า “ยุบหนอพองหนอ” ด้วยก็ได้

2.4) ให้ภาวนาในใจว่า “พุท – โธ” ขณะหายใจเข้าออก คือ ขณะหายใจเข้าภาวนาว่า “พุท” ขณะหายใจออกภาวนาว่า “โธ” หรือหายใจเข้าว่า “พุทโธ” หายใจออก “พุทโธ” ดังนี้ก็ได้ตามสะดวกและสมัครใจ แต่วิธีแรกอาจดีกว่าเพราะมีพยางค์เดียว สามารถกำหนดให้สอดคล้องกับจังหวะการหายใจได้ดีกว่า นอกจากนั้น อาจเลือกใช้คำว่า “อรหัง” ก็ได้ เป็นต้น นอกจากนี้จะใช้คำเหล่านี้ภาวนากำกับการกำหนดลมหายใจ จะใช้คำภาวนาเป็นจุดเริ่มต้นทำให้เกิดสมาธิก็ได้

ประโยชน์ของการบริหารจัดการและเจริญปัญญา และการนำวิธีการบริหารจัดการและเจริญปัญญาไปใช้ในชีวิตประจำวัน

1. ประโยชน์ที่เป็นความมุ่งหมายแท้จริงของการบริหารจัดการและเจริญปัญญาตามหลักพระพุทธศาสนา คือ ความหลุดพ้นจากกิเลสและทุกข์ทั้งปวง
2. ประโยชน์ในด้านความสามารถพิเศษ การใช้สมาธิระดับฌานสมบัติเป็นฐานทำให้เกิดอภิญญา คือ แสดงฤทธิ์ได้ ฤทธิ์พิเศษ รู้ใจผู้อื่น ระลึกชาติได้ และรู้จักทำกิเลสให้สิ้นไป
3. ประโยชน์ในด้านสุขภาพจิตและการพัฒนาบุคลิกภาพ
 - 3.1) ทำให้เป็นผู้มีจิตใจสงบ เข้มแข็ง หนักแน่น มั่นคง รู้จักตนเองและผู้อื่นตามความเป็นจริง
 - 3.1) ทำให้จิตอยู่ในสภาพพร้อมต่อการปลูกฝังคุณธรรมและการเสริมสร้างนิสัยที่ดี
 - 3.3) ทำให้ใจให้สงบ และผ่อนคลายความทุกข์ ที่เกิดขึ้นในใจได้ ซึ่งปัจจุบันเรียกว่ามีความมั่นคงทางอารมณ์ (EQ) หมายถึง ความสามารถในการดำเนินชีวิตร่วมกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ และมีความสุข
4. ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน มีดังนี้
 - 4.1) ช่วยทำให้จิตใจ ผ่อนคลาย หายเครียด มีความสงบ ไม่กระวนกระวาย ไม่ก่อกวนวิตกกังวล ซึ่งอาจทำอานาปานสติด้วยการกำหนดลมหายใจเข้า – ออกได้ในเวลาที่จำเป็นต้องรอคอย หรือทำขณะนั่งอยู่บนรถในเวลาที่รถติด
 - 4.2) เป็นเครื่องเสริมประสิทธิภาพ ในการทำงาน การเรียน และการทำกิจทุกอย่าง เพราะจิตเป็นสมาธิแน่วแน่อยู่กับสิ่งที่กำลังกระทำ ผู้ที่มีการบริหารจัดการ เจริญปัญญา และฝึกสมาธิอยู่เป็นประจำย่อมช่วยให้การเรียนและการทำงานได้ผลดี
 - 4.3) ช่วยเสริมสุขภาพ เนื่องจากร่างกายกับจิตมีความสัมพันธ์กัน บุคคลที่มีจิตใจ ผ่องใสเบิกบานย่อมส่งผลให้มีสุขภาพกายดี การบริหารจัดการ เจริญปัญญา และการฝึกสมาธิ จึงนับเป็นการเสริมภูมิคุ้มกันโรคได้อีกทางหนึ่ง

.....

ใบงาน
อานาปานสติ

ประกอบการจัดกิจกรรมแนะแนวกิจกรรม ตัวเรา..เรารู้

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถาม ต่อไปนี้ (ข้อละ 2 คะแนน)

๑. วิธีฝึกสมาธิแบบอานาปานสติที่ใช้ คือแบบใด

.....
.....
.....

๒. ขั้นตอนในการปฏิบัติ มาพอสังเขป

.....
.....
.....
.....

๓. ความรู้สึกก่อนนั่งสมาธิ

.....
.....
.....

๔. ความรู้สึกขณะนั่งสมาธิ

.....
.....
.....

๕. ความรู้สึกหลังจากนั่งสมาธิ

.....
.....
.....

๖. ข้อควรปรับปรุงในการฝึกของนักเรียน

.....
.....
.....

แบบสังเกตการณ์เข้าร่วมกิจกรรม ตัวเรา. เรารู้

ชื่อผู้ประเมิน.....ชื่อผู้ถูกประเมิน.....

คำชี้แจง ให้ผู้สังเกตพฤติกรรมพิจารณาข้อความแต่ละข้อทำเครื่องหมาย ✓ ให้สอดคล้องกับการแสดงพฤติกรรมของนักเรียนแต่ละคน โดยพิจารณาดังนี้

- 3 หมายถึง แสดงพฤติกรรมเข้าร่วมเป็นประจำ
- 2 หมายถึง แสดงพฤติกรรมเข้าร่วมบ่อยครั้ง
- 1 หมายถึง แสดงพฤติกรรมเข้าร่วมบางครั้ง

ที่	รายการพฤติกรรม	ระดับการปฏิบัติ		
		3	2	1
1.	การเข้าร่วมกิจกรรมตรงเวลานัดหมาย			
2.	การเคารพและปฏิบัติตามกฎกติกา			
3.	ความตั้งใจในการทำกิจกรรมให้บรรลุตามเป้าหมาย			
4.	การแสดงความคิดเห็น			
5.	การรับฟังความคิดเห็นของเพื่อน			
	รวม			

ความคิดเห็นเพิ่มเติม

.....

.....

เกณฑ์การให้คะแนน

ดี	ให้	3	คะแนน
ปานกลาง	ให้	2	คะแนน
ปรับปรุง	ให้	1	คะแนน

เกณฑ์ในการแปลความหมาย

คะแนน 11 – 15 หมายถึง	แสดงพฤติกรรมการมีส่วนร่วมอยู่ในเกณฑ์ดี
คะแนน 6 - 10 หมายถึง	แสดงพฤติกรรมการมีส่วนร่วมอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง
คะแนน 1 - 5 หมายถึง	แสดงพฤติกรรมการมีส่วนร่วมอยู่ในเกณฑ์ปรับปรุง

ครั้งที่ 3

กิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนา หิริโอตัมปะ

ชื่อกิจกรรม หิริ...น่ารู้

เวลา 60 นาที

ระดับ ประถมศึกษาปีที่ 3

ขนาดของกลุ่ม 19 คน

สาระสำคัญ

หิริ หมายถึง ความละอายใจตัวเองต่อการทำความชั่วความผิด ต่อการประพฤติทุจริต ทั้งหลายและความละอายใจตัวเองที่จะละเว้นไม่ทำความดีซึ่งควรจะทำให้เกิดมีในตน เช่น บิดามารดา มีความละอายใจที่จะไม่ดูเล่นดูของตน เช่นนี้เรียกว่ามี หิริ

หิริ เกิดขึ้นได้ด้วยการคิดถึงการศึกษา ฐานะ ยศศักดิ์ ชาติตระกูลของตน คิดถึงความเสียหายที่จะเกิดขึ้น รวมกับความแกล้วกล้าของจิตใจที่จะไม่ทำชั่วเช่นนั้น

หิริ เป็นธรรมรักษาคุ้มครองโลก ทำให้โลกเกิดสันติ ทำให้คนเราอยู่กันอย่างสงบสุข เพราะคนที่มีหิริจะเกลียดความชั่ว และละอายที่จะทำความชั่วทั้งต่อหน้าและลับหลัง ทำให้ไม่ก่อความเดือดร้อนให้แก่โลกและสรรพสัตว์ทั้งปวง

หากเราคิดจะทำสิ่งใดที่ชั่ว ความละอายจะเกิดขึ้นมาในใจ แม้ว่าคนอื่นจะไม่เห็น คิดทำชั่วคืออย่างไร สิ่งใดที่เป็นไปเพื่อความเลวทรามไม่ถูกต้องทางธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าอันนั้น เป็นความเลว อะไรที่คิดว่าถูกหรือไม่ถูก คือถ้าเราทำอะไรลงไป ถ้าหากว่ามัน ไม่ถูกต้องแล้วมันรู้สึกจะละอายกระดากในใจตนเอง แต่ตามหลักท่านบอกว่่านักปราชญ์ทั้งหลายไม่สรรเสริญ ไม่นิยม นั่นเรียกว่า ผิดจากธรรม ความละอายนี้แหละเป็นต้นเหตุให้ทำความดี ความดีทั้งหมดเกิดจากความละอายทั้งนั้น ความไม่ดีเกิดจากความไม่ละอายนั่นเอง ศีล 5 ข้อมีความละอายเป็นเบื้องต้น เป็นสมุฏฐาน หากว่ามีความละอายในใจแล้วไม่กล้าทำ ศีลข้อนั้นถึงดเว้นได้หมด

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียน อธิบายเกี่ยวกับหลัก หิริ ได้
2. เพื่อให้นักเรียน สามารถปฏิบัติตาม หลัก หิริ ได้
3. นักเรียนสามารถประยุกต์ใช้หลัก หิริ ได้กับชีวิตประจำวันได้
4. เพื่อปลูกฝังนิสัยให้นักเรียนเป็นผู้มีหิริ ในการจะกระทำหรือแสดงพฤติกรรมใด

ออกไป

กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

1. ขั้นนำ

- 1.1 ผู้วิจัยกล่าวทักทายนักเรียนและสำรวจความพร้อมในการเรียน
- 1.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนลองนั่งหลับตาเป็นเวลา 5 นาที แล้วถามนักเรียนว่ามีความรู้สึก

อย่างไรบ้าง

2. ขั้นดำเนินกิจกรรม

2.1 ผู้วิจัย เล่านิทาน เรื่อง ม้า กับ กวาง ที่สอนเกี่ยวกับ หลัก หิริ ให้นักเรียนฟัง และ ให้นักเรียนทำใบงาน นิทานม้ากับกวาง และร่วมกันอภิปราย

2.2 ผู้วิจัย ให้ความรู้เสริมเกี่ยวกับหลัก “หิริ” พร้อมแจกใบความรู้ เกี่ยวกับหลัก หิริ

2.3 ผู้วิจัยให้นักเรียนจัดทำนั่งให้ถูกวิธีให้นักเรียนฝึกตามโดยผู้วิจัยคอยเดินดูให้คำชี้แนะเป็นรายๆ ไป ฝึกครั้งละ 15 นาที สลับกับการเปลี่ยนอิริยาบถ แล้วการฝึกครั้งต่อไป จะค่อยเพิ่มเวลาขึ้นเรื่อยๆ (ฝึกการควบคุมตนเอง) มอบรางวัลนักเรียนที่ปฏิบัติกิจกรรมอย่างตั้งใจ จำนวน 2 คน (แนวคิดทฤษฎีพัฒนาจริยธรรมของโคลเบิร์ต)

3. ขั้นสรุป

3.1 ผู้วิจัยพร้อมด้วยนักเรียนช่วยกันสรุปผลการเรียนรู้เกี่ยวกับ หิริ

3.2 ผู้วิจัยร่วมกันอภิปรายว่าได้รับประโยชน์อะไรบ้างจากการฝึกอานาปานสติ

3.3 ผู้วิจัย สรุปผลการเรียน ร่วมกันและเสนอแนะให้นักเรียนนำไปใช้ เป็นประจำ

สื่อและอุปกรณ์

- คอมพิวเตอร์	- ใบความรู้ที่ 2 หิริ
- ระบบอินเทอร์เน็ต	- ใบงาน นิทาน ม้ากับกวาง
- ใบความรู้ที่ 1 นิทาน ม้ากับกวาง	- แบบสังเกตการมีส่วนร่วม

การประเมินผล

1. การตรงต่อเวลา
2. การเข้าร่วมกิจกรรม
3. ความสนใจในการเรียน
4. การตรวจใบงาน
5. สังเกตการมีส่วนร่วม

เกณฑ์การประเมิน

ใบงาน ม้า กับ กวาง

- ตอบได้ถูกต้อง	4- 5	ข้อ	ระดับคุณภาพ ดี
- ตอบได้ถูกต้อง	2- 3	ข้อ	ระดับคุณภาพ พอใช้
- ตอบได้ถูกต้อง	1	ข้อ	ระดับคุณภาพ ปรับปรุง

กิจกรรมครั้งที่ 3

หิริ นารู้

บันทึกหลังการจัดการเรียนรู้

ผลการสอน

จากการสังเกตโดยภาพรวมนักเรียนนั่งสมาธิ ด้วยความตั้งใจ และสนใจฟังนิทาน ม้า กับ กวาง การฝึกนั่งสมาธิแบบอานาปานสติ และปฏิบัติได้ระดับดีกว่าครั้งที่ผ่านมา จากการประเมินของครูโดยการสังเกต การให้ความร่วมมือดี การทำใบงานมีการซักถามในข้อที่สงสัย และมีการปรึกษาหารือกันกับเพื่อน ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปผลการทำกิจกรรมร่วมกัน ถึงการปลุกฝังให้นักเรียน รู้จักหลัก หิริ ทำอะไร ให้มีความละเอียดใจในการกระทำในสิ่งที่ผิด และไม่เหมาะสม เช่น นักเรียนคนไหนที่จะหยิบสิ่งของผู้อื่น มาเป็นของตน ถ้าคิดได้ว่าไม่ควรทำเพราะของใครๆ ก็รัก และหวงแหน แสดงว่ามี หิริ ผลการตรวจใบงานนักเรียนร้อยละ 80 ตอบใบงานได้ผ่านเกณฑ์ มีไม่กี่คนที่ตอบแบบไม่ให้เหตุผลประกอบ

ปัญหาและอุปสรรค

- การนั่งสมาธินักเรียนหญิง 1 คน นั่งหลังงอ
- นักเรียนหญิง 1 คน ชาย 1 นั่งหลับ ขณะนั่งสมาธิ
- อากาศช่วงบ่ายค่อนข้างอบอ้าว เป็นอุปสรรคต่อการทำกิจกรรม
- เด็กกลุ่มอ่อนทำใบงานค่อนข้างช้า ไม่กล้าตัดสินใจในการตอบ

ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไข

ครูแนะนำให้ให้นักเรียนที่นั่งหลังงอ ให้อ่อนๆ ฝึกไปเรื่อยๆ โดยครูคอยเตือน เมื่อมีการนั่งหลังงออีก ส่วนนักเรียนที่หลับ ครูสอบถามว่านอนดีหรือไม่ ควรนอนให้เหมาะสมกับวัย ไม่ควรเล่นสื่อ ICT ดึกเกินความเหมาะสม และแนะนำให้ฝึกสมาธิ โดยการกำหนดคณับลมหายใจเข้า – ออก ครูเปิดหน้าต่าง เปิดพัดลมให้ลมพัดผ่านสบาย การแก้ปัญหาคือเด็กกลุ่มอ่อนทำใบงานครูให้นักเรียนกลุ่มเก่งคอยเป็นที่เลี้ยงให้ และคอยเตือนเรื่องเวลา ควรส่งงานตรงต่อเวลาจะได้มีพฤติกรรมดีๆ ติดเป็นนิสัย

ใบความรู้ที่ 1

นิทานอีสป เรื่อง ม้ากับกวาง

ประกอบการจัดกิจกรรมแนะแนวกิจกรรม หิริ...นํารู้

กาลครั้งหนึ่งนานมาแล้วมี ทู่งหญ้าสวยงาม อุดมสมบูรณ์ ปลอดภัยจากสัตว์ร้าย ม้า กับ กวาง ก็อาศัยอยู่ในทุ่งนั้น วันหนึ่ง ม้ากับกวาง เกิดคิดอุตรีขึ้นมาว่า ใครควรจะใหญ่กว่ากัน ได้ผูกขาด (monopoly) ทุ่งหญ้านี้แต่ผู้เดียว ต่างฝ่ายต่างก็ทะเลาะวิวาทกัน ม้า จึงแอบไปหา ชาวนา ที่ริมทุ่ง ถามว่าจะ จัดการขึ้นเด็ดขาดกับ กวางอย่างไรดีนะชาวนา เป็น มนุษย์ที่ขาดสติ ขาดหิริ โอตตัปปะก็ย่อมต้องคิดสันดานคิดชั่วตามประสาของเขา มันเป็นอย่างนี้เอง ชาวนาจึงแนะนำว่าจะ อาสาฆ่ากวางให้แต่ กวางมันเร็วมากเจ้าม้า เจ้าต้องยอมให้เข้าไปสับยังเหียน มีสายผูกจมูก ใส่เกือก เพื่อเข้าจะได้ขี่ได้นั่งๆ ฆ่ากวางได้สะดวกด้วยความแค้น สติขาด ปัญญาหาย คลื่นสมองเบต้า ม้าก็เลยตอบตกลง ซักคึกเข้าทุ่งชาวนาจึงขี่ม้า ออกไปฆ่ากวาง และ ได้ ม้ามาเป็นพาหนะตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา ทุ่งหญ้า ก็สงบ ชาวนาได้ครอบครองทั้งทุ่งหญ้า ม้า และ กวาง นิทานเรื่องนี้สอนให้รู้ว่า ผู้ที่ขาดหิริ โอตตัปปะยอมทำความชั่วได้ตลอดเวลา

(อ่านต่อได้ที่: <https://www.gotoknow.org/posts/200366>)

ใบความรู้ที่ 2

หิริ

ประกอบการจัดกิจกรรมแนะแนวกิจกรรม หิริ...น่ารู้

หิริ (อ่านว่า หิ-ริ, หิ-หิริ) แปลว่า ความละอายแก่ใจ ความละอายต่อบาป หิริ หมายถึง ความละอายใจตัวเองต่อการทำความชั่วความผิด ต่อการประพฤติทุจริตทั้งหลายและความละอายใจตัวเองที่จะละเว้นไม่ทำความดีซึ่งควรจะทำให้เกิดมีในตน เช่น บิดามารดามีความละอายใจที่จะไม่ดูแลบุตรของตน เช่นนี้เรียกว่ามีหิริ

หิริ เกิดขึ้นได้ด้วยการคิดถึงการศึกษา ฐานะ ยศศักดิ์ชาติตระกูลของตน คิดถึงความเสียหายที่จะเกิดขึ้น รวมกับความกลัวกลัวของจิตใจที่จะไม่ทำชั่วเช่นนั้น

หิริ เป็นธรรมรักษาคุ้มครองโลก ทำให้โลกเกิดสันติ ทำให้คนเราอยู่กันอย่างสงบสุข เพราะคนที่มีหิริจะเกลียดความชั่ว และละอายที่จะทำความชั่วทั้งต่อหน้าและลับหลัง ทำให้ไม่ก่อความเดือดร้อนให้แก่โลกและสรรพสัตว์ทั้งปวง

หิริ คือ สภาพธรรมที่มีความละอาย ละอายในที่นี้ไม่ได้หมายถึงความละอายที่แบบทางโลก ละอายขวยเงินที่เป็นอกุศลธรรมที่เป็นโทษะ ไม่ใช่แบบนั้น แต่ความละอายในที่นี้เป็นกุศลธรรม ละอายต่อสิ่งที่ควรละอาย อะไรที่ควรละอายคือความไม่ดีควรละอายเพราะเป็นอกุศลธรรม ละอายในบาปกรรมทั้งหลายที่เกิดขึ้น ความละอายจึงเป็นกุศลธรรมที่เป็นหิรินั่นเอง

มีความสำคัญต่อชีวิตประจำวันพระพุทธเจ้าทรงแสดงว่า หิริและโอตตปปะเป็นธรรมเครื่องขัดเกลากิเลส คือ เมื่อมีความละอายและเกรงกลัวต่อบาป ย่อมไม่ทำบาปอกุศล เพราะเห็นโทษภัยของอกุศล จึงงดเว้นบาปในชีวิตประจำวัน อันเป็นไปเพื่อขัดเกลากิเลสในชีวิตประจำวันในขณะนี้ การมีหิริและโอตตปปะจึงเป็นหนทางในการขัดเกลากิเลสและค่อยๆ ละกิเลสได้จนหมดสิ้นครับ ที่สำคัญเมื่อเป็นผู้มีหิริ โอตตปปะย่อมเป็นผู้สามารถดำเนินชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้อง และเป็นไปเพื่อความเจริญขึ้นของกุศลธรรมและห้ามบาปกรรมที่จะเกิดขึ้น

หิริ โอตตปปะนี้ พระพุทธองค์ท่านทรงตรัสไว้เพื่อเป็นการเตือนสติคนให้มีสติยังคิด ให้ไตร่ตรองก่อนการกระทำใดๆ ให้วิเคราะห์ว่าสิ่งที่ตนกำลังกระทำนั้นเป็นสิ่งดีงามหรือสิ่งชั่วช้า ถ้าเป็นสิ่งชั่วช้าก็ให้นึกละอายที่จะกระทำเช่นนั้น และให้นึกเกรงกลัวผลที่จะเกิดขึ้นจากการกระทำของตน

ใบงาน

นิทาน ม้ากับกวาง

ประกอบการจัดกิจกรรมแนะแนว หิริ .นำรู้

คำชี้แจง จากนิทานเรื่อง ม้ากับกวาง จงตอบคำถามต่อไปนี้ ข้อละ 2 คะแนน

1. จากนิทานเรื่อง ม้ากับกวาง ม้ามีนิสัยอย่างไร

ตอบ

.....
.....
.....

2. ชวานามีนิสัยอย่างไร

ตอบ

.....
.....
.....

3. เพราะเหตุใดสัตว์ทั้งสองจึงทะเลาะกัน

ตอบ

.....
.....
.....

4. ชวานาขาดคุณธรรมข้อใดจึงเกิดเหตุการณ์อย่างนั้น

ตอบ

.....
.....
.....

5. ถ้านักเรียนเป็นชวานานักเรียนจะกระทำอย่างนั้นหรือไม่ เพราะเหตุใด

ตอบ

.....
.....
.....

แบบสังเกตการเข้าร่วมกิจกรรม หิริ.....น่ารู้

ชื่อผู้ประเมิน.....ชื่อผู้ถูกประเมิน.....

คำชี้แจง ให้ผู้สังเกตพฤติกรรมพิจารณาข้อความแต่ละข้อทำเครื่องหมาย ✓ ให้สอดคล้องกับการแสดงพฤติกรรมของนักเรียนแต่ละคน โดยพิจารณาดังนี้

- 3 หมายถึง แสดงพฤติกรรมเข้าร่วมเป็นประจำ
- 2 หมายถึง แสดงพฤติกรรมเข้าร่วมบ่อยครั้ง
- 1 หมายถึง แสดงพฤติกรรมเข้าร่วมบางครั้ง

ที่	รายการพฤติกรรม	ระดับการปฏิบัติ		
		3	2	1
1.	การเข้าร่วมกิจกรรมตรงเวลานัดหมาย			
2.	การเคารพและปฏิบัติตามกฎกติกา			
3.	ความตั้งใจในการทำกิจกรรมให้บรรลุตามเป้าหมาย			
4.	การแสดงความคิดเห็น			
5.	การรับฟังความคิดเห็นของเพื่อน			
	รวม			

ความคิดเห็นเพิ่มเติม

.....

เกณฑ์การให้คะแนน

ดี	ให้	3	คะแนน
ปานกลาง	ให้	2	คะแนน
ปรับปรุง	ให้	1	คะแนน

เกณฑ์ในการแปลความหมาย

คะแนน 11 – 15 หมายถึง	แสดงพฤติกรรมการมีส่วนร่วมอยู่ในเกณฑ์ดี
คะแนน 6 - 10 หมายถึง	แสดงพฤติกรรมการมีส่วนร่วมอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง
คะแนน 1 - 5 หมายถึง	แสดงพฤติกรรมการมีส่วนร่วมอยู่ในเกณฑ์ปรับปรุง

ครั้งที่ 4

กิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนา หิริโอตตัปปะ

ชื่อกิจกรรม โอตตัปปะ...นำสน

เวลา 60 นาที

ระดับ ประถมศึกษาปีที่ 3

ขนาดของกลุ่ม 19 คน

สาระสำคัญ

โอตตัปปะ (อ่านว่า โอดตัปปะ) แปลว่า ความเกรงกลัว หมายถึงความสะดุ้งกลัวต่อผลของความชั่ว ต่อผลของความทุจริตที่ทำไว้

โอตตัปปะ เป็นอาการของจิตที่หวั่นไหวเมื่อจะทำความชั่ว เพราะกลัวความผิดที่จะตามให้ผลในภายหลัง เกิดขึ้นได้เพราะคิดถึงโทษหรือความทุกข์ที่จะเกิดขึ้นจากการทำชั่ว จากการประพฤติทุจริตของตน เช่น ตัวเองต้องเดือดร้อน เกิดความเสียหาย เสียทรัพย์สินเงินทอง เสียอิสรภาพ หรือถูกคนอื่นตำหนิติเตียน ถูกสังคมรังเกียจ เป็นต้น

โอตตัปปะ เป็นธรรมคุ้มครองโลกคู่กับ หิริ เพราะคนที่มีโอตตัปปะย่อมกลัวที่จำทำ ความผิด ทำให้งดเว้นจากการประพฤติต่างๆ ได้ อันเป็นเหตุให้เกิดความร่มเย็นเป็นสุข เกิดสันติภาพขึ้น

เมื่อมีหิริ โอตตัปปะอย่างนี้แล้ว กฎหมายบ้านเมืองทุกมาตรา ก็จะไม่มีการกล้าทำผิด อย่างว่าแต่ธรรมดาเลย การอยู่ด้วยกันเป็นหมู่คณะ เป็นพรรคเป็นพวกหลายคนด้วยกัน ถ้ามี หิริ โอตตัปปะแล้ว ไม่มีอิจจาริษาเบียดเบียนซึ่งกันและกันมันก็เป็นสุขเท่านั้น หากคิดผิด ประทุษร้ายเกิดความละอายและกลัวขึ้นมา นั่นธรรมเตือนขึ้นมาแล้ว เลยไม่กล้าทำความชั่ว ครั้นทำลงไปก็เป็นเหตุให้เดือดร้อนวุ่นวาย ตนเองเดือดร้อนเพราะทำชั่ว คิดชั่ว แล้วก็เป็นที่เหตุให้คนอื่นเดือดร้อนอีกด้วย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนอธิบายเกี่ยวกับหลัก โอตตัปปะ ได้
2. เพื่อให้นักเรียนสามารถปฏิบัติตามหลัก โอตตัปปะ ได้
3. นักเรียน สามารถบอกประโยชน์ โอตตัปปะ กับชีวิตประจำวันได้
4. เพื่อปลูกฝังลักษณะนิสัย พฤติกรรมการแสดงออก ให้มีโอตตัปปะ ในตัวผู้เรียน

กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

1. ขั้นนำ

- 1.1 ผู้วิจัยกล่าวทักทายนักเรียนและสำรวจความพร้อมในการเรียน
- 1.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนลองนั่งหลับตาเป็นเวลา 5 นาที แล้วถามนักเรียนว่ามีความรู้สึก

อย่างไรบ้าง

2. ขั้นดำเนินกิจกรรม

2.1 ผู้วิจัยเปิดวีดิทัศน์ เพลง หิริ โอด์ปะปะ ให้นักเรียนฟัง และร้องตาม พร้อมทำความเข้าใจ เนื้อเพลง โดยดูจากใบความรู้ที่ 1 และทำใบงาน เกี่ยวกับเพลงที่ฟัง ให้เพื่อนปรบมือให้คนที่ร้องเพลงได้ไพเราะที่สุดและให้ไปร้องหน้าชั้นพร้อมมอบรางวัล (แนวความคิดทฤษฎีพัฒนาจริยธรรมของโคลเบิร์ต)

2.2 ผู้วิจัยให้ความรู้เพิ่มเติม เกี่ยวกับ โอด์ปะปะ และให้นักเรียนอ่านใบความรู้ที่ 2 เกี่ยวกับ โอด์ปะปะ

2.3 ผู้วิจัยให้นักเรียนจัดทำนั้ให้ถูกวิธี ให้นักเรียนฝึกตาม โดยผู้วิจัยคอยเดินดูให้คำชี้แนะเป็นรายๆไป ฝึกครั้งละ 15 นาที สลับกับการเปลี่ยนอิริยาบถแล้วการฝึกครั้งต่อจะค่อยเพิ่มเวลาขึ้นเรื่อยๆ (ฝึกการควบคุมตนเอง)

3. ขั้นสรุป

- 3.1 ผู้วิจัยพร้อมด้วยนักเรียนช่วยกันสรุปผลการเรียนรู้เกี่ยวกับ โอด์ปะปะ
- 3.2 ผู้วิจัยร่วมกันอภิปรายว่าได้รับประโยชน์อะไรบ้างจากการฝึกอานาปานสติ
- 3.3 ผู้วิจัยสรุปผลการเรียนร่วมกัน และเสนอแนะให้นักเรียนนำไปใช้ เป็นประจำ

สื่อและอุปกรณ์

- คอมพิวเตอร์
- ระบบอินเทอร์เน็ต
- ใบความรู้ที่ 1 เนื้อเพลงหิริ โอด์ปะปะ
- ใบความรู้ที่ 2 โอด์ปะปะ
- วีดิทัศน์ เพลง หิริ โอด์ปะปะ
- ใบงาน เพลงหิริ โอด์ปะปะ
- แบบสังเกตการเข้าร่วมกิจกรรม

การประเมินผล

1. การตรงต่อเวลา
2. การเข้าร่วมกิจกรรม
3. ความสนใจในการเรียน
4. การตรวจใบงาน

เกณฑ์การประเมิน

ใบงาน เพลง หิริโศตัมปะ		
-ตอบได้ถูกต้อง	4-5 ข้อ	ระดับคุณภาพ ดี
-ตอบได้ถูกต้อง	2-3 ข้อ	ระดับคุณภาพ พอใช้
-ตอบได้ถูกต้อง	1 ข้อ	ระดับคุณภาพ ปรับปรุง

กิจกรรมครั้งที่ 4

โอดัปะปะ นำสน

บันทึกหลังการจัดการเรียนรู้

ผลการสอน

จากการสังเกตโดยภาพรวมนักเรียนนั่งสมาธิ ด้วยความตั้งใจ และสนใจฟังเพลงหรือโอดัปะปะ นั่งขยับตัวตามจังหวะเพลง การฝึกนั่งสมาธิแบบอานาปานสติ และปฏิบัติได้ระดับดีกว่าครั้งที่ผ่านมา จากการประเมินของครู โดยการสังเกต การให้ความร่วมมือดี การทำใบงานมีการซักถามในข้อที่สงสัย และมีการปรึกษาหารือกันกับเพื่อน ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปผลการทำกิจกรรมร่วมกัน ถึงการปลูกฝังให้นักเรียน รู้จักหลัก โอดัปะปะ ทำอะไร ให้มีความเกรงกลัวต่อบาปที่จะตามมา ในการกระทำในสิ่งที่ผิด และไม่เหมาะสม เช่น นักเรียนคนไหนที่จะหยิบสิ่งของผู้อื่นมาเป็นของตน ถ้าคิดได้ว่าไม่ควรทำเพราะกลัวจะเป็นบาป แสดงว่ามี โอดัปะปะ ผลการตรวจใบงานนักเรียนร้อยละ 90 ตอบใบงานได้ผ่านเกณฑ์ มีนักเรียนชาย 2 คนที่ตอบแบบไม่ให้เหตุผลประกอบ

ปัญหาและอุปสรรค

- การฝึกอานาปานสติ นักเรียนชาย 1 คน ที่ไม่มีสมาธิ ในช่วงต้น
- นักเรียนหญิง 2 คน ชาย 1 นั่งหลับ ขณะนั่งสมาธิ
- ฝนตก เสียงฟ้า ลมพัดหน้าต่างเสียงดัง
- เด็กกลุ่มอ่อนทำใบงานค่อนข้างช้า ไม่กล้าตัดสินใจในการตอบ

ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไข

ครูแนะนำให้ให้นักเรียนที่ขาดสมาธิ ให้ค่อยๆ ฝึกไปเรื่อยๆ โดยครูคอยเตือน เมื่อมีการนั่งแอบมองเพื่อนอีก ส่วนนักเรียนที่หลับ ครูสอบถามว่านอนดีหรือไม่ ควรนอนให้เหมาะสมกับวัย ไม่ควรเล่นสื่อ ICT ดึกเกินความเหมาะสม และแนะนำให้ฝึกสมาธิ โดยการกำหนดนับลมหายใจเข้า – ออก ครูปิดหน้าต่าง ไม่ให้ได้ยินเสียงฟ้า และฝนสาดเข้ามาในห้องเรียน การแก้ปัญหาเด็กกลุ่มอ่อนทำใบงานครูให้นักเรียนกลุ่มเก่งคอยเป็นที่ปรึกษาให้ และคอยเตือนเรื่องเวลา ควรส่งงานตรงต่อเวลาจะได้มีพฤติกรรมดีๆ คิดเป็นนิสัย

ใบความรู้ที่ 1

เพลง หิริโด้ปะปะ

โดย อุตร้าฮัวส (Ultra huadz)

ประกอบการจัดกิจกรรมแนะแนว โด้ปะปะนำสน

มาจะกล่าวบทไปฟังทางนี้กันหนอยก้าวหนึ่งเซ็นเตอร์พ้อยที่รู้จักกันดี ทั้งสายเดี่ยวทั้ง
ผ้าแถบทั้งลายแดงบอกได้เลยว่าจากนี้ โอะ โอย จะดูทางซ้ายก็งาม จะเลทางขวาก็เด็ด แต่ละคน
เลือกเฟ้นกันเอามาใส่เดิน โชว์เห็นหัวอกเห็นหัวไหล่ขายาวๆ อยู่หมดเลยช่างไม่ท้อหรือวัยจ๊าบ โลก
นี้ช่างสดใส บรรยากาศดีจังจะมองไปทางไหนก็บรรยากาศดีจัง ถ้าเธอคนนั้นเอวบางตาเธอบัดนิค
หนอยดี คนนั้นอีกคนอกน้อยช่างประหยัดดีจริง สวยไปหมดใสไปหมดผมดีแต่ปล่อยให้ใจมันคิด
ไปไหนๆ ลองมาคิดอีกทีมันจะเพิ่มกิเลส อย่าปล่อยให้ใจย่ำแน่นคิดเตลิดไปไกล ลูกคนอื่นหลานคน
อื่นน้องคนอื่นอย่าได้ทำ เลวร้ายกับเขา

* จดจำเอาไว้ ว่ามันเป็นบาปในใจและจดจำเอาไว้ ว่ามันเป็นบาปในใจ

** หิริโด้ปะปะ หิริโด้ปะปะ สิ่งที่มันจะสอน เอาไว้ให้คุณได้จดจำ หิริโด้ปะปะ หิริ
โด้ปะปะ สิ่งที่มันจะสอน เอาไว้ให้คุณได้จดจำ หิริโด้ปะปะ หิริโด้ปะปะ สิ่งที่มันจะสอน เอาไว้ให้
คุณได้จดจำหิริโด้ปะปะ หิริโด้ปะปะ สิ่งที่มันจะสอน เอาไว้ให้คุณได้จดจำ (ซ้ำ **,*)

ใบความรู้ที่ 2

โศตัมปะ

ประกอบการจัดกิจกรรมแนะแนว โศตัมปะ .นำสน

โศตัมปะ หมายถึง ความเกรงกลัวต่อบาป ความเกรงกลัวผลของการกระทำบาป การกระทำชั่วของตนเอง หลักธรรมะหิริโศตัมปะนี้ พระพุทธองค์ท่านทรงตรัสไว้ เพื่อเป็นการเตือนสติคนให้มีสติยั้งคิด ให้ไตร่ตรองก่อนการกระทำใดๆ ให้วิเคราะห์ว่าสิ่งที่ตนกำลังกระทำนั้นเป็นสิ่งดีงามหรือสิ่งชั่วช้า ถ้าเป็นสิ่งชั่วช้าก็ให้นี้กละอายที่จะกระทำเช่นนั้น และให้นี้เกรงกลัวผลที่จะเกิดขึ้นจากการกระทำของตน เหตุที่ทำให้เกิดโศตัมปะ

1. กลัวคนอื่นติ “นี่ถ้าเราไปขโมยของของคนอื่นเขาเข้า คนอื่นรู้ คงเอา ไปพูดกันทั่วชื่อเสียงที่เราอุตสาหะสร้างมาอย่างดี คงพังพินาศหมดคราวนี้” เมื่อเรากลัวคนอื่นเขาจะติเอา โศตัมปะก็เกิดขึ้น จึงไม่ยอมทำบาป

2. กลัวการลงโทษ “อย่าดีกว่า ชื่นไปฆ่า เขาเข้า บาปกรรมตามทัน ตำรวจจับได้ มีหวังติดคุกตลอดชีวิตแน่ๆ” เมื่อกลัวว่าบาปจะส่งผลให้ถูกลงโทษ โศตัมปะก็เกิดขึ้น จึงไม่ยอมทำบาป

3. กลัวการเกิดในทุคติ “ไม่เอาละชื่นไปขโมยของเขานิดหน่อย ต้องไปเกิดเป็นสัตว์นรก เป็นเปรตเป็นอสุรกายไม่ทำดีกว่า” เมื่อกลัวจะต้องไปเกิดในทุคติ โศตัมปะก็เกิดขึ้น จึงไม่ยอมทำบาป

เหตุให้เกิดโศตัมปะเพราะปรารถนา นึกถึงเหตุภายนอกจึงเกิดโศตัมปะขึ้น คือนึกถึงว่าผู้อื่นเมื่อรู้ย่อมติเตียนเราจึงไม่ทำบาป จึงเกิดโศตัมปะงควั้นบาปนั้นนึกถึงภัยน่ากลัวในอบายอันเกิดจากการทำบาปจึงไม่ทำบาปเกิดโศตัมปะเพราะนึกถึงภัยในอบายภูมิ อีกอย่างหนึ่งพระพุทธองค์ทรงแสดงเหตุให้เกิดหิริ โศตัมปะคือความเป็นผู้มีปัญญาและความเป็นผู้มีสติและสัมปชัญญะ ย่อมเป็นผู้ทำให้มีหิริและ โศตัมปะ เหตุผลเพราะเมื่อเป็นผู้มีปัญญา มีสติย่อมรู้ว่าสิ่งใดควรหรือไม่ควร ย่อมเกิดหิริและ โศตัมปะคือความละอายและเกรงกลัวต่อสิ่งที่ควรละอายและเกรงกลัวเพราะเป็นผู้มีสติและปัญญา

พระสุตตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย สัตตก-อัฐก-นวกนิบาต เล่ม ๔ - หน้า 669

ใบงาน

เพลง หิริ โอตัปปะ

ประกอบการจัดกิจกรรมแนะแนว โอตัปปะ .นำสน

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามให้ได้ใจความสมบูรณ์ และถูกต้อง (ข้อละ 2 คะแนน)

1. จากเนื้อเพลงพฤติกรรมวัยรุ่นสมัยนี้เป็นอย่างไรบ้าง

ตอบ

.....
.....
.....

2. พฤติกรรมเหล่านี้มีความเหมาะสม หรือไม่ อย่างไร

ตอบ

.....
.....
.....

3. นักเรียนควรเลียนแบบพฤติกรรม วัยรุ่นสมัยนี้ ตามเนื้อเพลงหรือไม่ เพราะเหตุใด

ตอบ

.....
.....
.....

4. จากเนื้อเพลงสอนคุณธรรม อะไร และมีความหมายว่าอย่างไร

ตอบ

.....
.....
.....

5. คุณธรรมนี้มีประโยชน์ต่อตัวเราอย่างไร

ตอบ

.....
.....
.....

แบบสังเกตการเข้าร่วมกิจกรรมโอท็อปะ นำสน

ชื่อผู้ประเมิน.....ชื่อผู้ถูกประเมิน.....

คำชี้แจง ให้ผู้สังเกตพฤติกรรมพิจารณาข้อความแต่ละข้อทำเครื่องหมาย ✓ ให้สอดคล้องกับการแสดงพฤติกรรมของนักเรียนแต่ละคน โดยพิจารณาดังนี้

- 3 หมายถึง แสดงพฤติกรรมเข้าร่วมเป็นประจำ
- 2 หมายถึง แสดงพฤติกรรมเข้าร่วมบ่อยครั้ง
- 1 หมายถึง แสดงพฤติกรรมเข้าร่วมบางครั้ง

ที่	รายการพฤติกรรม	ระดับการปฏิบัติ		
		3	2	1
1.	การเข้าร่วมกิจกรรมตรงเวลานัดหมาย			
2.	การเคารพและปฏิบัติตามกฎกติกา			
3.	ความตั้งใจในการทำกิจกรรมให้บรรลุตามเป้าหมาย			
4.	การแสดงความคิดเห็น			
5.	การรับฟังความคิดเห็นของเพื่อน			
	รวม			

ความคิดเห็นเพิ่มเติม

.....

.....

เกณฑ์การให้คะแนน

ดี	ให้	3	คะแนน
ปานกลาง	ให้	2	คะแนน
ปรับปรุง	ให้	1	คะแนน

เกณฑ์ในการแปลความหมาย

คะแนน 11 – 15 หมายถึง	แสดงพฤติกรรมการมีส่วนร่วมอยู่ในเกณฑ์ดี
คะแนน 6 - 10 หมายถึง	แสดงพฤติกรรมการมีส่วนร่วมอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง
คะแนน 1 - 5 หมายถึง	แสดงพฤติกรรมการมีส่วนร่วมอยู่ในเกณฑ์ปรับปรุง

ครั้งที่ 5

กิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนา หิริโอตัมปะ

ชื่อกิจกรรม สถิติ...พาฝัน

เวลา 60 นาที

ระดับ ประถมศึกษาปีที่ 3

ขนาดของกลุ่ม 19 คน

สาระสำคัญ

สถิติ แปลว่า ความระลึกได้ ความนึกขึ้นได้ ความไม่เผลอ นึกคิดขึ้นได้ การคุมจิตไว้ในกิจ หมายถึง อาการที่จิตนึกถึงสิ่งที่จะทำอะไรจะพูดได้ นึกถึงสิ่งที่ทำคำที่พูดไว้แล้วได้ เป็นอาการที่จิตไม่หลงลืม ระวังยับยั้งใจได้ ไม่ให้เดินเล่อพลั้งเผลอ ป้องกันความเสียหายเบื้องต้นยับยั้งชั่งใจไม่บุ่มบ่าม เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ความไม่ประมาท

สถิติ เป็นธรรมมีอุปการะมาก คือทำให้ตื่นตัวอยู่เสมอ เป็นเจตสิกชนิดหนึ่ง สถิตินั้นหากนำมาใช้กับทางโลกทั่วไปก็ย่อมมีประโยชน์มหาศาลอยู่แล้ว ไม่ว่าจะเป็นการทำงาน ความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นๆ การคิดอ่านย่อมเป็นระบบ จิตย่อมมีสมาธิในการทำกิจการงานใดๆ อารมณ์มักจะเป็นปกติ ไม่ค่อยโกรธ เครียด หรือทุกข์ใจอะไรมาๆ กล่าวโดยรวมคือย่อมเกื้อกูลชีวิตประจำวันทางโลกได้อย่างดีซึ่งเป็นประโยชน์ที่เห็นได้ชัดเจน ถ้ารู้เนืองๆ มากๆ เข้าจนเป็นมหาสติ ก็จะได้ประโยชน์จากทางธรรมด้วย การที่เรามีสติอยู่เนืองๆ รู้ตัวบ้าง ไม่รู้ตัวบ้าง ทำอย่างติดต่อกันเป็นระยะเวลานาน ก็เพื่อให้สติเกื้อกูลต่อการ “เห็นความจริง” ความจริงนี้เป็นสิ่งที่ใกล้ตัวที่สุดก็คือกายกับใจจุดหมายของการรู้ก็เพื่อให้เห็นความจริง อันได้แก่นิจจัง ทุกขัง อนัตตา ว่ากายและใจของเรานั้นเป็นสิ่งไม่เที่ยง เป็นทุกข์ และไม่ใช่อัตตา

สถิติ เป็นคุณธรรมที่เกิดเองไม่ได้ ต้อง ทำให้เกิดขึ้นด้วยการฝึกฝนรวบรวมจิตใจให้หนึ่งแนวด้วยวิธีต่างๆ เช่นการเจริญวิปัสสนาคือการฝึกตามมหาสติปัฏฐานสูตร ทำสมาธิ สวดมนต์ ภาวนาคือให้มีความรู้สึกตัวผ่านอายตนะทั้ง 6

สถิติ มีใช้ในอีกหลายความหมาย เช่น กำหนดรู้ ตระหนักรู้ ระลึกรู้ สัมผัสรู้ รู้สึกตัว และอื่นๆ ที่ใช้ในความหมายการทำความเข้าใจกำหนดรู้รู้สึกตัวในปัจจุบันต่อผัสสะใดๆที่เกิดขึ้นมาเพื่อให้กำหนดรู้เฉพาะหน้า ให้เท่าทันต่อสัมผัสตามความเป็นจริงต่อสิ่งที่ปรากฏขึ้นมา ให้จิตเป็นอิสระต่อสิ่งที่มากระทบในฐานะเป็นเพื่อผู้เฝ้ารู้เฉย ด้วยการเพิ่มการรับรู้ทางประสาทสัมผัส โดยลดการคิดนึกปรุงแต่งความรู้สึกอื่นๆ

สติใช้เพื่อที่จะรู้เท่าทันในสังขาร 3

1. รู้เท่าทันในการเคลื่อนไหว(กายสังขาร) ในอันที่จะการสร้างสรรค์ใดๆ นั่นคือศีล
2. รู้เท่าทันในอารมณ์ที่ปรุงแต่งจิต(จิตสังขาร) จนจิตเป็นอิสระจากอารมณ์ นี่คือนิยามสมาธิ
3. รู้เท่าทันความคิดทั้งหลาย(มโนสังขาร) ว่าความคิดเป็นเหตุเป็นผลหรือไม่(โยนิโสมนสิการ) นี่คือนิยามปัญญา

การฝึกสติและสมาธิ เป็นการบริหารจัดการที่มีประโยชน์ ช่วยทำให้จิตใจสงบ ลดความตึงเครียด และทำให้เกิดปัญญาในการทำงานต่างๆ และสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนอธิบายเกี่ยวกับหลัก สติ ได้
2. เพื่อให้นักเรียนสามารถบอกประโยชน์ของการมี สติ ได้
3. นักเรียนสามารถประยุกต์ใช้หลัก สติ ได้กับชีวิตประจำวันได้
4. นักเรียนสามารถถ่ายทอดวิชาความรู้และการปฏิบัติแก่ผู้อื่นต่อไปได้ เช่น เพื่อนต่างห้องเรียน คนในครอบครัว เป็นแนวทางให้เกิด หิริ โอตตัปปะ

กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

1. **ขั้นนำ**
 - 1.1 ผู้วิจัยกล่าวทักทายนักเรียนและสำรวจความพร้อมในการเรียน
 - 1.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนลองนั่งหลับตาเป็นเวลา 5 นาที แล้วถามนักเรียนว่ามีความรู้สึกอย่างไรบ้าง
2. **ขั้นดำเนินกิจกรรม**
 - 2.1 ผู้วิจัยเปิดวีดิทัศน์ การ์ตูน เรื่อง เณรน้อยเจ้าปัญญา ตอน ตักน้ำไปฝากที่สอนเกี่ยวกับหลัก สติ ให้นักเรียนดูพร้อมอธิบาย และให้ทำใบงาน จากการ์ตูน เณรน้อยเจ้าปัญญา
 - 2.2 ผู้วิจัยให้ความรู้เสริมเกี่ยวกับ สติ พร้อมแจกใบความรู้ สติ
 - 2.3 ผู้วิจัยให้นักเรียนจัดทำนั่งให้ถูกวิธีให้นักเรียนฝึกตาม โดยผู้วิจัยคอยเดินดูให้คำแนะนำเป็นรายๆไป ฝึกครั้งละ 15 นาทีสลับกับการเปลี่ยนอิริยาบถแล้วการฝึกครั้งต่อไปจะค่อยเพิ่มเวลานั่งเรื่อยๆ(ฝึกการควบคุมตนเอง)

3. ขั้นสรุป

3.1 ผู้วิจัยพร้อมด้วยนักเรียน ช่วยกันสรุปผลการเรียนรู้เกี่ยวกับ สติ

3.2 ผู้วิจัยร่วมกันอภิปรายว่าได้รับประโยชน์อะไรบ้างจากการฝึกอานาปานสติ 4 ครั้งที่ผ่านมา

3.3 ชมเชยนักเรียนที่ตั้งใจปฏิบัติตนและตั้งใจปฏิบัติกิจกรรม และฝึกอานาปานสติ ได้ยอดเยี่ยม (นำแนวคิดทฤษฎีพัฒนาจริยธรรมของโคลเบิร์ต)

3.4 ผู้วิจัยสรุปผลการเรียนร่วมกันและเสนอแนะให้นักเรียนนำไปใช้เป็นประจำ
สื่อและอุปกรณ์

- คอมพิวเตอร์
- ระบบอินเทอร์เน็ต
- วิดีทัศน์ เรื่อง เณรน้อยเจ้าปัญญา
- ใบความรู้ เรื่อง สติ
- ใบงาน เณรน้อยเจ้าปัญญา ตอนที่ 1 ตักดาไล่ฝน
- แบบสังเกตการเข้าร่วมกิจกรรม

การประเมินผล

1. การตรงต่อเวลา
2. การเข้าร่วมกิจกรรม
3. ความสนใจในการเรียน
4. การตรวจใบงาน

เกณฑ์การประเมิน

ใบงาน เณรน้อยเจ้าปัญญา

- ตอบได้ถูกต้อง 4- 5 ข้อ ระดับคุณภาพ ดี
- ตอบได้ถูกต้อง 2- 3 ข้อ ระดับคุณภาพ พอใช้
- ตอบได้ถูกต้อง 1 ข้อ ระดับคุณภาพ ปรับปรุง

กิจกรรมครั้งที่ 5

สติ พาฝัน

บันทึกหลังการจัดการเรียนรู้

ผลการสอน

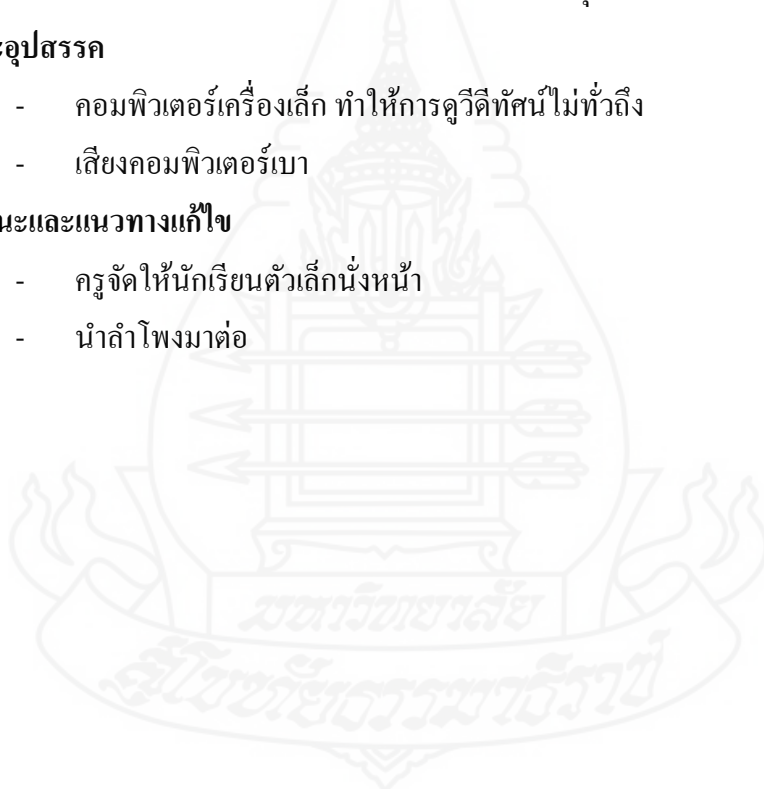
จากการสังเกตโดยภาพรวมนักเรียนนั่งสมาธิ ด้วยความตั้งใจในระดับดีมาก และสนใจดูวีดิทัศน์ การ์ตูน เรื่องเนรน้อยเจ้าปัญญา ตอนตุ๊กตาไล่ฝน และปฏิบัติกิจกรรมได้ระดับขึ้นเรื่อยๆ จากการประเมินของครูโดยการสังเกต การให้ความร่วมมือดีมาก การทำใบงานมีการซักถามในข้อที่สงสัย และมีการปรึกษาหารือกันกับเพื่อน ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปผลการทำกิจกรรมร่วมกัน ถึงการปลุกฝังให้นักเรียน รู้จักหลัก สติ ทำอะไร ให้มีความตั้งมั่นในการกระทำของตน เช่น ครูให้ดูวีดิทัศน์ ตั้งใจดู และตอบคำถามในใบงานได้ถูกต้องทุกข้อ ในเวลารวดเร็ว ผลการตรวจใบงานนักเรียนร้อยละ 90 ตอบใบงานได้ผ่านเกณฑ์ มี 3 คนที่ตอบแบบขาดเหตุผลประกอบ

ปัญหาและอุปสรรค

- คอมพิวเตอร์เครื่องเล็ก ทำให้การดูวีดิทัศน์ไม่ทั่วถึง
- เสียงคอมพิวเตอร์เบา

ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไข

- ครูจัดให้นักเรียนตัวเล็กนั่งหน้า
- นำลำโพงมาต่อ

ใบความรู้

สติ

ประกอบการจัดกิจกรรมแนะแนว สติ .พาฝัน

สติ แปลว่า ความระลึกได้ ความนึกขึ้นได้ ความไม่เผลอ ถูกคิดขึ้นได้ การคุมจิตไว้ในกิจ หมายถึง อาการที่จิตนึกถึงสิ่งที่จะทำอะไรได้ นึกถึงสิ่งที่ทำคำที่พูดไว้แล้วได้ เป็นอาการที่จิตไม่หลงลืม ระวังยับยั้งใจได้ ไม่ให้เผลอพลั้งเผลอ ป้องกันความเสียหายเบื้องต้นยับยั้งชั่งใจไม่มุ่มบ่าม เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ความไม่ประมาท

สติ เป็นธรรมมีอุปการะมาก คือทำให้ตื่นตัวอยู่เสมอ เป็นเจตสิกชนิดหนึ่ง สตินั้นหากนำมาใช้กับทางโลกทั่วไปก็ย่อมมีประโยชน์มหาศาลอยู่แล้ว ไม่ว่าจะเป็นการทำงาน ความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นๆ การคิดอ่านย่อมเป็นระบบ จิตย่อมมีสมาธิในการทำกิจการงานใดๆ อารมณ์มักจะเป็นปกติ ไม่ค่อยโกรธ เครียด หรือทุกข์ใจอะไรหลายๆ กล้าวโดยรวมคือย่อมเกื้อกูลชีวิตประจำวันทางโลกได้อย่างดีซึ่งเป็นประโยชน์ที่เห็นได้ชัดเจน ถ้ารู้เนืองๆ มากๆ เข้าจนเป็นมหาสติ ก็จะได้ประโยชน์จากทางธรรมด้วย การที่เรามีสติอยู่เนืองๆ รู้ตัวบ้าง ไม่รู้ตัวบ้าง ทำอย่างติดต่อกันเป็นระยะเวลานาน ก็เพื่อให้สติเกื้อกูลต่อการ “เห็นความจริง” ความจริงนี้เป็นสิ่งที่ใกล้ตัวที่สุดก็คือกายกับใจจุดหมายของการรู้ก็เพื่อให้เห็นความจริง อันได้แก่นิจจัง ทุกขัง อนัตตา ว่ากายและใจของเรานั้นเป็นสิ่งไม่เที่ยง เป็นทุกข์ และไม่ใช่ว่าเรา

สติ เป็นคุณธรรมที่เกิดเองไม่ได้ ต้อง ทำให้เกิดขึ้นด้วยการฝึกฝนรวบรวมจิตใจให้ตั้งมั่นด้วยวิธีต่างๆ เช่นการเจริญวิปัสสนาคือการฝึกตามมหาสติปัญญาสูตร ทำสมาธิ สวดมนต์ ภาวนาคือให้มีความรู้สึกตัวผ่านอายตนะทั้ง 6

สติ มีใช้ในอีกหลายความหมาย เช่น กำหนดรู้ ตระหนักรู้ ระลึกรู้ สัมผัสรู้ รู้สึกตัว และอื่นๆ ที่ใช้ในความหมายการกำหนดรู้รู้สึกตัวในปัจจุบันต่อผัสสะใดๆ ที่เกิดขึ้นมาเพื่อให้กำหนดรู้เฉพาะหน้า ให้เท่าทันต่อสัมผัสตามความเป็นจริงต่อสิ่งที่ปรากฏขึ้นมา ให้จิตเป็นอิสระต่อสิ่งที่มากระทบในฐานะเป็นผู้เฝ้ารู้เฉย ด้วยการเพิ่มการรับรู้ทางประสาทสัมผัส โดยลดการคิดนึกปรุงแต่งความรู้สึกอื่นๆ

สติใช้เพื่อที่จะรู้เท่าทันในสังขาร 3

1. รู้เท่าทันในการเคลื่อนไหว(กายสังขาร) ในอันที่จะการสร้างสรรค์ใดๆ นั่นคือศีล
2. รู้เท่าทันในอารมณ์ที่ปรุงแต่งจิต(จิตสังขาร) จนจิตเป็นอิสระจากอารมณ์ นี่คือสมาธิ

สมาธิ

3. รู้เท่าทันความคิดทั้งหลาย (มโนสังขาร) ว่าความคิดเป็นเหตุเป็นผลหรือไม่ (โยนิโสมนสิการ) นี่คือปัญญา

ใบงาน

ณรงน้อยเจ้าปัญญา ตอนที่ 1 ตักดาไล่ฝน

ประกอบการจัดกิจกรรมแนะแนว สติ .พาฝัน

คำชี้แจง จงตอบคำถามจากเรื่อง ณรงน้อยเจ้าปัญญา ตอนที่ 1 ตักดาไล่ฝน ข้อละ 2 คะแนน

- 1. จากเรื่องณรงน้อยเจ้าปัญญา ตอนที่ 1 ตักดาไล่ฝน ณรงน้อยเจ้าปัญญามีลักษณะนิสัยอย่างไร
ตอบ

.....
.....
.....

- 2. จากเรื่องณรงน้อยเจ้าปัญญา ตอนที่ 1 ตักดาไล่ฝน เพื่อนๆณรง และณรงรุ่นพี่ มีลักษณะนิสัยอย่างไร
ตอบ

.....
.....
.....

- 3. ณรงน้อยเจ้าปัญญา สามารถแก้ปัญหาจากการโดนกลั่นแกล้งได้หรือไม่ อย่างไร
ตอบ

.....
.....
.....

- 4. การแก้ปัญหาทุกครั้ง ณรงน้อยเจ้าปัญญาใช้หลักธรรมใดในการแก้ปัญหา เพราะเหตุใด
ตอบ

.....
.....
.....

- 5. นักเรียนควรเอาตัวอย่างในการแก้ปัญหาเช่นเดียวกับณรงน้อยเจ้าปัญญาหรือไม่เพราะเหตุใด
ตอบ

.....
.....
.....

แบบสังเกตการเข้าร่วมกิจกรรมสติ...พาฝัน

ชื่อผู้ประเมิน.....ชื่อผู้ถูกประเมิน.....

คำชี้แจง ให้ผู้สังเกตพฤติกรรมพิจารณาข้อความแต่ละข้อทำเครื่องหมาย ✓ ให้สอดคล้องกับการแสดงพฤติกรรมของนักเรียนแต่ละคน โดยพิจารณาดังนี้

- 3 หมายถึง แสดงพฤติกรรมเข้าร่วมเป็นประจำ
- 2 หมายถึง แสดงพฤติกรรมเข้าร่วมบ่อยครั้ง
- 1 หมายถึง แสดงพฤติกรรมเข้าร่วมบางครั้ง

ที่	รายการพฤติกรรม	ระดับการปฏิบัติ		
		3	2	1
1.	การเข้าร่วมกิจกรรมตรงเวลานัดหมาย			
2.	การเคารพและปฏิบัติตามกฎกติกา			
3.	ความตั้งใจในการทำกิจกรรมให้บรรลุตามเป้าหมาย			
4.	การแสดงความคิดเห็น			
5.	การรับฟังความคิดเห็นของเพื่อน			
	รวม			

ความคิดเห็นเพิ่มเติม

.....

เกณฑ์การให้คะแนน

ดี	ให้	3	คะแนน
ปานกลาง	ให้	2	คะแนน
ปรับปรุง	ให้	1	คะแนน

เกณฑ์ในการแปลความหมาย

คะแนน 11 – 15 หมายถึง	แสดงพฤติกรรมการมีส่วนร่วมอยู่ในเกณฑ์ดี
คะแนน 6 - 10 หมายถึง	แสดงพฤติกรรมการมีส่วนร่วมอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง
คะแนน 1 - 5 หมายถึง	แสดงพฤติกรรมการมีส่วนร่วมอยู่ในเกณฑ์ปรับปรุง

ครั้งที่ 6

กิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนา หิริโอตตัปปะ

ชื่อกิจกรรม สัมผัสปัญญา...ตามมา

เวลา 60 นาที

ระดับ ประถมศึกษาปีที่ 3

ขนาดของกลุ่ม 19 คน

สาระสำคัญ

สัมผัสปัญญา หมายถึงความรู้ตัวทั่วพร้อม เป็นธรรมที่มีอุปการะ คู่กับ สติ เป็นธรรมที่เอื้อกับสติ ที่อยู่ 4 ลักษณะ

1. สาตกสัมผัสปัญญา คือสัมผัสปัญญาที่กำหนด พิจารณาก่อนที่จะทำ จะพูด สิ่งใดๆ ที่เหมาะสมกับเวลา สถานที่ ว่าพึงทำ พึงพูด เช่นไร (อนาคต)

2. โจรสัมผัสปัญญา คือสัมผัสปัญญาที่กำหนดรู้ในปัจจุบัน ในการกระทำใดๆ ว่าทำสิ่งใดอยู่ ร่างกายเคลื่อนไหวเช่นไร (ปัจจุบัน) ในมหาสติปัฏฐาน กายานุปัสสนา นั้น หมายถึงโจรสัมผัสปัญญานี้

3. สัมปายสัมผัสปัญญา คือสัมผัสปัญญาที่อาการจิตที่ไม่มีทุกขเวทนา มาก จนขันธทำงานได้ปกติดี เช่นคนมีทุกข์มากยอมขาดสติได้ ผู้ที่ทุกข์น้อยก็อาจคุมสติได้ดีกว่า

4. สัมโมหสัมผัสปัญญา คือสัมผัสปัญญาที่กำหนด รู้สิ่งที่ผ่านมา เคยทำ คำสอนในอดีตที่พึงใช้ รู้ว่าเราเป็นใครมีหน้าที่อะไร สิ่งที่เคยพูดให้สัญญาเอาไว้เช่นรู้ตัวว่าเราเป็นพระพึงรักษาวินัย รู้ตัวว่าละครที่ดูเป็นเพียงการแสดง เราเป็นเพียงคนคนหนึ่งอยู่ คนเราต้องแก่เป็นธรรมดา เท่านั้น (อดีต)

ดังนั้นหากเราฝึกตนให้เป็นผู้มีสัมผัสปัญญา จะเกิดสติควบคู่กันไปทำให้พัฒนา หิริโอตตัปปะ การจะประพฤติปฏิบัติสิ่งใดย่อมมีการรับรู้ตัวตนอยู่เสมอ จึงเป็นเครื่องยับยั้งการกระทำที่ไม่เหมาะสมไม่ควร

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนอธิบาย เกี่ยวกับหลัก สัมผัสปัญญา ได้
2. เพื่อให้นักเรียนบอก ประโยชน์ของ สัมผัสปัญญา ได้
3. นักเรียนสามารถประยุกต์ใช้หลัก สัมผัสปัญญา ได้กับชีวิตประจำวันได้
4. นักเรียนสามารถถ่ายทอดวิชาความรู้และการปฏิบัติแก่ผู้อื่นต่อไปได้ เช่น เพื่อนต่างห้องเรียนคนในครอบครัว เป็นแนวทาง ให้เกิดหิริโอตตัปปะได้

กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

1. ขั้นนำ

- 1.1 ผู้วิจัยกล่าวทักทายนักเรียนและสำรวจความพร้อมในการเรียน
- 1.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนลองนั่งหลับตาเป็นเวลา 5 นาที แล้วถามนักเรียนว่ามีความรู้สึก

อย่างไรบ้าง

2. ขั้นดำเนินกิจกรรม

- 2.1 ผู้วิจัยเล่า นิทานเรื่อง ไม่สะทกสะท้านเมื่อภัยมา ให้นักเรียนฟังพร้อมแจกใบความรู้
- 2.2 ผู้วิจัยให้ความรู้เสริมเกี่ยวกับ “สัมปชัญญะร่วมกันอภิปราย
- 2.3 ผู้วิจัยให้นักเรียนจัดทำนั่งให้ถูกวิธีให้นักเรียนฝึกตาม โดยผู้วิจัยคอยเดินดูให้คำชี้แนะเป็นรายๆ ไป ฝึกครั้งละ 15 นาที สลับกับการเปลี่ยนอิริยาบถแล้วการฝึกครั้งต่อไปจะค่อยเพิ่มเวลาขึ้นเรื่อยๆ (ฝึกการควบคุมตัวเอง)

3. ขั้นสรุป

- 3.1 ผู้วิจัยพร้อมด้วยนักเรียนช่วยกันสรุปผลการเรียนรู้เกี่ยวกับ “สัมปชัญญะ” ชมเชยและให้รางวัลนักเรียนที่ตอบคำถามสรุปบทเรียนได้ดีมาก (แนวคิดทฤษฎีพัฒนาจริยธรรมของโคลเบิร์ต)
- 3.2 ผู้วิจัยร่วมกันอภิปรายว่าได้รับประโยชน์อะไรบ้างจากการฝึกอานาปานสติ 5 ครั้งที่ผ่านมา
- 3.3 ผู้วิจัยสรุปผล การเรียนร่วมกัน และเสนอแนะให้นักเรียนนำไปใช้ เป็นประจำ

สื่อและอุปกรณ์

- คอมพิวเตอร์
- ระบบอินเทอร์เน็ต
- ใบความรู้ สัมปชัญญะ
- ใบงาน สัมปชัญญะ
- แบบสังเกตการเข้าร่วมกิจกรรม

การประเมินผล

1. การตรงต่อเวลา
2. การเข้าร่วมกิจกรรม
3. ความสนใจในการเรียน
4. การตรวจใบงาน

เกณฑ์การประเมิน

ใบงาน นิทาน เรื่อง ไม่สะทกสะท้านเมื่อภัยมา

- ตอบได้ถูกต้อง 4- 5 ข้อ	ระดับคุณภาพ ดี
- ตอบได้ถูกต้อง 2- 3 ข้อ	ระดับคุณภาพ พอใช้
- ตอบได้ถูกต้อง 1 ข้อ	ระดับคุณภาพ ปรับปรุง

กิจกรรมครั้งที่ 6

สัมปชัญญะ.ตามมา

บันทึกหลังการจัดการเรียนรู้

ผลการสอน

จากการสังเกตโดยภาพรวมนักเรียนนั่งสมาธิ ด้วยความตั้งใจในระดับดีมาก และตั้งใจ ฟังนิทาน เรื่อง ไม่สะทกสะท้านเมื่อภัยมา และปฏิบัติกิจกรรมได้ระดับดีขึ้นไปเรื่อยๆ จากการประเมิน ของครูโดยการสังเกต การให้ความร่วมมือดีมาก การทำใบงานมีการซักถามในข้อที่สงสัย และมีการ ปรัชญาหรือกันกับเพื่อน ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปผลการทำกิจกรรมร่วมกัน ถึงการปลุกฝังให้ นักเรียน รู้จักหลักสัมปชัญญะ ทำอะไร ให้มีความมุ่งมั่นในการกระทำของตน เช่น ครูให้คู่วิดีทัศน์ ตั้งใจดู และตอบคำถามในใบงานได้ถูกต้องทุกข้อ ในเวลารวดเร็ว ผลการตรวจใบงานนักเรียนร้อยละ 90 ตอบใบงานได้ผ่านเกณฑ์ มี 3 คนที่ตอบแบบขาดเหตุผลประกอบ

ปัญหาและอุปสรรค

- เสียงจากภายนอกห้องดังเข้ามาในห้อง
- นักเรียนตอบใบงานไม่ค่อยให้เหตุผลประกอบ และขาดทักษะการคิดวิเคราะห์
- อากาศร้อน อบอ้าว

ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไข

- ครูแนะนำให้นักเรียนมีสมาธิ สติสัมปชัญญะ ให้มากถือว่าเป็นบททดสอบให้เราฝึกฝนบ่อย
- ครูแนะนำเทคนิคการคิด ตอบแบบ คิดวิเคราะห์ อ่านคำถามให้ดีๆ แยกแยะ ประเด็นคำถามและตอบให้ตรงคำถาม
- สร้างบรรยากาศให้น่าเรียนไม่น่าเบื่อหน่าย เน้นการมีส่วนร่วม

ใบความรู้
นิทานเรื่อง ไม่สะทกสะท้านเมื่อภัยมา
ประกอบการจัดกิจกรรมแนะแนว สัมผัสบุญ...ตามมา

ชายหนุ่มคนหนึ่งเกิดมาในครอบครัวที่ยากจนมาก แล้วยังไม่มีงานทำอีกด้วย เพราะเศรษฐกิจในประเทศไทยตกต่ำ กำลังเผชิญปัญหาหาหาว่างงาน แต่เขาเป็นคนมีปัญญาใฝ่รู้ เขาจึงชวนขวายเป็นไปทำงานที่ต่างประเทศ งานดีเงินดี เขาเป็นคนขยันมัธยัสถ์อดออม สามารถเก็บสะสมเงินก้อนโตได้ในเวลาไม่นาน จึงตัดสินใจเดินทางกลับบ้านเกิดเมืองนอนเพื่อตั้งตัว ระหว่างเดินทางกลับบ้านในชนบท เขาโดนโจรใช้ปืนจี้เอาเงิน เขานึกสลดสังเวชใจว่า อุตสาหกรรมเหนื่อยยากเก็บหอมรอมริบในต่างประเทศ แต่กลับมาเป็นปลาตายน้ำตื้นถูกจี้บ้านเราเอง อย่างไรก็ตามเพื่อความปลอดภัย เขาจำใจมอบเงินทั้งก้อนของเขาให้โจรไป แต่เขาจะไม่ยอมเสียเงินไปง่ายๆหรือ เขาตั้งสติคิดหาเงินคืนจากโจร

ชายหนุ่ม “พี่ครับ ผมอุตสาหกรรมลงทุนลงแรงเดินทางไปทำงานเมืองนอกนุ่นเป็นปีๆ เหนื่อยยากแสนสาหัสเพื่อหาเงินมาเลี้ยงครอบครัว ผมบอกทางบ้านว่าผมหาเงินมาได้เยอะแยะ ทีนี้พี่มาเอาเงินผมไปหมดอย่างนี้ ผมกลับถึงบ้านผมคงแย่น่า ทุกคนต้องคิดว่าผมโกหก คงไม่มีใครเชื่อหรือกว่าผมไปทำงานประสบความสำเร็จจนรวย ไหนๆ พี่เอาเงินผมไปแล้วผมก็ไม่รู้จะว่ายังไงแต่พี่ช่วยผมบ้างแล้วกันช่วยรักษาหน้าผมหน่อย ช่วยยิงปืนใส่กระเป๋ใส่เงินไปในนี้สักสองนัดเถิดครับ ทางบ้านผมเขาจะได้เชื่อว่าผมถูกจี้จริงๆไม่ได้โกหก” โจรอารมณ์ดีมาก เพราะจี้ครั้งนี้ได้เงินก้อนโตเกินคาด โจร “เฮลสิ!”ว่าแล้วก็ยิง ปัง! ปัง! ใส่กระเป๋ของชายหนุ่มจนเป็นรู ชายหนุ่ม “ขอบคุณ มากครับ แต่อ้อ! ถ้าที่หมวกก็โดนลูกกระสุนซัดนัดสองนัด มันก็น่าจะดูสมจริงสมจังมากขึ้นนะพี่” โจร “ก็ได้ไม่มีปัญหา” ว่าแล้วก็ยิง ปัง! ปัง! ทำให้หมวกเป็นรูชายหนุ่ม “อีกสักสองนัดที่ เสื้อแจ็กเก็ตผมด้วยครับ”โจรกำลังตื่นเต็นดีใจจนประมาท ขาดสติสัมผัสบุญ ยกปืนยิงเสื้อแจ็กเก็ตชายหนุ่มทะลุขาดเป็นรูสองรู กระสุนหกนัดในกระบอกปืน หวดเกลี้ยงพอดี

ชายหนุ่มผู้มีสติตั้งมั่น คิดหาอุบายให้โจรยิงอะไรก็ได้ที่ไม่ใช่ตัวเขาจนหมดกระสุนทันทีที่กระสุนหมดและก่อนที่โจรจะสำนึกได้ เขาก็วิ่งเข้าใส่โจร จูโจมอย่างรวดเร็วจนสามารถจับโจรได้ และเขาก็ได้เงินของเขาคืนมาทั้งหมด นิทานเรื่องนี้สอนว่า คนที่สามารถตั้งสติสงบอารมณ์ได้ ย่อมมีปัญญาแก้ไขปัญหาคิดดีกว่าคนเจ้าอารมณ์ สำหรับบางคนถ้าโดนโจรจี้หมดเงินหมดทอง ก็มักจะโอดครวญโทษเวรโทษกรรม หดกำลังใจเสียใจจนไม่คิดหาทางแก้ไขสติ จำเป็นในที่ที่พึ่งพวงสติ สัพพัตถ ปตุถิยา

ใบงาน
 นิทานเรื่อง ไม่สะทกสะท้านเมื่อภัยมา
 ประกอบการจัดกิจกรรมแนะแนว สัมผัสปัญหา...ตามมา

คำชี้แจง จงตอบคำถามจากนิทานเรื่อง ไม่สะทกสะท้านเมื่อภัยมา ข้อละ 2 คะแนน

1. โจรมีลักษณะนิสัยอย่างไร

ตอบ

.....

.....

.....

2. ชายหนุ่ม มีลักษณะนิสัยอย่างไร

ตอบ

.....

.....

.....

3. ชายหนุ่มทำอะไร จึงทำให้โจรปล้นไม่สำเร็จ

ตอบ

.....

.....

.....

4. ถ้านักเรียนเป็นชายหนุ่มจะแก้ปัญหาอย่างไร เพราะเหตุใด

ตอบ

.....

.....

.....

5. นักเรียนคิดว่าชายหนุ่มยึดหลักธรรมใดจึงสามารถแก้ปัญหาจากการถูกปล้นได้ และนักเรียนเห็นด้วยกับวิธีนี้หรือไม่ อย่างไร

ตอบ

.....

.....

.....

แบบสังเกตการเข้าร่วมกิจกรรม สัมภาษณ์. ตามมา

ชื่อผู้ประเมิน.....ชื่อผู้ถูกประเมิน.....

คำชี้แจง ให้ผู้สังเกตพฤติกรรมพิจารณาข้อความแต่ละข้อทำเครื่องหมาย ✓ ให้สอดคล้องกับการแสดงพฤติกรรมของนักเรียนแต่ละคน โดยพิจารณาดังนี้

- 3 หมายถึง แสดงพฤติกรรมเข้าร่วมเป็นประจำ
- 2 หมายถึง แสดงพฤติกรรมเข้าร่วมบ่อยครั้ง
- 1 หมายถึง แสดงพฤติกรรมเข้าร่วมบางครั้ง

ที่	รายการพฤติกรรม	ระดับการปฏิบัติ		
		3	2	1
1.	การเข้าร่วมกิจกรรมตรงเวลานัดหมาย			
2.	การเคารพและปฏิบัติตามกฎกติกา			
3.	ความตั้งใจในการทำกิจกรรมให้บรรลุตามเป้าหมาย			
4.	การแสดงความคิดเห็น			
5.	การรับฟังความคิดเห็นของเพื่อน			
	รวม			

ความคิดเห็นเพิ่มเติม

.....

เกณฑ์การให้คะแนน

ดี	ให้	3	คะแนน
ปานกลาง	ให้	2	คะแนน
ปรับปรุง	ให้	1	คะแนน

เกณฑ์ในการแปลความหมาย

คะแนน 11 – 15 หมายถึง	แสดงพฤติกรรมการมีส่วนร่วมอยู่ในเกณฑ์ดี
คะแนน 6 - 10 หมายถึง	แสดงพฤติกรรมการมีส่วนร่วมอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง
คะแนน 1 - 5 หมายถึง	แสดงพฤติกรรมการมีส่วนร่วมอยู่ในเกณฑ์ปรับปรุง

ครั้งที่ 7

กิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนา หิริโอตัมปะ

ชื่อกิจกรรม สัมมาสติ...ร่วมด้วย

เวลา 60 นาที

ระดับ ประถมศึกษาปีที่ 3

ขนาดของกลุ่ม 19 คน

สาระสำคัญ

สัมมาสติ

คัดบางส่วน มาจากหนังสือ พุทธธรรม โดย พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต) เรื่องสัมมาสติ หน้า 803

ความสำคัญของสติ

พุทธธรรมเน้นความสำคัญของสติเป็นอย่างมากในการปฏิบัติจริยธรรมทุก ขั้นตอน ดำเนินชีวิต หรือการประพฤติปฏิบัติโดยมีสติกำกับอยู่เสมอ นั้น มีชื่อเรียกโดยเฉพาะว่า อัมปมาท หรือความไม่ประมาท อัมปมาทนี้เป็นหลักธรรมสำคัญยิ่งสำหรับความก้าวหน้าในระบบจริยธรรม มักให้ความหมายว่า การเป็นอยู่โดยไม่ขาดสติ ซึ่งขยายความได้ว่า การระมัดระวังอยู่เสมอ ไม่ยอม ถลาลงไปในทางเสื่อม และไม่ยอมพลาด โอกาสสำหรับความเจริญก้าวหน้า ตระหนักดีถึงสิ่งที่จะต้องทำและต้องไม่ทำ ใฝ่ใจสำนึกอยู่เสมอในหน้าที่ ไม่ปล่อยปละละเลย กระทำการด้วยความจริงจัง และพยายามเดินรุดหน้าอยู่ตลอดเวลา กล่าวได้ว่า อัมปมาทธรรมนี้ เป็นหลักความรู้สึกรับผิดชอบตามแนวของพระพุทธศาสนา

แง่ความสำคัญ อัมปมาทจัดเป็นองค์ประกอบภายใน เช่นเดียวกับ โยนิโสมนสิการ คู่กับ หลักกัลยาณมิตรที่เป็นองค์ประกอบภายนอก พุทธพจน์แสดงความสำคัญของอัมปมาทนี้ บางทีซ้ำกับ โยนิโสมนสิการ เหตุผลก็คือธรรมทั้งสองอย่างนี้ มีความสำคัญเท่าเทียมกัน แต่ต่างแง่กัน โยนิโสมนสิการเป็นองค์ประกอบฝ่ายปัญญา เป็นอุปกรณ์สำหรับใช้กระทำการ ส่วนอัมปมาทเป็นองค์ประกอบฝ่ายสมาธิ เป็นตัวควบคุมและเร่งเร้าให้มีการใช้อุปกรณ์นั้น และก้าวหน้าต่อไปเสมอ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ นักเรียน อธิบายเกี่ยวกับ หลัก สัมมาสติ ได้
2. เพื่อให้ นักเรียน สามารถบอกประโยชน์ ของ สัมมาสติ ได้
3. นักเรียนสามารถ ประยุกต์ใช้หลัก “สัมมาสติ” ได้กับชีวิตประจำวันได้
4. นักเรียนสามารถถ่ายทอดวิชาความรู้และการปฏิบัติแก่ผู้อื่นต่อไปได้ เช่น เพื่อนต่างห้องเรียน คนในครอบครัว เป็นแนวทาง ให้เกิดหิริโอตตัปปะได้

กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

1. **ขั้นนำ**
 - 1.1 ผู้วิจัยกล่าวทักทายนักเรียนและสำรวจความพร้อมในการเรียน
 - 1.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนลองนั่งหลับตาเป็นเวลา 5 นาที แล้วถามนักเรียนว่ามีความรู้สึกอย่างไรบ้าง
2. **ขั้นดำเนินกิจกรรม**
 - 2.1 ผู้วิจัยเล่า นิทานเรื่อง อคตทณพันครั้ง ให้นักเรียนฟังพร้อมแจกใบความรู้ที่ 1
 - 2.2 ผู้วิจัยให้ความรู้เสริมเกี่ยวกับสัมมาสติพร้อมแจกใบความรู้ที่ 2 และให้ทำใบงาน
 - 2.3 ผู้วิจัยให้นักเรียนจัดทำนั่งให้ถูกวิธีให้นักเรียนฝึกตาม โดยผู้วิจัยคอยเดินดูให้คำชี้แนะเป็นรายๆ ไป ฝึกครั้งละ 15 นาที สลับกับการเปลี่ยนอิริยาบถแล้วการฝึกครั้งต่อไปจะค่อยเพิ่มเวลาขึ้นเรื่อยๆ (ฝึกการควบคุมตนเอง)
3. **ขั้นสรุป**
 - 3.1 ผู้วิจัยพร้อมด้วยนักเรียนช่วยกันสรุปผลการเรียนรู้เกี่ยวกับ “สัมมาสติ”
 - 3.2 ผู้วิจัยร่วมกันอภิปรายว่าได้รับประโยชน์อะไรบ้างจากการฝึกอานาปานสติ 6 ครั้งที่ผ่านมาบอกพัฒนาการของตนเองหน้าชั้นเรียน มอบรางวัลนักเรียนที่ยกมืออภิปรายกล้าแสดงความคิดเห็น(แนวคืดทฤษฎีพัฒนาจริยธรรมของโคลเบิร์ต)
 - 3.3 ผู้วิจัย สรุปผลการเรียนร่วมกัน และเสนอแนะให้นักเรียนนำไปใช้ เป็นประจำ

สื่อและอุปกรณ์

- คอมพิวเตอร์
- ระบบอินเทอร์เน็ต
- ใบความรู้ที่ 1 นิทาน เรื่อง อคตทณพันครั้ง
- ใบความรู้ที่ 2 สัมมาสติ
- ใบงาน อคตทณพันครั้ง
- แบบบันทึกการมีส่วนร่วม

การประเมินผล

1. การตรงต่อเวลา
2. การเข้าร่วมกิจกรรม
3. ความสนใจในการเรียน
4. การตรวจผลงาน

เกณฑ์การประเมิน

ใบงาน อดทนพันครั้ง

- ตอบได้ถูกต้อง	4-5 ข้อ	ระดับคุณภาพ ดี
- ตอบได้ถูกต้อง	2-3 ข้อ	ระดับคุณภาพ พอใช้
- ตอบได้ถูกต้อง	1 ข้อ	ระดับคุณภาพ ปรับปรุง

กิจกรรมครั้งที่ 7

สัมมาสติ ...ร่วมด้วย

บันทึกหลังการจัดการเรียนรู้

ผลการสอน

จากการสังเกตโดยภาพรวมนักเรียนนั่งสมาธิ ด้วยความตั้งใจในระดับดีมากขึ้นเรื่อยๆ และตั้งใจฟังนิทาน เรื่อง อดทนพันครั้ง และปฏิบัติกิจกรรมได้ระดับดียิ่งขึ้น จากการประเมินของครูโดยการสังเกต การให้ความร่วมมือดีมากขึ้น การทำใบงานมีการซักถามในข้อที่สงสัย และมีการปรึกษาหารือกันกับเพื่อน ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปผลการทำกิจกรรมร่วมกัน ถึงการปลูกฝังให้นักเรียน รู้จักหลักสัมมาสติ ทำอะไร ให้มีความรู้ทันการกระทำของตน แล้วจะเกิดปัญหาตามมา เช่น การไม่ไปหยิบจับของผู้อื่นมาเป็นของตน นักเรียนสามารถอธิบาย และตอบคำถามได้ผ่านเกณฑ์ ทุกคน ถึงแม้ว่าจะมีนักเรียนหญิง 2 คนที่ทำงานยังช้าอยู่ ครูเดินดูและคอยให้คำแนะนำ ขอบบพร่อง และคอยให้กำลังใจ

ปัญหาและอุปสรรค

- นักเรียนขาดความเชื่อมั่นในตนเอง
- นักเรียนขาดทักษะในการนำเสนอ

ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไข

- ครูแนะนำให้นักเรียนมีสัมมาสติ เพื่อให้เกิดปัญญา และความมั่นใจในตนเอง โดยการฝึกพูด นำเสนอหน้าชั้นบ่อยๆ
- ครูเปิดวีดิทัศน์ การฝึกพูดนำเสนองานหน้าชั้นเรียนให้นักเรียนดูบ่อยๆจะค่อยซึมซับ และเกิดทักษะนั้นต่อมา

ใบความรู้ที่ 1

นิทาน เรื่อง อดทนพันครั้ง

ประกอบการจัดกิจกรรมแนะแนว สัมมาสติ ร่วมด้วย

เจ้าแก้ว ร้านขายสมุนไพร มีสหาย เป็นนักพรตเต่าหลังจาก ท่านสิ้น ลูกชายสืบทอดนักพรตเต่าแวะมา “ร้านนี้ชื่ออะไรนะ” “อดทน พันครั้ง”. สักพัก นักพรตก็แวะเวียนมาถาม อีกสักสิบรอบ เจ้าแก้วใหม่ก็ระเบิด ”อดทนพันครั้งๆๆ” นักพรตก็ตอบว่า ข้าถามท่าน ยังไม่ถึงพัน เลยเออ สงสาร เตี้ย เองนะ คึ้นนั้น เจ้าแก้วใหม่ ก็มีโอกาสดททวนเรื่องราว จึงจำได้ว่า นักพรต นั้นคือ สหายของ พ่อ นั่นเอง สำนึกในน้ำใจของพ่อ และน้ำใจสหายท่านที่มาเตือนสติตน จึงก้มกราบ. หลังจากนั้นร้านอดทนพันครั้ง ก็ทำการค้ารุ่งเรือง มาอีก หลายชั่วคน..๑

ใบความรู้ที่ 2

สัมมาสติ

ประกอบการจัดกิจกรรมแนะแนว สัมมาสติ...ร่วมด้วย

สัมมาสติ คือ การรับรู้เมื่อเกิดผัสสะ เช่น ได้ยินเสียง หรือ รู้เย็น ร้อน ที่กาย ฯลฯ จัดว่าเป็นสัมมาสติใน อริยมรรค หรือ ไม่

สัมมาทิฏฐิ หรือ ปัญญา ที่เป็นความเห็นถูกในลักษณะของสภาพธรรม คือ ทำหน้าที่รู้ตามความเป็นจริงในขณะที่นั้นว่าเป็นแต่เพียงธรรมไม่ใช่เรา คือ ทำหน้าที่รู้ตามความเป็นจริง

สัมมาสติ คือ สติเจตสิก ทำหน้าที่ระลึก คือ ขณะที่ มีสภาพธรรมที่กำลังปรากฏ สติ ที่เป็นสัมมาสติ ระลึกที่ตัวธรรมนั้น แต่ไม่ได้ทำหน้าที่รู้ตามความเป็นจริง ที่เป็นหน้าที่ของปัญญา แต่ทั้งสติและปัญญา ก็เป็นธรรมที่ทำหน้าที่อาศัยซึ่งกันและกัน

สำหรับ สัมมาสติ ที่เป็นฝ่ายสมณะ ก็ต้องเข้าใจครับว่าสัมมาทิฏฐิ และสัมมาสังกัปปะ เป็นฝ่ายวิปัสสนา เพราะวิปัสสนา หมายถึง เห็นแจ้งตามความเป็นจริง ซึ่งสัมมาทิฏฐิ กับสัมมาสังกัปปะ คือเห็นถูกตามความเป็นจริง และคิดถูกตามความเป็นจริงจึงอยู่ฝ่ายวิปัสสนา ส่วนฝ่ายสมณะ คือ สภาพธรรมที่สงบจากกิเลส ที่ประกอบด้วยฝ่ายวิปัสสนา ซึ่ง สัมมาสติ ไม่ได้ทำหน้าที่เห็นและคิดถูกตามความเป็นจริง เพียงแต่ทำหน้าที่ระลึกเท่านั้น จึงอยู่ในฝ่ายสมณะ ที่สงบจากกิเลส ในขณะนั้น ขออนุโมทนา

ให้ลองมองชีวิตคนทั่วๆ ไป เขาประสบพบเจอเหตุการณ์อะไรบ้างในชีวิตปกติ จนเขาต้องใช้คำว่า "มีสติ" "เสียตั้งสติหน่อย" "มีสตินะ?" คำพูดเหล่านี้เขาพูดกันตอนไหน? หรือมัน "แว็บ" ขึ้นมาตอนไหน? บางครั้งที่เราเกิดความโกรธมากๆ เช่น มีคนมาตบหัวเราด้านหลัง , ขับรถปาดหน้า, เดินเตะของที่มีคนวางเกะกะจนเราเลื้อยออก, ถูกด่า, ถูกว่า, ถูกนินทา, ถูกใส่ร้าย , สอพลอ, แพนนอกใจ , คอมพ์เสีย , ของหาย ฯลฯ เราโกรธมาก และ มาก และ มากขึ้น ไปอีก มือเรากำแน่น หรือถ้ามีอาวุธอยู่ใกล้ๆ ก็คว้าอาวุธนั้นมาเตรียมพร้อมแล้ว แต่! ลับพลัน!เราก็นึกขึ้นมาได้ เฮ้ย!นี่เราจะต่อเขา ตบเขา หรือจะแทงเขา หรือจะขว้างของ ฟังของขนาดนั้นเลยหรือนั่นแหละตัวอย่างเล็กๆ ของ "สัมมาสติ" เมื่อรู้ทันความ โกรธ ไม่หลง ไม่พลาดขนาดที่ ทำร้ายกันหรือฆ่าแกงกัน นั่นแหละลักษณะของสติ ซึ่ง แตกต่างจาก สติธรรมใดๆ ที่เรารับรู้โลกตามปกติ .จริงไหม เบื้องหลังก็คือ "เรายังทัน" เรายังทันที่จะรู้เท่าทันจิตที่มีความ โกรธ เมื่อรู้ได้ถึงความ โกรธที่เกิดขึ้น และสามารถดึงตัวเองออกมาได้ชั่วขณะหนึ่ง เราก็ไม่พลาดทำเรื่องเสียหายร้ายแรงไป นี่เป็นสภาวะของสติ ที่แตกต่างจาก สติธรรมใดๆที่เราเอาไว้รับรู้โลก

สัมมาสติ" เมื่อรู้ทันความ โกรธ รู้ทันต้นเหตุหาคะ ไม่พลาดไปขโมย เป็นชู้ ผิดลูกผิดเมีย นั่นแหละ ลักษณะของสติซึ่ง แตกต่างจาก สติธรรมใดๆ ที่เรเอาไว้รับรู้โลกตามปกติ จริงไหม

ใบงาน
นิทาน เรื่อง อดทนพันครั้ง
ประกอบการจัดกิจกรรมแนะแนว สัมมาสติ..ร่วมด้วย

คำชี้แจง จงตอบคำถามจากนิทานเรื่อง อดทนพันครั้ง ข้อละ 2 คะแนน

1. นักพรตเต่า มีลักษณะนิสัยอย่างไร

ตอบ

.....
.....
.....

2. เต่าแก่ใหม่มีลักษณะนิสัยอย่างไร

ตอบ

.....
.....
.....

3. นักพรตเต่าทดสอบเรื่องใดกับเต่าแก่ใหม่ เพราะอะไร

ตอบ

.....
.....
.....

4. นักเรียนชอบตัวละครใดในนิทาน เพราะเหตุใด

ตอบ

.....
.....
.....

5. นักนิทานเรื่องนี้ให้ข้อคิดอย่างไร

ตอบ

.....
.....
.....

แบบสังเกตการเข้าร่วมกิจกรรม สัมมาสติ...ร่วมด้วย

ชื่อผู้ประเมิน.....ชื่อผู้ถูกประเมิน.....

คำชี้แจง ให้ผู้สังเกตพฤติกรรมพิจารณาข้อความแต่ละข้อทำเครื่องหมาย ✓ ให้สอดคล้องกับการแสดงพฤติกรรมของนักเรียนแต่ละคน โดยพิจารณาดังนี้

- 3 หมายถึง แสดงพฤติกรรมเข้าร่วมเป็นประจำ
- 2 หมายถึง แสดงพฤติกรรมเข้าร่วมบ่อยครั้ง
- 1 หมายถึง แสดงพฤติกรรมเข้าร่วมบางครั้ง

ที่	รายการพฤติกรรม	ระดับการปฏิบัติ		
		3	2	1
1.	การเข้าร่วมกิจกรรมตรงเวลานัดหมาย			
2.	การเคารพและปฏิบัติตามกฎกติกา			
3.	ความตั้งใจในการทำกิจกรรมให้บรรลุตามเป้าหมาย			
4.	การแสดงความคิดเห็น			
5.	การรับฟังความคิดเห็นของเพื่อน			
	รวม			

ความคิดเห็นเพิ่มเติม

.....

เกณฑ์การให้คะแนน

ดี	ให้	3	คะแนน
ปานกลาง	ให้	2	คะแนน
ปรับปรุง	ให้	1	คะแนน

เกณฑ์ในการแปลความหมาย

คะแนน 11 – 15 หมายถึง	แสดงพฤติกรรมการมีส่วนร่วมอยู่ในเกณฑ์ดี
คะแนน 6 - 10 หมายถึง	แสดงพฤติกรรมการมีส่วนร่วมอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง
คะแนน 1 - 5 หมายถึง	แสดงพฤติกรรมการมีส่วนร่วมอยู่ในเกณฑ์ปรับปรุง

ครั้งที่ 8

กิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนา หิริโอตัมปะ

ชื่อกิจกรรม ศิล...นำมี

เวลา 60 นาที

ระดับ ประถมศึกษาปีที่ 3

ขนาดของกลุ่ม 19 คน

สาระสำคัญ

ศีล คือ ข้อปฏิบัติสำหรับควบคุมกาย และวาจาให้ตั้งอยู่ในความดีงาม โดยมีศีล 5 เป็นมาตรฐานวางไว้สำหรับกำหนดวัดความประพฤติของมนุษย์ในชั้นความเป็นกัลยาณชน ที่เรียกว่า มนุษยธรรม คนที่ประพฤติต่ำกว่ามาตรฐานนี้ถือว่าเป็นมนุษย์ไม่สมบูรณ์แบบ ไม่น่าไว้วางใจ

ความสำคัญของศีล

1. ศีล มีความสำคัญต่อการควบคุมกาย วาจา และใจของคนให้เรียบร้อย สงบร่มเย็น และเป็นสุข
 2. ศีล มีความสำคัญต่อการอยู่ร่วมกันของคนในสังคม หากคนในสังคม กลุ่มคนขาดศีล สังคมกลุ่มคนนั้นๆ ก็ไม่น่าอยู่ จะมีปัญหาตามมาตามมา
 3. ศีล เป็นระบบการควบคุมและขัดเกลาพฤติกรรมในการดำเนินชีวิต มีผลต่อกิจกรรม พิธีกรรม พฤติกรรม ความเป็นไปของผู้คนในสังคม
 4. ศีล เป็นแนวทางปฏิบัติที่เป็นหัวใจสำคัญต่อการประพฤติปฏิบัติชอบของชาวพุทธ ตามคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพราะศีล คือ สิ่งที่จะต้องมาก่อนมาอันดับแรกในการศึกษา และปฏิบัติธรรมในศาสนาพุทธ คือ เริ่มจาก ศีล สมาธิ ปัญญา ถ้าไม่มีศีลก็จะไม่มีสมาธิและจะเกิดปัญญาไม่ได้
 5. ศีล มีความสำคัญต่อความเป็นมนุษย์ของคน คนกับมนุษย์จะมีความเหมือนกันเพียงร่างกายแต่จะแตกต่างกันที่มีศีล คนถ้าไม่มีศีลก็จะไม่แตกต่างจากสัตว์ทั่วไป อาจร้ายกว่าสัตว์ด้วยซ้ำ ศีลจะทำให้คนให้เป็นมนุษย์ได้ เพราะจะเป็นมนุษย์ได้จะต้องเป็นคนมีศีล ควบคุมกำกับจิตใจตลอดเวลา หลักมนุษยธรรมอันทำให้คนเป็นมนุษย์ก็คือ ศีลนั่นเอง
- ศีล 5 หมายถึง ข้อปฏิบัติ 5 ข้อ ที่ควรละเว้นสำหรับควบคุมกาย และวาจาให้ตั้งอยู่ในคุณความดี เป็นความประพฤติพื้นฐานทางสังคม เพราะเป็นเครื่องส่งเสริมคุณความดี

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนอธิบายเกี่ยวกับ คีล ได้
2. เพื่อให้นักเรียนสามารถบอกประโยชน์ และปฏิบัติตามหลัก คีล ได้
3. นักเรียนสามารถประยุกต์ใช้หลัก คีล ได้กับชีวิตประจำวันได้
4. นักเรียนสามารถถ่ายทอดวิชาความรู้และการปฏิบัติแก่ผู้อื่นต่อไปได้ เช่น เพื่อนต่าง

ห้องเรียน คนในครอบครัว เป็นแนวทางให้เกิดhiri ोटตปะได้ต่อไป

กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

1. ขั้นนำ

- 1.1 ผู้วิจัยกล่าวทักทายนักเรียนและสำรวจความพร้อมในการเรียน
- 1.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนลองนั่งหลับตาเป็นเวลา 5 นาที แล้วถามนักเรียนว่ามีความรู้สึก

อย่างไรบ้าง

2. ขั้นดำเนินกิจกรรม

2.1 ผู้วิจัยเล่านิทาน เรื่อง โทษของเหล่า ที่สอนเกี่ยวกับหลัก คีล ให้นักเรียนฟัง และการอาราธนาศีล

2.2 ผู้วิจัยให้ความรู้เสริมเกี่ยวกับ คีล และให้นักเรียนทำใบงาน

2.3 ผู้วิจัย ให้นักเรียนจัดทำนั่งให้ถูกวิธีให้นักเรียนฝึกตาม โดยผู้วิจัยคอยเดินดูให้คำชี้แนะเป็นรายๆไป ฝึกครั้งละ 15 นาที สลับกับการเปลี่ยนอิริยาบถ แล้วการฝึกครั้งต่อไปจะค่อยเพิ่มเวลาขึ้นเรื่อยๆ(ฝึกการควบคุมตนเอง)

3. ขั้นสรุป

3.1 ผู้วิจัยพร้อมด้วยนักเรียนช่วยกันสรุปผลการเรียนรู้เกี่ยวกับ คีล

3.2 ผู้วิจัยร่วมกันอภิปรายว่าได้รับประโยชน์อะไรบ้างจากการฝึกอานาปานสติ 7 ครั้งที่ผ่านมาบอกพัฒนาการของตนเองหน้าชั้นเรียนมอบรางวัลนักเรียนนั่งสมาธิยอดเยี่ยมตั้งแต่เริ่มปฏิบัติกิจกรรมมา (แนวคิตถุญฐีพัฒนาจริยธรรมของโคลเบิร์ต)

3.3 ผู้วิจัยสรุปผลการเรียนร่วมกันและเสนอแนะให้นักเรียนนำไปใช้ เป็นประจำ

สื่อและอุปกรณ์

- คอมพิวเตอร์
- ระบบอินเทอร์เน็ต
- ใบความรู้ที่ 1 นิทานเรื่อง โทษของเหล่า
- ใบความรู้ที่ 2 สีล
- ใบงาน เรื่อง โทษของเหล่า
- แบบสังเกตการเข้าร่วมกิจกรรม

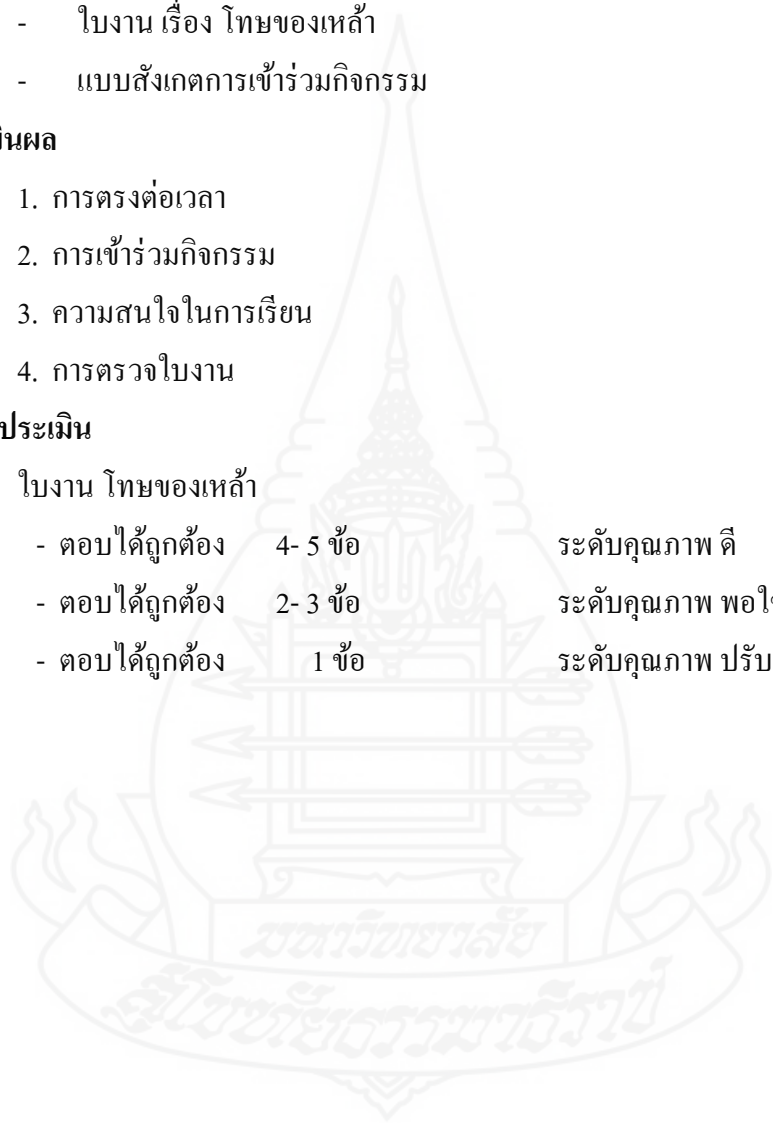
การประเมินผล

1. การตรงต่อเวลา
2. การเข้าร่วมกิจกรรม
3. ความสนใจในการเรียน
4. การตรวจใบงาน

เกณฑ์การประเมิน

ใบงาน โทษของเหล่า

- ตอบได้ถูกต้อง	4- 5 ข้อ	ระดับคุณภาพ ดี
- ตอบได้ถูกต้อง	2- 3 ข้อ	ระดับคุณภาพ พอใช้
- ตอบได้ถูกต้อง	1 ข้อ	ระดับคุณภาพ ปรับปรุง

กิจกรรมครั้งที่ 8

ศีล ...น่ามี

บันทึกหลังการจัดการเรียนรู้

ผลการสอน

จากการสังเกตนักเรียนนั่งสมาธิ ด้วยความตั้งใจในระดับดีมากขึ้นเรื่อยๆ นั่งนิ่ง ดูไม่เกร็ง ไม่ฝืน และการฟังนิทาน เรื่อง โทษของเหล้า อย่างตั้งใจ และตอบคำถามในใบงานได้ถูกต้อง มีการปรึกษาหารือกันกับเพื่อน ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปผลการทำกิจกรรมร่วมกัน ถึงการปลูกฝังให้นักเรียน รู้จักหลักเรื่องของศีล การสมาทานศีล การอาราธนาศีล นักเรียนบอกว่าได้ยืมเวลาไปทำบุญที่วัด ครูได้อธิบายเพิ่ม นักเรียนรู้จักศีล 5 และนักเรียนบอกว่าปฏิบัติตามศีล 5 ได้ในบางข้อ ข้อที่นักเรียนยังปฏิบัติไม่ได้คือ การฆ่าสัตว์ จากการสำรวจ ส่วนการดื่มสุรา ของมีเมา มีบางคนที่ยากลอง ครูได้ให้คำแนะนำแก่นักเรียนถึงโทษจากอบายมุข ทั้งหลาย และเชิญชวนให้นักเรียนรักษาศีล 5 ให้ได้มากที่สุด แม้จะเป็นการยากสำหรับเด็ก แต่ก็อยากให้มีฝึกไปเรื่อยๆ และครูแนะนำให้ไปเล่าให้ พี่ น้อง พ่อแม่ หรือผู้ปกครองฟัง เชิญชวนท่าน "ได้รักษาศีล เจริญภาวนา

ปัญหาและอุปสรรค

- นักเรียนที่สมาธิสั้นจะปฏิบัติกิจกรรมด้วยความอดทนที่สั้นกว่านักเรียนปกติ
- นักเรียนที่มีปัญหาด้านการเขียนจะทำงานช้า

ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไข

- ครูนั่งใกล้กลุ่มสมาธิสั้น ซึ่งมี 2 คน เมื่อให้ปฏิบัติกิจกรรมและจัดเพื่อนกลุ่มเก่งคอยเป็นที่เลี้ยง
- ครูสอนซ่อมเสริมการอ่าน – เขียน ให้ในช่วงลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ มี 1 คนต้องอยู่อ่านหลังเลิกเรียน และมีการเสริมการเขียนตามคำบอกทั้งห้องทุกวัน

ใบความรู้ที่ 1

นิทานเรื่อง โทษของเหล้า

ประกอบการจัดกิจกรรมแนะแนว ศิล...นามี

เรื่องมีอยู่ว่า มีแม่คนางหนึ่งหลงรักเจ้าชายมาก จึงจับมาไว้ในถ้ำของแม่มด แม่มดก็บอก เจ้าชายว่าต้องแต่งงานกับนางถึงออกไปจากถ้ำได้เจ้าชายก็ไม่ยอมแน่เพราะแม่มดหน้าตาขี้เหร่ มาก แม่มดใจอ่อนก็เลย บอกว่า เจ้าอยากออกไปจากถ้ำก็ต้องทำตามกฎของถ้ำนั่นคือ

1. ให้อยอมเป็นของแม่มด เจ้าชาย รู้เข้าก็รีบปฏิเสธทันที
2. แม่มดก็บอกว่า ถ้ำไม่ยอมเป็นของแม่มด ต้องจับสัตว์ในนี้มาบูชาขยันต์ และมีกระต่าย หน้าตาน่ารักวิ่งผ่านมา เจ้าชายจะฆ่าก็ทำไม่ลง ก็ปฏิเสธ
3. แม่มดบอกว่านี่ข้อสุดท้ายนะไม่งั้น ก็ ต้องอยู่ที่นี้จนตาย ข้อนี้คือ ต้องกินเหล้า เป็นเพื่อนแม่มด ถึงเช้า พอแสงตะวันขึ้นก็จะ ออกจากถ้ำได้เลย เจ้าชายก็ตกลงตามนี้

หลังจากกินเหล้าไปได้สักพัก เจ้าชายหิวมาก หาอะไรกินไม่ได้เลย เห็นกระต่ายตัวเดิมนอนหลับอยู่ เขาจึงเข้าไปจับและย่างกินแกล้มเหล้า พอกินไปได้ เกือบรุ่งสาง เจ้าชายก็เมาสุดๆ เกิดอารมณ์ทางเพศแม่มด ก็กลายเป็นคนสวยขึ้นมาถนัดตา และมีอะไรกัน

นิทานเรื่องนี้สอนให้รู้ว่า กินเหล้าแล้วก็จะเสี่ยงทำผิดเรื่องอื่นๆ ได้เสมอ พระพุทธเจ้าจึง กำหนดศีลห้า ข้อ 5 คือ ห้ามดื่ม สุรา เพราะถ้าดื่มไปจะทำผิดศีลข้ออื่นๆ ด้วย

ใบความรู้ที่ 2

ศีล

ประกอบการจัดกิจกรรมแนะแนว ศีล...น่ามี

ศีล คือ ข้อปฏิบัติสำหรับควบคุมกาย และวาจาให้ตั้งอยู่ในความดีงาม โดยมีศีล 5 เป็นมาตรฐานวางไว้สำหรับกำหนดวัดความประพฤติของมนุษย์ในชั้นความเป็นกัลยาณชน ที่เรียกว่า มนุษยธรรม คนที่ประพฤติดำกว่ามาตรฐานนี้ถือว่า เป็นมนุษย์ไม่สมบูรณ์แบบ ไม่น่าไว้ใจ

ความสำคัญของศีล

1. ศีล มีความสำคัญต่อการควบคุมกาย วาจา และใจของคนให้เรียบร้อย สงบร่มเย็น และเป็นสุข
2. ศีล มีความสำคัญต่อการอยู่ร่วมกันของคนในสังคม หากคนในสังคม กลุ่มคนขาดศีล สังคมกลุ่มคนนั้นๆ ก็ไม่น่าอยู่ จะมีปัญหาตามมา
3. ศีล เป็นระบบการควบคุมและขัดเกลาพฤติกรรมในการดำเนินชีวิต มีผลต่อกิจกรรม พิธีกรรม พฤติกรรม ความเป็นไปของผู้คนในสังคม
4. ศีล เป็นแนวทางปฏิบัติที่เป็นหัวใจสำคัญต่อการประพฤติปฏิบัติชอบของชาวพุทธ ตามคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพราะศีล คือ สิ่งที่จะต้องมาก่อนมาอันดับแรกในการศึกษา และปฏิบัติธรรมในศาสนาพุทธ คือ เริ่มจาก ศีล สมาธิ ปัญญา ถ้าไม่มีศีลก็จะไม่มีสมาธิและจะเกิด ปัญญาไม่ได้
5. ศีล มีความสำคัญต่อความเป็นมนุษย์ของคน คนกับมนุษย์จะมีความเหมือนกันเพียง ร่างกายแต่จะแตกต่างกันที่มีศีล คนถ้าไม่มีศีลก็จะไม่แตกต่างจากสัตว์ต่างๆ ไป อาจร้ายกว่าสัตว์ด้วยซ้ำ ศีลจะทำให้คนเป็นมนุษย์ได้ เพราะจะเป็นมนุษย์ได้จะต้องเป็นคนมีศีล ควบคุมกำกับจิตใจ ตลอดเวลา หลักมนุษยธรรมอันทำให้คนเป็นมนุษย์ก็คือ ศีลนั่นเอง

ศีล 5 หมายถึง ข้อปฏิบัติ 5 ข้อ ที่ควรละเว้นสำหรับควบคุมกาย และวาจาให้ตั้งอยู่ในคุณความดี เป็นความประพฤติพื้นฐานทางสังคม เพราะเป็นเครื่องส่งเสริมคุณความดี

ใบงาน

โทษของเหล้า

ประกอบการจัดกิจกรรมแนะแนว สัปดาห์... นำมี

คำชี้แจง จงตอบคำถามจากนิทานเรื่องโทษของเหล้า ข้อละ 2 คะแนน

1. แม่มีคมีลักษณะนิสัยอย่างไร

ตอบ

.....

.....

.....

2. เจ้าชายก่อนดื่มเหล้ามีลักษณะนิสัย ต่างจากหลังดื่มเหล้าอย่างไร

ตอบ

.....

.....

.....

3. แม่มีคตั้งกฎไว้อย่างไรบ้าง เพราะเหตุใด

ตอบ

.....

.....

.....

4. เจ้าชายเปลี่ยนนิสัย เนื่องจากสาเหตุใด

ตอบ

.....

.....

.....

5. นักเรียนชอบลักษณะนิสัยเจ้าชายช่วงใด ก่อน หรือหลังดื่มเหล้า เพราะเหตุใด

ตอบ

.....

.....

.....

แบบสังเกตการเข้าร่วมกิจกรรม ศิล...นำมี

ชื่อผู้ประเมิน.....ชื่อผู้ถูกประเมิน.....

คำชี้แจง ให้ผู้สังเกตพฤติกรรมพิจารณาข้อความแต่ละข้อทำเครื่องหมาย ✓ ให้สอดคล้องกับการแสดงพฤติกรรมของนักเรียนแต่ละคน โดยพิจารณาดังนี้

- 3 หมายถึง แสดงพฤติกรรมเข้าร่วมเป็นประจำ
 2 หมายถึง แสดงพฤติกรรมเข้าร่วมบ่อยครั้ง
 1 หมายถึง แสดงพฤติกรรมเข้าร่วมบางครั้ง

ที่	รายการพฤติกรรม	ระดับการปฏิบัติ		
		3	2	1
1.	การเข้าร่วมกิจกรรมตรงเวลานัดหมาย			
2.	การเคารพและปฏิบัติตามกฎกติกา			
3.	ความตั้งใจในการทำกิจกรรมให้บรรลุตามเป้าหมาย			
4.	การแสดงความคิดเห็น			
5.	การรับฟังความคิดเห็นของเพื่อน			
	รวม			

ความคิดเห็นเพิ่มเติม

.....

เกณฑ์การให้คะแนน

ดี	ให้	3	คะแนน
ปานกลาง	ให้	2	คะแนน
ปรับปรุง	ให้	1	คะแนน

เกณฑ์ในการแปลความหมาย

คะแนน 11 – 15 หมายถึง	แสดงพฤติกรรมการมีส่วนร่วมอยู่ในเกณฑ์ดี
คะแนน 6 - 10 หมายถึง	แสดงพฤติกรรมการมีส่วนร่วมอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง
คะแนน 1 - 5 หมายถึง	แสดงพฤติกรรมการมีส่วนร่วมอยู่ในเกณฑ์ปรับปรุง

ครั้งที่ 9

กิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนา หิริโอตัมปะ

ชื่อกิจกรรม สมาธิ...นำทำ

เวลา 60 นาที

ระดับ ประถมศึกษาปีที่ 3

ขนาดของกลุ่ม 19 คน

สาระสำคัญ

สัมมา แปลว่า โดยชอบ, ดี, ถูกต้อง, ถูกถ้วน, สมบูรณ์, จริง, แท้
สมาธิ แปลว่า ความมีใจตั้งมั่น, ความตั้งมั่นแห่งจิต, การทำให้ใจสงบแน่นอน ไม่ฟุ้งซ่าน
, การมีจิตกำหนดแน่นอน อยู่ในสิ่งใด สิ่งหนึ่ง(อารมณ์)โดยเฉพาะ

สัมมาสมาธิ จึงมีความหมายว่า การมีความตั้งใจมั่น อย่างถูกต้อง

จึงมีการตีความหมายในสัมมาสมาธิกันไปต่าง ๆ นานา บ้างก็อ้างพระไตรปิฎกยกถอด
ความกันมา จึงมีการตีความหมายกันไปหลากหลายรูปแบบ จนก่อให้เกิดวิจิกิจฉาแก่ผู้ปฏิบัติ
โดยทั่วไปว่า สัมมาสมาธิเยี่ยงไรจึงถูกต้อง หรือมีละนั้นก็เข้าใจผิดไปเลยด้วยอวิชา จึงทำให้การ
ปฏิบัติพลาดออกไปนอกกลุ่มแนวทางพระศาสนาอันดั้งเดิม โดยไม่รู้ตัว

สัมมาสมาธิ แปลกันตรงตัว ก็คือ สมาธิอย่างถูกต้อง ในทางพุทธศาสนาจึงหมายถึง
สมาธิที่ถูกต้อง อันยังผลเป็นไปตามเป้าหมายหรือจุดประสงค์โดยบริบูรณ์ ทางพุทธธรรม เป็นสมาธิ
ในองค์มรรค จึงมีความหมายที่แตกต่างกับสมาธิโดยทั่วไป หรือสมถสมาธิ ที่วัตถุประสงค์หรือ
จุดมุ่งหมายในการปฏิบัติ เหมือนดังคำว่า ชาติ ชรา-มรณะ ฯลฯ ในปัจจุสมุปบาทธรรม ดังที่กล่าว
ในเรื่อง ชาติ ว่าโดยทั่วไปแม้มีความหมายถึงความเกิดของตัวตนเป็นชีวิต แต่ก็มีคามหมายถึงการ
เกิดขึ้นของสังขาร(สิ่งปรุงแต่ง)ต่างๆทั้งปวงด้วยเช่นกัน ดังนั้นชาติในปัจจุสมุปบาทธรรม จะไป
ตีความว่า การเกิดขึ้นของชีวิตหรือตัวตนแต่อย่างเดียว จึงไม่ถูกต้องอย่างยิ่ง เป็นต้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนอธิบาย เกี่ยวกับ สมาธิ ได้
2. เพื่อให้นักเรียนสามารถ บอกประโยชน์ของ สมาธิ ได้
3. นักเรียนสามารถ ประยุกต์ใช้หลักสมาธิ ได้กับชีวิตประจำวันได้
4. นักเรียนสามารถถ่ายทอดวิชาความรู้และการปฏิบัติแก่ผู้อื่นต่อไปได้ เช่น เพื่อนต่าง
ห้องเรียน คนในครอบครัวเป็นแนวทาง ให้เกิดหิริโอตัมปะได้

กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

1. ขั้นนำ

- 1.1 ผู้วิจัยกล่าวทักทายนักเรียนและสำรวจความพร้อมในการเรียน
- 1.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนลองนั่งหลับตาเป็นเวลา 5 นาที แล้วถามนักเรียนว่ามีความรู้สึก

อย่างไรบ้าง

2. ขั้นดำเนินกิจกรรม

- 2.1 ผู้วิจัย เล่านิทาน เรื่อง ศิษย์รักสมาธิพร่อง ที่สอนเกี่ยวกับการฝึกสมาธิ ให้นักเรียนดูและให้ปฏิบัติพร้อมแจกใบความรู้ที่ 1 นิทานเรื่อง ศิษย์รักสมาธิพร่อง
- 2.2 ผู้วิจัยให้ความรู้เกี่ยวกับสมาธิและให้ทำใบงานนิทานเรื่องศิษย์รักสมาธิพร่อง
- 2.3 ผู้วิจัย ให้นักเรียนจัดที่นั่งให้ถูกวิธี ให้นักเรียนฝึกตามโดยผู้วิจัยคอยเดินดูให้คำแนะนำเป็นรายๆไป ฝึกครั้งละ 15 นาที สลับกับการเปลี่ยนอิริยาบถ แล้วการฝึกครั้งต่อไปจะค่อยเพิ่มเวลาขึ้นเรื่อยๆ (ฝึกการควบคุมตนเอง)

3. ขั้นสรุป

- 3.1 ผู้วิจัยพร้อมด้วยนักเรียนช่วยกันสรุปผลการเรียนรู้เกี่ยวกับ สมาธิ
- 3.2 ผู้วิจัยร่วมกันอภิปรายว่าได้รับประโยชน์อะไรบ้างจากการฝึกอานาปานสติ 8 ครั้งที่ผ่านมาบอกพัฒนาการของตนเองหน้าชั้นเรียน ชมเชยหน้าชั้นเรียน นักเรียนที่อภิปรายเกี่ยวกับประโยชน์ที่ได้รับจากการฝึกสมาธิ (แนวคิดทฤษฎีพัฒนาจริยธรรมของโคลเบิร์ต)
- 3.3 ผู้วิจัย สรุปผลการเรียนร่วมกัน และเสนอแนะให้นักเรียนนำไปใช้ เป็นประจำ

สื่อและอุปกรณ์

- คอมพิวเตอร์
- ระบบอินเทอร์เน็ต
- ใบความรู้ที่ 1 นิทาน เรื่อง ศิษย์รักสมาธิพร่อง
- ใบความรู้ที่ 2 สมาธิ
- ใบงาน นิทานเรื่อง ศิษย์รักสมาธิพร่อง
- แบบสังเกตการเข้าร่วมกิจกรรม

การประเมินผล

1. การตรงต่อเวลา
2. การเข้าร่วมกิจกรรม
3. ความสนใจในการเรียน
4. การตรวจผลงาน

เกณฑ์การประเมิน

ใบงานนิทาน ศิษย์รักสมาธิพร้อม

- ตอบได้ถูกต้อง	4- 5 ข้อ	ระดับคุณภาพ ดี
- ตอบได้ถูกต้อง	2- 3 ข้อ	ระดับคุณภาพ พอใช้
- ตอบได้ถูกต้อง	1 ข้อ	ระดับคุณภาพ ปรับปรุง

กิจกรรมครั้งที่ 9**สมาธิ ... นำทำ****บันทึกหลังการจัดการเรียนรู้****ผลการสอน**

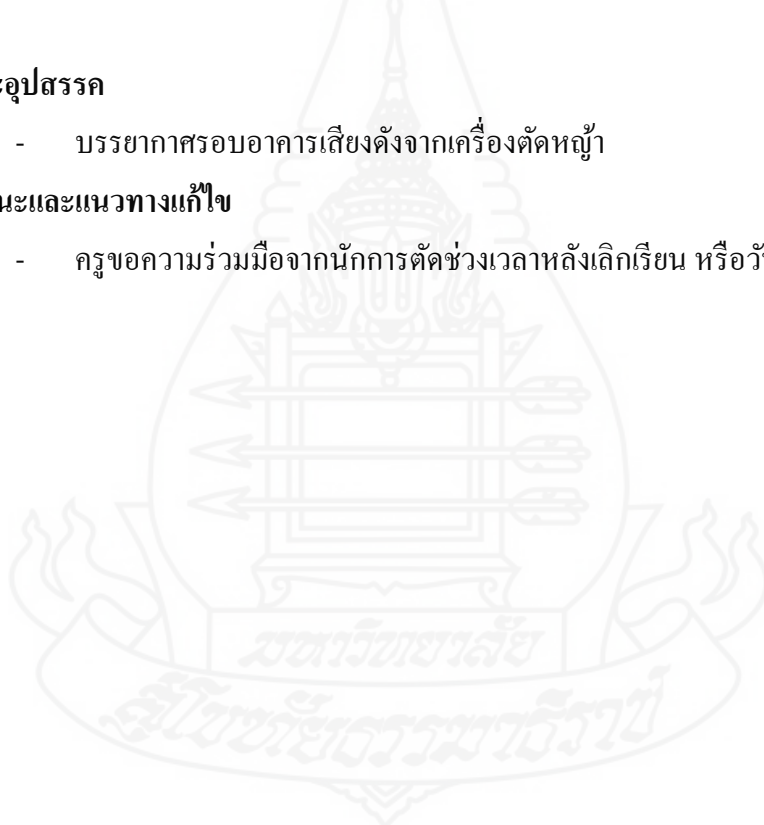
นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมด้วยความตั้งใจ มีการพัฒนาสมาธิดีขึ้น นั่งสมาธิได้นานและมีความสุขกับการได้ปฏิบัติ บอกความรู้สึกลักษณะปฏิบัติสมาธิได้ เช่น รู้สึกเบาตัว เห็นดวงแก้ว ล่องลอยสบาย กำลังเดินทาง ตอบคำถามใบงานได้ถูกต้อง เปรียบเทียบนิสัยตัวละครในนิทานได้ ส่งงานพร้อมเพียง คนที่เคยขุยและหยอกล้อ เพื่อนขณะทำกิจกรรม ลดพฤติกรรมลง คนที่สมาธิสั้น 2 คน มีพฤติกรรมดีขึ้น มีการปรึกษาหารือกันในข้อคำถามที่สงสัย ร่วมมือในการทำกิจกรรมดี ช่วยกันสรุปบทเรียน

ปัญหาและอุปสรรค

- บรรยากาศรอบอาคารเสียงดังจากเครื่องตัดหญ้า

ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไข

- ครูขอความร่วมมือจากนักการตัดช่วงเวลาหลังเลิกเรียน หรือวันหยุด

ใบความรู้ที่ 1

นิทานเรื่อง ศิษย์รักสมาธิพร้อม

ประกอบการจัดกิจกรรมแนะแนว สมาธิ..นำทำ

กาลครั้งหนึ่ง ยังไม่นานนานเท่าไร ในป่าใหญ่ที่เต็มไปด้วยความหลากหลาย ณ โรงเรียนแห่งป่ามีบรรดาสัตว์น้อยน่ารัก เรียนด้วยกันที่นี่ โดยมีคุณครูควายเป็นผู้ดูแลแต่ เอ๊ะ! ครูควายไม่ค่อยสดใสเลยนั่นเป็นเพราะ ต้องปวดหัวอยู่กับลูกศิษย์ใหม่ 3 ตัว ที่บรรดาเพื่อนๆ ไม่ชอบและไม่มีใครอยากเล่นด้วยบรรดาเพื่อนเก่าต่างมาเล่าความอึดอัดให้ครูควายฟังเริ่มจากหมูน้อย ศิษย์ใหม่ตัวแรกเพื่อนอย่างจิงโจ้เล่าให้ฟังว่า “เจ้าหมูน้อยตัวอ้วน ชอบทำของหาย บ้างก็ลืมของ และยังมีการบ้านที่ไม่เคยส่งเลย จิงโจ้ไม่ชอบ เลยครับ” จิงโจ้ เล่าเสริมครูควาย ออคคิดไม่ได้ ว่านี่เองแหละ “คงเป็นที่มาของคำว่าดินพอกหางหมู”

เจ้าลิงลม ลูกศิษย์ใหม่ตัวต่อมา ที่เพื่อนอย่างตัวตื้น เล่าให้ครูควายฟังว่า “ครูครับ ลิงลมชอบกระโดดลงมาโดนผม ผมอยากเปลี่ยนที่นั่ง ลิงลมอยู่ไม่นิ่งเลย เดี่ยวปีน เดี่ยวก็พูด เดี่ยวก็หยิบของเล่นขึ้นมาเปลี่ยนไปเปลี่ยนมา” ครูควายคิดในใจ ว่านี่เองแหละ คงเป็นที่มาของคำว่า “ชนเหมือนลิง” และเจ้าเสือโคร่ง ศิษย์ใหม่ตัวสุดท้าย ที่ดูเหมือนว่าเพื่อนจะกลัวเขามากเพื่อนๆ รวมตัวมาเล่าให้ครูควายฟังว่า “เสือโคร่งเสียงดังโวยวาย ใจร้อนมากครับ ตอนที่ครูเล่านิทานให้ฟัง เขาไม่ยอมรอให้ครูเล่าจบก่อน ชอบขกมือถ้ามตลอดเวลา” “ใช่ค่ะ เวลาที่พวกเราต่อแถวซื้อของ เขาจะเข้ามาแทรกเลย ไม่ยอมรอ ” ครูควายไม่แปลกใจที่ใครๆ จะกลัวเจ้าเสือโคร่ง เพราะคำว่า"คุยกับเสือ" ใ้กับ เจ้าเสือโคร่งน้อยได้จริงๆ

คุณครูควายเป็นห่วงลูกศิษย์ใหม่ 3 ตัวนี้มาก จึงได้คิดวิธีจัดการ เข้าวันต่อมา หลังจากที่ครูควายได้คุยกับคุณแม่ของหมูน้อยจึงทราบว่าหมูน้อยมักจะตื่นขึ้นมากกลางดึกหลายๆ รอบ เพราะเขาอ้วนมากเกินไปทำให้หายใจไม่ออกครูควายจึงมอบหมายให้จิงโจ้กระโดด ดิ่งๆ ทั้งวัน ได้ชวนหมูน้อยออกกำลังกายไปด้วย “เร็วๆ ซิ หมูน้อย กระโดดเร็วๆ จะได้ไปทำการบ้านต่อ ” ลิงลมพูด เวลาผ่านไป 3 อาทิตย์ หมูน้อยนอนหลับสบายขึ้น ของใช้ที่หายบ่อย ๆ ก็หายน้อยลงนั่นเป็นเพราะว่าเขาได้พักผ่อนมากขึ้น ทำให้สมองแจ่มใสที่สำคัญหมูน้อยยังมีเพื่อนอย่างจิงโจ้ ค่อยชวนให้ทำการบ้านมาถึงปัญหาของเจ้าลิงลมครูควายยังไม่ยอมเปลี่ยนที่นั่งให้ตัวตื้น แต่ครูควายได้มอบหมายหน้าที่สำคัญให้ตัวตื้น และลิงลม ได้ช่วยเหลือกัน“ลิงลม ต่อไปนี้ เวลาไปไหนมาไหน หนอย่าป็นนะ จะต้องพาตัวตื้นไปด้วยค่อย ๆ เดิน เพราะสายตาเพื่อนไม่ดี เพื่อนไม่ชินกับแสงที่สว่างมาก ๆ ” ลิงลมรีบรับปาก เพราะอยากแก้ตัวที่ชอบเดินชนเพื่อน “ตัวตื้น ครมึเรื่องจะให้ช่วยต่อไปนี้ตัวตื้นต้องไปไหนมาไหน กับลิงลมและคอยพาเพื่อน ไปซ่อมวายน้ำตอนพักกลางวันด้วยนะ” ตัวตื้นรีบรับปากเพราะเป็นคำสั่งของครู 2 เดือนต่อมา ลิงลม ได้เป็นแชมป์ว่ายน้ำของป่า ลิงลม

ดีใจมากและไม่ลืมที่จะขอบคุณตัวตุน ที่คอยเป็นเพื่อนซ้อมว้ายน้ำและมาถึงปัญหาลูกศิษย์ตัวสุดท้าย ครูควายได้นำเจ้าเสือโคร่งมาเป็นผู้ช่วยเล่นนิทานด้วย ทำให้เพื่อนชอบเสือโคร่งกันมาก เพราะเล่นนิทานได้นิทานสนุก ด้วยคำเสียงที่ดังฟังชัด และท่าทางการเล่าที่น่าติดตามตอนนี้เสือโคร่งไม่แข่งคิวใครแล้ว เพราะเขารู้ว่าเพื่อนๆ รักเขา เขาต้องใจอดทนรอ เพราะไม่ยอมให้เพื่อนๆ เสียใจ แม้ว่าลูกศิษย์ของครูควายทั้ง 3 ตัว จะมีสมาธิพร่องไปบ้าง ทำให้จู้ลึ่มอยู่เนิ่นๆ ไม่ได้ หรือใจร้อนไปทั้งหมดก็เป็นเพราะ สมาธิ ของพวกเขา พร่องไป แต่พวกเขาก็โชคดีที่ได้ครูควาย ได้เติมเต็มด้วยความรัก เอาใจใส่ ทำให้ศิษย์ทั้ง 3 เรียนในโรงเรียนนี้อย่างมีความสุข

ใบความรู้ที่ 2

สมาธิ

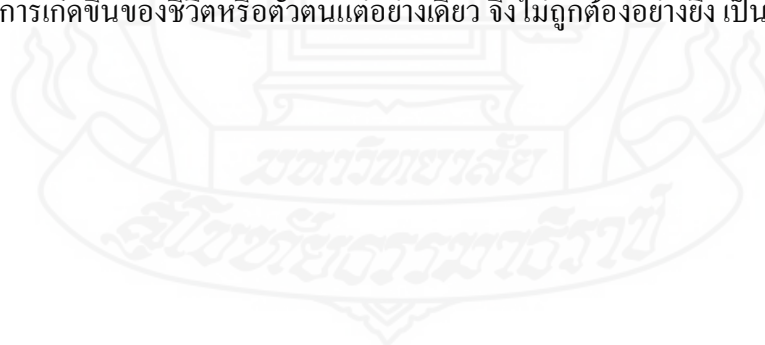
ประกอบการจัดกิจกรรมแนะแนว สมาธิ...นำทำ

สัมมา แปลว่า โดยชอบ, ดี, ถูกต้อง, ถูกถ้วน, สมบูรณ์, จริง, แท้

สมาธิ แปลว่า ความมีใจตั้งมั่น, ความตั้งมั่นแห่งจิต, การทำให้ใจสงบแน่วแน่ ไม่ฟุ้งซ่าน, การมีจิตกำหนดแน่วแน่อยู่ในสิ่งใดสิ่งหนึ่ง(อารมณ์)โดยเฉพาะสัมมาสมาธิ จึงมีความหมายว่า การมีความตั้งใจมั่น อย่างถูกต้อง

จึงมีการตีความหมายในสัมมาสมาธิกันไปต่าง ๆ นานา บ้างก็อ้างพระไตรปิฎกยกถอดความกันมา จึงมีการตีความหมายกันไปหลากหลายรูปแบบ จนก่อให้เกิดวิจิกิจฉาแก่ผู้ปฏิบัติ โดยทั่วไปว่า สัมมาสมาธิเพียงไรจึงถูกต้อง หรือมิฉะนั้นก็เข้าใจผิดไปเลยด้วยวิชา จึงทำให้การปฏิบัติพลาดออกไปนอกกลุ่มแนวทางพระศาสนาอันดั้งเดิมยิ่ง โดยไม่รู้ตัว

สัมมาสมาธิ แปลกันตรงตัว ก็คือ สมาธิอย่างถูกต้อง ในทางพุทธศาสนาจึงหมายถึงสมาธิที่ถูกต้อง อันยังผลเป็นไปตามเป้าหมายหรือจุดประสงค์โดยบริบูรณ์ ทางพุทธธรรม เป็นสมาธิในองค์มรรค จึงมีความหมายที่แตกต่างกับสมาธิโดยทั่วไปหรือสมถสมาธิ ที่วัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายในการปฏิบัติ เหมือนดังคำว่า ชาติ ชรา-มรณะ ฯลฯ ในปัจจุสมุปปบาทธรรม ดังที่กล่าวในเรื่อง ชาติ ว่าโดยทั่วไปแม้มีความหมายถึงความเกิดของตัวตนเป็นชีวิต แต่ก็มี ความหมายถึงการเกิดขึ้นของสังขาร(สิ่งปรุงแต่ง)ต่างๆทั้งปวงด้วยเช่นกัน ดังนั้นชาติในปัจจุสมุปปบาทธรรม จะไปตีความว่า การเกิดขึ้นของชีวิตหรือตัวตนแต่อย่างเดียว จึงไม่ถูกต้องอย่างยิ่ง เป็นต้น

ใบงาน

ศิษย์รักสมาธิพร้อม

ประกอบการจัดกิจกรรมแนะแนว สมาธิ..นำทำ

คำชี้แจง จงตอบคำถามจากนิทานเรื่อง ศิษย์รักสมาธิพร้อม ข้อละ 2 คะแนน

1. หมูมีลักษณะนิสัยอย่างไร

ตอบ

.....
.....
.....

2. ลิงมีลักษณะนิสัยอย่างไร

ตอบ

.....
.....
.....

3. เสือโคร่งมีลักษณะนิสัยอย่างไร

ตอบ

.....
.....
.....

4. สัตว์ทั้งสามมีความบกพร่องเรื่องใด

ตอบ

.....
.....
.....

5. การมีสมาธิมีประโยชน์ต่อการเรียนและการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมอย่างไร

ตอบ

.....
.....
.....

แบบสังเกตการเข้าร่วมกิจกรรม สมาชิก...นำทำ

ชื่อผู้ประเมิน.....ชื่อผู้ถูกประเมิน.....

คำชี้แจง ให้ผู้สังเกตพฤติกรรมพิจารณาข้อความแต่ละข้อทำเครื่องหมาย ✓ ให้สอดคล้องกับการแสดงพฤติกรรมของนักเรียนแต่ละคน โดยพิจารณาดังนี้

- 3 หมายถึง แสดงพฤติกรรมเข้าร่วมเป็นประจำ
- 2 หมายถึง แสดงพฤติกรรมเข้าร่วมบ่อยครั้ง
- 1 หมายถึง แสดงพฤติกรรมเข้าร่วมบางครั้ง

ที่	รายการพฤติกรรม	ระดับการปฏิบัติ		
		3	2	1
1.	การเข้าร่วมกิจกรรมตรงเวลานัดหมาย			
2.	การเคารพและปฏิบัติตามกฎกติกา			
3.	ความตั้งใจในการทำกิจกรรมให้บรรลุตามเป้าหมาย			
4.	การแสดงความคิดเห็น			
5.	การรับฟังความคิดเห็นของเพื่อน			
	รวม			

ความคิดเห็นเพิ่มเติม

.....

เกณฑ์การให้คะแนน

ดี	ให้	3	คะแนน
ปานกลาง	ให้	2	คะแนน
ปรับปรุง	ให้	1	คะแนน

เกณฑ์ในการแปลความหมาย

- คะแนน 11 – 15 หมายถึง แสดงพฤติกรรมการมีส่วนร่วมอยู่ในเกณฑ์ดี
 คะแนน 6 - 10 หมายถึง แสดงพฤติกรรมการมีส่วนร่วมอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง
 คะแนน 1 - 5 หมายถึง แสดงพฤติกรรมการมีส่วนร่วมอยู่ในเกณฑ์ปรับปรุง

ครั้งที่ 10

กิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนา หิริโอตัมปะ

ชื่อกิจกรรม ปัญญา...บังเกิด

เวลา 60 นาที

ระดับ ประถมศึกษาปีที่ 3

ขนาดของกลุ่ม 19 คน

สาระสำคัญ

ปัญญา แปลว่า ความรู้ทั่ว คือรู้ทั่วถึงเหตุถึงผล รู้อย่างชัดเจน, รู้เรื่องบาปบุญคุณโทษ, รู้สิ่งที่ควรทำควรเว้น เป็นต้น เป็นธรรมที่คอยกำกับศรัทธา เพื่อให้เชื่อประกอบด้วยเหตุผล ไม่ให้หลงเชื่ออย่างมกมาย คือ รู้ทั่วถึงเหตุถึงผล รู้อย่างชัดเจน, รู้เรื่องบาปบุญคุณโทษ, รู้สิ่งที่ควรทำควรเว้น เป็นต้น เป็นธรรมที่คอยกำกับศรัทธา เพื่อให้เชื่อประกอบด้วยเหตุผล ไม่ให้หลงเชื่ออย่างมกมาย พระพุทธเจ้าทรงแสดงปัญญาไว้ถึง 3 ระดับ ซึ่งปัญญาทุกประเภทนั้น ต้องสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน ไม่มีอะไรสำคัญมากน้อยไปกว่ากัน เนื่องจากการจะข้ามสะพานไปได้ ต้องเดินผ่านตั้งแต่ต้นสะพาน ผ่านกึ่งกลางสะพาน แล้วจึงจะถึงปลายสะพาน ข้ามปากได้ ปัญญา 3 ระดับก็เป็นเช่นนั้น คือ เริ่มจากเข้าใจว่าอะไรคือ กุศลและอกุศล, เข้าใจกระบวนการวนกรรมชาติ ตั้งแต่กฏแห่งกรรมถึงไตรลักษณ์, และสุดท้าย จึงตระหนักถึงสภาวะของทุกข์และแนวทางการดับทุกข์ (อริยสัจ)

ปัญญา ทำให้เกิดได้ 3 วิธี คือ

1. โดยการสดับตรับฟัง การศึกษาเล่าเรียน (สุตมยปัญญา)
2. โดยการคิดค้น การตรึกตรอง (จินตามยปัญญา)
3. โดยการอบรมจิต การเจริญภาวนา (ภาวนามยปัญญา)

ปัญญา ที่เป็นระดับ อธิปัญญา คือปัญญาอย่างสูง จัดเป็นสิกขาข้อหนึ่งใน สิกขา 3 หรือ ไตรสิกขา คือ อธิศีล อธิจิต อธิปัญญา

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับ ปัญญา
2. เพื่อให้นักเรียนสามารถอธิบายและปฏิบัติตามหลัก ปัญญาได้
3. นักเรียนสามารถ ประยุกต์ใช้หลัก ปัญญาได้กับชีวิตประจำวันได้
4. นักเรียนสามารถถ่ายทอดวิชาความรู้และการปฏิบัติแก่ผู้อื่นต่อไปได้ เช่น เพื่อนต่างห้องเรียน คนในครอบครัว ให้เขาเป็นแนวทางจนเกิดปัญญา นำพาให้เกิดหิริโอตัมปะได้

กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

1. ขั้นนำ

- 1.1 ผู้วิจัยกล่าวทักทายนักเรียนและสำรวจความพร้อมในการเรียน
- 1.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนลองนั่งหลับตาเป็นเวลา 5 นาที แล้วถามนักเรียนว่ามีความรู้สึก

อย่างไรบ้าง

2. ขั้นดำเนินกิจกรรม

2.1 ผู้วิจัยเล่านิทานเรื่อง กระจ่างเจ้าปัญญา ที่สอนเกี่ยวกับการฝึกสมาธิ ให้นักเรียนดูและให้ปฏิบัติเพื่อเป็นแนวทางให้เกิดปัญญา พร้อมแจกใบความรู้ที่ 1 นิทาน กระจ่างเจ้าปัญญา

2.2 ผู้วิจัยให้ความรู้เสริม เกี่ยวกับ ปัญญา นักเรียนอ่านความใบความรู้ที่ 2 และทำใบงาน กระจ่างเจ้าปัญญา

2.3 ผู้วิจัยให้นักเรียนจัดทำนั่งให้ถูกวิธีให้นักเรียนฝึกตาม โดยผู้วิจัยคอยเดินดูให้คำชี้แนะเป็นรายๆ ไป ฝึกครั้งละ 15 นาที สลับกับการเปลี่ยนอิริยาบถแล้วการฝึกครั้งต่อไปจะค่อยเพิ่มเวลาขึ้นเรื่อยๆ (ฝึกการควบคุมตนเอง)

3. ขั้นสรุป

3.1 ผู้วิจัยพร้อมด้วยนักเรียนช่วยกันสรุปผลการเรียนรู้เกี่ยวกับ ปัญญา ชมเชยหน้าชั้นเรียนนักเรียนที่ตอบ ใบงาน ได้ถูกต้องให้เพื่อนปรบมือให้ (แนวคิดทฤษฎีพัฒนาจริยธรรมของโคลเบิร์ต)

3.2 ผู้วิจัยร่วมกันอภิปรายว่าได้รับประโยชน์อะไรบ้างจากการฝึกอานาปานสติ 9 ครั้งที่ผ่านมาบอกพัฒนาการของตนเองหน้าชั้นเรียน

3.3 ผู้วิจัย สรุปผลการเรียนร่วมกัน และเสนอแนะให้นักเรียนนำไปใช้ เป็นประจำ

สื่อและอุปกรณ์

- คอมพิวเตอร์
- ระบบอินเทอร์เน็ต
- ใบความรู้ที่ 1 นิทานเรื่อง กระจ่างเจ้าปัญญา
- ใบความรู้ที่ 2 ปัญญา
- ใบงาน นิทานเรื่อง กระจ่างเจ้าปัญญา
- แบบสังเกตการร่วมกิจกรรม

การประเมินผล

1. การตรงต่อเวลา
2. การเข้าร่วมกิจกรรม
3. ความสนใจในการเรียน
4. ตรวจใบงาน

เกณฑ์การประเมิน

ใบงาน นิทาน กระจายเข้าปัญญา		
-ตอบได้ถูกต้อง	4-5 ข้อ	ระดับคุณภาพ ดี
-ตอบได้ถูกต้อง	2-3 ข้อ	ระดับคุณภาพ พอใช้
-ตอบได้ถูกต้อง	1 ข้อ	ระดับคุณภาพ ปรับปรุง

กิจกรรมครั้งที่ 10
ปัญญา ...บังเกิด
บันทึกหลังการจัดการเรียนรู้

ผลการสอน

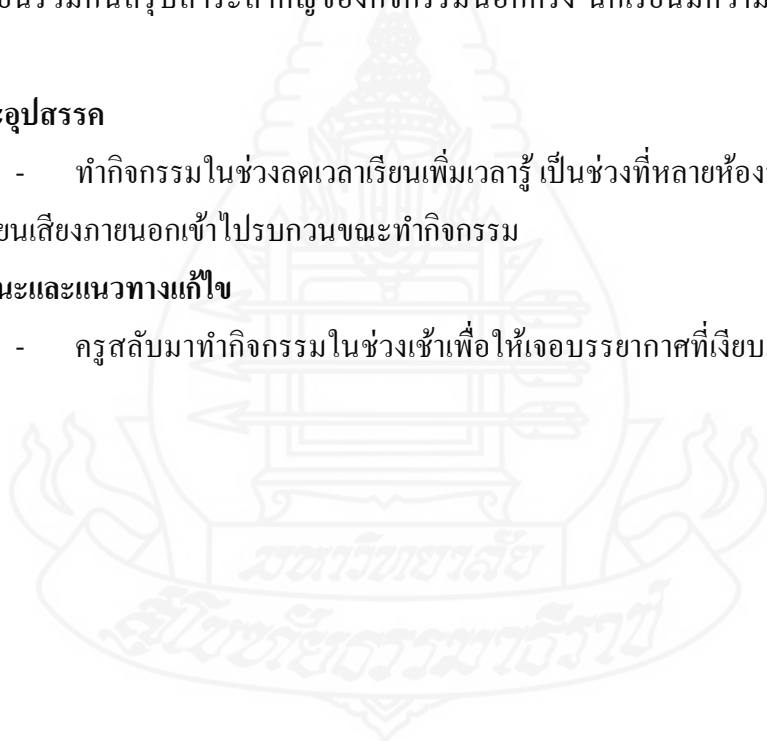
นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมด้วยความตั้งใจ มีการพัฒนาสมรรถิ์ดีขึ้น นั่งสมาธิได้นานและมีความสุขกับการได้ปฏิบัติ กิจกรรมมีความรู้ความเข้าใจ หิริโอตตัปปะมากขึ้นและมีความกลัวที่จะทำผิด เมื่อเพื่อนทำผิดจะบอกว่าไม่มี หิริโอตตัปปะ ตั้งใจฟังนิทาน ตอบคำถามใบงานด้วยความมุ่งมั่นมีการปรึกษากัน และซักถามข้อสงสัย มีความกระตือรือร้นที่จะทำกิจกรรม ถามครูบ่อยๆว่าทำกิจกรรมพัฒนาหิริโอตตัปปะชั่วโมงไหน ผลการตรวจใบงานนักเรียนตอบคำถามได้ถูกต้องมีกลุ่มอ่อน 1 คนที่เขียนผิดแต่สื่อความหมายได้ว่าจะเขียนอย่างไร ครูซักถามให้ตอบด้วยวาจาอีกครั้ง ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปสาระสำคัญของกิจกรรมนี้อีกครั้ง นักเรียนมีความพึงพอใจในการทำกิจกรรม

ปัญหาและอุปสรรค

- ทำกิจกรรมในช่วงลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ เป็นช่วงที่หลายห้องออกมาทำกิจกรรมนอกชั้นเรียนเสียงภายนอกเข้าไปรบกวนขณะทำกิจกรรม

ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไข

- ครูสลับมาทำกิจกรรมในช่วงเช้าเพื่อให้เจอบรรยากาศที่เงียบเหมาะสมกับการทำกิจกรรม

ใบความรู้ที่ 1
นิทาน เรื่อง กระท่ายเจ้าปัญญา
ประกอบการจัดกิจกรรมแนะแนว ปัญญา...บังเกิด

คนในสมัยก่อนมักเชื่อเรื่องความฝัน ถ้าคืนไหนฝันอย่างไรตื่นขึ้นมาก็เป็นจริงตามที่ฝัน เช่น ฝันว่าได้กินอะไรพอตื่นขึ้นมาก็ได้กินของสิ่งนั้นดังที่ฝันไว้ ในคืนวันหนึ่ง เสือตัวหนึ่งได้ได้นอนหลับตลอดทั้งคืนอันยาวนานด้วยความสุข และฝันว่าได้กินช้าง ครั้นรุ่งเช้าเสือดจึงได้เดินทางไปพบช้างแล้วเล่าความฝันของตนให้ช้างฟังว่า เมื่อคืนตนฝันว่าได้กินเนื้อช้าง ช้างได้ฟังดังนั้นก็รู้สึกตกใจเป็นอันมากเพราะกลัวจะถูกเสือจับกิน ช้างจึงเดินร้องไห้ไปอย่างไร้จุดหมาย จนกระทั่งได้พบกับกระท่าย กระท่ายรู้สึกสงสัยที่เห็นช้างเดินร้องไห้เช่นนี้ ซึ่งโดยปกติแล้วช้างจะเป็นผู้ที่มีความทรหดอดทน และมีเรี่ยวแรงมากมาฆมหาศาล ครั้งนี้คงมีเหตุการณ์ที่ไม่สู้ดีเกิดขึ้นกับช้างก็เป็นได้ กระท่ายจึงถามช้างว่า

กระท่าย : พี่ช้างเป็นอะไรถึงเดินร้องไห้มาเช่นนี้ พี่ช้างบอกกระท่ายได้ไหม

ช้าง : เสือเล่าว่า เสือฝันว่าได้กินช้าง ช้างกลัวตายจึงร้องไห้ให้กระท่ายได้ฟังนั้นจึงรีบกระโดดตามไปจนพบเสือ

กระท่าย : จริงหรือเปล่าที่เสือฝันว่าได้กินเนื้อช้าง

เสือตอบว่า : จริง จริงนะซิ ฝันเมื่อคืนเอง เป็นความฝันที่น่าโศกกลับมาให้อย่างวิเศษที่สุดเลย

กระท่ายได้ฟังคำยืนยันจากปากเสือตัวที่ช้างเล่าให้ฟังแล้วรู้สึกสงสารช้างมาก กระท่ายคิดว่าจะทำอย่างไรจึงจะหาทางช่วยชีวิตช้างให้พ้นจากการเป็นอาหารของเสือได้ ในที่สุดกระท่ายจึงออกปากเชิญเสือกับช้างให้เดินทางไปพบเจ้าป่าด้วยกัน เพื่อจะให้เจ้าป่าเป็นผู้ตัดสินปัญหานี้ ในขณะที่เดินทางไปพบกับเจ้าป่านั้น ต่างก็เหนื่อยอ่อนจึงพากันหยุดพักใต้ต้นไม้ สักครู่หนึ่ง มีลมพัดมาอ่อน ๆ ทำให้กระท่าย ช้าง และเสือดสดชื่น เพียงชั่วครู่กระท่ายก็ผลอหลับไปอย่างง่ายดาย มารู้สึกตัวอีกครั้งหนึ่งเมื่อกระท่ายได้พุดตกลงมาจากกิ่งไม้ พร้อมกับร้องตะโกนด้วยเสียงอันดังว่า ตอนที่กระท่ายนอนหลับไปเมื่อสักครู่นี้กระท่ายฝันดีมาก เจ้าป่าจึงถามกระท่ายว่า กระท่ายฝันว่าอะไร กระท่ายเล่าความฝันให้ฟังว่า ที่กระท่ายฝันไปนั้นได้ฝันว่ากระท่ายได้มีความสัมพันธ์กับบรรดาเมียของเจ้าป่าทุกตัวมาเป็นเมียของกระท่าย เจ้าป่ากำลังตกใจกับความฝันของกระท่าย ทันใดนั้นกระท่ายจึงได้ถามเจ้าป่าในทันทีว่า เจ้าป่าจะยอมยกเมียของเจ้าป่าให้มาเป็นเมียของกระท่ายหรือไม่เจ้าป่าโกรธมาก ได้ตะคอกใส่หน้ากระท่ายว่า เมียทั้งหลายของข้าใครอย่าแตะต้องเป็นอันขาด ไม่นั่นต้องต่อสู้กันจนถึงชีวิต ถ้าข้าไม่ตายเอ็งอย่างนั้นก็ฝันไปเลยเจ้ากระท่ายน้อย กระท่ายรีบต่อรองกับเจ้าป่าด้วยความรวดเร็วว่า ถ้าเจ้าป่าไม่ยอมยกเมียให้ข้า ข้าก็ไม่ยอมยกช้างให้เป็นอาหาร

เสื่อเช่นเดียวกัน ในที่สุดช่างก็รอดพ้นจากการเป็นอาหารของเสื่อ เพราะปัญญาอันแหลมคมของเจ้า
กระต่ายน้อยตัวนี้

ที่มา : สารานุกรมวัฒนธรรมไทย ภาคอีสาน เล่ม 1(หน้า 68),5 ธันวาคม 2542

ใบความรู้ที่ 2

ปัญญา

ประกอบการจัดกิจกรรมแนะแนว ปัญญา...บังเกิด

ปัญญา แปลว่า ความรู้ทั่ว คือ รู้ทั่วถึงเหตุถึงผล รู้อย่างชัดเจน, รู้เรื่องราวปญฺญคุณโทษ, รู้สิ่งที่ดีควรทำควรเว้น เป็นต้น เป็นธรรมที่คอยกำกับศรัทธา เพื่อให้เชื่อประกอบด้วยเหตุผล ไม่ให้หลงเชื่ออย่างมกมาย พระพุทธเจ้าทรงแสดงปัญญาไว้ถึง 3 ระดับ ซึ่งปัญญาทุกประเภทนั้น ต้องสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน ไม่มีอะไรสำคัญมากน้อยไปกว่ากัน เนื่องจากการจะข้ามสะพานไปได้ ต้องเดินผ่าน ตั้งแต่ต้นสะพาน ผ่านกึ่งกลางสะพาน แล้วจึงจะถึงปลายสะพาน ข้ามพากได้ ปัญญา 3 ระดับก็เป็นฉนั้นนั่น คือ เริ่มจากเข้าใจว่าอะไรคือ กุศลและอกุศล, เข้าใจกระบวนการของชาติ ตั้งแต่กฏแห่งกรรม ถึงไตรลักษณ์, และสุดท้าย จึงตระหนักถึงสภาวะของทุกข์และแนวทางการดับทุกข์ (อริยสัจ) ปัญญา 3 ประการที่ว่ามี ได้แก่

1. สุตมยปัญญา คือปัญญาที่สำเร็จโดยการฟัง หมายถึงเอาปัญญาความรู้ความเข้าใจจากการอ่านและการฟังทบทวนศึกษาซ้ำแล้วซ้ำเล่า จนกระทั่งมีพื้นฐานความรู้ ที่ถูกต้องและแม่นยำในอรรถและพยัญชนะ

2. จินตามยปัญญา คือปัญญาที่สำเร็จโดยการคิดพิจารณา หมายถึงปัญญาที่ได้จากการคิดใคร่ครวญ พินิจพิจารณาให้เกิดความเข้าใจ อย่างตกผลึกตามขั้นตอนของเหตุผล และความสัมพันธ์ต่างๆ โดยมีใช้การจดจำเฉยๆ แต่สามารถมองสภาพปรมาัตถ์ธรรมออกด้วยจินตนาการ เข้าใจถึงเป้าหมายและรายละเอียดธรรมะได้ตรงทาง ไม่ว่าจะเป็้นัยตรงหรือเชิงประยุกต์ เพียงแต่มีใ้ได้อยู่ในฐานะเป็น"ผู้เห็นด้วยตนเอง"ก็เท่านั้น

3. ภวานามยปัญญา คือ ปัญญาที่สำเร็จโดยการภาวนา หมายถึงปัญญาของผู้ปฏิบัติวิปัสสนาตามแนวทางของมหาสติปัฏฐาน 4 แล้วประจักษ์แจ้งในความมิใช่ ตัวตน สัตว์ บุคคล ของจันท์ 5 เพราะประกอบด้วยรูปธรรมและนามธรรมเท่านั้น แม้ 'ใจ' หรือ 'วิญญาณ' ก็ไม่ใช่ตัวตน เมื่อเห็นแล้ว ก็จะไม่เหลือคุณค่าสาระใดๆ ที่จะต้องยึดถือให้เกิดความทุกข์ทรมาน บีบคั้นจิตใจอีกต่อไป พัฒนาบุคลากรด้วยหลัก ปัญญา 3 ฐาน ในกระบวนการดำเนินชีวิตของเรานั้น ไม่สามารถหลีกเลี่ยงในเรื่องปัญญา 3 ฐาน ได้ ดังนั้น ข้าพเจ้าจึงเห็นถึงความสำคัญของปัญญา 3 ฐาน ที่จะมึประโยชน์ในการนำไปใช้ในการพัฒนาบุคลากร เพื่อให้มีความรู้ความสามารถ หรือสมรรถนะ มีประสิทธิภาพ และมีศักยภาพ

ปัญญา 3 ฐาน คืออะไร

ปัญญาทั้ง 3 ด้าน หรือที่ทางพุทธศาสนาเรียกว่า "ไตรสิกขา" นั้น เป็นการระลึกรู้ นึกรู้ในตนเอง โดยมองเป็น 3 ฐานะ คือ กาย (กายกรรม) ใจ (มโนกรรม) ความคิด (วจีกรรม) ไตรสิกขา แปลว่า สิกขา 3 หมายถึง ข้อปฏิบัติสำหรับศึกษา, การศึกษาข้อปฏิบัติที่พึงศึกษา, การฝึกฝนอบรมตนในเรื่องที่พึงศึกษา 3 อย่าง คือ

1. อริสติกขา คือ ศึกษาเรื่องศีล อบรมปฏิบัติให้ถูกต้องดีงาม
2. อริจิตตสิกขา คือ ศึกษาเรื่องจิต อบรมจิตให้สงบมั่นคงเป็นสมาธิ
3. อริปัญญาสิกขา คือ ศึกษาเรื่องปัญญา อบรมตนให้เกิดปัญญาแจ่มแจ้ง

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต) ได้กล่าวไว้ในหนังสือ ชีวิตที่สร้างสรรค์ สดใสและสุขสันต์ ว่า "ชีวิตนั้นเป็นอันเดียวกันกับการศึกษา" เพราะชีวิตคือ การเป็นอยู่ และการที่ชีวิตเป็นอยู่ดำเนินไป ก็คือ การที่ต้องเคลื่อนไหว พบประสบการณ์ใหม่ๆ และเจอสถานการณ์ใหม่ๆ ซึ่งจะต้องรู้จัก ต้องเข้าใจ ต้องคิด ต้องปฏิบัติ หรือจัดการอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหาทางแก้ไขให้ผ่านพ้นหรือลุล่วงไป ทำให้ต้องมีการเรียนรู้ มีการพิจารณาแก้ปัญหาตลอดเวลา สรุปคือ สิกขา คือ การศึกษา

สิกขา คือ การพัฒนาตัวเองของมนุษย์ ให้ดำเนินชีวิตได้ดั่งามถูกต้อง ทำให้มีวิถีชีวิตที่เป็นมรรคส่วนมรรค ก็คือ ทางดำเนินชีวิต หรือวิถีชีวิตที่ถูกต้องดีงามของมนุษย์ซึ่งเป็นวิถีชีวิตแห่งการเรียนรู้ฝึกฝนพัฒนาตน คือ สิกขามรรค กับ สิกขา จึงประสานเป็นหนึ่งเดียวกัน

สิกขา คือ การศึกษา ที่ฝึกอบรมพัฒนาชีวิต 3 ด้าน มีดังนี้

1. สิกขา/การฝึกศึกษา ด้านสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม จะเป็นสิ่งแวดล้อมทางสังคม คือ เพื่อนมนุษย์ ตลอดจนจนสรรพสัตว์ หรือสิ่งแวดล้อมทางวัตถุก็ตาม ด้วยอินทรีย์ 5 หรือด้วยกาย วาจา ก็ตาม เรียกว่า ศีล (คำเต็มเรียกว่า อริสติกขา)

2. สิกขา/ การฝึกศึกษา ด้านจิตใจ เรียกว่า สมาธิ (คำเต็มเรียกว่า อริจิตตสิกขา)

3. สิกขา/ การฝึกศึกษา ด้านปัญญา เรียกว่า ปัญญา (คำเต็มเรียกว่า อริปัญญาสิกขา)

ศีล คือ สิกขาหรือการศึกษาที่ฝึกในด้านความสัมพันธ์ ติดต่อกัน ปฏิบัติ จัดการกับสิ่งแวดล้อม ทั้งทางวัตถุและทางสังคม ทั้งด้วยอินทรีย์ต่างๆ และด้วยพฤติกรรมทางกาย วาจา ศีล เป็นเหมือนการจัดปรับพื้นที่และบริเวณแวดล้อมให้สะอาดหมดจด เรียบร้อย ราบรื่น แน่นหนามั่นคง มีสภาพที่พร้อมจะทำงานได้สะดวก คล่องแคล่ว

สมาธิ คือ สิกขาหรือการศึกษาที่ฝึกในด้านจิต หรือระดับจิตใจ ได้แก่ การพัฒนาคุณสมบัติต่างๆ ของจิต คือ

ด้านคุณธรรม เช่น เมตตา กรุณา ความมีไมตรี ความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ สุภาพอ่อนโยน ความเคารพ ความซื่อสัตย์ กตัญญู

ด้านความสามารถของจิต เช่น ความเข้มแข็งมั่นคง ความเพียรพยายาม ความกล้าหาญ
ขยัน ความอดทน รับผิดชอบ ความมีสติ สมาธิ

ด้านความสุข เช่น ปิติ ยินดี ไร้เรงเบิกบานใจ พอใจ

สมาธิเปรียบเหมือนการเตรียมตัวของผู้ทำงานให้มีเรี่ยวแรงกำลังความถนัดจัดเจนที่
พร้อมจะลงมือทำงาน

ปัญญา คือ ศึกษาหรือการศึกษาที่ฝึกหรือพัฒนาในด้านการรู้ความจริง เริ่มตั้งแต่ความ
เชื่อที่มีเหตุผล ความเห็นที่เข้าสู่แนวทางของความเป็นจริง การรู้จักหาความรู้ รู้คิดพิจารณา
ไตร่ตรอง ทดลอง ตรวจสอบความรู้เข้าใจ นำความรู้มาใช้แก้ไขปัญหาและคิดการต่างๆ ปัญญาเป็น
เหมือนอุปกรณ์ที่จะใช้ทำงานนั้นๆ ให้สำเร็จตัวอย่างเช่น จะตัดต้นไม้ ได้พื้นที่เหยียบยัน แน่นหนา
มั่นคง (ศีล) + มีกำลังแขนแข็งแรงจับมีดหรือขวานได้ถนัดมั่น (สมาธิ) + อุปกรณ์ คือ มีดหรือขวาน
ที่ใช้ตัดนั้น ได้ขนาดมีคุณภาพดีและลับไว้คมกริบ (ปัญญา) = ได้ผล คือ ตัดไม้สำเร็จโดยไม่ยาก
ดังนั้น การจะเข้าใจปัญญา 3 ฐานหรือไตรสิกขา เริ่มจาก

ฐานที่หนึ่งคือ "ฐานกาย" เป็นการออกกำลังกายหรือดูแลร่างกายของตนเองให้
ถูกต้อง เพื่อไม่ให้เจ็บป่วย ในฐานนี้ เป็นการฝึกสติ ด้วยการเลือกใช้ออกกำลังกายที่ทำให้จิตอยู่
กับกายให้ได้ และในขณะที่การออกกำลังกายร่วมกันจะช่วยเชื่อมโยงจิตใจคนในองค์กร
ได้ เพราะฉะนั้น การทำกิจกรรมในฐานกายนี้ จะทำให้คนในองค์กรมีร่างกายแข็งแรง เกิดความ
สนิทสนมกัน และเป็นการพักผ่อนสมอง ซึ่งหากพนักงานทำส่วนนี้ได้ จะส่งผลดีต่อองค์กรใน
หลายๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นการลาป่วยที่ลดลง การสื่อสารกันในองค์กรดีขึ้น การได้พูดคุยเรื่องงาน
เล็กๆ น้อยๆ และเป็นการประหยัดเงินในองค์กร

ฐานที่สอง คือ "ฐานใจ" ซึ่งจำเป็นต้องฝึกให้แข็งแรงเช่นกัน เพราะมนุษย์ที่ไม่มีใจ จะไม่
รักคนอื่น และที่ผ่านมามนุษย์ถูกสอนหรือทำให้หมองแต่ตัวเอง ในหลายครั้ง ที่ผู้บริหารในองค์กร
ใหญ่ นำไปใช้ได้ผลทันที เช่น ทำให้เกิดความเมตตาต่อกัน ลูกน้อง ในขณะที่ในด้านของพนักงานก็
ได้ผลทันทีเช่นกัน เช่น ทำให้อัตราการหมุนเวียนต่ำลง เกิดความรักความภักดีต่อองค์กรมากขึ้น
ลูกน้องเกิดความเห็นใจลูกพี่ พนักงานสามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองได้ดีขึ้น ทำให้การทะเลาะ
กันลดลง ฯลฯ

ฐานที่สามคือ "ฐานคิด" เป็นการคิดในตอนที "กายผ่อนคลาย จิตว่างหรือจิตสงบ แล้วจึง
คิด" ดังนั้น ต้องฝึกฐานกายและฐานใจให้ได้ก่อน ไม่เช่นนั้น หากไม่ได้ฝึกมา การคิดจะเป็นการคิด
แบบเครียดหรือที่เรียกว่า "คิดเฉ โก" ทั้งหมด

ใบงาน

กระต่ายเจ้าปัญญา

ประกอบการจัดกิจกรรมแนะแนว ปัญญา...บังเกิด

คำชี้แจง จงตอบคำถามจากนิทานเรื่อง กระต่ายเจ้าปัญญา ข้อละ 2 คะแนน

- 1. กระต่ายมีลักษณะนิสัยอย่างไร

ตอบ

.....
.....
.....

- 2. ช้าง มีลักษณะนิสัยอย่างไร

ตอบ

.....
.....
.....

- 3. เสือ มีลักษณะนิสัยอย่างไร

ตอบ

.....
.....
.....

- 4. กระต่ายแก้ปัญหาค้างโคยวิธีใด

ตอบ

.....
.....
.....

- 5. ถ้านักเรียนได้รับมอบหมายให้เป็นผู้แก้ปัญหาค้างโคยจะใช้วิธีการเช่นเดียวกับกระต่ายหรือไม่ เพราะเหตุใด

ตอบ

.....
.....
.....

แบบสังเกตการเข้าร่วมกิจกรรม ปัญญา...บังเกิด

ชื่อผู้ประเมิน.....ชื่อผู้ถูกประเมิน.....

คำชี้แจง ให้ผู้สังเกตพฤติกรรมพิจารณาข้อความแต่ละข้อทำเครื่องหมาย ✓ ให้สอดคล้องกับการแสดงพฤติกรรมของนักเรียนแต่ละคน โดยพิจารณาดังนี้

- 3 หมายถึง แสดงพฤติกรรมเข้าร่วมเป็นประจำ
- 2 หมายถึง แสดงพฤติกรรมเข้าร่วมบ่อยครั้ง
- 1 หมายถึง แสดงพฤติกรรมเข้าร่วมบางครั้ง

ที่	รายการพฤติกรรม	ระดับการปฏิบัติ		
		3	2	1
1.	การเข้าร่วมกิจกรรมตรงเวลานัดหมาย			
2.	การเคารพและปฏิบัติตามกฎกติกา			
3.	ความตั้งใจในการทำกิจกรรมให้บรรลุตามเป้าหมาย			
4.	การแสดงความคิดเห็น			
5.	การรับฟังความคิดเห็นของเพื่อน			
	รวม			

ความคิดเห็นเพิ่มเติม

.....

.....

เกณฑ์การให้คะแนน

ดี	ให้	3	คะแนน
ปานกลาง	ให้	2	คะแนน
ปรับปรุง	ให้	1	คะแนน

เกณฑ์ในการแปลความหมาย

คะแนน 11 – 15 หมายถึง	แสดงพฤติกรรมการมีส่วนร่วมอยู่ในเกณฑ์ดี
คะแนน 6 - 10 หมายถึง	แสดงพฤติกรรมการมีส่วนร่วมอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง
คะแนน 1 - 5 หมายถึง	แสดงพฤติกรรมการมีส่วนร่วมอยู่ในเกณฑ์ปรับปรุง

ครั้งที่ 11

กิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนา หิริโอตัมปะ

ชื่อกิจกรรม ทบทวนชวนจำ

เวลา 60 นาที

ระดับ ประถมศึกษาปีที่ 3

ขนาดของกลุ่ม 19 คน

สาระสำคัญ

การทบทวนกิจกรรมแนะแนวทั้ง 10 กิจกรรม ดังนี้กิจกรรมที่ 1 ปฐมนิเทศกิจกรรมแนะแนวกิจกรรมที่ 2 ตัวเราเรารู้ กิจกรรมที่ 3 หิริ...น่ารู้ กิจกรรมที่ 4 โอตัมปะ...น่าสน กิจกรรมที่ 5 สติ...พาฝัน กิจกรรมที่ 6 สัมผัสบุญ...ตามมา กิจกรรมที่ 7 สัมมาสติ...ร่วมด้วย กิจกรรมที่ 8 ศิล. นามี กิจกรรมที่ 9 สมาธิ...น่าทำ กิจกรรมที่ 10 ปัญญา...บังเกิด ทุกกิจกรรมปฏิบัติเพื่อพัฒนา “ หิริโอตัมปะ ” แก่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านหุทาบ จังหวัดบุรีรัมย์

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับ ทุกประเด็นที่เรียนและฝึกปฏิบัติมา
2. เพื่อให้นักเรียนสามารถอธิบายและปฏิบัติตามหลักธรรมได้
3. นักเรียนสามารถประยุกต์ใช้หลักธรรมได้กับชีวิตประจำวันได้ให้เกิด หิริโอตัมปะ
4. นักเรียนสามารถถ่ายทอดวิชาความรู้และการปฏิบัติแก่ผู้อื่นต่อได้ เช่น เพื่อนต่าง

ห้องเรียน คนในครอบครัว ให้เขาเป็นแนวทางจนเกิดหิริโอตัมปะได้

กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

1. ชำนาญ

- 1.1 ผู้วิจัยกล่าวทักทายนักเรียนและสำรวจความพร้อมในการเรียน
- 1.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนลองนั่งหลับตาเป็นเวลา 5 นาที แล้วถามนักเรียนว่ามีความรู้สึกอย่างไรบ้าง

2. ขั้นดำเนินกิจกรรม

- 2.1 ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทุกเรื่องที่เรียนและฝึกปฏิบัติมา
- 2.2 ผู้วิจัยเปิดวิดีโอทัศน์ ที่สอนเกี่ยวกับการฝึกสมาธิและฝึกทุกเรื่องที่ศึกษามา ให้นักเรียนดู และให้ปฏิบัติเพื่อเป็นแนวทาง ให้เกิดหิริโอตัมปะ
- 2.3 ผู้วิจัยให้นักเรียนจัดที่นั่งให้ถูกวิธีให้นักเรียนฝึกตามโดยผู้วิจัยคอยเดินดูให้คำชี้แนะเป็นรายๆไป ฝึกครั้งละ 15 นาที สลับกับการเปลี่ยนอิริยาบถ แล้วการฝึกครั้งต่อไปจะค่อยเพิ่มเวลาขึ้นเรื่อยๆ (ฝึกการควบคุมตนเอง)

3. ขั้นสรุป

3.1 ผู้วิจัยพร้อมด้วยนักเรียนช่วยกันสรุปผลการเรียนรู้เกี่ยวกับ ทุกประเด็นที่ศึกษา มาทั้ง 8 กิจกรรม

3.2 ผู้วิจัยร่วมกันอภิปรายว่าได้รับประโยชน์อะไรบ้างจากการฝึกอานาปานสติ 10 ครั้งที่ผ่านมาบอกพัฒนาการของตนเองหน้าชั้นเรียน

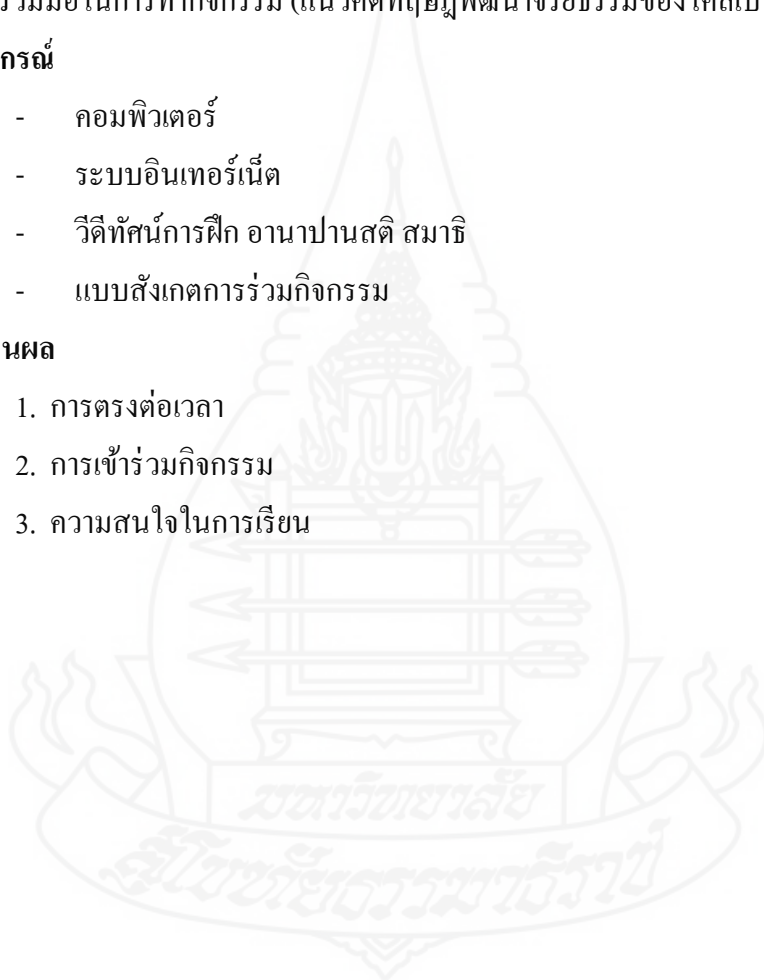
3.3 ผู้วิจัย สรุปผลการเรียน ร่วมกันและเสนอแนะให้นักเรียนนำไปใช้ เป็นประจำ มอบรางวัลนักเรียนที่สรุปสิ่งที่ปฏิบัติกิจกรรมมาตั้งแต่เริ่มแรกจนถึงสิ้นสุด และชมเชยนักเรียนทุกคน ที่ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม (แนวคิดทฤษฎีพัฒนาจริยธรรมของโคลเบอร์ก)

สื่อและอุปกรณ์

- คอมพิวเตอร์
- ระบบอินเทอร์เน็ต
- วัสดุทัศนศึกษา อานาปานสติ สมาธิ
- แบบสังเกตการร่วมกิจกรรม

การประเมินผล

1. การตรงต่อเวลา
2. การเข้าร่วมกิจกรรม
3. ความสนใจในการเรียน

กิจกรรมครั้งที่ 11
ทบทวนชวนจำ
บันทึกหลังการจัดการเรียนรู้

ผลการสอน

นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมด้วยความตั้งใจ มีการพัฒนาสมาธิดีขึ้น นั่งสมาธิได้นานและมีความสุขกับการได้ปฏิบัติ กิจกรรมมีความรู้ความเข้าใจ หิริ โอตตัปปะมากขึ้น ร่วมกันสรุปกิจกรรม ตั้งแต่กิจกรรมที่ 2 – 10 ได้ดี โยงความสัมพันธ์แต่ละกิจกรรมเข้าหลัก หิริ โอตตัปปะได้ มีการควบคุมสติ ตนเองได้ดี เกิดปัญญาในระดับที่น่าพอใจ และชอบที่จะฟังเพลง นิทาน ที่แฝงไปด้วยหลักธรรมเตือนตนเสมอ ให้เป็นผู้ที่ยืนอยู่ในหลัก หิริ โอตตัปปะ ที่พัฒนาไปในระดับที่น่าพอใจ สำหรับนักเรียนวัยนี้ เป็นวัยที่ทำอะไรได้ตามที่ผู้ใหญ่หรือครูจะให้ทำ กลัวการถูกลงโทษ ต้องการรางวัล เช่น คำชมเชยจากครู แค่นี้ก็พอใจ สรุปกิจกรรมต่างๆร่วมกัน ต้องการให้มีกิจกรรมแบบนี้อีก ชอบการฝึกสมาธิ กระตือรือร้นทำใบงานทุกครั้ง

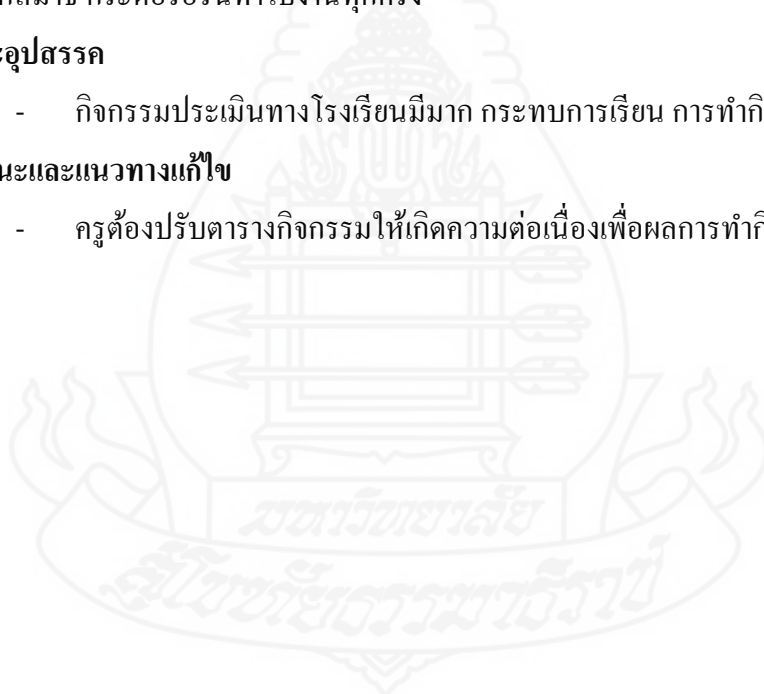
ปัญหาและอุปสรรค

- กิจกรรมประเมินทางโรงเรียนมีมาก กระทบการเรียน การทำกิจกรรม

ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไข

- ครูต้องปรับตารางกิจกรรมให้เกิดความต่อเนื่องเพื่อผลการทำกิจกรรมที่มีคุณภาพ

ที่สุด

แบบสังเกตการเข้าร่วมกิจกรรม ทบพทวนชวนจำ

ชื่อผู้ประเมิน.....ชื่อผู้ถูกประเมิน.....

คำชี้แจง ให้ผู้สังเกตพฤติกรรมพิจารณาข้อความแต่ละข้อทำเครื่องหมาย ✓ ให้สอดคล้องกับการแสดงพฤติกรรมของนักเรียนแต่ละคน โดยพิจารณาดังนี้

- 3 หมายถึง แสดงพฤติกรรมเข้าร่วมเป็นประจำ
- 2 หมายถึง แสดงพฤติกรรมเข้าร่วมบ่อยครั้ง
- 1 หมายถึง แสดงพฤติกรรมเข้าร่วมบางครั้ง

ที่	รายการพฤติกรรม	ระดับการปฏิบัติ		
		3	2	1
1.	การเข้าร่วมกิจกรรมตรงเวลานัดหมาย			
2.	การเคารพและปฏิบัติตามกฎกติกา			
3.	ความตั้งใจในการทำกิจกรรมให้บรรลุตามเป้าหมาย			
4.	การแสดงความคิดเห็น			
5.	การรับฟังความคิดเห็นของเพื่อน			
	รวม			

ความคิดเห็นเพิ่มเติม

.....

เกณฑ์การให้คะแนน

ดี	ให้	3	คะแนน
ปานกลาง	ให้	2	คะแนน
ปรับปรุง	ให้	1	คะแนน

เกณฑ์ในการแปลความหมาย

คะแนน 11 – 15 หมายถึง	แสดงพฤติกรรมการมีส่วนร่วมอยู่ในเกณฑ์ดี
คะแนน 6 - 10 หมายถึง	แสดงพฤติกรรมการมีส่วนร่วมอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง
คะแนน 1 - 5 หมายถึง	แสดงพฤติกรรมการมีส่วนร่วมอยู่ในเกณฑ์ปรับปรุง

ครั้งที่ 12

กิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนา หิริโอตัมปะ

ชื่อกิจกรรม ปัจฉิมนิเทศ

เวลา 60 นาที

ระดับ ประถมศึกษาปีที่ 3

ขนาดของกลุ่ม 19 คน

สาระสำคัญ

การปัจฉิมนิเทศเป็นการวัดความรู้และทักษะต่าง นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนบ้านหูก้านบ หลังจากปฏิบัติกิจกรรมทุกกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมเกี่ยวกับหลักธรรมหิริโอตัมปะ นักเรียนผ่านการวัด หิริโอตัมปะ ที่เกิดขึ้นในตัวเองมากน้อยเพียงไร ต้องพัฒนาปรับปรุงแก้ไขจุดใดต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการสรุปกิจกรรมที่เรียนรู้และปฏิบัติจริงมาจนเสร็จสิ้น
2. เพื่อแนะนำให้นักเรียน ได้นำความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติต่อจนเกิดหิริโอตัมปะ ขึ้นกับตัวเองอย่างยั่งยืนต่อไป
3. เพื่อวัดความรู้ที่ได้ปฏิบัติกิจกรรมจนจบกระบวนการและวัดประเมินผลนักเรียนเกิดหิริ โอตัมปะ

กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

1. ขั้นนำ

- 1.1 ผู้วิจัยกล่าวทักทายนักเรียนสร้างบรรยากาศเริ่มต้นในการเรียน
- 1.2 ผู้วิจัยแจ้งให้นักเรียนทราบถึงวัตถุประสงค์ในการเรียนและชี้แจงว่าเราได้เรียนรู้ชุดกิจกรรมแนะแนว 12 กิจกรรม เพื่อพัฒนาหิริโอตัมปะ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่3จบสิ้นแล้วนั้น

2. ขั้นดำเนินกิจกรรม

- 2.1 ผู้วิจัยแจกแบบวัดหลังเรียนนักเรียนโดยใช้แบบวัดหิริโอตัมปะ
- 2.2 ผู้วิจัยชี้แจงทำความเข้าใจเกี่ยวกับแบบประเมินหลังเรียนเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัย
- 2.3. ให้นักเรียนลงมือทำแบบวัดหิริโอตัมปะ

3. ขั้นสรุป

3.1 ผู้วิจัยพร้อมด้วยนักเรียนช่วยกันสรุปผลการเรียนรู้และการปฏิบัติกิจกรรมทั้งหมดที่ผ่านมา

3.2 ผู้วิจัยร่วมกันอภิปรายว่าได้รับประโยชน์อะไรบ้างจากการฝึกอานาปานสติและกิจกรรมอื่นๆที่ได้ตั้งใจปฏิบัติมา

3.3 ผู้วิจัย ได้ประเมินผลว่ากิจกรรมทั้งหมดส่งผลต่อการเกิด หิริ โอตตัปปะ หรือไม่อย่างไร

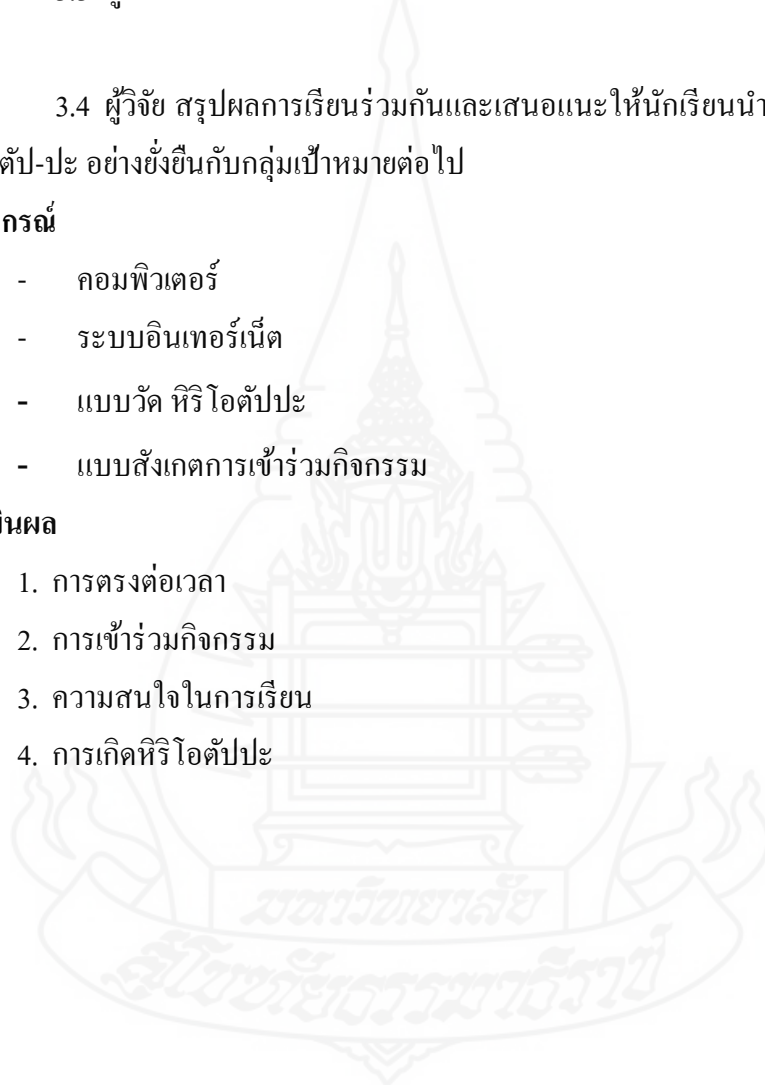
3.4 ผู้วิจัย สรุปผลการเรียนร่วมกันและเสนอแนะให้นักเรียนนำไปใช้เป็นประจำให้เกิด หิริ โอตตัปปะ อย่างยั่งยืนกับกลุ่มเป้าหมายต่อไป

สื่อและอุปกรณ์

- คอมพิวเตอร์
- ระบบอินเทอร์เน็ต
- แบบวัด หิริ โอตตัปปะ
- แบบสังเกตการเข้าร่วมกิจกรรม

การประเมินผล

1. การตรงต่อเวลา
2. การเข้าร่วมกิจกรรม
3. ความสนใจในการเรียน
4. การเกิดหิริ โอตตัปปะ

กิจกรรมครั้งที่ 12
ปัจฉิมนิเทศ
บันทึกหลังการจัดการเรียนรู้

ผลการสอน

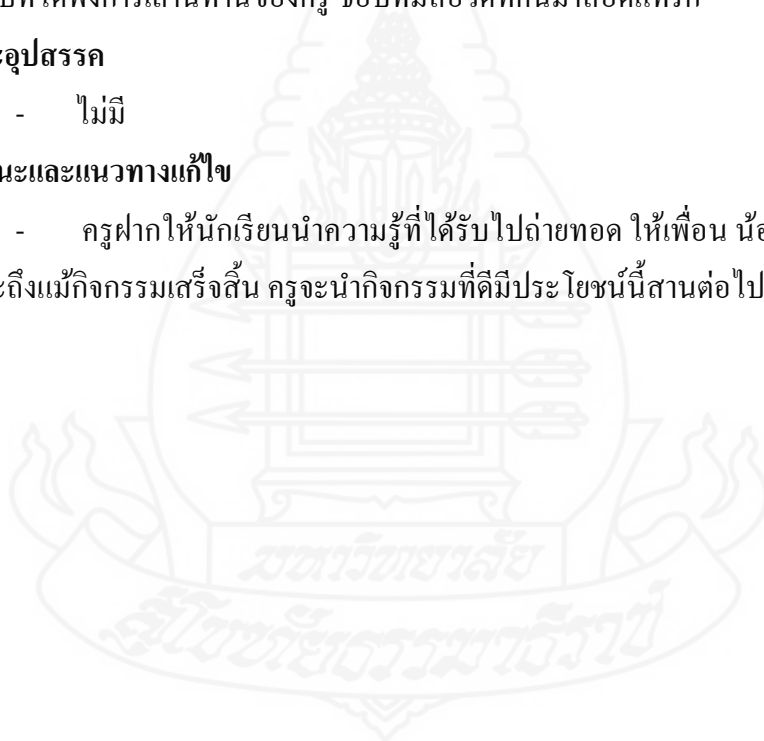
บรรยากาศในการเรียนการสอนช่วยให้เกิดการพัฒนา หิริโอตัมปะ แก่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/1 ดีขึ้นมาก ครูกล่าวคำชมเชยนักเรียนทุกคนที่ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมทุกครั้ง แม้ว่าจะมีปัญหา อุปสรรคบ้างนักเรียนก็ให้ความสำคัญกับการทำกิจกรรม เอาใจใส่ในสิ่งที่ครูมอบหมาย รู้หน้าที่ ตรงต่อเวลา มีการแบ่งปันความรู้ ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีความเข้าใจในหลักธรรมที่ได้ปฏิบัติมา โดยมีพัฒนาการที่ดีขึ้นเรื่อยๆ จากการประเมินของครู มีการละอายนและเกรงกลัวต่อการทำบาป มีการควบคุมตนเองได้ดีขึ้น กิจกรรมแต่ละครั้งนักเรียนให้ความสนใจทำและชอบที่ได้ฟังการเล่านิทานของครู ชอบที่มีสื่อวีดิทัศน์มาสอดแทรก

ปัญหาและอุปสรรค

- ไม่มี

ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไข

- ครูฝากให้นักเรียนนำความรู้ที่ได้รับไปถ่ายทอด ให้เพื่อน น้อง พ่อแม่ ผู้ปกครองต่อไป และถึงแม้กิจกรรมเสร็จสิ้น ครูจะนำกิจกรรมที่ดีมีประโยชน์นี้สานต่อไป

แบบสังเกตการเข้าร่วมกิจกรรม ปัจฉินิเทศ

ชื่อผู้ประเมิน.....ชื่อผู้ถูกประเมิน.....

คำชี้แจง ให้ผู้สังเกตพฤติกรรมพิจารณาข้อความแต่ละข้อทำเครื่องหมาย ✓ ให้สอดคล้องกับการแสดงพฤติกรรมของนักเรียนแต่ละคน โดยพิจารณาดังนี้

- 3 หมายถึง แสดงพฤติกรรมเข้าร่วมเป็นประจำ
- 2 หมายถึง แสดงพฤติกรรมเข้าร่วมบ่อยครั้ง
- 1 หมายถึง แสดงพฤติกรรมเข้าร่วมบางครั้ง

ที่	รายการพฤติกรรม	ระดับการปฏิบัติ		
		3	2	1
1.	การเข้าร่วมกิจกรรมตรงเวลานัดหมาย			
2.	การเคารพและปฏิบัติตามกฎกติกา			
3.	ความตั้งใจในการทำกิจกรรมให้บรรลุตามเป้าหมาย			
4.	การแสดงความคิดเห็น			
5.	การรับฟังความคิดเห็นของเพื่อน			
	รวม			

ความคิดเห็นเพิ่มเติม

.....

เกณฑ์การให้คะแนน

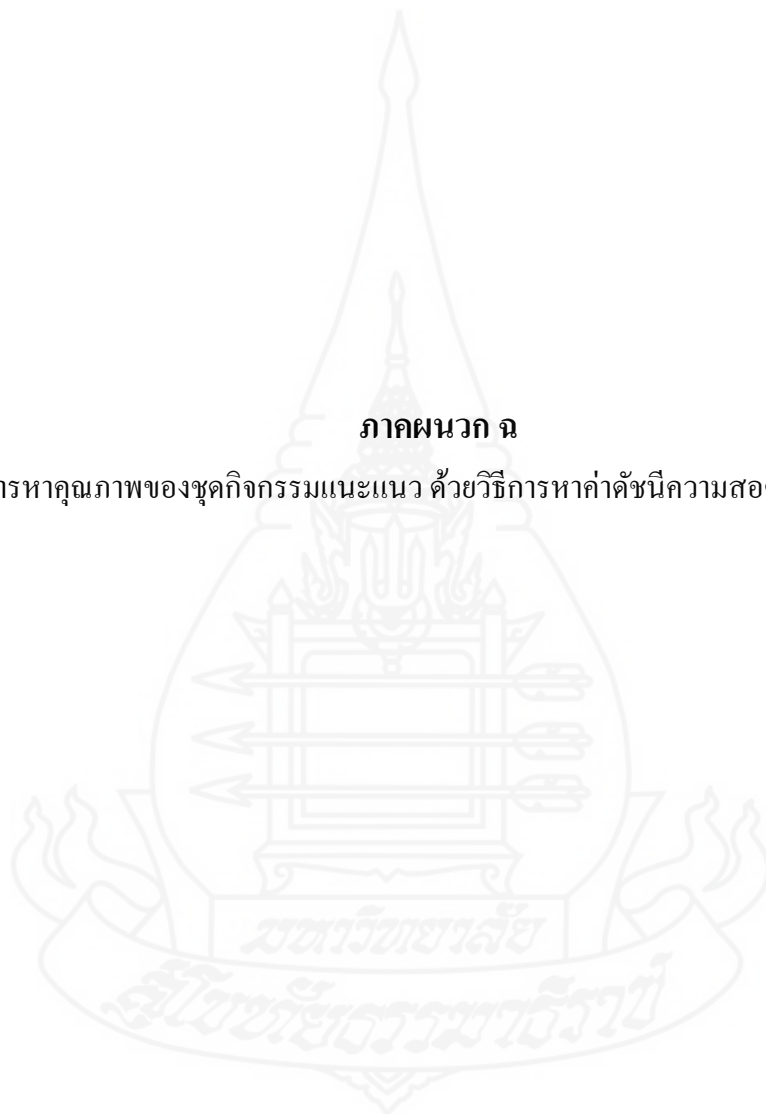
ดี	ให้	3	คะแนน
ปานกลาง	ให้	2	คะแนน
ปรับปรุง	ให้	1	คะแนน

เกณฑ์ในการแปลความหมาย

คะแนน 11 – 15 หมายถึง	แสดงพฤติกรรมการมีส่วนร่วมอยู่ในเกณฑ์ดี
คะแนน 6 - 10 หมายถึง	แสดงพฤติกรรมการมีส่วนร่วมอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง
คะแนน 1 - 5 หมายถึง	แสดงพฤติกรรมการมีส่วนร่วมอยู่ในเกณฑ์ปรับปรุง

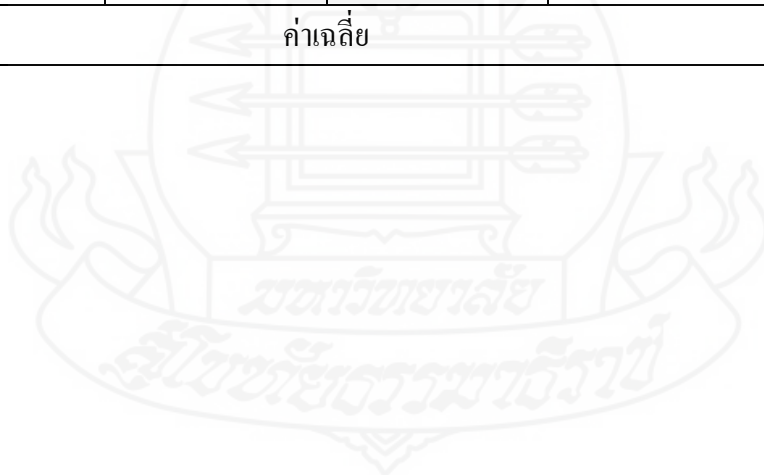
ภาคผนวก ฉ

ผลการหาคุณภาพของชุดกิจกรรมแนะแนว ด้วยวิธีการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

ตารางแสดงความสอดคล้องของชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนา ทิริ โอตป์ปะ

ชุดที่	ผู้ทรงคุณวุฒิ			IOC
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	
1	+1	+1	+1	1.00
2	+1	0	+1	0.67
3	+1	+1	+1	1.00
4	+1	+1	+1	1.00
5	+1	0	+1	0.67
6	+1	0	+1	0.67
7	+1	+1	+1	1.00
8	+1	+1	+1	1.00
9	+1	+1	+1	1.00
10	+1	+1	+1	1.00
11	+1	+1	+1	1.00
12	+1	+1	+1	1.00
ค่าเฉลี่ย				.92

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ	นางธีรธาดา ตัดสันโดย
วัน เดือน ปีเกิด	19 มกราคม 2517
สถานที่เกิด	จังหวัดบุรีรัมย์
ประวัติการศึกษา	ศษ.บ. (เคมี-ชีววิทยา) มหาวิทยาลัยขอนแก่น พ.ศ.2540 ศษ.ม. การแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช พ.ศ.2560
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนบ้านหูก่านบ ตำบลหูก่านบ อำเภอปะคำ จังหวัดบุรีรัมย์
ตำแหน่ง	ครูวิทยฐานะ ครูชำนาญการพิเศษ

